

Bibliothèque numérique

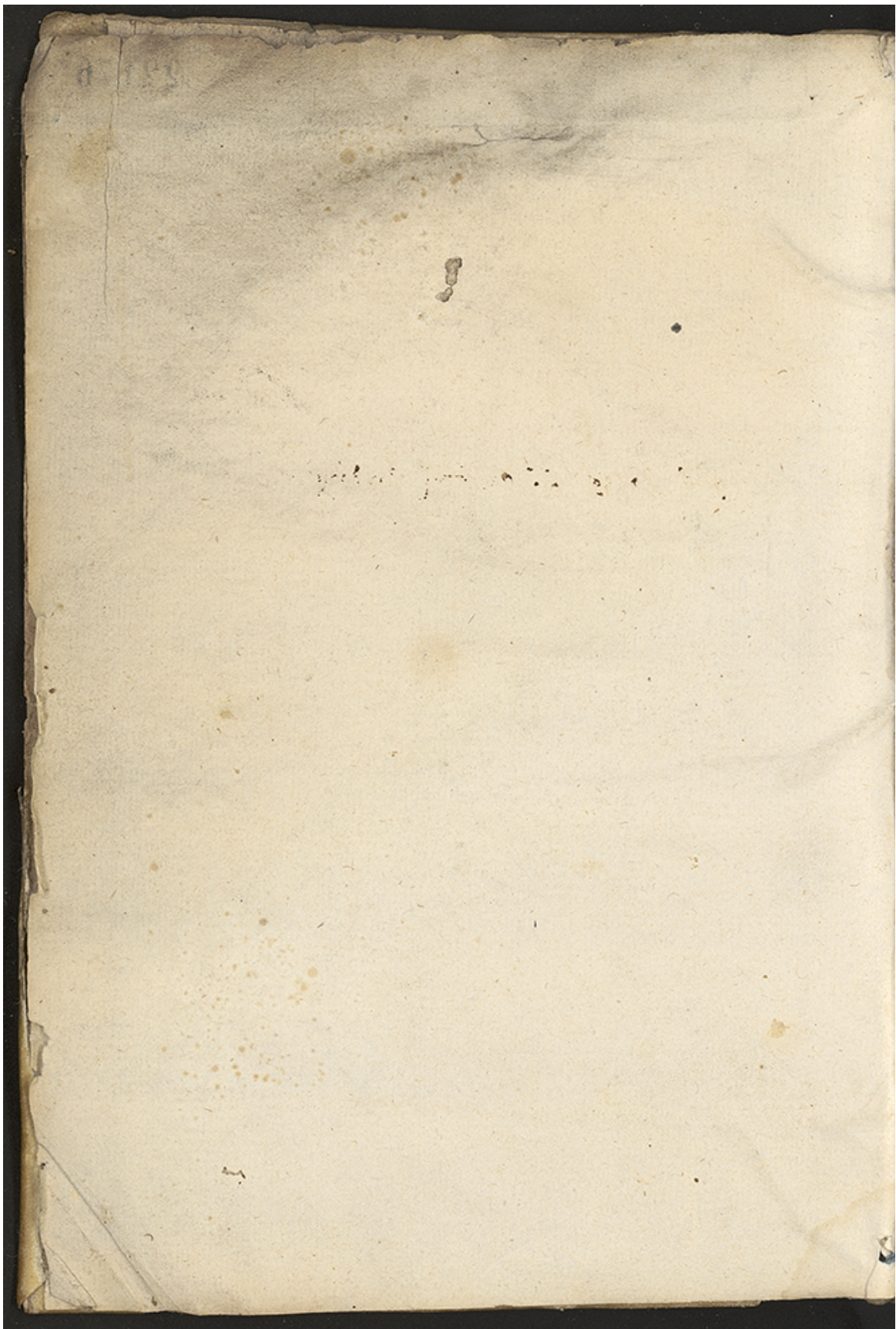
medic@

**Hermès. Mercurii Trismegisti
Pimandras utraque lingua restitutus,
D. Francisi Flussatis Candallae
industria. Ad Maximilianum Caesarem
ejus nominis quartum**

Bordeaux : Simon Millanges, 1574.

Cote : Bibliothèque de pharmacie RES 22176

MERCURIJ
TRISMEGISTI
PIMANDRAS VTRAQVE
LINGVA RESTITV-
TVS,

D. FRANCISCI FLVSSATIS
CANDALLAE IN DVSTRIA.

Ad Maximilianum Caesarem eius nominis
Quartum.
Episcopi Collegij PP oratorij Andini

BVRDIGALÆ,
Apud Simonem Millangium Burdigalensium
Typographum via Iacobeæ,

1574.

Cum privilegio Regis.

IANVS RIVIERIVS BVRDIGALENSIS

Aerarij Regij Antigraphus, In Trismegistum
D. Fran. Flussatis Candallæ.

NVM spirat, num vivit adhuc ter Maximus Hermes:
Religione sacer: doctrina insignis, & arte:
Nilivæ iustus moderator & arbiter oræ:
Te vivo: nostri, princeps, laus maxima sceli,
Flussatides? Seu tu genus hoc ab origine prima
Herodum referas: quorum pars incluta, Reges
Frænarunt domitas & iure & robore gentes.
Seu bona, quæ largo fundit fors prospera cornu,
Aeternis permixta bonis, cum corpore, spectes:
Nil tibi deest: coniuncta manent tria maxima vobis.
His annecte novas, queis fulges splendidus, artes:
Et dignos tanto sacrorum antistite mores.
Quos pia Religio comitatur, & anteis, instar
Ardentis flammæ: dum recto tramite, Lynceis
Aethereos oculis peragras, caelestia, motus.
At quicumque, prius nulli concessa moveri,
Tentarunt sacri tractare arcana ministri,
Obstupuere omnes: & centum-luminis Argi,
In loca, ceu caeci respserunt denia Talpæ.
Tu novus interpretæ diuom: us Maximus Hermes:
(Si modo Pythagoræ sint dogmata vera renati)
Mercurium nigris mersum phlegæontidos undis,
Linguentem patrij Memphisica sacra Canopi
Marie tuo, superas reuocatum mitis in auras,
Et nixidum puro reddis, sine tegmine, celo.
Tuque Deum, rapidoque Deus se surripit Orco.
Clara solo spargens, & figens nomina Cælo,
Ingenij monumenta tui: quo sospite, nunquam
Cedet Romanis Aquitanica Musa Camænis.
Gallica seu Latij iungas, seu Græca Latinis
Permutas: vero fulget rediuvina colore
Pagina, quæ primos imitetur, & augeat ortus.

EXTRAIT DV PRIVILEGE.

LE Roy par lettres patentes a permis a Simon Millanges imprimeur de Bourdeaux, d'imprimer, ou faire imprimer & expofer en vante vn liure intitulé *Mercurij Trismegisti Pimandras utraque lingua restitutus, D. Francisci Flussatis Candallæ industria*. Et sont faites inhibitions & defences à tous imprimeurs & autres de ne l'imprimer, ou faire imprimer, vendre, ne distribuer, sans le consentement dudit Millanges, pendant le temps & terme de six ans, sur peine de confiscation des liures & d'amende arbitraire, ainsi que plus a plein est contenu au privilege sur ce donné a Paris le cinquiesme iour d'Aoust, 1574.

Par le Roy, Signé DE PUYBERAL.

IN VICTISSIMO CÆSARI
MAXIMILIANO HVIVS NOMINIS
QVARTO, FRANCISCVS FLVSSAS
CANDALLA, ROBRV ET
IMPERIVM.

VIRTVTVM & clementiæ splendor,
quo tuæ sublimitatis undique præ-
fulget meritum, Sacra Maiestas, om-
nium peritorum animos excitat, in ea
potissimum studia, quibus viros illu-
stres & inclytos ad agnoscendos &
excipiendos cultura labores urgeant, quorum authorita-
te & sanctimonia apud probos & claros gratior adsit lu-
cubratiō. Nos autem licet eo nomine, pro authoris dignitate
rem expolitam, tuæ celsitudini consecrare non possimus: at-
tamen suapte natura præclarum ac generosum antiquissimi
Epi^{scopi} τὸ Τρισημερίσσιον Pimandram, de potentia & diuina na-
tura libellum, tot annorum millibus in expositū, pro virium
facultate perlustrandum, restituendum, & commentario
gallico propalandum, eo cōsilio duximus, ut nunc primum
tuæ celsitudini utraque lingua descriptum proponentes,
quātum tibi perpetuis vinculis astricti simus, ingenue no-
scitemus. Hūc siquidem Termaximum tua sublimitate di-
gnum reor. Vt pote qui præter eos omnes, qui hætenus de
Diuina essentia & natura disseruerūt, rerum diuinarū no-
titiā assequutus est, nec solum eam, que priorib. tam fœ-
licis copulæ Christi cum homine paranymphis a summo Deo

† ij

reuelata est: sed etiam eam, quæ intimis ipsius Christi sequacibus cernentibus & astantibus vix agnita fuit. Quam non minus præclare descripsit, quã si a Seruatoris corporeo cõsortio a cunabulis edoctus esset. Nimirum hic vnus inter eos, qui olim diuinitus inspirati sunt, de omnipotentis dei essentia solerti admodum colloquio quãplura detegit, mundi facturam, hominis ad Dei imaginem ac similitudinem opificium, eiusdem insuper tantæ miseriæ lapsus, huius denique lapsus amplioris fœlicitatis medelã, vndique Deum incorporeum, ac extra materiam sciscitandum edocet. At si exigua sint hæc, & antiquos Diuini nutus nuncios nihilo antecellentia, aderunt quamplura, quæ a Mose, prophetis, ac quibusuis Christi patefactionem precedentibus silentio prætermissa sunt, Mercurio huic termaximo patefacta. Qualia sunt, de Triade summa vno Deo sermo: Diuinum insuper Verbum Patris filium: ac a Patre & Verbo Spiritum ignis & spiritus Deum, prolatum, cunctorum operatorem fuisse: Verbum autem vnum hominem, Diuino nutu regenerandorum hominum ἐπέστειλον extitisse: ab hoc insuper regenerandi solo effectu salutem pendere. Cratere item Spiritu referto sacrosanctum aperit Baptisma. Corporibus officio functis ad sua munia reditum pollicetur. Precationes demum omnipotenti Deo prolatas, per Verbum offerri iubet. Quæ præter hæc, qui ab ipso Seruatore domino educati sunt, patefacient. Licet hic non tantum Domini discipulos tempore præcesserit, verum & quoscunque prophetas, legis doctores, ac vt ab antiquis dicitur, Mosen ipsum, qui vetustissimorum scriptorum auctor a quampluribus habetur. Quæ fieri alioqui potest, hunc priorem cuncta incognita tanti momenti protulisse, quin ipsi Diuina & fa-

miliaris adfuisse bonitas? Quinetiam qui plura hunc edoceret, plus ei quam ceteris opitularetur, ac ipsi conspiraret. Recte admirandum hoc Diuinae bonitatis opus est. Quapropter, in chryza Maieſtas, Termaximum hunc Mercurium sublimem Θεοφύλακον propalantem, tibi principum ἀρχιζῶν νοῦν & confecro, iam antea latinis literis ἀμετάδοϛ mandatū, nunc demum interpretandum, diligētiori cura restitutum, & utraque lingua euulgatum. Ad hoc autem me impellit animus, tuæ maieſtatis fretus clementia. Quandoquidem me tuæ amplitudinis obſequentiſſimum cultorem, hoc honore proſapiae quamuis immeritum decoras, auiae ſcilicet tuæ celsitudinis Hungarorum reginae memoria. ea namque patris mei ſoror extitit. Hoc itaque ab eo, qui natura tuus eſt, munuſculum, quamuis exile, tua generoſitate honeſtas. Quæ non ſolum in regendis tanti imperij proceribus, magnatibus, ac populis coruſcat: Verum in ſacrarum literarum, diſciplinarum philoſophiaeque notione percrebreſcit. Quocirca ut dignū Cæſare munus Cæſari deferam, noſtri Mercurij texturā, græcis ac latinis tantū elementis cultam obtuli, nulla commentarij prolixitate adhibita, ad tantum principem ſpectare ratus. quo magis agnoſcam iura, quibus tibi deuinctus ſum, non tantum ea quæ tibi Cæſari, principum ampliſſimo, a cunctorum mortalium cœtu debentur: verum etiam ea quibus ſingulari quodam vinculo me libentem in tuæ maieſtatis immortalia cogis obſequia. Hac de cauſa gallico idiomate eandem texturam una cum commentariorum facilitate, reginae noſtræ tuæ ſublimitatis filia, propediem conſecrandam expeſtamus. Vt quæ ſummum Deū propria lingua percunſtari cœpit, regni ſibi commiſſi lingue ſacundia, eiſdem cultum fauſte peragat. Conſiſus nimirum

augusta suæ indolis elegantia, hoc fore sibi gratum opus
spero. Tua igitur, o Cæsar, inclyta maiestas tuo clientu-
lo decus annuens, me sui obsequentissimum, humilique offi-
cio deditum sua benignitate suscipiat. Quod faxit sum-
mum illud Bonum Optimum Maximum, ac sua clementia
tibi conspirans, vires imperium & decus perpetuæ felici-
tati cõferat. e Bachabelleo castro, ad borealis poli altitudi-
nem 45 grad, longitudinem vero 18 grad, infra Burdi-
galam sito, ad 3. cal. Maias anno salutis, 1574.

FRANCISCVS FLVSSAS

lectori Θεοφύλακῳ ἐν Δελφῶν.

Quandoquidem omnium eorum quae sunt, causas, a Diuinis ortum ducere constat: vniuersus philosophiae splendor apud omnes & singulos eius scopum disquirentes, vnicus fuit supremi illius Boni perquirendi conatus, nullo discrimine recte ac oblique philosophantibus: quo nihil prestantius vel potentius extat. Id utiq; vni tantum animantium se discernendum praebet, ei nimirum quod ex ipsius Boni proprio potissimum constitutionem suscipit. Quo vetus illa prisca *παλαιά, τὸ ὁμοίον, τῷ ὁμοίῳ νοῦν*, partibus suis functa, omne genus hominum in propria munera obeunda prorsus adigat. Homini namque concinnitatem, in ijs, quae a bona mente tractantur speculandis consistere citra cōtrouersiam habetur. Homo quippe animal Diuinum solum philosophandi capax, Diuina contemplatur, ac per suimet Diuinitatis spectationē supremum illud Bonum omnis potentiae simul ac virtutis originem Deum omnium opificem & causam, peculiari & sibi destinato munere concipit: tumq; vere philosophiae insectator est, cum philosophiae verum & vnicum insectatur scopum. Quum autem a vero excidit & alienum inquirens, non philosophus, at φιλόδινος, aut equidem φιλόδοξος nuncupandus est. Quocirca ne proprii instituti fungendi praecipuo tuo homini depereat occasio, praestantissimi huius Boni conceptum sub Pimandrae vocabulo, illustrissimi huius Ter maximi Mercurij opera denunciatum, exhibeo. Cuius prouentu, candide Θεόφλε, tria haec cuius animae ratiocinanti admodum elegantia suscipies, Dei nempe, sui, ac mundi considerandi copiam, ac horum assequendorum conatus, subtili breuiloquentia tradita. Quae cum antiquissima, ac praeter chartarum praesidium vetusta sint, ne si pleraq; varia in transcribendis exemplaribus pingētium incuria, aut igno-

† iiij

rantia rei suborta sint, mireris. Quantum itaq; in nobis extitit, in-
temeratam texture sinceritatem nec minus tuendam, quam ut par
erat, sensum pro dignitate inuestigandum curauimus. Quapropter
dictiones aut particulas quas a greco exemplari ad annum 1554.
edito detraximus, ad oram codicis e regione contulimus: ut tibi va-
rietatis causa nullo tædio sit obuia. harum autem dictionum nonnul-
las a pristina editionis indice selegimus: quas aliquando a textura
deletas esse, idem indicat index: aliquas vero, accito consultorum
assensu, non tantum græcarum, sed etiam orientalium linguarum
(ut pote Iosephi Scaligeri, iuuenis illustrissimi, non minus doctis lin-
guis eruditi, quam conditione & profapia præclari, opera) per paucos
pingentis errores sarcientes, transtulimus, quarum loquutiones pas-
sim a latinis alienas, cum verborum phrasi, tum hieroglyphicarum
significationum vetusta frequentia, comperies. At quoniam hic
Mercurij libellus philosophiam Diuino permiscet oraculo: utrique,
philosophie nempe & diuino sermoni denunciando, cum se penume-
ro latina vocabula desint, ab ijs qui philosophiam ac Diuina scripse-
runt, verba sumenda fuere: ut quam accurate liceret authoris con-
ceptum verbis assequeremur. Nam diuinarum rerum & philosophie
expertes, qui lingue latine primordia construxerunt, proprie lin-
gue vocibus ignota proferre non poterant. A Græcis ideo qui &
philosophie & religionis nullum non mouerunt lapidem, peculiaria
quamplura verba commodo suscepimus, a latinis authoribus hinc
inde ac ut cunq; sata. Ante nos Marcilius ficinus, vir non medio-
cri scientia præditus, antiquam hæc græcam versionem in latinam
velut sui laboris nouale transtulit: hunc sequutus Gabriel Prateolus,
in nostrum Gallorum idioma conuertit, nulla interpretande rei solli-
citudine ducti, ac eapropter ab authoris sententia subinde diuagan-
tes. Et licet Aegiptium non constet exemplar: Græcum tamen huius
Pimandre a peritissimo quopiam antiquo translatum esse liquet, cum
dictionis venustate, tum admiranda verborum ἐμψόσει, in enun-
ciandis tantæ philosophie secretis. Ficinus namq; hunc latino do-
nans, sua liminari, qua via de Græca versione intellexerit, silentio
prætermittit. Id vnum tamen effundit, Mercurium nempe literis
Aegiptijs primum edidisse, eundemq; græcæ lingue peritum, transla-
to volumine Aegiptiorum mysteria Græcis communicasse. Quod ha-
buisset videretur a religioso quodam Leonardo Pistoriensi, qui tra-

Etatum hunc, cui de Potestate & sapientia Dei nomen indidit, prior
 in Florentiâ e Macedonia detulit, & manib. principis Cosmæ Medi-
 cis cōmisit. Cuius præcepto Ficinus in latinum tanquam a mecenate
 suscipiens, & sue cultura noualia persoluēs, trāstulit .obiter quidem.
 transferendum enim non interpretandum volumē pluribus passim
 variatis necnon omisis aggressus est, quæ omissa hac stellula * & hac
 virgula recta \ conclusa reperics. Non arbitror equidem Ficinum
 temere græcam versionem eidem Mercurio ascripsisse. Quocirca
 non immerito præfagiendum fuit, peritum quendam græcam editio-
 nem constituisse. Quod secus Apuleio in traducendo volumine de
 voluntate Dei ab eodem Mercurio contigit. Is namq, aliqua vulgo
 prodidit, quæ Mercurium nostrum idololatriæ contagio (quamuis a
 se remotissimo) impie affecerunt, abrogato exemplari græco, ne (ut
 putatur) pateat illius in hunc patratum scelus. Homo namq, ἀπιστος,
 ac innumeris scelerib. oblitus legitur Apuleius. Quare non erit mi-
 rum tanti viri nomen, huius reuēptæ conatu impugnari. Quin pro-
 inde iustum censemus, fædatum libellum (exemplaris græci re-
 demptionē præstolantes) inter hæc omitti: ut quæ citra labem ab hoc
 Diuino philosopho suscepimus, tibi vigili Θεοφίλω ac pio lectori, augu-
 stum quidem opus, licet non pro sui dignitate cultum exhibeamus,
 temporis quidem lapsu vitio maculatum, sed pro conatu restitutum
 ac elucidatū: ut Dei, tui, mundiq, noscendi copiam fauste perhibens,
 infima intelligentiæ Diuinæ nocua coerceat, & suprema sola mente
 concipienda, tuæ speculationi coniuncta perpetuo foueat. De Mercu-
 rij vero ter maximi conditione & tempore plura narrantur: ac in-
 ter antiquos de hoc antiquissimo loquentes, non citra cōtrouersiam.
 Recētiorum vero Ioannes Functius chronologia sua Mercuriū te-
 statur floruisse, annis 21 ante legem Mosi datam in deserto, anno
 exitus israelis ab Aegypto. Quod etiam difficulter constabit. Nam a-
 pud antiquos receptum est, Mercurium hunc ideo Termaximū nun-
 cupari, quod iuxta vetustos Aegiptiorū mores, a maximo philosopho
 in sacerdotiū vocaretur, a maximo vero sacerdote in regem accitus
 esset. Vnde ter maximum illum dici, philosophum, sacerdotem, ac re-
 gem receptū est, ac proinde in Aegiptios imperium obtinuisse cōstat:
 & apud eos literarum seu scripturæ primordia comperisse. Antiqua-
 rum autem rerum scrutatores, plures inquit fuisse Mercurios, nec
 quis horum Trismegistus fuerit, satis constat. Hunc tamen a Cælo &

Cap. 10.
sect. 5.

Saturno progenitū propria testantur scripta, ac Aegyptijs $\Theta\omega\delta$ nuncupatū, quod nomen filio T at græcum pater scribens, inuariatis præcipuis literis translulisse patet, sui nominis monumentum posteris inculcans, veram dictionem græcam $\epsilon\pi\upsilon\lambda\omega$, que Mercurium Latinis sonat, data operâ præteriens, ne ab eo inchoatū nomen, a futura progenie deleteretur. Quod non parum indicat Mercurium sui ipsius græcum fuisse interpretem. Alius namq; Græcus Mercurij veram denominationem $\epsilon\pi\upsilon\lambda\omega$, ægre silentio prætermisisset: ut filio T at, patris ægyptiacam vocem $\Theta\omega\delta$ conferret: que quidem ab ipso Mercurio sumens originem, in futuras progenies graderetur. Quocirca non temere in tanta scribentium controuersia, Mercurius hic Trismegistus, aliorum Mercuriorū progenitor aut saltem secundus fuisse videretur, cum is ipse non a Mercurio, sed a Cælo & Saturno se genitum fateatur. Nam hac lege satius illi congruerent, que de tanto connumerantur homine. Literarum enim auctor esse non poterat, quin Mosis tempora præcederet. Mosen nãq; a cunabulis omni Aegyptiorū doctrina, scriptura sacra testatur imbutum, quod absq; literis fuisse difficile creditur. Nec insuper Aegyptiorum imperium consequi, post Pharaones, ac alia pleraq; nomina, quibus, qui de ipso narrant sibi congregiuntur. Præterea cū ante & post Mosen alij Aegyptijs imperantes historijs enumerati sint, Trismegistum antea regnū tenuisse necessarium appareret. Nō enim alias esset Mercurius Saturni filius, qualem se 10 cap. profitetur: nam floruit Saturnus Sarug atavi Abraham temporibus. Quare circa tēpora Abraham illum floruisse putaremus. Inter que tam varijs fluctibus æstuantia præ vetustate rei, antiqui illius græci Suida scriptis consultis que de Mercurij tempore dixerit narrabimus. At namq; Suidas, Mercurium Trismegistum sapientem Aegyptium floruisse ante Pharaonem. Pharaonem autem satur idem, illum fuisse Aegypti regem, qui sequentibus nomen indidit. Quare si primum Pharaonem præcesserit, non citrà horum trium patriarcharum tempora fuisse constat, cum Abraham, Iacob aut Israelis tempore iam adessent regno Pharaones, Hæc sagaci lectori a nobis collecta discutienda relinquimus. Quocirca Christiane lectōr, quoquo se vertat Termaximi illius status aut conditionis negotium, ijs que de ipsius dicuntur tempore, disciplinam ab ipso traditam antepone: ac Mercurium suscipe, non modo tāquam philosophum prophetã, verum & philosophum euan-

Act. 7.c.

geliste nomen promeritum. hic namq; gratiam precipuis effectibus
 nunciatis homini propalavit, & huius salutem, a Dei filio uno homi-
 ne regenerandis hominibus dato, pendere primus aperuit. Exponen-
 dum autem volumen utrisq; grecis ac latinis e regione constitutis
 curauimus characteribus, distinctiones sectionum ad mteriozem
 exemplaris oram numeris designantes, quas quidem commentarijs
 gallicis scribendis obseruauimus. Aequi igitur boniq; consule & la-
 borj nostro indulge.

Εἰς Ἑρμοῦ τῆς Τεισμεγίστου Ποιμάνδρου
 Στέφανος ὁ Μανιαλδός.

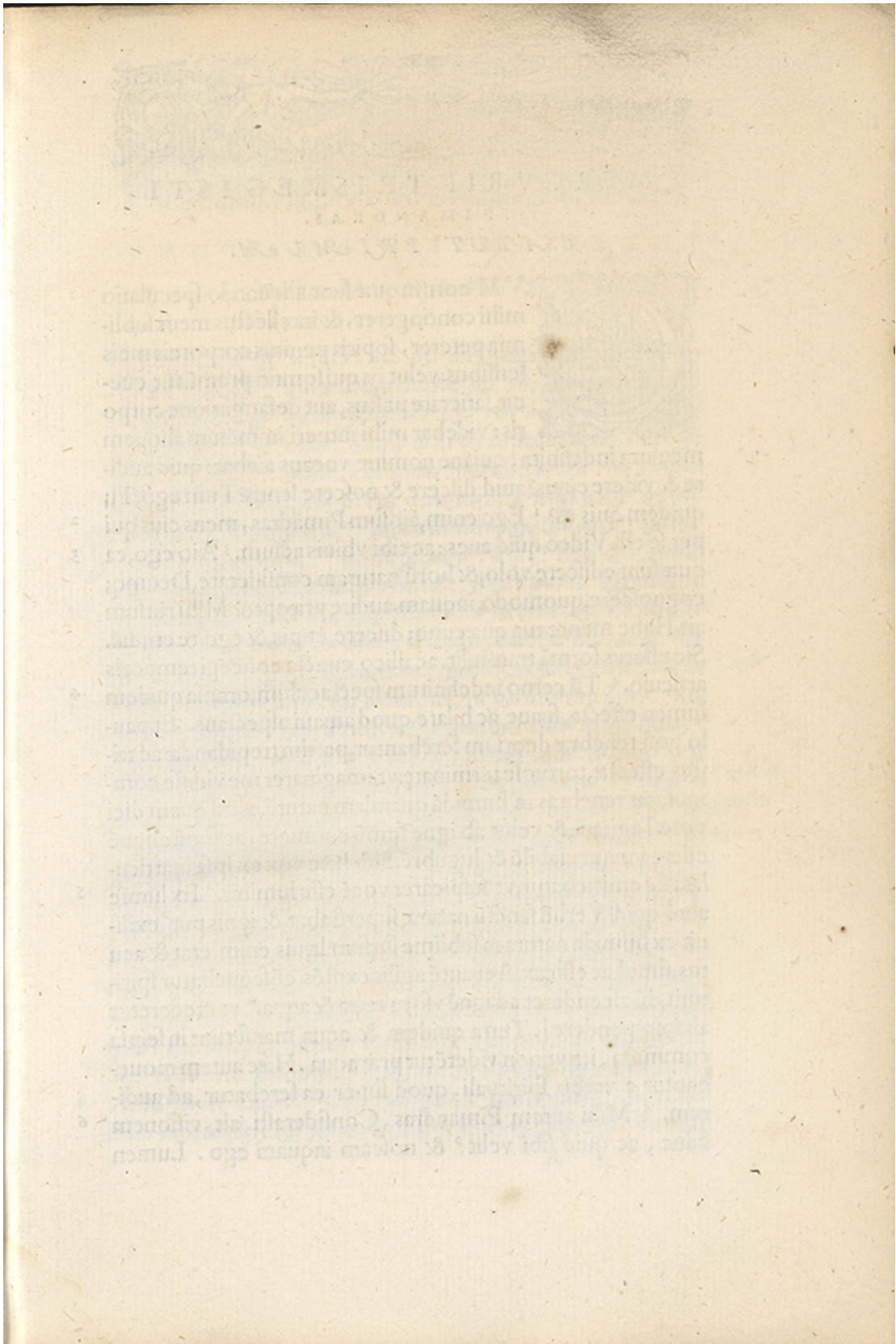
Ἐνθάδε οὐχ ἕξεις φοίβου χρησμήτορος ᾠδῶν·
 Ἡ βίβλος εἰ καί μιν οὐ κατέχει σοφίαν.
 Ἀλλ' Ἑρμοῦ μεγάλου ἕξεις παναληθῆα φωνῶν,
 Καὶ μεγάλου θεοῦ ῥήματα θεσπέσια.
 Εἰ σοφὸς εἶ, βίβλον λάβε ἐς χεῖρας, εἰ δὲ γε νῆϊς
 Εἴ μου σῶν, βίβλον κ' λάβε ἐς παλάμας.
 Νῦν πάντεσσι βάλδος λόγος Ἑρμοῦ, ὃς πρὶν ἀμαυρῆς
 Ο ΦΛΟΤΣΣΑΣ ζῶφρον τὸ σκότος ἐσκέδασεν.

Mar. Monerius.

Hoc Græca nocuit sophiæ, quòd pallia, peræ,
 Centones, baculi, mendica opprobria dextra,
 Et genus id sordens vitam infamarit egestas,
 Cætera Principibus que fortunatior esset.
 Ecce uni coiere simul Princépsque, Sophúsque:
 Pól Superi, credo, baculis Diademata mutant.

IN MERCVRII PIMANDRAM D.
Francisci Flussatis Candallæ viri nobilissimi industria re-
stitutum, & Commentarijs doctissimis locupleta-
tum, Steph. Manialdus medicus
Burdigalensis.

*Plurima veridico secreta ex ore profudit
Doctorum veterum gloria Mercurius:
Quæ tenebris densis cæca & caligine mersa,
Nulli nota prius, delituere diu.
Gentis Aquitanæ ornamentum & gloria tandem
Franciscus Flussas, nobiliumq; decus,
E tenebris tantis tam clarum extollere lumen
Aggreditur primus, primus & assequitur.
Mercurij Graij fuerant quæ trunca, resarcit:
Peruia cuiq; facit quæ salebroso prius.
Illius abstrusos sensus, occultaq; dicta
Incepit patrijs irradiare sonis.
Quæ doctis doctæ & succincte scripserat Hermes,
Exornat multis amplificatq; modis.
Quæq; prius docti non cognouere, repulsis
Nunc tenebris, rudibus sunt manifesta satis.
Non audita prius cognoscit dogmata doctus,
Philosophus veram repperit hic sophiam.
Pythagoras quicquid fertur dixisse tacendo,
Quicquid & eximium turba Cleanthis habet.
Socratico quicquid manauit ab ordine rarum,
Quod Plato, quod magnus scripsit Aristoteles.
Sanctorumq; etiam mysteria maxima patrum,
Hic inclusa latent, hicq; reclusa patent.
Haurit & hinc simplex etiam documenta popellus,
Et multa hic discit sæmina quæq; rudis.
Omnibus istud opus conscriptum est, turba sophorum
Hoc legat, hoc etiam rustica turba legat.
Franciscus Flussas tam mira hoc arte poliuuit,
Prodesse vt cunctis atq; placere queat.*

MERCVRII TRISMEGISTI

PIMANDRAS.

CAPUT PRIMVM.

V M eorum quæ sunt, aliquando speculatio
mihi contingeret, & intellectus meus subli-
mia peteret, sopitis penitus corporeis meis
sensibus: velut ijs qui somno premuntur eue-
nit, satietate passus, aut defatigatione corpo-
ris: videbar mihi intueri immensum aliquem
mensura indefinita, qui me nomine vocans aiebat: quid audi-
re & videre cupis? quid discere & noscere sentis? Tum ego, Tu
quidem quis es? ² Ego enim, ait, sum Pimandras, mens eius qui
per se est. Video quid aues: ac tibi ubiuis adsum. ³ Aio ego, ea
quæ sunt ediscere volo, & horum naturam considerare, Deumque
cognoscere. quomodo, inquam, audire præopto? Mihi rursum
ait. Habe mente tua quæcumque discere cupis, & ego te erudiã.
Sic effatus formam transtulit, ac illico cuncta concepì temporis
articulo. ⁴ Tunc cerno indefinitum spectaculum, omnia quidem
lumen effecta, suaue ac hilare, quod amaui aspectans. Et pau-
lo post tenebræ deorsum ferebantur, partim trepidandæ ac tri-
stes effectæ, tortuose terminatæ: vt imaginarer me vidisse com-
mutatas tenebras in humidam quandam naturam, ultra quam dici
potest agitatam, & velut ab igne fumum euomere, ac sonum aliquem
edere inenunciabilem & lugubrem. Sub hæc vox ex ipsa inarticu-
lata sic emittebatur, vt suspicarer vocem esse luminis. ⁵ Ex lumine
autem quid? Verbum sanctum naturæ superstabat, & ignis purus exili-
uit ex humida natura in sublime sursum: læuis enim erat & acu-
tus, simul ac efficax. Aer autem agilis existens consequeretur spiri-
tum, dum ascenderet ad ignem usque; a terra & aqua, * vt crederetur
ab ipso pendere. Terra quidem & aqua manserunt in seipsa
commista, ita vt non viderentur præ aqua. Hæc autem moue-
bantur a verbo spirituali, quod super ea ferebatur, ad audi-
tum. ⁶ Mihi autem Pimandras, Considerasti, ait, visionem
hanc, ac quid sibi velit? & noscam inquam ego. Lumen

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ
ΠΟΙΜΑΝΔΡΗΣ.

1 **Ε**ΝΝΟΙΑΣ μοί ποτέ γενομένης περὶ τῶν ὄντων,
 καὶ μετ' αὐτοῦ μοι τῆς δεινότητος, σφόδρα
 καταχευθεῖσαν μου τῶν σωματικῶν αἰσθή-
 σεων, ὡς περ οἱ ἐν ὑπνῷ βεβαρημένοι ἐκ κόπου
 ἔσοφῆς, ἢ ἐκ κόπου σώματος, ἔδοξα τίνα ὑπερμε-
 γέθη μέτρῳ ἀπειροεῖς τυχεύοντα, καλεῖν
 τὸ ὄνομα, καὶ λέγοντά μοι, τί βέλει ἀκούσαι καὶ δεύσασθαι, καὶ νοή-
 2 σαι μαθεῖν καὶ γινῶναι. Φημι ἐγὼ, σὺ γὰρ τίς εἶ; Ἐγὼ μὲν, φησὶν,
 εἰμι ὁ Ποιμάνδρης, ὁ τῆς ἀουθεντίας νοῦς, οἶδα δὲ βέλει. καὶ σῶεϊμί
 3 σοι πάντα γού. Ἐγὼ, μαθεῖν θέλω τὰ ὄντα, καὶ νοῆσαι τῶν
 ζώων φύσιν, καὶ γινῶναι τὸν θεόν. πῶς, ἐφών, ἀκούσαι βούλομαι; Φη-
 4 σὶν ἔμοι πάλιν, ἔχε νῶ σὺ ὅσα θέλεις μαθεῖν, καὶ γὰρ σε διδάξω. εἰς τὸ ἐμὲ
 εἰπὼν, ἠλλάγη τῆ ἰδέα, καὶ ἐνθέως πάντα μοι ἠλοικτο ῥοπή. Ἐκ
 ὁρᾶ δὲ ἀόριστον. φῶς δὲ πάντα γεγεννημένα ἠδὲ ὄντα καὶ ἰλαρόν.
 καὶ ἠεὶ ἰδὼν, καὶ μετ' ὀλίγον σκότος κατωφερές ἠν, ἐν μέρει γεγε-
 5 νημένον φοβερόν τε καὶ συγρόν, σκολιαδὲς τὸ πεπερασμένον. ὡς εἰκάσαι τὸ πεπε-
 με εἰδὼτα μεταβαλλόμενον τὸ σκότος εἰς ὑγρὰν τίνα φύσιν, ἀφάτως εἰς ἀμέ-
 6 τεταραμένον, καὶ καπνὸν ἀποδιδούσαν ὡς ἀπὸ πυρός, καὶ τίνα ἦχον
 ἀποτελέσαν ἀνεκλήρητον γοῶδη. εἶτα βοὴ ἐξ αὐτῆς ἀσυνάρθρωτος
 ἐξεπέμπετο, ὡς εἰκάσαι φωνῶν φωτός. Ἐκ δὲ φωτός τί. λόγος ἀ-
 γιός ἐπέβη τῆ φύσει, καὶ πῦρ ἀκρατὸν ἐξεπέδησεν ἐκ τῆς ὑγρᾶς φύ-
 σεως ἄνω εἰς ὑψος. κοῦφον δὲ ἠν καὶ ὄξυ, δραστικόν τε ἄμα. καὶ ὁ ἀήρ
 ἐλαφρὸς ὢν, ἠκολούθησε τῷ πνεύματι, ἀναβαίνοντος αὐτοῦ μέχρι
 τῆς πυρὸς ἀπὸ γῆς καὶ ὕδατος, ὡς δοκεῖν κρέμαδι αὐτὸν ἀπ' αὐτῆ.
 γῆ δὲ καὶ ὕδωρ ἔμενε καθ' ἑαυτὰ συμμεμιγμένα, ὡς μὴ θεωρεῖσθαι
 ἀπὸ τῶ ὕδατος. κινουμένη δὲ ἠν, διὰ τὸν ὑπερφύρνον πνεύματι-
 6 κὸν λόγον εἰς ἀκωλύ. Ὁ δὲ Ποιμάνδρης ἐμοί, ἐνόησας, φησὶ, τῶν
 θεῶν ταύτων, ὅτι καὶ βέλεται; Καὶ γινώσκωμαι, ἐφών ἐγὼ. Τὸ φῶς

illud, ait, ego mens Deus tuus sum, qui sum ante naturam humidam, quae ex tenebris eluxit. Quod autem ex mente lucidum verbum, Dei filius est. Quid ergo inquam. Sic nosce. Quod in te videt, & audit, verbum domini: mens autem, Pater Deus. Non enim se iunguntur a se invicem: unitas namque horum est vita. ⁷ Gratias tibi ago, inquam ego. Attamen considera lumen & hoc cognosce. Haec loquutus, multo tempore ex adverso me fixus aspexit, ita ut eius tremere figuram. Abnuente autem eo, speculor in me te mea lumen in viribus, innumeris existens, & mundum indefinitum effectum, ac obsessum esse igne virtute maxima, & statum tenuisse coactum. Haec autem ego percipiens animadverti ob Pimandras verba. ⁸ In meo autem stupore existenti ait mihi de-
 nuo. Vidisti in mente tua exemplarem speciem antiquiorem principio interminato? Haec mihi Pimandras. Ego inquam. Naturae elementa unde prodierunt? Rursus ille ad haec. Ex voluntate Dei, quae assumens verbum, & videns pulchrum mundum imitata est, mundum construens per sui ipsius elementa & germina nuda. ⁹ Mens autem deus ambisexus existens vita & lumen, ut auctor peperit Verbo alteram mentem opificem, quae Deus ignis & spiritus existens construxit dispensatores quosdam septem, in circulis complectentes mundum sensibilem, & dispensatio ipsorum fatum nuncupatur. ¹⁰ Profiliit mox a deorsum ruentibus elementis Dei, Verbum Dei, ad purum naturae artificium, & coniunctum est opifici Menti. Coessentialis namque erat. Et dimissa sunt sine ratione deorsum vergentia Naturae principia, ut sint materia sola. ¹¹ Opifex autem mens una cum Verbo complectens circulos & rotans stridore impetus, versavit sua ipsius opificia, & permisit volui a principio indefinito ad infinitum finem. Inde namque incipit ubi desinit. Horum autem circumlatio, ut menti placuit, ex deorsum cadentibus elementis animantia concessit ratione destituta, non enim rationem eis concessit. Aer volatilia protulit, aqua nautantia. Discreta sunt autem ab invicem terra & aqua quatenus mens voluit & produxit a se, quae habebat animalia, quadrupedia, reptilia, beluas, fera, ac cicura. ¹² Pater autem omnium mens vita & lumen existens, hominem sibi simile enixa est, quem proprii partus instar amavit. Valde pulcher enim erat, patris imaginem habens, vere ete-

εκείνο, ἔφη, ἐγὼ, νοῦς ὁ σὸς θεός, ὁ παρὰ φύσεως ὑψηλῆς ἐκ σκό-
 τους φανείσης. ὁ δὲ ἐκ νοῦς φωτεινὸς λόγος, υἱὸς θεῶ. Τί οὖν; φη-
 μί. Οὐτω γινώσκω. τὸ ἐν σοὶ βλέπον καὶ ἀκούον, λόγος κυρίου. ὁ δὲ
 νοῦς, πατὴρ θεός. καὶ γὰρ διίστασθαι ἀπὸ ἀλλήλων. ἔνωσις γὰρ τού-
 7 των ἐστὶν ἡ ζωὴ. Ἐὐχαριστῶ σοι, ἔφην ἐγὼ. ἀλλὰ δὴ νόει τὸ
 φῶς, καὶ γινώσκεις τῆτο. Εἰπόντος ταῦτα, ὅτι πλείονα χρόνον ἀν-
 τώπησέ μοι, ὡς ἔμε τρέμειν αὐτῆ τῶν ἰδέων. ἀναεὺσαντες δὲ,
 θεωρῶν ἐν τῷ νοί μου, τὸ φῶς ἐν δυνάμεσιν ἀναειδημίτοις ὄν, καὶ
 κόσμον ἀπειρόεισον γεννημένον, καὶ περιεχέσθαι τὸ πῦρ δυνά-
 8 μει μεγίστη, καὶ εἶσιν ἐχρησάσθαι κρατούμενον. Ταῦτα δὲ ἐγὼ διε-
 νοήθην ὁρᾶν διὰ τὸν τῶ Ποιμάνδρου λόγον. Ὡς δὲ ἐν ἐκπλή-
 ξει μου ὄντος, φησὶ πάλιν ἐμοί, εἶδες ἐν τῷ νόῳ τὸ ἀρχέτυπον
 εἶδος τὸ παρὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπειράτου. Ταῦτα ὁ Ποιμάν-
 9 δρου ἐμοί. Τὰ οὖν, ἐγὼ φημι, σοιχεῖα τῆς φύσεως, πόθεν ὑπέ-
 σθη. Πάλιν ἐκείνος παρὰ ταῦτα. ἐκ βουλῆς θεοῦ, ἥτις λαβοῦσα
 τὸν λόγον, καὶ ἰδοῦσα τὸν καλὸν κόσμον, ἐμμήσατο κοσμοποι-
 9 δεῖσα διὰ τῶν ἑαυτῆς σοιχείων καὶ γεννημάτων † ψιλῶν. Ὁ δὲ † ψυ-
 νοῦς ὁ θεός ἀρρένοθῆλυς ὢν, ζωὴ καὶ φῶς ὑπάρχων, ἀπεκύησε λό-
 γω ἕτερον νοῦν δημιουργόν, ὃς θεός τῆ πυρὸς καὶ πνεύματος ὢν,
 ἐδημιούργησε διοικητὰς τινὰς ἑσπᾶ ἐν κύκλοις περιέχοντας
 τὸν ἀίδιτον κόσμον. καὶ ἡ διοικήσις αὐτῶν, εἰμαρμένη καλεῖ-
 10 ται. Ἐπήδησεν ἐν τῷν κατωφεράν σοιχείων τῆ θεοῦ, ὁ
 τῆ θεοῦ λόγος, εἰς τὸ καθαρὸν τῆς φύσεως δημιούργημα, καὶ λυώθη
 τῷ δημιουργῷ νόῳ. ὁμοούσιος γὰρ ἦν. καὶ κατελείφθη τὰ ἄλογα
 11 τὰ κατωφερῆ τῆς φύσεως σοιχεῖα, ὡς εἶναι ὑλῶν μόνων. Ὁ δὲ
 δημιουργὸς νοῦς σὺν τῷ λόγῳ, ὁ περιέχων τοὺς κύκλους, καὶ
 δινῶν ῥοίζῳ, ἔστρεψε τὰ ἑαυτῆ δημιούργηματα, καὶ εἶασε στρέφε-
 θαι ἀπὸ ἀρχῆς ἀορίστου. εἰς ἀπείραντον τέλος. ἀρχεται γὰρ οὐ
 λήθη. ἡ δὲ τούτων περιφορὰ, καθὼς θέλει ὁ νοῦς, καὶ ἐκ τῶν
 κατωφεράν σοιχείων ζῶα ἠνέκεν ἄλογα. οὐ γὰρ ἐπέιχε τὸν λόγον.
 αἷρ δὲ πετεινὰ ἠνέκεν, καὶ τὸ ὕδωρ νηκτὰ. διεκεχώρισται δὲ
 ἀπὸ ἀλλήλων, ἡ τε γῆ καὶ τὸ ὕδωρ, καθὼς ἠδέλησεν ὁ νοῦς.
 καὶ ἐξήνεγκεν ἀπὸ αὐτῆς, ἃ εἶχε ζῶα τετράποδα, ἔρπετα,
 12 θηρία, ἄγρια, καὶ ἡμέρα. Ὁ δὲ πάντων πατήρ, ὁ νοῦς ὢν ζωὴ
 καὶ φῶς, ἀπεκύησεν ἀίδιτον αὐτῷ ἴσον, οὐ ἠεράθη ὡς ἰδίου
 τόκου. περιεκαλλῆς γὰρ, τῶν τῶ πατρὸς εἰκόνα ἔχων. ὄντως γὰρ

nim propriam formam Deus amavit, concessitque ei sui ipsius
 omnia opera. ¹³ Cum autem considerasset in patre artificis
 constructionem, Ipse quoque operari voluit. Et relictus est
 a patre natus in opificali globo, habens omnē facultatem co-
 gnoscendi fratrum operationes. Qui quidem amaverunt eum, vnus
 quisque autē participem fecit eum proprii muneris. Et hauriens
 horum essentiam, ac assumpta eorum natura, voluit primum perire circulo-
 rum ambitum, ac imminentis igni potentiam opprimere. ¹⁴ Inde qui
 omnem potestatem mortalium animantium ac irrationalium mundi
 habet, per harmoniam emerfit cōfracta potentia, & patefecit de-
 orsum latae naturae pulchram Dei figuram. Quem intuens pul-
 chritudinis infatigabilis, omnem effectum gubernatorum in seipso
 habentem & Dei figuram, risit amore. Nimirum quia speciem pul-
 cherrimae hominis formae in aqua vidisset, ac umbram in terra.
 Ipse autem videns figuram sibi similem existentem in aqua, valde
 amavit eam, voluitque ibi degere, & vna cum voluntate prolatus ef-
 fectus est: incoluitque irrationalem formam. ¹⁵ Natura id quod a-
 mabat amplexa, tota se implicuit & coierunt: * sese namque dilige-
 bant. Qua de re praeter omnia, que super terram animalia, duplex
 est homo, mortalis quidem causa corporis, immortalis autem pro-
 pter essentialem hominem: immortalis autem existens, & omnium
 potestatem habens, mortalia patitur esse subdita fato. Superior
 itaque existens harmonia, per harmoniam fit seruus. Ambisexus
 vero, ab ambisexo patre, & insomnis, ab insomni domatur. ¹⁶ Et
 post haec mens mea quid. * nam & ego ipse cupio sermonem. Pi-
 mandras vero dixit, Hoc est penetrabile mysterium ad hanc usque
 diem. Natura namque se permiscens homini miraculum edidit quam
 admirabile. Nam habens ipse harmoniae horum septem naturam, ut
 tibi dixi, a Patre & Spiritu, non stetit natura: ast illico septem eni-
 xa est homines, iuxta naturas septem dispensatorum masculofoe-
 mineas ac elatas. Quid praeter haec o Pimandra? In magnam enim
 cupidinem nunc prouehor, & opto audire, ne excurras. Et Pi-
 mandras ait. Sed sile nondum enim tibi compleui primum
 sermonem. Ecce sileo, inquam ego. Facta est itaque horum
 septem generatio, ut dixi, hoc ordine. ¹⁷ Foeminea erat terra,
 Aqua autem salax. Ea enim ab igne maturitatem, ab aere vero

καὶ ὁ θεὸς ἠεράθη τῆς ἰδίας μορφῆς. καὶ παρέδωκε τὰ ἑαυτῆ πάντα δημι-
 13 μιουργήματα. ¹³ Καὶ κατανόησας δὲ τὴν τῆ δημιουργοῦ κτίσιν ἐν
 τῷ πατρὶ, ἠεβλήθη καὶ αὐτὸς δημιουργεῖν. καὶ σωεχωρήθη ἄπο τῆ
 πατρὸς γενόμενος ἐν τῇ δημιουργικῇ σφαίρᾳ. † ἔχων τὴν πᾶσαν † ἐξ ὧν
 ἐξουσίαν † κατανόησας τὰ ἀδελφῶν τὰ δημιουργήματα. οἱ δὲ ἠερά- † κατε-
 ἠσαν αὐτῆ. ἕκαστος δὲ μετεδίδου τῆς ἰδίας τάξεως. καὶ κατὰ μα- νόησε
 14 θῶν τὴν πύτων φύσιν, καὶ μετὰ λαβῶν τῆς ἑαυτῶν φύσεως, ἠεβ- τῆ ἀδε-
 λήθη ἀναρρήξαι τὴν περιφέρειαν τῶν κύκλων, καὶ τὸ κέντρον τῶν ὀπι- λῶ
 κειμένου ὀπι τῆ πυρὸς † καταπονήσας. ¹⁴ Καὶ ὁ τῆ τῶν κῶσμου † κατα-
 ζῶων καὶ τῶν ἀλόγων ἔχων πᾶσαν ἐξουσίαν, διὰ τῆς ἀρμονίας παρέκυ- νοήσας.
 ψεν ἀναρρήξας τὸ κέντρον, καὶ ἔδειξε † τῇ κατωφερεῖ φύσει τὴν κα- † τὴν
 λῶ τῆ θεοῦ μορφήν. ὃν ἰδοῦσα ἀκόρησον κάλλος πᾶσαν ἐνέργησαν ἐν κατα-
 ἑαυτῶν ἔχοντα τῶν διοικητόρων, τὴν τε μορφήν τῆ θεῶ, ἐμετὰ δια- φερῆ
 σεν ἑρατῆ, ἄτε τῆς καλλίστης μορφῆς τῆ ἀνθρώπου τὸ εἶδος, ἐν τῷ φύσιν.
 ὑδατὶ ἰδῶσα, καὶ τὸ σῆμα ὀπι τῆς γῆς. ὁ δὲ ἰδὼν τὴν ὁμοίαν αὐτῶ
 μορφήν ἐν ἑαυτῷ οἶσαν ἐν τῷ ὑδατὶ, ἐφίλησε, καὶ ἠεβλήθη αὐτῆ οἰκεῖν. † αὐτῶ
 15 ἄμα δὲ τῇ βελῆ ἐγένετο ἐνέργησα, καὶ ὄκησε τὴν ἀλγρον μορφήν. ¹⁵ Ἡ δὲ
 φύσις λαβοῦσα τὸν ἐσφῆμον, περιπλάκη ὄλη, καὶ ἐμίγησαν. ἐσφῆ-
 μοι γὰρ ἦσαν. καὶ διὰ τῆτο παρὰ πάντα τὰ ὀπι γῆς ζῶα, διπλοῦς
 ἐσιν ὁ ἀνθρώπος, θνητὸς μὲν διὰ τὸ σῶμα, ἀθάνατος δὲ διὰ τὸν
 οὐσιώδη ἀνθρώπον. ἀθάνατος γὰρ ὧν, καὶ πάντων τὴν ἐξουσίαν ἔ-
 χων, τὰ θνητὰ πάχει ὑποκείμενα τῇ εἰμαρμένη. ὑπεράνω οὖν ὧν τῆς
 ἀρμονίας, ἐναρμόνιος γέγονε δοῦλος. ἀρρένοθῆλυς δὲ ὧν, ἐξ ἀρρένο-
 16 θῆλυος ὧν πατρός, καὶ αὔπνου ἄπο αὔπνου κατέϊται. ¹⁶ Καὶ μετὰ
 ταῦτα † ὧνοῦς ἐμός. καὶ αὐτὸς γὰρ ἑρατῆ λόγου. Ὁ δὲ Ποιμάν- † νοῦς ὁ
 δρης εἶπε, Τοῦτό ἐστι τὸ κεκρυμμένον μυστήριον μέχρι τῆς δε τῆς ἠ-
 μέρας. ἠ γὰρ φύσις ὀπιμηγῆσα τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐκ τῆ θυμῶ θαν-
 μασιώτατον. ἔχοντος γὰρ αὐτῆ τῆς ἀρμονίας τῶν ἐπὶ τὴν φύσιν, οὐ
 ἔφλω σοι, ἐκ πατρὸς, καὶ πνεύματος, οὐκ ἀνέμενεν ἠ φύσις, ἀλλ' εὐθύς
 ἀπεκύησεν ἐπὶ ἀνθρώποις, ὡρὸς τὰς φύσεις τῶν ἐπὶ τὴν διοικητόρων
 ἀρρένοθῆλυας, καὶ μεταρσίους. Καὶ μετὰ ταῦτα, ὁ Ποιμάνδρη. εἰς
 17 μεγάλῳ γὰρ νῦν ἐπιθυμίαν ἠλθον, καὶ περὶ ἀκούσας. μὴ ἐκξεχε.
 Καὶ ὁ Ποιμάνδρης εἶπεν, ἀλλὰ σῶπα. οὐ γὰρ σοι ἀνεπίεσα
 τὸν ἀσφῆτον λόγον. Ἰδοῦ σιωπῶ, ἔφλω ἐγώ. Εγένετο οὖν ὡς ἔφλω, † γὰρ
 τῶν ἐπὶ τῶν ἠ γένεσις τῶν ἀδε τῶν. ¹⁷ Θηλυκὴ † γῆ ὡ, † ἀβέ-
 καὶ ὑδαρ ὀχιτικόν. τὸ δὲ ἐκ πυρὸς, πέπειρον. ἐκ δὲ † ἀέρος ἐρος

spiritum suscepit: & protulit natura corpora ad hominis speciem. Homo autem a vita & lumine genitus est in animam & mentem, a vita quidem animam, a lumine vero mentem. Et ita steterunt omnia sensibilis mundi usque ad circuitus finem. ¹⁸ Audi reliquum quem appetis audire sermonem. Cōpleto ambitu solutus est omnium nexus, ex voluntate Dei. Omnia namque animalia ambisexa existētia distinguebantur, vna cum homine: & fiebāt masculina partim aliqua, & perinde quaedam foeminea. Deus autē mox Verbo sancto dixit. Crescite in incrementum & multiplicemini in multitudinem, omnia creata ac opificia mea: & agnoscat seipsum quisque mente praeditus immortalē esse, ac causam mortis esse cupiditatē, & omnia quae sunt. ¹⁹ Hoc dicens prouidentia per fatū & harmoniā temperamenta fecit, ac generationes condidit, & multiplicata sunt iuxta proprium genus omnia. Et qui seipsum recognouit in praecipuum bonum accessit: at qui errore cupidinis corpus amauit, hic manet in tenebris seductus, sensu patiens ea, quae sunt mortis. ²⁰ Quid haetenus peccant, inquam ego, qui ignorant, ut immortalitate priuentur. Videris, o amice, sollicitus non fuisse eorum quae audisti. Non inquam tibi intellexisse videor? Quinimo percipio & memini, ac gratias vna persoluo. Si intellexeris, dic mihi, cur digni habentur morte, qui in morte existunt. Eo quod amicū corpus praecipue occupat inuisque tenebrae. Inde natura humida, a qua corpus constitutum est in sensibili mundo, ex quo mors trahitur. Recte consideras o amice. ²¹ Qua via autē intellexisti teipsū in id progredi, quod habet dei verbū? Ego inquam. Quia ex luce & vita constat Pater omnium, a quo natus est homo. Bene, inquit, dicis. Vita & lux Deus est, & pater a quo natus est homo. Si itaque discis te ex vita & luce constitutum, quodque ex his constas, in vitam denuo euades. Hec loquutus est Pimandras. Sed praeter haec mihi dicas, Quo pacto in vitam progrediar, inquam ego, o mens? Meus enim Deus dixit, Homo qui mente affectus est, agnoscat seipsum. Nū igitur homines omnes mentē habēt? Bene, ait, loqueris o amice. ²² Adsum ego mens proprijs, bonis, sinceris, miserantibus, & pie viuentibus. Comitatus meus fit illis praesidium: & actutum omnia cognoscūt: ac patre placant ex animo:

- τὸ πνεῦμα ἔλαβε. καὶ ἐξήνεκεν ἢ φύσις τὰ σώματα πρὸς τὸ εἶδος τῆ ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἀνθρώπος ἐκ ζωῆς καὶ φωτὸς ἐγένετο εἰς ψυχὴν καὶ νοῦν. ἐκ μὲν ζωῆς ψυχῆ, ἐκ δὲ φωτὸς νοῦν. καὶ ἔμεινεν οὕτω τὰ πάντα τῆ ἀσθητοῦ κόσμου, μέχρι περιόδου τέλους.
- 18 18 Ακουε λοιπὸν, ὃν ποθεῖς λόγον ἀκούσαι. τῆς περιόδου πληρωμένης, ἐλύθη ὁ πάντων σκύδεσμος ἐκ βουλής θεοῦ. πάντα γὰρ τὰ ζῶα, ἀρρένοθῆλυ ὄντα, διελύετο ἅμα τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ἐγένετο, τὰ μὲν ἀρρένικα, ἐν μέρει, τὰ δὲ θηλυκά ὁμοίως. ὁ δὲ θεὸς ἐυδύς εἶπεν ἀγίῳ λόγῳ, ἀυξάνεσθε ἐν ἀυξήσει, καὶ πληθύνεσθε ἐν πληθει πάντα τὰ κτίσματα, καὶ δημιουργήματα καὶ ἀναγνωρισάτω ὁ ἔννοιος ἑαυτὸν ὄντα ἀθάνατον, καὶ τὸν ἀτιον τῆ θανάτου ἔσθρα, καὶ πάντα τὰ ὄντα.
- 19 19 Τοῦτο εἰπόντος, ἡ φερόνοια διὰ τῆς εἰμαρμένης καὶ ἀρμονίας τὰς μίξεις ἐποιοῦσάτο, καὶ τὰς γενέσεις κατέστησε. καὶ ἐπληθύνθη κατὰ γένος τὰ πάντα. καὶ ὁ ἀναγνωριστὴς ἑαυτὸν, ἐλήλυθεν εἰς τὸ περιούσιον ἀγαθόν. ὁ δὲ ἀγαπήσας τὸ ἐκ πλάνης ἔρωτος σῶμα, οὗτος μένει ἐν τῷ σκότει πλανώμενος, ἀσθητοῦ πάχων τὰ τῆ θανάτου.
- 20 20 Τί τοσοῦτον ἀμαρτάνουσιν, ἔφω ἐγὼ, οἱ ἀγνωοῦντες, ἵνα σερηθῶσι τῆς ἀθανασίας. Εοικας, ὦ ἔστος, τῆ μὴ πεφρονημένα ὧν ἤκουσας. Οὐκ ἔφω σοι νοεῖν; νοῶ καὶ μνησκόμα· ἐυχαιεῖσθε δὲ ἅμα. Εἰ ἐνόησας, εἰπέ μοι, διὰ τί ἀξιοί εἰσι τῆ θανάτου, οἱ ἐν τῷ θανάτῳ ὄντες. Ὅτι ἡ φερατέχεται τῆ οἰκείου σώματος τὸ συγνὸν σκότος, ἐξ οὗ ἡ ὑγρὰ φύσις, ἐξ οὗ τὸ σῶμα συνέστηκεν ἐν τῷ ἀσθητοῦ κατέρκωσμῳ, ἐξ ἧ θανάτου ἀρδύεται. Ἐνόησας ὀρθῶς, ὦ οὗτος. χεῖρα.
- 21 21 Κατὰ τί δὲ ἐνόησας ἑαυτὸν εἰς τὸ ἄλλο χωρεῖν, ὅπερ ἔχει ὁ τῆ ἑαυτοῦ θεοῦ λόγος. Φημι ἐγὼ, ὅτι ἐκ φωτὸς καὶ ζωῆς συνέστηκεν ὁ πατήρ τῶν ὄλων, ἐξ οὗ γέγονεν ὁ ἀνθρώπος. Εὐ φησὶ λαλῶν, φημι φῶς καὶ ζωὴ ἐσιν ὁ θεός, καὶ ὁ πατήρ, ἐξ οὗ ἐγένετο ὁ ἀνθρώπος. ἐὰν οὖν μάθης ἑαυτὸν ἐκ ζωῆς καὶ φωτὸς ὄντα, καὶ ὅτι ἐκ τούτων τυγχάνεις, εἰς ζωὴν πάλιν χωρήσεις. Ταῦτα ὁ Ποιμάνδρης εἶπεν. ἀλλ' ἐπὶ μοι εἶπὲ, πῶς εἰς ζωὴν χωρήσω, ἐγὼ ἔφω, ὦ νοῦς. Ἐμός φησὶ γὰρ ὁ θεός, ὁ ἔννοιος ἀνθρώπος ἀναγνωρισάτω ἑαυτὸν. ἡ γὰρ ἔ πάντες φησὶ ὁ ἀνθρώποι νοῦν ἔχουσιν. Εὐ φησὶ ὦ ἔστος λαλῶν. φημι
- 22 22 Παθαγίνομα ἐγὼ ὁ νοῦς τοῖς ἰδίοις, καὶ ἀγαθοῖς, καὶ καθεσῆς, καὶ ὁσί- ἐλεήμοσι, τοῖς ἐυσεβῶς βιῶσι. καὶ ἡ παρυσία μου γίνετα βροῦθια, καὶ οἱς, ἐυδύς τὰ πάντα γνωρίζεις, καὶ τὰ πάρεα ἰλάσκουσαι ἀγαπητικῶς,

B

& gratias habent benedictentes, & hymnos ipsi ordine præ amore canentes. Ac priusquã corpus transferat propriæ mortis, abhorrent sensilia, cõspicientes eorũ effectus. Quinetiã non permittã ego mens ipsa, irruẽtes effectus corporis ad finẽ per duci. Ianitor existens, obturo vias malorũ & obscœnorũ effectuum, cogitationes intercipientis. ²³ Ab insipientib. autẽ, malis, improbis, inuidis, auaris, homicidis, & impijs, procul absum, vindici cedens genio, qui ignis acumen incitans, vulnerat ipsos per sensus: & præter hæc ad scelera eos præparat: vt maiorem vindictam incurrat: & non vacat, quin ad inexplebiles cupidines desiderium eorũ infaturabiliter eleuet. Ac in tenebris pugnans hos conficit, & magis torquet, ac in ipsos ignẽ vehementius auget. ²⁴ Recte me oĩa, vt optabã, edocuisti, o mens. Tum etiã dic mihi de faciendo ascensũ. Ad hæc loquutus est Pimãdras. Primo quidẽ in corporis materialis resolutione, datur ipsum corpus alterationi, & figura, quã habebas, obtutũ effugit: ac animi indoles effectus expers Dæmoni restituitur, & corporis sensus se in suas origines recipiunt, partes effecti, ac denuo in sua munera cõgressuri. Insuper ira & cupiditas in naturã rationis expertẽ procedit. Ita reliquum per harmoniã sursum p̄dit. Et primẽ zonã dat augendi & minuẽdi efficaciam: Secũdẽ machinam malorũ, nempe dolũ effectus expertẽ: Tertiẽ cupiditatis suadelã effectũ vacuã: Quartẽ imperiosam ostentationẽ potentia nudatam: Quintã cõfidentiam iniquã, & audaciã temeritatẽ: Sextã occasiones malas diuitiarũ effectũ quasas: Septimẽ zonã insidiosum mendaciũ. Et hoc temporis harmoniã nudatus effectibus, fit super octauã naturam, propriam virtutẽ habens, & cum ibi degentib. patrẽ canit. * Cõgaudent autẽ astantes huius præsentia, & similis factus simul stantib. audit & potestates super octauã naturam cõstitutas, voce quadã peculiari Deum canentes. Tum demũ cõposite ad patrẽ ascendunt. Et hi in potestates seipsos dantes, ac potestates effecti, in Deo fiũt. Hoc est bonus finis, vt qui cognitionẽ adepti sunt in Deo fiant. ²⁵ Ceterũ quid moraris, quin hæc oĩa ita sumens ductor viẽ fias eorũ, qui digni sunt, vt humanitatis genus per te a Deo incolume seruetur. Hęc loquens mihi Pimandras pote-

κη ἐνχαριστοῦσιν ἐυλογοῦντες, κη ὑμνοῦντες τεταγμένως πρὸς αὐτὴν τῆ
 σοργῆν κη πρὸς τὴν παραδούνα τὸ σῶμα ἰδίῳ θανάτῳ μυσάττοῦται
 τὰς ἀσθένειαις, εἰδότες αὐτῶν τὰ ἐνεργήματα· μάλλον δὲ ἐκ ἐάσω
 αὐτὸς ὁ νοῦς τὰ πρὸς σφίπτοντα ἐνεργήματα τῆ σώματος ἐκτελεσθῆ-
 ναί· πυλωρὸς ὢν ἀποκλείσω τὰς εἰσόδους τῆ κακῶν, κη ἀρξῶν ἐνεργη-
 23 μῶτων τὰς ἐνθυμήσεις ἐκκόπτων. 23 Τοῖς δὲ ἀνοήτοις, κη κακοῖς, κη
 πονηροῖς, κη φθονεροῖς, κη πλεονέκταις, κη φονεῦσι, κη ἀσεβέσι πρόβρωθεν
 εἰμι, τὰς πτωχῶν ἐκχωρήσας δαίμονι, ὅστις τὴν ὀξύτητα τῆ πυρὸς πρὸς πρὸς
 σβάλλων, θεῶσκει † αὐτοὺς ἀσθένειαις, κη μάλλον ὅτι τὰς ἀνομίας † αὐτὸν
 † αὐτοῦς ὀπλιζέι, ἵνα † τύχῃσι μείζονος πτωχίας· κη ἐ πάντα ἐπὶ † αὐτὸν
 ὀρέξεις ἀπλήτους τὴν ἐπιθυμίαν † ἀνέχων ἀκορέτως, σκοτμαχῶν κη † τύχη
 † τέτυς ἀφανίζει, κη ὅτι πλεονευσανίζει, κη ἐπὶ † αὐτοῦς πῦρ ὅτι πλεῖ † ἔχων
 24 ὄν ἀυξάνει. 24 Εὐ με πάντα, ὡς ἐβελόμην, εἰδίδαξας, ὦ νοῦς. † τῆτον
 ἐπὶ δὲ μοι εἰπὼς περὶ τῆς ἀνόδου τῆς γινομένης. Πρὸς ταῦτα ὁ Ποι- † αὐτὸν
 μάνδρης εἶπε, πρὸς τὸν μὲν ἐν τῇ ἀναλύσει τῆ σώματος τῆ ὑλι-
 κοῦ παραδίδωσιν αὐτὸ τὸ σῶμα εἰς ἀλλοίωσιν, κη τὸ εἶδος, δει-
 χες, ἀφανές γίνεται, κη τὸ ἦθος τὰς δαίμονι ἀνεργήτων παραδί-
 δωσι, κη αἱ ἀσθένειαι τῆ σώματος εἰς τὰς ἑαυτῶν πηγὰς ἐπαύερ- † συνι-
 χονταί μέρη γινόμενα, κη πάλιν † συνανιστάμενα εἰς τὰς ἐνεργείας. † αὐ-
 κη ὁ θυμὸς, κη ἡ ἐπιθυμία εἰς τὴν ἀλογον φύσιν χωρεῖ. Ἔτις ὁρμῶ- † σάμε-
 λοῖπόν ἄνω δὲ τῆς ἀρμονίας, κη τῆ πρὸς τὴν ζῶν δίδωσι τὴν ἀυξή- † ναι
 πικὴν † ἐνεργείαν, κη τὴν μειωτικῶν. κη τῆ δούτερα τὴν μηχανὴν † ἐνερ-
 κακῶν, δόλον ἀνεργήτων. κη τῆ τρίτη τὴν ἐπιθυμητικὴν ἀπάτω † χεῖαν
 ἀνεργήτων. κη τῆ τετάρτη τὴν ἀρχοντικὴν πρὸς φανίαν ἀπλεονέκτητον.
 κη τῆ πέμπτη τὸ θεῶσος τὸ ἀνόσιον, κη τῆς τόλμης τὴν πρὸς πρὸς
 κη τῆ ἑκτὴ τὰς ἀφορμὰς τὰς κακὰς τῆ πλάττει ἀνεργήτους. κη τῆ ἑβδό-
 μη ζῶν, τὸ ἐνεργεῖον ψεύδος. κη τότε γυμνωθεῖς ἀπὸ τῆ τῆς ἀρμονίας
 ἐνεργημάτων, γίνετα ὅτι τὴν ὀρθοῦσιν φύσιν τὴν ἰδίαν δύναμιν
 ἔχων, κη ὑμνεῖ σὺν τοῖς ἑσσι τὸ πάτερ. συλχαί εϋσι δὲ οἱ παρόντες τῆ ζού-
 τει παρυσία, κη ὁμοιωθεῖς τοῖς συνῆσιν, ἀκίει κη τὸ δυνάμεων ὑπὲρ τὴν
 ὀρθοῦσιν φύσιν ἑσῶν φωνῆ πνι ἰδία ὑμνεσῶν τὸ θεόν. κη τότε τάξει
 ἀνεργήτων πρὸς τὸ πάτερ, κη αὐτοὶ εἰς δυνάμεις ἑαυτοῦς παραδίδα-
 σι, κη δυνάμεις γενόμενοι, ἐν θεῶ γίνονται. τὰ τὸ ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν τέλος,
 25 τοῖς γινῶσιν ἐχνηκόσι θεωθλεύα. 25 Λοιπὸν τί μέλλεις, ἐχ ὡς πάντα πα-
 ραλαβῶν, καθοδηγὸς γίνῃ τοῖς ἀξίαις, ὅπως τὸ γένος τῆς ἀθεσπότη-
 τος διὰ σὲ ὑπὸ θεῶ σωθῆ. Ταῦτα εἰπὼν ἐμοὶ ὁ Ποιμάνδρης, ἐμίγη τοῖς

statib. se miscuit. Ego autem, actis gratijs, benedicens patrem omnium. surrexi, ab ipso roboratus ac edoctus vniuersi naturā, & maximā visionem. Tum coepi hominib. proclamare pietatis & noticiā pulchritudinē. O populi viri terrigenæ, qui temulentiae ac somno Deiq; ignorantiae vos ipsos cōsecratis, sobrii estote, quiescite autē crapulātes, delusi somno rationis experite. Qui audientes cōcurrunt vnanimis. Ego inquā. Quid vos ipsos, o viri terrigenæ, in mortē dedidistis, facultatem habētes immortalitatis participes esse. Respiscite qui cū errore cōmercium habuistis, ac cū ignorantia cōmunicastis: liberamini a tenebrosa luce, immortalitatis estote participes, corruptionem deferentes. Aliqui autē eorum deludētes abierunt, viā mortis se ipsos deuouentes. Alij vero vt se ipsos docerē rogabant, ad pedes meos decūbentes. At ego eos eleuās dux effectus sum profapiae verba docens quī & quomodo salui fiant. Tū in seui ipsis sapientiae sermones, & alti sunt aqua immortali. Vesperascente autē die, & solis aurora penitus occūbente, iussi ipsos Deo gratias habere. Et adimplentes gratiarū actionem, vnusquisq; in propriā secessit cellam. Ego autē Pimandræ beneficentiam in me inscripsi, & repletus eorū quæ volui, lætus quieui. Factus est autē corporis somnus animæ sobrietas, & oculorum cōpressio, vera visio, silentium meum, prægnans boni, sermonis autē prolatio, foetus bonorum. Hoc mihi contigit suscipienti a mente mea, id est Pimandra per se existentiae Verbo. Vnde Diuinitus veritate afflatus veni. Quamobrē ex anima ac totis virib. do benedictionē patri Deo. ²⁶ Sanctus Deus pater omnium. Sanctus Deus, cuius voluntas adimpletur a proprijs virtutibus. Sanctus Deus qui cognosci vult, & a proprijs cognoscitur. Sanctus es, qui Verbo constituisti quæ sunt. Sanctus es, cuius vniuersa natura est Imago. Sanctus es, quem natura non finxit. Sanctus es omni virtute fortior. Sanctus es omni affluentia maior. Sanctus es excellentior omni laude. Suscipe Verborum hostias puras, ab anima & corde tibi oblatas. O ineffabilis, * interminate | silentio compellāde, obsecranti ne abnuas, cognitionē essentiae nostræ propriā mihi annue: ac robora me: & qui in huius gratiae ignorantia sunt, illustra, generis mei fratres,

δυνάμεσιν. ἐγὼ δὲ εὐχαρισήσας, καὶ ἐυλογήσας τὸ πατέρα τῶν ὄλων,
 ἀνέστην ὑπὸ αὐτῶν δυνάμεσιν, καὶ διδασκῆσαι τὸ παντὸς τῶν φύσιν,
 καὶ τὴν μεγίστην θέαν καὶ ἥρμα κηρύσσειν τοῖς ἀνθρώποις τὸ τῆς
 εὐσεβείας καὶ γνώσεως † κέλλος. ὡς λαοὶ ἄνδρες γηγενεῖς, οἱ μέθη καὶ † κλέος
 ὑπὸν ἑαυτῶν ἐκδεδωκότες, καὶ τῆ ἀγνοσίᾳ τῶ θεοῦ, νήψατε. πάντα
 δε δὲ κραυγαλάντες, θελγόμενοι ὑπὸν ἀλόγῳ. οἱ δὲ ἀκέσαντες,
 παρεγένοντο ὁμοθυμαδόν. Ἐγὼ δὲ, φημί, τί ἑαυτοὺς, ὡς ἄνδρες γι-
 γενεῖς, εἰς θανάτον ἐκδεδώκατε, ἔχοντες ἐξουσίαν τῆς ἀθανασίας
 μεταλαβεῖν; μετάνοήσατε οἱ σιωποῦσαντες τῆ πλάνῃ, καὶ συκοινο-
 νήσαίτες τῆ ἀγνοίᾳ. ἀπαλλάγητε τὸ σκότεινον φῶτος, μεταλάβετε
 τῆς ἀθανασίας καὶ ἀλείψαίτες τὴν φθοράν. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν καὶ ἀ-
 φλυαρήσαντες ἀπέστησαν, τῆ τῶ θανάτου ὁδῶ ἑαυτοῦς ἐκδεδωκότες.
 οἱ δὲ παρεκάλουν διδασκῆσαι ἑαυτοὺς περὶ ποδῶν μερίψαντες.
 Ἐγὼ δὲ ἀναστήσας αὐτοὺς, κατεδήγος ἐγενόμην τῶ γένους, τοὺς λό-
 γους διδάσκων, πῶς καὶ τίνι ἔστω σωθήσονται. καὶ ἔσπειρα αὐ-
 τοῖς τοὺς τῆς σοφίας λόγους, καὶ ἔξέφισαν ἐκ τῶ ἀμβροσίᾳ ὕδατος.
 Οφίας δὲ γενομένης, καὶ τῆς τῶ ἡλίας ἀρχομένης δύεσθ ὅλης,
 ἐκέλευσα αὐτοῖς εὐχαρισεῖν τῶ θεῶ. καὶ ἀπαπνεύσαντες τὴν εὐ-
 χαρισίαν, ἕκαστος ἑτέρευε εἰς τὴν ἰδίαν κοίτην. ἐγὼ δὲ τὴν εὐεργε-
 σίαν τῶ Ποιμάνδρου ἀνεγραψάμην εἰς ἑμαυτόν. καὶ πνεύματι ὡν
 ἠθέλον, ἐξηφραδίω. ἐγένετο γὰρ ὁ τῶ σώματος ὕπνος, τῆς ψυχῆς
 νῆψις· καὶ ἡ κάμυσις τῶ ὀφθαλμῶν, ἀληθινὴ ἔρασις· καὶ ἡ σιωπὴ
 μου, ἐκείμων τῶ ἀγαθῶ· καὶ ἡ τοῦ λόγου ἐκφραξ, γεννίματῶ ἀγα-
 θῶν. τοῦτο δὲ συνέβη μοι λαβόντι δὲ τοῦ νοός μου. τῶ τ' ἐπι, τοῦ Ποι-
 μάνδρου τοῦ τῆς ἀυθεντίας λόγου, ὅθεν θεόπνοισ γενομένος τῆς ἀλη-
 θείας ἠλθον. διὸ δίδωμι ἐκ ψυχῆς καὶ ἰχθὺς ὅλης ἐυλογίαν τῶ πα-
 26 τρι θεῶ. ²⁶ Ἅγιος ὁ θεὸς ὁ πατὴρ τῶ ὄλων ἅγιος ὁ θεός, εἰ ἡ βελὴ τε-
 λείται δὲ τῶ ἰδίων δυνάμεων ἅγιος ὁ θεός, ὃς γινώσκῃται ἐκείτω, καὶ
 γινώσκῃται τοῖς ἰδίοις ἅγιος εἰ ὁ λόγῳ συσπασάμενος τῶ ὄντῳ ἅγιος εἰ, εἰ
 πᾶσα φύσις εἰκὼν ἑφ' ἅγιος εἰ, ὃν ἡ φύσις ἐκ ἐμόρφωσεν ἅγιος εἰ, ὃ πᾶ-
 σης δυνάμεως ἰχυρότερος ἅγιος εἰ, ὃ πάσης ἐπερχῆς μείζων ἅγιος εἰ,
 ὃ κρείσσων τῶ ἐπαίων. δέξαι λογικὰς θυσίας, ἀγνάς δὲ τοῦ ψυχῆς καὶ
 καρδίας πρὸς σὲ ἀνατεταμέναις, ἀνεκλάλητε, ἀρρήτε, σιωπῆ φω-
 νούμην. ἀντιμένω τὸ μὴ σφαλῆναι, τῆς γνώσεως τῆς κατ' οὐ-
 σίαν ἡμῶν ὀπινύσόν μοι, καὶ ἐνδυνάμωσόν με, καὶ τῆς χά-
 ριτος ταύτης φώπσον τοὺς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ γένους μου ἀδελφούς,

filios vero tuos. Quamobrem credo, ac testor, in vitā & lucem transeo. Benedictus es Pater. Tuus homo tecū sanctus fieri cupit, perinde ac illi omnem potestatem concessisti.

MERCVRII TRISMEGISTI AD ÆSCV-
LAPIVM SERMO VNIVERSALIS.

CAPVT SECVNDVM.

El Deus, vel Diuinitas, nunc aio esse non quid factum, quinimo quid non factū esse. Si quidem sit diuinitas, essentia præditum est. Si autē Deus, non essentia præditum. Aliàs autē intellectui patens hac arte. Nā Deus primus est intellectui nostro patens nō sibi ipsi. Quod enim intellectu percipitur, intelligenti per sensum subiacet. Non itaq; deus a se intelligitur. nō enim velut aliud quicquā ab intellectu existens a seipso intelligitur: sed nobis aliud quid est: quapropter a nobis intelligitur. ² Quod si intellectui pateat locus, nō vt Deus * sed tanquam locus. Si quidem veluti Deus, non vt locus, sed velut efficacia capax. Omne autē motum non in mobili mouetur, sed in stante: & mouēs quiescit. Nō enim simul cum ipso moueri potest. Quoniam igitur pacto, o Trismegiste, quæ hic degunt, simul cum motis mouentur. Cum enim dixeris errātes sphæras moueri ab sphæra aplanā. Non est hic, o Æsculapi, motus, sed motus contrarietas, cum non pariter, quin etiam opposite inter se moueantur. Oppositio nanq; obluētationē motus habet stabilem. Nā renitentia statum præ se fert. ³ Errantes igitur sphære contrario aplanæ motū, abinuicem contrario occurſu circa repugnantia ab stante mouentur, ac secus haberi nō potest. Nā vřas has, quas mergere nec conspicias, nec emergere, attamen circa idem se circumuehētes, moueri existimas, an quiescere? Moueri, o Trismegiste. Quali motu o Æsculapi? eo quo circa idem voluuntur, latio autē circa idem, * & circa idem motio, a fixo cohibetur. Nā quod est circa, impedit quod vltra idē est. Impedito autem eo, quod vltra idem est, quiescēte in id quod circa idem est: haud secus opposita latio stabilis est, cum a re-

υιός δὲ σοῦ. διὸ πιστεύω, καὶ μαρτυροῦμαι, εἰς ζωὴν καὶ σάς χωρὰ· εὐ-
λογητὸς εἶ πάτερ· ὁ σὸς ἀνθρώπος σωαγιαζέιν σοι βουλέται, καθὼς
παρέδωκας αὐτῷ τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν.

ΕΡΜΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΑΣΚΛΗΠΙΟΝ ΛΟΓΟΣ
ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ.

† ΤΑΤ

- 1 Θεός, ἢ τὸ θεῖον· λέγω νῦν ἔ τὸ γεννητὸν ἀλλὰ
τὸ ἀγέννητον. ἐὰν μὲν οὖν ἢ θεῖον, ἐσιῶδες ἐσιν·
ἐὰν δὲ ἢ θεός, ἀνεσίτασον γίνεταί. ἄλλως δὲ νοη-
τὸς ἔτω. νοητὸς γὰρ ὡς ὅτι ὁ θεός ἐσιν ἢ μῖν, ἔχ
ἑαυτῷ. τὸ γὰρ νοητὸν τῷ νοῦντι ἀποδέσει ὑποπί-
πτει. ὁ θεός ἐκοῦν ἔχ ἑαυτῷ νοητός. ἔ γὰρ ἄλλο
π ὦν τῷ νοημένου, ὑφ' ἑαυτῷ νοεῖται· ἡμῖν δὲ ἄλ-
- 2 λό τί ἐσι· δεῖ τῷτο ἡμῖν νοεῖται. 2 Εἰ δὲ νοητός ὁ τόπος, ἔχ ὁ θεός, ἀλλ'
ὁ τόπος· εἰ δὲ καὶ ὡς θεός, ἔχ ὡς τόπος, ἀλλ' ὡς ἐνέργεια χαρητική.
πᾶν δὲ τὸ κινεῖσθαι ἐκ ἐν κινεμένου κινεῖται, ἀλλ' ἐν ἐσῶπι καὶ τὸ
κινεῖν δὲ ἐσηκεν. ἀδύνατον γὰρ αὐτῷ συκινεῖσθαι. Πῶς οὖν ὡς
μέγιστε, τὰ ἐνθάδε συκινεῖται τοῖς κινεμένοις. τὰς γὰρ σφαῖρας
ἔφης τὰς πλανωμένας κινεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἀπλανοῦς σφαῖρας. Οὐκ
ἐσιν ὡς ἡ, ὡς Ἀσκληπιε, κίνησις, ἀλλ' ἀνικίνησις. ἔ γὰρ ὁμοίως κί-
νοῦνται, ἀλλ' ἐναντία ἀλλήλαις. ἢ δὲ ἐναντίωσις τὴν ἀντέρεισιν
- 3 τῆς κινήσεως ἔχει ἐσῶσαν. ἢ γὰρ ἀπτεπυαία ἐσῶσεως ἐσι φρεσά. 3 Αἱ
οὖν πλανώμεναι σφαῖραι ἐναντίως κινεῖσθαι τῇ ἀπλανεῖ, ὑπὸ
ἀλλήλων τῇ ἐναντία ὑπαντίσει περὶ τὴν ἐναντιότητα αὐτὴν ὑπὸ
τῆς ἐσῶσεως κινεῖται· καὶ ἄλλως ἔχειν ἀδύνατον. τὰς γὰρ ἀρκετοὺς
τάυται, ἀεὶ ὄρας μῆτε δυνάσας, μῆτε ἀγατελλέσας, περὶ δὲ τὸ
αὐτὸ ἀντισυρεφομένας, ἢ οἶει κινεῖσθαι, ἢ ἐσῶσαι; Κινεῖσθαι, ὡ
τειρμέγιστε. Κίνησιν ποῖαν ὡς Ἀσκληπιε. Τῶν περὶ αὐτὸ
στρεφομένην· ἢ δὲ περιφρεσά τὸ αὐτὸ, καὶ ἢ περὶ αὐτὸ κί-
νησις ὑπὸ στάσεως κατεχομένη. τὸ γὰρ περὶ αὐτὸ κωλύει
τὸ ὑπὲρ αὐτὸ. κωλύομενον δὲ τὸ ὑπὲρ αὐτὸ, εἰ ἔστιν εἰς
τὸ περὶ αὐτὸ, οὐτῶ καὶ ἢ ἐναντία φρεσά ἔστιν ἢ ἐδράμα, ὑπὸ τῆς

pugnancia firmatur. ⁴ Exemplum autē tibi describam oculis
 obuium. Terrena animantia velut hominē dico specularē na-
 tantem, ferente enim aqua renitentia pedū & manuum fit ho-
 mini status, ne simul cum aqua defluat. Manifestissimum exē-
 plum dixisti, o Trismegiste. Omnis proinde motus in stante &
 ab stāte mouetur. Motus itaq; animātis & omnis viuētis ma-
 terialis ab ijs quæ extra mundum sunt fieri nō contigit. quini-
 mo ab intimis ad externa siue ab animā siue a spiritu aut ab a-
 lio quodā incorporeo. Corpus nāq; corpus animatum nō mo-
 uet: sed neq; in vniuersum corpus licet inanimatū. ⁵ Quonam
 pacto id ais, o Trismegiste? Ligna lapides ac alia cuncta anima-
 ta, num quæ mouent ea corpora sunt? Neutiquā, o Æsculapi.
 Quid enim intra corpus est mouētis inanimatum? Nō corpus
 illud est vtraque mouens, & quod baiulantis & quod rei latæ.
 Quo circa animatum est per seipsum: quādoquidē mouet. Nū
 ideo vides animā tum degrauari, cum vnica duo ferat corpo-
 ra. Quod autē in quopiam moueantur quæ mouentur, & a quo-
 dam perspicuum est. ⁶ In vacuo scilicet, quæ mouentur, moueri
 decet, o Trismegiste. Recte dicis, o Æsculapi. Nihil etenim
 eorum, quæ sunt, vacuum est. Solum autē quod non est, vacuū
 est, & externum a substantia. Quod enim subsistit vacuum id
 nunquā fuisse potest. Non itaq; sunt quædā vacua, o Trisme-
 giste, qualia sunt hæc vti cadus vacuus, * vrceus vacuus |, ac to-
 tus puteus ac alia cuncta similia. Heu multo errore, o Æscula-
 pi, Quæ plenissima & maxima sunt illa vacua esse arbitraris.
 Quomodo dicis, o Trismegiste. Aer corpus est. Nunquid hoc
 corpus per omnia, quæ sunt, permanat: & cuncta perlustrans
 adimplet? Corpus autem est non ex corporib. cōstitutum. Ple-
 na igitur sunt aeris omnia, quæ tu dicis vacua * ex quatuor cor-
 porib. cōflata. Et accidit vt oppositus elucescat sermo: quæ vi-
 delicet tu dicis plena hæc omnia vacua sunt aeris, propter alia
 corpora arētātia, quæ aerem in eorum loco sinere nō possunt.
 Hæc igitur, quæ tu dicis vacua |, caua nuncupare decet, non au-
 tem vacua. subsistūt enim ac aeris & spiritus plena sunt. Sermo
 irreprehensus, o Trismegiste. Aer corpus est: hoc autem cor-
 pus per omnia, quæ sunt, diuagatur, & omnia peragrās implet.

4 ἐναντίοτος χειρομένη. 4 Παράδειγμα δέ σοι τοῖς ὀφθαλμοῖς πίπτον φράσω· τὰ ὀπίρρα ζάα, οἶον, τὸν ἀνθρώπων λέγω θάωρει νηχόμενον. φεσμένου γὰρ τοῦ ὕδατος, ἡ ἀπυπώα τῶν ποδῶν, καὶ τῶν χειρῶν, στάσις γίνεταί τῳ ἀνθρώπῳ, μὴ συγκατενεχθῆναι τῳ ὕδατι. Σαφέστατόν παράδειγμα εἶπες, ὦ τεισμέριστε. Πᾶσα οὖν κίνησις, ἐν στάσει, καὶ ὑπὸ στάσεως κινεῖται. ἡ οὖν κίνησις τοῦ ζώου, καὶ πάντος δὲ ζώου ὑλικοῦ, ἐκ ὑπὸ τῶν κατεκτός τοῦ κόσμου συμβαίνει γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐντός εἰς τὸ κατεκτός, ἢ τοῦ ψυχῆς, ἢ πνεύματος, ἢ ἄλλης πνός ἀσωμάτου. σῶμα γὰρ σῶμα ἔμφυχον οὐ κινεῖ· ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τὸ σῶμα.

5 λον σῶμα, καὶ ἀψυχον. 5 Πᾶς τῆτο λέγεις, ὦ τεισμέριστε; Τὰ οὖν ξύλα, καὶ τοὺς λίθους, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἔμφυχα, ἐ σῶματά ἐστὶ τὰ κινεῖτα; Οὐδαμῶς, ὦ Ασκληπιέ. τὸ γὰρ ἐνδόν τῷ σῶματος, † τῷ κινουῦτος τὸ ἀψυχον, ἐ σῶμα ἐκείνῳ ἐστὶ τὸ ἀμφοτέρω † τὸ κινεῖν, καὶ τὸ τῷ βασαζοῦτος, καὶ τὸ τῷ βασαζομένου; διόπερ ἔμφυ-

6 νέμνα, καὶ ὑπόπνος, δῆλον. 6 Ἐν † κενῷ δὲ δεῖ κινεῖσθαι τὰ κινεῖ-

νάμενα, ὦ τεισμέριστε. Εὐ φῆς, ὦ Ασκληπιέ. ἐδ' ἐν δὲ τ' ὄντων ἐστὶ νῶ κενόν· μόνον δὲ τὸ μὴ ὄν, κενόν ἐστὶ, καὶ ξένον τῆς ὑπάρξεως. τὸ γὰρ ὑπάρχον κενόν, ἐδ' ἐποτε γενέσθαι δύναται. Οὐκ ἐσιν ἐν πνῶ, ὦ τεισμέριστε; Ἐστὶ τριαῦτα οἶον κῆδδος κενός, καὶ κῆραμος κενός, καὶ ποταμὸς ὄλος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ παραπλήσια. Φεῖ τῆς πολλῆς πλάνης, ὦ Ασκληπιε, τὰ μάλλον πληρέστατα, καὶ μέγιστα ὄντα ταῦτα ἠγῆ κενά εἶναι; Πᾶς λέγεις, ὦ τεισμέριστε. Σῶμα ἐστὶν ὁ ἀήρ· τῆτο δὲ τὸ σῶμα οὐ δεῖ πάντων διήκει τῶν ὄντων, καὶ πάντα διήκον πληροῖ· σῶμα δὲ ἐκ ἐκ τῶν σωμάτων κεκαμένον. μετὰ οὖν πάντα ἐσιν, ἂ σὺ φῆς κενά, τῆ ἀέρος, τῶν πρῶτων σωμάτων· καὶ συμβαίνει ὁ ἐναντίος λόγος ἐκφάνεσθαι, ὅτι ἂ σὺ φῆς μεστὰ, ταῦτα πάντα κενά ἐστὶ τοῦ ἀέρος, ὑπὸ ἄλλων σωμάτων στενοχωρουμένων, καὶ μὴ ἐχόντων δεξασθαι τὸν ἀέρα ἐν τόπῳ αὐτῶν. ταῦτα οὖν ἂ σὺ φῆς εἶναι κενά, κοῖλα δεῖ ὀνομάζειν, οὐ κενά. ὑπάρχει γὰρ, καὶ μεστὰ ἐσπιν ἀέρος καὶ πνεύματος. Ἀναντίρρητος ὁ λόγος ὦ τεισμέριστε, σῶμα ἐστὶν ὁ ἀήρ. τοῦτο δὲ τὸ σῶμα, † δὲ δεῖ πάντων διήκει τῶν ὄντων, καὶ πάντα διήκον πληροῖ.

C

7 Locum igitur, in quo omne mouetur, quid dicemus? in corpo 7
 reum o Æsculapi. Id igitur incorporeū quid est? Mens, Ratio 7
 vndiq; se circumplectens, omni corpore expedita, nō errans,
 nulli corporis molestiæ obnoxia, nec tractabilis, ipsa sibi affidēs
 * capax omniū, seruans ea quę sunt. Cuius radij sunt bonū, ve-
 ritas, primaria lux, & exemplar animæ. Quid demū erit Deus?
 Quod nihil horū extat: Causa tamen existens qua hæc sint, &
 omnib. & in vnaquaq; parte ad singula omniū eorū, quę sunt:
 nihil enim vltra reliquit, quod non sit. Omnia nāq; sunt ex ijs,
 quę sunt facta: non autē ex ijs quę non sunt. Quę etenim non
 sunt, naturā non habent, qua esse valeant. * quinimo qua quic-
 quam fieri non possunt. Et rursus ea, quę sunt, naturā non ha-
 bent, qua non aliquando sint. 8 Quid igitur ais non existāt ali- 8
 quando. Deus itaq; non est mens, sed causa, vt ea sit, nec spiri-
 tus, nec lux, causa autem qua lux existat. Quocirca duab. his ap-
 pellationib. Deum venerari decet, quę ei soli congruunt, nulli-
 quidē alteri. Neq; enim reliquorum, qui Dij dicuntur, neq; ho-
 minum, neq; Dæmonum, quis potest, licet iuxta minimā par-
 tem, bonus esse præter vnicum Deum: qui quidē hoc vnum est
 ac nihil insuper. Reliqua autē omnia diuisa sunt a Boni natura.
 Nā sunt corpus & anima loco carentia, quo possint Bonum ca-
 pere. Tanta equidem est Boni amplitudo, quanta est substantia
 eorum omnium, quę sunt, siue corporū aut incorporeorum, &
 eorum quę sentiri ac intelligi possunt. Hoc est Deus. Ne igitur
 quid aliud Bonū dixeris. Quandoquidē impium est. Nec aliud
 Deum præter solum Bonum. nā rursus impium. 9 Verbo quidē 9
 ab omnib. Bonum dicitur: non autē ab omnib. quid sit, percipi-
 tur. Quapropter neq; Deus a cunctis intelligitur. Quinetiam
 per ignorantia & Deos & aliquos hominū bonos nuncupant,
 qui nullo tēpore esse neq; fieri potuerunt *. Remotissimū ete-
 nim a Deo est, Tanquam, & indissolubile ipse Deus existens |.
 Cæteri igitur omnes Dij immortales honorātur Dei denomi-
 natione: Deus autē Bonum est, non ad honorem, sed iuxta na-
 turam. Vna nāq; est Dei natura: nempe Bonum. Et amborum
 vnum genus, ex quo cuncta genera. Bonus etenim omnia dat,
 & nihil suscipit. Deus itaq; omnia dat, & nihil accipit. Quare

τὸν οὖν τόπων τὸν ἐν ᾧ πᾶν κινεῖται τί εἴπωμεν; Ἀσώματον, ὡς
 Ἀσκληπιέ. Τὸ οὖν ἀσώματον τί ἐστὶ, Νοῦς, λόγος, ἐξ ὅλου ἑαυ-
 τὸν ἐμπεριέχων ἐλεύθερον σώματος παντός· ἀπλανῆς, ἀπα-
 θῆς σώματι, καὶ ἀναφῆς, αὐτὸς ἑαυτῷ ἑσῶς, χωρητικὸς τῶν
 πάντων, καὶ σωτήριος τῶν ὄντων, οὐπερ ἀκτίνες εἰσι, τὸ ἀγα-
 θὸν, ἡ ἀλήθεια, τὸ ἀρχέτυπον φῶς, τὸ ἀρχέτυπον ψυχῆς. ὁ οὖν
 θεὸς ἐστὶν, ὁ μὴδὲ ἐν τούτων ὑπάρχων, ὧν δὲ καὶ τῆ εἶναι τού-
 των ἀτίος, καὶ πᾶσι καὶ ἅπῃ ἐκάσῳ μέρει ἐφ' ἑκάστον τούτων
 τῶν ὄντων πάντων. οὐδὲ γὰρ οὐδὲν ὑπέλιπε πλεον τὸ μὴ ὄν
 πάντα δὲ ἐστὶ τὰ ἐκ τῶν ὄντων γινόμενα, οὐχὶ μὴ ἐκ τῶν μὴ ὄν-
 των. τὰ γὰρ μὴ ὄντα, οὐ φύσιν ἔχει τῆ δύνασθαι γενέσθαι ἀλλὰ
 τῆ μὴ δύνασθαι πὶ τὸ γενέσθαι. καὶ πάλιν τὰ ὄντα, οὐ φύσιν ἔχει
 8. τῆ μὴδέωσθ' εἶναι. ⁸ Τί οὖν φῆς τῆ μὴ εἶναι ποτε; ὁ οὖν θεὸς
 οὐ νοῦς ἐστὶν, ἀπίος δὲ τῆ εἶναι· οὐδὲ πνεῦμα, οὐδὲ φῶς, ἀ-
 πίος δὲ τῆ φῶς εἶναι· ὅθεν τὸν θεὸν δυσὶ ταύταις ταῖς προσηγο-
 ρίαις σέβει δει, ταῖς μόνῳ αὐτῷ προσηκειωμέναις, καὶ ἄλ-
 λῳ οὐδενί. οὔτε γὰρ τῶν ἄλλων λεγομένων θεῶν, οὔτε ἀνθρώ-
 πων, οὔτε δαιμόνων τις δύναται, καὶ καταποσοῦν ἀγαθὸς
 εἶναι, ἢ μόνος ὁ θεός, καὶ τῆτό ἐστὶ μόνον, καὶ οὐδὲν ἄλλο· τὰ δὲ
 ἄλλα πάντα, χωρητὰ ἐστὶ τῆς τῆ ἀγαθοῦ φύσεως. σῶμα γὰρ
 ἐστὶ καὶ ψυχὴ, τόπων οὐκ ἔχοντα χωρήσασθαι δυνάμει τὸ ἀγα-
 θόν. ποσοῦτον γὰρ ἐστὶ τῆ ἀγαθοῦ τὸ μέγεθος, ὅσον ἐστὶν ὑπαρ-
 ξις πάντων τῶν ὄντων, καὶ σωμάτων καὶ ἀσωμάτων, καὶ ἀσθη-
 τῶν καὶ νοητῶν· τῆτό ἐστὶν ὁ θεός. μὴ οὖν εἴπωις ἀλλότι ἀγα-
 θόν, ἐπεὶ ἀσεβεῖς, ἢ ἀλλότι ποτὲ τὸν θεὸν, ἢ μόνον τὸ ἀγαθόν,
 9. ἐπεὶ πάλιν ἀσεβεῖς. ⁹ Λόγῳ μὲν οὖν ὑπὸ πάντων λέγεται
 τὸ ἀγαθόν, οὐ νοεῖται δὲ τί ποτὲ ἐστὶν ὑπὸ πάντων. διὰ τοῦτο
 οὐδὲ θεὸς νοεῖται ὑπὸ πάντων, ἀλλ' ἀγνοία καὶ τοὺς θεούς,
 καὶ τινὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθοὺς ὀνομάζουσι, μὴδέωποτε
 δυναμένους μῆτε εἶναι, μῆτε γενέσθαι ἄν. ἀλλοτριώτατον γὰρ
 ἐστὶ τοῦ θεοῦ, ὡς καὶ ἀχώρισον, αὐτὸς ὁ θεὸς ἄν. θεοὶ μὲν οὖν
 οἱ ἄλλοι πάντες ἀθάνατοι τετιμημένοι τῆ τοῦ θεοῦ προσηγο-
 ρία· ὁ δὲ θεός τὸ ἀγαθόν, οὐ κατὰ τιμὴν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν.
 μία γὰρ ἡ φύσις τῆ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ἐν γένος ἀμφοτέρων,
 ἐξ οὗ τὰ γένη πάντα. ὁ γὰρ ἀγαθὸς ἀπαντὰ ἐστὶ διδούς,
 καὶ μὴδὲν λαμβάνων. ὁ οὖν θεὸς πάντα δίδωσι καὶ οὐδὲν λαμβάνει.

Deus Bonum, & Bonum Deus est. ^{1o} Altera autē est denomi-
natio Patris . eo rursum quod omnia efficit. patris nanq; est fa-
cere. Maximū itaq; in vita studium, ac bene sapientib. religio-
sissimum, est liberorum genitura. Maximum autem infortuniū
ac impietas est aliquem sine liberis ex hominibus migrare. Et
pœnas dat iste post mortem Dæmonibus. Huiusmodi autem
vindiçta est. Animam huius sterilis in corpus damnari, neq; vi-
ri nec foeminæ naturam habens, quod maledictum est a sole.
Quapropter o Æsculapi nemini sterili existenti confedeas.
Quinimo ecōtra calamitatis eius miserere, sciens quale ipsum
prestoletur supplicium. Tanta & talia tibi dicta sunt, o Æscu-
lapi, vt præfagium quoddam naturæ rerum omnium.

M E R C V R I I T R I S M E G I S T I

S E R M O S A C E R,

C A P V T T E R T I U M.

Rerum omnium gloria Deus est, Diuinitas, ¹
ac Diuina natura: Origo autem eorum quæ
sunt, Deus, Mēs, Natura, * Materia, Sapien-
tia in argumentum omnium eorū quæ sunt.
primordium illud est Diuinitas, Natura,
efficacia, necessitas, finis, & instauratio. Erāt
autem in abyſſo, tenebræ interminatæ, & a-
qua, ac subtilis spiritus intelligens Diuina potentia existentia
in Chao. Emissum est autem lumen sanctum, & concreta sunt
sub arena ex humida effentia elementa. Et Dij omnes distri-
buunt naturā inseminandi. ² Cum autem indiuisa & incondita
essent omnia: segregata sunt leuia sursum, graui vero sub arena
humida fundata sunt, omnib. igne discretis, ac appensis, vt spi-
ritu attollātur. Et apparuit cœlum in septem circulis, ac Dij in
figuris siderum apparentes, vna cum eorum signis omnibus,
& distincti sunt cum ijs qui in ipsis sunt Dijs, & terminatur
circularis cōuersio aere, circulari cursu & spiritu Diuino vecta.
³ Prodidit autem vnusquisque Deus particulari virtute quod
sibi iussum fuerat. Tum natæ sunt feræ, quadrupedia, reptilia,

10 ὁ οὖν θεὸς ἀγαθὸν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ὁ θεός. 10 Ἡ δὲ ἐτέρα θεωρηγο-
 ρία ἐστὶν ἢ τῆ πατρὸς· πάλιν διὰ τὸ ποιητικὸν πάντων. πατὴρ γὰρ
 τὸ ποιεῖν· διὸ καὶ μέγιστος ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, καὶ εὐσεβέστατος τοῖς
 εὐφρονοῦσιν ἐστὶν ἢ παμδουλοῦσα· καὶ μέγιστον ἀτύχημα, καὶ ἀσέβημά
 ἐστὶν, ἀτεκνόν τινα ἐξ ἀνθρώπων ἀπαλλαγήναι· καὶ δίκην οὗτος
 δίδωσι μετὰ θάνατον τοῖς δαίμοσιν. ἢ δὲ πτωρία ἐστὶν ἡδε· τὴν
 τῆ ἀτεκνίου ψυχὴν εἰς σάμα καταδικαδίηναι, μήτε ἀνδρὸς, μή-
 τε γυναῖκος φύσιν ἔχον, ὅπερ ἐστὶ κατηραμένον ὑπὸ τῆ ἡλίου. ποι-
 γαροῦν, ὡς Ἀσκληπιεῖ, μηδενὶ ὄντι ἀτεκνῶ σιωπηδῆς· τούναντίον δὲ
 ἐλέησον τὴν συμφορὰν, ἐπιστάμυρος οἷα αὐτὸν μένει πτωρία. το-
 σαῦτά σοι καὶ τοιαῦτα λελέχθω, ὡς Ἀσκληπιεῖ, θεωρηγῶσά τις τῆς
 πάντων φύσεως.

Ε Ρ Μ Ο Υ Τ Ο Υ Τ Ρ Ι Σ Μ Ε -
 Γ Ι Σ Τ Ο Υ Λ Ο Γ Ο Σ
 Ι Ε Ρ Ο Σ .

1 ΟΞΑ πάντων ὁ θεός, καὶ θεῖον, καὶ φύ-
 σις θεία· καὶ ἀρχὴ τῶν ὄντων ὁ θεός, καὶ
 νοῦς, καὶ φύσις, καὶ ὕλη, σοφία εἰς δειξίην
 ἀπάντων ὄν· ἀρχὴ τὸ θεῖον καὶ ἡ φύσις, καὶ
 ἐνέργεια, καὶ ἀνάγκη, καὶ τέλος, καὶ ἀνα-
 νέωσις. ἡ γὰρ σκότος ἀπειρον ἐν ἀβύσσῳ,
 καὶ ὕδωρ, καὶ πνεῦμα λεπτόν, νοερόν, δυνάμει
 θεία ὄντα ἐν γαίῃ. ἀνείδη δὲ φῶς ἄγιον, καὶ
 ἐπάγη ὑπὸ ἄμμῳ ἐξ ὕλης οὐσίας σοιχεία, καὶ θεοὶ πάντες κατὰ δια-
 2 ράσι φύσεως ἐνσπόμενοι. 2 Ἀδιορίστων δὲ ὄντων ἀπάντων, καὶ ἀκατα-
 σκεδάστων, ἀποδιωρίσθη τὰ ἐλαφρὰ εἰς ὕψος, καὶ τὰ βαρῆα ἐδμελιώ-
 δη ὑπὸ ὕλης ἄμμῳ, πύρι τ' ὄλων διοριθέτων, καὶ ἀνακρεμασθέντων,
 πνεύματι ὀχρίδι· καὶ ὡφθη ὁ οὐρανὸς ἐν κύκλοις ἑσπτά, καὶ θεοὶ
 ταῖς ἐν ἄστρον ιδέαις ὀπτανόμοροι, σὺ τοῖς αὐτῶν σημείοις ἀπα-
 σι· καὶ διηρθρώθη σὺ τοῖς ἐν τ' αὐτοῖς θεοῖς· καὶ περιλήθη τὸ † αὐτῆ
 3 πεικύκλιον ἀέρι, κυκλίῳ δραμήματι, πνεύματι θεῖῳ ὀχρού-
 μῳ. 3 Ἀνῆκε δὲ ἕκαστος θεός διὰ τῆς ἰδίας δυνάμεως τὸ
 θεωρησάμεν αὐτῶ· καὶ ἐγένετο θηρία, τετράποδα, καὶ ἔρπυτα,

aquatica, & volatilia, & omne semen infeminās, foenum, & floris omnis herba, semen regenerandi in seipsis seminabant. Ac hominum genituras, in Diuinorum operum agnitionē, ac naturę testimonium efficax, & hominum frequentiam, in omniū eorum quæ sub cœlo sunt dominium, & bonorum indicium. Vt crescerent augmento, & fræquentia multiplicarentur, & omnem animam in carne, per curriculi deorum circularium monstrosa femina, in speculationem cœli, & Deorum celestiū cursus, ac Diuinorū operum, & efficacię Naturæ, in signa bonorum, in agnitionem virtutis Diuinę, partiū orbis, noticiā bonorum & peruersorum, ac omne bonorū solers opificium assequendum. ⁴ Tendit vixisse, & sapientiam coluisse ipsorum, ad portionem cursus Deorum circularium, resolui vero, in id redit per quod erant ampla monumēta artificiorum in terra deferentes pro nomine, temporum extinctionem. Et omnis genitura animatæ carnis, & fructus sationis, ac omnis artificij diminutiones, instaurabuntur necessitate & Deorum renouatione, & cursu naturæ circuli numeris præditi. Diuinitas nanque est vniuersa mundana constitutio, natura considerata. In Diuinitate etenim etiam Natura collocatur.

MERCVRII TRISMEGISTI AD FILIUM

SVVM TAT SERMO QVI CRATER

AVT VNITAS,

CAPVT QVARTVM.

Vandoquidem vniuersum mundum construxit opifex non manibus sed verbo: sic præ te fer, tanquā adsit, ac semper existat, omnia faciens, vnus solus: proprio autem arbitrio ea quæ sunt operatus est. Hoc est enim corpus eius nō tractabile, nec visui aut mensuræ obnoxiiū, indiuisum, nec alij cuiquam simile. Neque enim est ignis, non aqua, non aer, non spiritus: quinimo omnia quę ab ipso sunt, bonus existens. vnico namque huic id ascribit. ² Voluit insuper terram ornare, orna-

κὴ ἔνδρα, κὴ πῖνα, κὴ πᾶσα σπορὰ ἔνοσπορος, κὴ χόρτος, κὴ αἰ-
 θοὶς παντὸς χλόη, τὸ σπέρμα τῆς παλιγενεσίας ἐν αὐτοῖς ἐς-
 περμολόγουν· τᾶςτε γενέσεις τῶν ἀνθρώπων εἰς ἔργων θεῶν
 γνώσιν κὴ φύσεως ἐνεργούσαν μαρτυρίαν, κὴ πλῆθος ἀνθρώ-
 πων, † εἰς πάντων τῶν ὑπὸ οὐρανὸν δεσποτεῖαν, καὶ ἀγαθῶν † κὴ
 ἐπίγνωσιν, εἰς τὸ ἀξάνεσθαι ἐν ἀξήσει, καὶ πλεθύνεσθαι ἐν
 πλῆθει· καὶ πᾶσαν ἐν σαρκὶ ψυχὴν διὰ δρομήματος θεῶν ἐγ-
 κυκλίαν τερασσορίας, εἰς καρπῖαν οὐρανοῦ, κὴ δρομήματος οὐ-
 ρανίων θεῶν, κὴ ἔργων θεῶν, κὴ φύσεως ἐνεργείας· εἰς τὸ σημεῖα
 ἀγαθῶν, εἰς γνώσιν θεῶν δυνάμεως, μοίρας † οἰκκμένης γνώ- † ὄχλη
 ναὶ ἀγαθῶν κὴ φαύλων, κὴ πᾶσαν ἀγαθῶν δαδαιουργίαν ἐν- μένης
 4 ρεῖν. † Ἐρχέται αὐτῶν βιωσά τε καὶ σοφιδῆναι, πρὸς μοίραν † Ἀρχε
 δρομήματος κυκλίαν θεῶν, κὴ ἀναλυθῆναι εἰς ὃ ἔσσονται μεγά-
 λα δπομηνημένεματᾶ τεχνουργημάτων ὅπῃ τῆς γῆς, καταλι-
 πόντες ἐν ὀνόματι χρόνων ἀμάρασιν. κὴ † πᾶσα γενέσεις ἐμφύ- † πᾶ-
 χου σαρκὸς, καὶ καρποῦ σποραῖς, κὴ πάσης τεχνουργίας τὰ ἐλατ-
 τούμην ἀνανεωθήσεται, ἀνάγκη καὶ ἀνανεώσει θεῶν, κὴ φύσεως νεσιν
 κύκλις ἐναειθμίας δρομήματι. τὸ γδ θεῶν ἢ πᾶσα κοσμικὴ σύλ-
 κεσις φύσει ἀναθεωρεμένη. ἐν γδ τῷ θεῷ καὶ ἡ φύσις συλη-
 θέσκειν.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ
 ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟΥΤΙΟΝ
 ΤΑΤ, ΛΟΓΟΣ Ο ΚΡΑΤΗΡ,
 Η ΜΟΝΑΣ.

1 **Ε**ΠΕΙΔΗ τὸ πάντα κόσμον ἐποίησεν ὁ δημιουργ-
 γός, ἐ χειρσίν, ἀλλὰ λόγῳ, ὡσεὶ ἔτως ὑπολαμβάνε-
 νε, ὡς τὸ παρόντος, κὴ αἰ ὄντος, κὴ πάντα ποιήσαν-
 τος κὴ ἐνὸς μόνης· τῇ δὲ αὐτῆ δελήσει δημιουργή-
 σαντος τὰ ὄντα. τῆτο γὰρ ἐστὶ τὸ σῶμα ἐκείνου, ἐχ
 ἀπτόν, ἐδὲ ὄρατόν, ἐδὲ μέρητόν, ἐδὲ διαστατόν,
 ἐδὲ ἄλλῳ τινὶ ὅμοιον· ἔτε γδ πῦρέςιν, ἔτε ὕδωρ,
 ἔτε ἀήρ, ἔτε πνεῦμα. ἀλλὰ πάντα τὰ ὑπὸ αὐτῆ, ἀγαθὸς ὢν. μό-
 2 νῳ γδ τούτῳ ἀνατέθεικεν. 2 Ἡδέλησε κὴ τῷ γλῶ κοσμήσας

mentum autem diuini corporis demisit hominē, viuentis im-
 mortalis, animal mortale: & mundus quidem animalium præ-
 ualebat animali, & mundi rationi ac menti. spectator namq; fa-
 ctus est operum Dei homo, & admiratus est, ac factorē agno-
 uit. ³ Itaq; rationē quidem, o Tat, in omnes homines dispersit, / 3
 mentem autē non ita, non quibusdā inuidens. Inuidia etenim
 non inde oritur, sed deorsum residet in animis hominum mē-
 tem non habentium. Cur itaque, o pater, mentem Deus non
 omnib. distribuit? Voluit, o fili, hanc in medio animarum velut /
 certaminis mercedē manere. Et vbinam eā collocauit? ⁴ Cra- 4
 terem quidē hac implens misit, dato præcone, ac ipsi præcepit
 hæc hominū cordib. nunciare. Te ipsum in hunc craterē, quod
 potes, immerge, quodq; credis te rediturū ad eum, qui craterē
 demisit, quodq; prænoscis ad quid natus es. Qui igitur præ-
 conium intellexerunt, & mente abluti sunt, hi cognitionis par-
 ticipes fuere, & perfecti homines effecti sunt, mentem conse-
 quuti. Qui vero aberrarunt a præconio, ipsi rationem quidem,
 mentem autem non assequuti sunt, ignorantes ad quid & ex-
 quib. geniti sint. ⁵ Sensus autē horum, irrationabilium animan- 5
 tium sensib. pares sunt, in animi confidentia ac ira temperamē-
 tum habentes, admiratione digna nec admirantes, quinetiam
 corporum voluptatib. ac cupidinib. adhærentes, ac ea propter
 hominē natum esse credentes. Quotquot autē eius doni, quod
 a Deo missum est, participes fuere, isti, o Tat, iuxta collationē
 operum, immortales loco mortaliū existunt, omnia sua mente
 circumplexi, quæ in terra, quæ in cælo, ac si quid supra cælum
 existat. hætenus seipsi exaltantes viderunt Bonū, ac videntes,
 calamitatem duxerunt huius loci cōmercium, nihil factis om-
 nib. corporeis & incorporeis, ad vnum & solū festinant. ⁶ Ipsa, 6
 o Tat, mentis est scientia, Diuinorum speculatio, ac Dei cogni-
 tio, Diuinus crater existēs. Et ego mergi volo o Pater. Si tuum
 corpus non primitus oderis, o fili, te ipsum amare non potes:
 te ipsum autē amans, mentem consequeris: mentē vero habens
 scientiæ particeps eris. Quonā pacto hæc ais, o Pater? Ultra fa-
 cultatē est, o fili, circa vtraq; agere, mortalia nimirum & Diui-
 na. Quum autem duo sint, eorum quæ sunt, corpus & incorpo-

κόσμον δὲ θεῖου σώματος κατέπεμψε τὸν ἀνθρώπον, ζῶου ἀθά-
 νάτου ζῶον θνητὸν. καὶ ὁ μὲν κόσμος τῶν ζῶων ἐπωλεονέκτει τῷ
 ζῶου, καὶ τῷ κόσμῳ τὸν λόγον καὶ τὸν νοῦν. θεατῆς γὰρ ἐγένετο τῶν
 3 ἔργων τῷ θεῷ ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἐθαύμασε, καὶ ἐγνώρισε τὸν ποιή-
 σαντα. 3 Τὸν μὲν οὖν λόγον, ὡς τὰτ, ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις
 ἐμέρισε· τὸν δὲ νοῦν, οὐκέτι, οὐ φρονῶν τισίν· ὁ γὰρ φθόνος οὐκ ἔν-
 δεν † ἔρχεται· καὶ τὰ δὲ σωίσταται ταῖς τῶν νοῦν μὴ ἔχοντων † ἀρχε-
 ἀνθρώπων ψυχαῖς. Διὰ τί οὖν ὡς πᾶτερ, ἐπὶ πᾶσιν ἐμέρισε τὸν
 4 νοῦν ὁ θεός. Ἡθέλησεν ὡς τέκνον, τούτων ἐν μέσῳ ταῖς ψυχαῖς
 ὡς περ ἀθλον ἰδρῦσαι. Καὶ ποῦ αὐτὸν ἰδρῦσατο. 4 Κρατῆρα μὲν
 γὰρ πληροφάσας τούτου, κατέπεμψε δλους κήρυκα, καὶ ἐκέλευσεν
 αὐτῷ κηρύξαι ταῖς τῶν ἀνθρώπων καρδίαις τὰδε· βάπτισον
 σεαυτῷ ἢ δυναμένη εἰς τῆτον τὸν κρατῆρα, ἢ πιστεύουσα ὅτι ἀνε-
 λούση πρὸς τὸν κατὰπέμψαντα τὸν κρατῆρα, ἢ γνωρίζουσα ὅτι
 τί γέγονας. ὅσοι μὲν οὖν σωῆκαν τῷ κηρύγματος, καὶ ἐβαπτίσαν-
 το τῷ νοῦς, οὗτοι μέτερον τῆς γνώσεως, καὶ τέλειοι ἐγένοντο ἀνθρώ-
 5 ποι, τὸν νοῦν δεξάμενοι· ὅσοι δὲ ἤμαρτον τῷ κηρύγματος, αὐτοὶ
 μὲν † τὸν λόγον, τὸν δὲ νοῦν μὴ προσεληφότες, ἀγνοοῦντες ὅτι † οἱ λο-
 5 τί γέγονασι, καὶ ὑπὸ τίνων. 5 Αἱ δὲ ἀποθήσεις τούτων ταῖς τῶν γὰρ
 ἀλόγων ζῶων παραπλήσια, καὶ ἐν θυμῷ καὶ ἐν ὀργῇ τῷ κρα-
 σιν ἔχουτες, οὐ θαυμάζοντες οὐ τὰ θεῶν ἄξια· ταῖς δὲ τῶν σωμά-
 των ἠδοναῖς καὶ ὀρέξεσι προσέχουτες, καὶ διὰ ταῦτα τὸν ἀνθρώ-
 πον γεγονέναι πιστεύουτες. ὅσοι δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ δωρεᾶς μετέ-
 χον, οὗτοι ὡς τὰτ, κατὰ σύγκρισιν τῶν ἔργων, ἀθάνατοι ἀντὶ θνη-
 τῶν εἰσι, πάντα ἐμπεριλαβόντες τῷ ἑαυτῶν νοῖ τὰ ὅτι τῆς γῆς,
 τὰ ἐν ἕρανῳ, καὶ εἴ τι ἐστὶν ὑπὲρ οὐρανόν. τοσοῦτον ἑαυτοὺς ὑψώ-
 σαντες εἶδον τὸ ἀγαθόν, καὶ ἰδόντες συμφορὰν ἠγήσαντο τῷ ἐν-
 5 θάδε δάξιν, καταφρονήσαντες πάντων τῶν σωμάτων καὶ
 5 ἀσωμάτων ὅτι τὸ ἐν καὶ μόνον σπεύδουσιν. 6 Αὕτη, ὡς τὰτ, ἢ
 τῷ νῷ ἐστὶν ὁπισθήμη, τῷ θεῶν ἐντορία, καὶ ἢ τῷ θεῷ κατανόησις,
 θεοῦ ὄντος τῷ κρατῆρι. Καὶ γὰρ βαπτισθῆναι βέλομαι, ὡς πᾶτερ.
 Εὰν μὴ προσῶ τὸ σῶμά σου μισήσης, ὡς τέκνον, σεαυτὸν φιλήσῃς
 δύνασαι· φιλήσῃς δὲ σεαυτὸν, νοῦν ἔξεις, καὶ τὸν νοῦν ἔχων, καὶ
 τῆς ὁπισθήμης μεταλήψῃ. Πᾶς ταῦτα λέγῃς ὡς πᾶτερ. Ἀδύ-
 11 νατον γὰρ ἐστὶν ὡς τέκνον, περὶ ἀμφοτέρω γίνεσθαι, τὰ θνητὰ
 δηλαδὴ καὶ τὰ θεῖα. δύο γὰρ ὄντων τῷ ὄντων, σώματος καὶ ἀσω-

reum, in quib. mortale & Diuinum, alterius electio, relinquitur eligere volēti. Non enim decet vtraq; eligere, in quib. electio relinquitur. Alterum nāq; paruifacit alterius elucidat efficaciam. ⁷ Præstātoris quidem efficacīe delectus, non tantū eligenti fit pulcherrimus, hominem in Deum referens: quinimo in Deum pietatem probat. Vilioris autē optio, hominem quidem abrogat: nihil autem in Deum iniuriæ cōmisit, præter hoc solum. Quod veluti pompæ mediū prætereuntes, nec ipsæ cuiusquam effectus potentes, alios vero præpedientes: hoc eodē modo isti tantum pomparū instar gradiuntur in hoc mūdo, ob corporeas cupiditates. ⁸ His ita se habentibus, o Tat, aliqua quidem a Deo nobis suppeditantur, ac suppeditabuntur: aliqua vero nos consequantur, * ne tamen moram afferant |. Quandoquidē Deus culpa vacat: nos autem causa malorū sumus, ea bonis anteponētes. Vides, o fili, quot corpora nos decet trajcere, & quot Dæmonum choros ac continuitatem & stellarum cursus, vt ad vnū & solum Deum properemus. nam peruium moleste tamen Bonum est, & interminatum & infinitum, sibi autem sine initio, nobis vero principiū habere cognitionem apparet. ⁹ Non itaq; principiū est ipsi cognitio: quinimo principium eius cognoscendi nobis exhibet. Principium igitur id assequamur, & mature peragemus omnia. vltra modum enim asperum est, assuetis & præsentib. relictis, ad vetera & priora repedare. Quæ quidē apparent, oblectant. Quæ vero non videntur, incredulos faciunt. Quæ plus apparent, mala sunt. Bonum autem apparentib. non apparet. non enim forma aut figura est ipsi. Quapropter sibi quidē simile est, alijs vero omnib. dissimile. Non enim potest incorporeum corpori apparere. Ea est distātia similis ad dissimile, ac dissimilis defectio ad simile. ¹⁰ Nā vnitas omnium initium existit & radix, * & initium existit |, absq; autem initio nihil, * principium vero ex nihilo aut ex se. Quandoquidē aliorum est inchoatio, ipsa quidē est, non enim ex alio principio esse contigit | vnitas itaq; initium est, & omnem cōprehendit numerum, a nullo cōprehensa, & omnem numerum generat, ab alio nullo genita numero. ¹¹ Omne autem genitum, imperfectum est, ac diuiduum, & in-

- μάτῳ, ἐν οἷς τὸ θνήσκον καὶ τὸ θεῖον, ἢ αἴρεις θαλίῃ καὶ ἀλεί-
 πέται τῷ ἐλέει βουλομένη. ἔ γάρ ἐστι ἀμφοτέρω ἐν οἷς τε ἢ ἐξαι-
 ρεῖς καταλείπειται. τὸ δὲ ἕτερον ἐλάττωθεν τῷ τοῦ ἕτερου
 7 ἐφάνευσεν ἐνέργειαν. Ἡ μὲν οὖν ἐνέργεια τοῦ κρείττονος αἴρει-
 σις, οὐ μόνον τῷ ἐλομένῳ καλλίστη τυγχάνει, τὸν αἰθέρα ἴσο-
 θεάσαι, ἀλλὰ καὶ τῷ πρὸς θεὸν εὐσέβειαν ὀπιδείκνυσιν· ἢ δὲ
 τοῦ ἐλάττονος, τὸν μὲν αἰθέρα ἀπώλεσεν· οὐδὲν δὲ εἰς τὸν
 θεὸν ἐπλημέλισεν, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι καθάπερ αἰ πομπῆ
 μέσον παρέρχοντα, μήτε αὐτὰ ἐνεργῆσαι τι δυνάμει, τοῦ δὲ
 ἐμποδίζουσα· τὸν αὐτὸν ἴσορα καὶ οὗτοι μόνον πομπεύουσιν
 ἐν τῷ κόσμῳ παραγενόμενοι ὑπὸ τῶν σωματικῶν ἰδόνων.
 8 Ἔστω δὲ οὕτως ἐχόντων, ὡς ταῦτ, τὰ μὲν πρὸς τοῦ θεοῦ ἡ-
 μῖν τε ὑπεῖρξε καὶ ὑπάρξει· τὰ δὲ, ἀφ' ἡμῶν ἀκολουθησάτω,
 καὶ μὴ ὑπερησάτω· ἐπεὶ ὁ μὲν θεὸς ἀσώματος· ἢ μῆτις δὲ αἴτιοι τῶν
 κακῶν, ταῦτα προκρίνοντες τῶν ἀγαθῶν· ὄραϊς, ὡς τέκνον, πῶσα
 ἡμῶν δεῖ σώματα διεξελθεῖν, καὶ πῶσους χοροὺς δαμόνων,
 καὶ σωείαν, καὶ δρόμοις ἀσέρον, ἵνα πρὸς τὸν ἕνα καὶ μόνον
 θεὸν σπύσωμεν. δευτέρω γὰρ τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀπείρατον, καὶ
 ἀτελές, αὐτῶ δὲ καὶ ἀναρχον· ἡμῖν δὲ δοκοῦν ἀρχὴν ἔχειν τῷ
 9 γινώσκοντι. Ὁὐκ αὐτῶ οὖν ἀρχὴ γίνεσθαι ἢ γινώσκοντι, ἀλλ' ἡμῖν
 τῷ ἀρχὴν παρέχειται τοῦ γινώσκοντος. λαβόμεθα οὖν τῆς
 ἀρχῆς, καὶ ὁδύσωμεν τάχει ἀπαντα. πάντ' γὰρ ἐστὶ τὸ σκλη-
 ρὸν τὸ, τὰ σωήθη καὶ παρόντα καταλιπόντα, ὅτι τὰ παλαιὰ
 καὶ ἀρχαῖα ἀνακαίψωμεν. τὰ μὲν γὰρ φαινόμενα τέρωει· τὰ δὲ
 ἀφανῆ δυσπιστεῖν ποιεῖ. φανερότερα δὲ ἐστὶ τὰ κακά· τὸ
 δὲ ἀγαθὸν ἀφανὲς τοῖς φανεροῖς. οὐ γὰρ μορφή, οὔτε τύπος
 ἐστὶν αὐτῶ. διὰ τοῦτο, αὐτῶ μὲν ἐστὶν ὁμοιον, τοῖς δὲ ἄλλοις
 πᾶσιν ἀνόμοιον. ἀδύνατον γὰρ ἀσάματον σώματι φανῆναι. αὕτη
 10 διαφορὰ τοῦ ὁμοίου πρὸς τὸ ἀνόμοιον, καὶ τῶ ἀνομοίῳ ὑπέ-
 ρημα πρὸς τὸ ὁμοιον. Ἡ γὰρ μονὰς πάντων οὐσα ἀρχὴ
 καὶ ρίζα, καὶ ἀρχὴ οὐσα· ἀπὸ δὲ ἀρχῆς οὐδὲν, ἀρχὴ δὲ ἐξ οὐ-
 δεινός ἢ ἐξ αὐτῆς· ἐπεὶ ἀρχὴ ἐστὶ τῶν ἕτερον. αὕτη γὰρ ἐστὶν,
 ἐπεὶ μὴ ἄλλης ἀρχῆς ἔτυχεν οὐσα μονὰς οὖν ἢ ἀρχὴ, καὶ πάν-
 τα ἀειδμὸν ἐμπεριέχει, ὑπὸ μηδενὸς ἐμπεριεχομένη. καὶ
 πάντα ἀειδμὸν γεννᾷ, ὑπὸ μηδενὸς γεννωμένη ἕτερου ἀειδ-
 11 μῶ. Πάν δὲ τὸ γεννώμενον, ἀτελές, καὶ τὸ διαίρετον, καὶ ἄ-
 ρετον

cremento ac decremento obnoxium. Perfecto autē nihil horum cōtingit. Et quod augeri potest, augetur ab vnitate: perit autē a propria imbecillitate: cum nō amplius vnitatem capere valeat. Ipsa tibi itaq; o Tat, iuxta potentiam descripta est Dei imago: quam si ad amuffim specularis, & oculis cordis cōsideres, mihi fidem adhibe, o fili, cōperies tramitē ad superna te duccētem: quinimo ipsa te deducet imago. Habet nāq; quiddam propriū speculatio. Eos enim, qui contēplatione prāueniunt, detinet, ac attrahit, instar, vt fertur, magnes lapis ferrum.

MERCVRII TRISMEGISTI AD
FILIVM SVVM TAT QVOD DEVS INVISI
BILIS MANIFESTISSIMVS SIT,

CAPVT QVINTVM.

Vnc etiam sermonem tibi transcurrā, o Tat, ne initio careas prāstantioris Dei nominis. Tu quoq; considera, qua arte id quod turba videri nō posse censet, solis luce tibi fiet clarior. Nō enim nisi esset, visum fugeret. Omne enim apparens, genitum, * Nā apparuit, quod autem non videtur, semper est. Non enim vt videatur, indiget: semper enim est, ac alia cuncta apparentia facit, ipse nō visus existens: vt pote qui semper est, ac manifestans, ipse non manifestatur. * Non ipse genitus est: alit in imaginatione omnia imaginari posse tribuens. Imaginatio namq; genitorum tantum est. Nihil etenim prāter generationem est imaginatio. ² Ipse vero vnus ingenuus est, nulli scilicet imaginationi aut conspectui obnoxius. Cū autem omnia imaginationi subiiciat, per omnia videtur: ac in omnibus, maxime in quib. vult, apparebit. Tu itaq; o Tat fili, precare primū Dominum ac Patrem, solum & nō vnum, sed a quo vnus, propitium fore, vt talem Deum cognoscere possis: & tibi radium vnum eius, ac tuæ intelligentiæ illucere. Solus namq; intellectus, quod videri non potest, intuetur. * sicuti ipse videri non potest, si mentis oculis potes cernere, apparebit, o Tat. Abun-

ξητόν, κὴ μειωτόν τῶ δὲ τελείῳ ἐδὲν τούτων γίνεσθαι, κὴ τὸ μὲν ἀξη-
τόν ἀξάνεσθαι, ὁποῦ τῆς μονάδος ἀλίσσιέσθαι δὲ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀδε-
νείας, μηκέτι δυνάμειον τῶ μονάδα χωρήσασθαι. Αὐτὴ σοι, ὦ Τάτ, κα-
τὰ τὸ δυνάειον ὑπογέγραπται τῶ θεῶ εἰκῶν ἡ ἀκριβῶς εἰ θεάση, κὴ
νοήσεις τοῖς τῆς καρδίας ὀφθαλμοῖς, πείσεισόν μοι τέκνον, εὐρήσεις
τῶ πρὸς τὰ αἴων ὁδόν· μάλλον δὲ αὐτῆ σε ἢ εἰκῶν ὁδηγήσει. ἔχει
γάρ τι ἴδιον ἢ θεά. τοὺς φθάσαντας θεάσασθαι κατέχει, κὴ ἀνέλκει
καθ' ἑαυτὴν φασὶν ἢ μαγνήτις λίθος τὸν σίδηρον.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ ΠΡΟΣ
ΤΟΝ ΕΑΥΤΟΥ ΥΙΟΝ ΤΑΤ, ΟΤΙ
ΑΦΑΝΗΣ ΘΕΟΣ, ΦΑΝΕΡΩ-
ΤΑΤΟΣ ΕΣΤΙ.

1 **Κ** Α Ι τόνδ' ἐ σοι τὸν λόγον ὦ Τάτ, διεξε-
λέυσον, ὅπως μὴ ἀμύητος ἦς τῶ κρείτ-
τονος θεοῦ ὀνόματος· σὺ δὲ νόει πῶς τὸ
δοκοῦν τοῖς πολλοῖς ἀφανές, φανερότα-
τόν σοι γενήσεται. οὐ γὰρ † εἰ μὴ ἡ ἀφα^{† ἀν' ἡν,}
νές ἡ. πᾶν γὰρ τὸ φαινόμενον γεννητόν^{εἰ}
ἐφάνη γάρ· τὸ δὲ ἀφανές αἰεὶ ἐστὶ. τῶ γὰρ
φανῆναι οὐ χρήζει. αἰεὶ γὰρ ἐστὶ, κὴ τὰ ἄλλα
πάντα φανερά ποιεῖ, αὐτὸς ἀφανῆς ὡς αἰεὶ ὦν, φανερόν αὐτὸς οὐ φα-
νερότα· οὐκ αὐτὸς γεννώμενος, ἐν φαντασίᾳ δὲ πάντα φαν-
τασιῶν. ἢ γὰρ φαντασία, μόνων τῶν γεννητῶν ἐστίν. οὐδὲν γὰρ
2 ἐστὶν ἢ φαντασία, ἢ γένεσις. ² Ο δὲ εἰς ἀγέννητος δηλονότι
καὶ ἀφαντασίας, καὶ ἀφανῆς· τὰ δὲ πάντα φαντασιῶν, διὰ
πάντων φανέσθαι, καὶ ἐν πᾶσι, καὶ μέγιστα οἷς αὐτὸς βου-
ληθῆ, φανέσθαι. σὺ οὖν ὦ Τάτ τέκνον, εὗξαι πρῶτον τῶ κυ-
ρίῳ καὶ πατρὶ, καὶ μόνῳ καὶ οὐχ ἐνὶ, ἀλλ' ἀφ' οὗ ὁ εἶς, ἴλεω
τυχεῖν, ἵνα δυνήθῃς τὸν τηλικούτων θεὸν νοῆσαι, καὶ ἀκτί-
νά σοι καὶ μίαν αὐτοῦ τῆ σῆ διανοία ἐκλάβεσθαι. νόσις γὰρ
μόνη ὄρα τὸ ἀφανές, ὡς καὶ αὐτὴ ἀφανῆς οὔσα· εἰ δύνα-
σαι τοῖς τοῦ νοῦ ὀφθαλμοῖς, φανήσεται ὦ Τάτ· ἄφθονος

dans etenim per vniuersum mundū elucet Dominus. Intelligentiam sumere, cōspicere, & tanquā tuis manib. apprehendere potes, ac Dei imaginem intueri. Si autem & quod in te est, a te non videtur, quomodo ipse in seipso per oculos tibi apparebit? ³ Quod si ipsum intueri cupias, cōsidera Solem: considera lunæ cursum: considera astrorum ordinem. Quis hunc obseruat ordinem? Omnis enim ordo numero & loco circumscribitur. Sol Deus maximus est eorum qui in cœlo Deorū: cui omnes cedunt Dij cœlestes, tanquam regi & potenti. Et hic tantus, terra & mari maior patitur supra se habere stellas ipso minores, munus suum obeuntes. Quem nā erubescens, aut quem reformidans, o fili? Astrorum horum in cœlo existētium quod libet, nec similem nec æqualem cursum efficiūt. Quis vnicuiq; & modum & cursus magnitudinem determinauit? ⁴ Vrsa ipsa quæ circa se torquetur, & vniuersum mundum circumuoluēs. quis in hoc organum dominatur? Quis mari limites circumscripsit? Quis terram firmauit? Est enim quispiam, o Tat, qui horū omnium factor est ac dominus. Non enim potest locus, numerus, aut mensura, sine factore conseruari. Omnis etenim ordo sine loco & sine mēsurā nusquā fit. Quinetiam nec is domino priuaretur, o fili. * Etenim quod ordinis est expers, defectum patitur, quoquomodo se habeat, hoc quadam est ordinis serie, ac sub domino est, qui nedum ordinem ei prescripsit. ⁵ Vtinā tibi fas esset volucris effecto volare in aera, ac sublatus in medium terræ & cœli videres, terræ quidem soliditatem, maris autem diffusionem, fluminum vero fluxus, aeris mollitudinem, ignis acumen, * astrorū cursum, cœli velocitatem, * & circa hæc ambitū. O spectaculum illud, o fili, fortunatissimum: hæc omnia sub vno momento considerare, immobilē moueri, non visibilem videri, * per ea quæ mundi ordo efficit, & iste est ordinis ornatus. ⁶ Si cupis & per mortalia ea quæ super terram ac in profundo sunt speculari, considera, o fili, cōstruētum in vtero hominem, & accurate opificij artē scrutare, disce quis pulchram ac Diuinam hanc operatus est hominis imaginem: quis oculos tornauit: quis nares & aures perfodit: quis os adaperuit: quis neruos produxit ac alligauit: quis venas deriuauit:

- γδ ὁ κύριος φαίνεται διὰ πάντας τὸν κόσμον· νόησον λαβεῖν ἰδεῖν,
 καὶ λαβεῖν αὐταῖς ταῖς χροσὶ δύσεσσι, καὶ τὴν εἰκόνα τῆς θεοῦ
 θεάσασθαι. εἰ δὲ καὶ τὸ ἐν σοὶ ἀφανές ἐστὶ σοι, πῶς ἂν εἶδῃς ἐν σαυ-
 3 τῷ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν σοι φανῆσθαι; ³ Εἰ δὲ θέλεις αὐτὸν
 ἰδεῖν, νόησον τὸν ἥλιον, νόησον τὸν σελήνης δρόμον, νόησον τῶν
 ἀστέρων τὴν τάξιν· τίς ὁ τὴν τάξιν τηρῶν; τάξεις γὰρ πᾶσα, περιά-
 ρηται ἀειθμῶν, καὶ τόπων. ὁ ἥλιος θεὸς μέγιστος τῶν κατ' ἕραν
 θεῶν, ὃ πάντες εἰκονοῦσι οὐρανοὶ θεοὶ, ὡσανεὶ βασιλεῖ, καὶ δυνάστη.
 καὶ ἔπος ὁ τηλικούτος, ὁ μύζων γῆς, καὶ θαλάττης, ἀνέχεται ὑπὲρ
 4 αὐτὸν ἔχων ἑαυτὸν μικροτέροις † πολλοῖσι τὰς ἀστέρας. τίνα ἀ- † πο-
 δούμενος, ἢ τίνα φοβούμενος, ὃ τέκνον, ἕκαστος τούτων τῶν ἀστέ- † λεύον-
 ρων οὐ τὸν ὅμοιον, ἢ ἴσον δρόμον ποιοῦνται ἐν οὐρανῷ ὄντες. τίς † τας
 4 ὁ ἐκείστων τὸν τρόπον, καὶ τὸ μέγεθος τῆς δρόμου ὀρίσας. ⁴ Ἀρκτος
 αὐτὴ ἢ περὶ αὐτὴν σφαιρομένη, καὶ τὸν πάντα κόσμον συμπερι-
 φέρουσα. τίς ὁ τῆς κεντημένος τὸ ὄργανον; τίς ὁ τῆς θαλάσσης
 τοὺς ὄρους περιβαλὼν; τίς ὁ τὴν γῆν ἐδεύσας; ἔστι γὰρ τῆς, ὃ Τάτ,
 ὁ τούτων πάντων ποιητὴς καὶ δεσπότης. ἀδύνατον γὰρ, ἢ τόπων,
 ἢ ἀειθμῶν, ἢ μέτρων φυλαχθῆναι χωρὶς τῆς ποιήσαντος. πᾶσα
 γὰρ τάξις, ἀποπία, καὶ ἀμέξια ὑποίητος, ἀλλ' ἐκ ἀδέσποτος
 οὐδὲ αὐτῆ, ὃ τέκνον. καὶ γὰρ τὸ ἀτακτὸν ἐστὶν ἐν δέξ, ὅτε κατέχει,
 5 τῆς ἐστὶ τὸν ζῶσαν τῆς τάξεως, καὶ ὑπὸ τὸν δεσπότην ἐστὶ τὸν † αὐτῆ
 μηδέπω † αὐτῷ τῶν τάξιν τάξαντα. ⁵ Εἶδε δυνάστον σοι ἡ
 πῶν γενομένων ἀναπλήναι εἰς τὸν αἴρα, καὶ μέσση ἀρδέντα τῆς γῆς
 καὶ οὐρανοῦ ἰδεῖν, γῆς μὲν τὸ στερεόν, θαλάσσης δὲ τὸ κερχόμενον,
 ποταμῶν δὲ τὰ ρεῖματα, αἴρος τὸ ἀειμένον, πυρὸς τὴν ὀξύτη-
 τα, ἀσρων τὸ δρόμον, οὐρανοῦ τῶν ταχύτητα, τῶν περὶ ταῦτα περι-
 βασι. ὃ θεὸς ἐκείνης, τέκνον, εὐπρεπέτης, ὑπὸ μίαν ῥοπὴν
 πάντα ταῦτα θεάσασθαι, τὸ ἀκίνητον διακινούμενον, καὶ τὸ ἀφα-
 νῆ φαυόμενον, δι' ὧν ποιεῖ αὐτὴ ἢ τάξις τῆς κόσμου, καὶ οὗτος ὁ
 6 κόσμος τῆς τάξεως. ⁶ Εἰ θέλεις καὶ διὰ τῶν θνητῶν θεάσασθαι
 τὸ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν βυθῷ, νόησον, ὃ τέκνον, δημιουργούμενον
 ἐν τῇ γαστρὶ τῆς ἀνθρώπων, καὶ τῆς δημιουργήματος ἀκριβῶς τὴν τέχνην
 ἐξετάσον, καὶ μάθε τίς ὁ δημιουργῶν τὴν καλλὴν ταύτην καὶ θεῖαν
 τῆς ἀνθρώπου εἰκόνα· τίς ὁ τῶν ὀφθαλμῶν περιεργάτης· τίς
 ὁ τῶν ῥῖνας καὶ τὰ ὠτα ζευκτήσης· τίς ὁ τὸ εἶμα διανοίξας· τίς
 ὁ τὰ νεῦρα ἐκτείνας, καὶ δεσμεύσας· τίς ὁ ὄχλευσας τὰς φλέβας·

quis ossa solidauit: quis carni pellem circūduxit: quis digitos se
 parauit: quis pedib. plantam amplificauit: quis fodit poros: quis
 splenē produxit: quis cor pyramidatum fecit: * quis costas cō-
 pegit: quis iecur dilatauit: quis pulmonem cauernosum fecit:
 quis aluum amplissimā fecit: quis speciosiora in conspectum
 expressit, turpia vero cælauit? Conspice quot vnus materiæ
 artes, ac quot in vna circūscriptione opera, omnia per pulchra,
 & omnia cōmensurata, omnia autē multifariam. Quis hęc om-
 nia fecit? Qualis mater? Qualis pater? nisi, qui nō videtur, Deus:
 qui cuncta proprio nutu operatus est. ⁷ Nam simulachrū aut
 imaginē sine sculptore aut pictore nullus fieri dicet. Hoc au-
 tem opificium sine opifice factum erit? O multam cecitatem!
 O multam impietatem! O multam perfidiam! Nunquā, o fili
 Tat, opificia opifice excluderis. Quinimo præstantior est tantus,
 eo quod secundū Deum nomine, * tantus est omnium Pater.
 Nam solus iste est, ac esse patrem hoc illi opus est. Si autē me
 quidpiam confidentius dicere coegeris, huius est essentia vni-
 uersa cōcipere & creare. Et quemadmodum sine factore quic-
 quam fieri non potest, sic & hunc semper non esse, nisi cuncta
 semper facientem, in cœlo, in terra, in aere, in profundo, in vni-
 uerso mundi, in vniuerso vniuersi, in eo quod est, & in eo quod
 non est. Nam in omni illo nihil est, quod ipse nō sit. Ipse est ea
 quæ sunt, & ea quæ non sunt. Quæ quidē sunt diuulgat: quæ au-
 tem nō sunt in seipso habet. ⁸ Iste Dei nomine præstantior est:
 iste non visus: iste patentissimus, mente consideratus: iste ocu-
 lis patens: iste incorporeus, qui & multorum corporū. Quin-
 etiam de omni corpore nihil est, quod iste non sit. Nam omnia
 quæ sunt, & iste est. Ac eapropter ipse nomina omnia habet,
 quia vnus sunt patris. Et propter hoc ipse nomen non habet,
 cum omnium sit pater. Quis itaq; te benedicere poterit, super
 te aut ad te vsq;? Vbi autem aspectans te laudabo, sursum, deor-
 sum, intrinsecus, extrinsecus? Non enim circa te modus, nō lo-
 cus, nec aliud quicquam eorum quæ sunt. Omnia autem in te:
 omnia a te: omnia das, & nihil suscipis. Nam omnia habes, &
 quod non habes, nihil est. ⁹ Quando autē te cantu edam. Neq;
 enim hora tua neq; tempus deprehendi potest. Super quo au-

τίς ὁ τὰ ὀστέα σερρόποιήσας· τίς ὁ δέρμα τῇ σαρκὶ πειβαλῶν·
 τίς ὁ τοὺς δακτύλους διελών· τίς ὁ τοῖς ποσὶ βάσιν πλατύνας·
 τίς ὁ διορύξας τοῦσ' ὠόρους· τίς ὁ τὸν σπλῆνα ἐκτείνας· τίς ὁ
 τῶν καρδίαν πνευμασιδῆ ποιήσας· τίς ὁ τὰ † πλῆθεα συνθεῖς· † νῆυρα
 τίς ὁ τὸ ἥπαρ πλατύνας· τίς ὁ τὸν πνεύμονα † σπαραγῶσας· † σωμα
 τίς ὁ τῶν κοιλίαν εὐρύχωρον ποιήσας· τίς ὁ τὰ πμώτατα εἰς τὸ γῶσας·
 φανερόν ἐκλυπῶσας, καὶ τὰ ἀρχαῖα κρύψας. Ἴδε πόσα τέχνη
 μαῖς ἔλκεις, καὶ πόσα ἔργα μὲν πειραζομένη, καὶ πάντα περικυλ-
 λῆ, καὶ πάντα μεμεξήμενα, πάντα δὲ ἐν διαφορᾷ. τίς πάντα
 ταῦτα ἐποίησε· ποῖα μήτηρ, ποῖος πατήρ, εἰ μὴ ὁ ἀφανὴς Θεός,
 7 τῷ ἑαυτῆς δελήματι πάντα δημιουργήσας. 7 Καὶ ἀνδριαντα
 μὲν ἢ εἰκόνα χωρὶς ἀνδριαντοποιοῦ ἢ ζωγράφου οὐδεὶς φησι γε-
 γονέναι. τῆτο δὲ τὸ δημιουργημὰ χωρὶς δημιουργοῦ γέγονεν;
 ὡς τῆς πολλῆς τυφλότητος· ὡς τῆς πολλῆς ἀσεβείας· ὡς τῆς πολ-
 λῆς ἀγνωμοσύνης. μηδέωστε, ὡς τέκνον ταῦτ', ἀποστερήσας τῆ
 δημιουργοῦ τὰ δημιουργήματα· μάλλον δὲ καὶ κρείττων ἐστὶν
 ὅσος κατὰ θεὸν ὀνόματος, ποσοῦτός ἐστιν ὁ πάντων πατήρ. ἢ γὰρ
 μόνος οὗτος, καὶ τῆτο αὐτῷ τὸ ἔργον ἐστὶ πάντῃ εἶναι. εἰ δέ τι
 με καὶ ἑλαττωτέρων ἀναγκάζεις εἰπεῖν, τούτου ἐστὶν οὐσία, τὸ
 κτείν πάντα καὶ ποιεῖν. καὶ ὡσπερ χωρὶς τῆ ποιούντος ἀδυνατόν
 ἐστὶ γενέσθαι τι, οὕτω καὶ τῆτον αἰεὶ μὴ εἶναι, εἰ μὴ πάντῃ αἰεὶ ποιοῦν-
 τα, ἐν οὐρανῷ, ἐν γῆ, ἐν αἰερί, ἐν βυθῶ, ἐν παντί τῷ κόσμῳ,
 ἐν παντί τῷ παντός, τῷ ὄντι καὶ τῷ μὴ ὄντι. οὐδὲν γάρ ἐστιν ἐν παντί
 ἐκείνω, ὃ οὐκ ἐστὶν αὐτός, ἐστὶν αὐτός, καὶ τὰ ὄντα καὶ τὰ μὴ ὄντα.
 8 τὰ μὲν γὰρ ὄντα ἐφανερώσας· τὰ δὲ μὴ ὄντα ἔχει ἐν ἑαυτῷ. 8 Οὐ-
 8 τος ὁ θεοῦ ὀνόματος κρείττων· οὗτος ὁ ἀφανής· οὗτος ὁ φανερότα-
 8 τος, ὁ τῷ νοῦ θεωρητός· οὗτος ὁ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁρατός· οὗτος ὁ ἀ-
 8 σώματος, ὁ πολυσώματος· μάλλον δὲ παντός σώματος οὐδὲν ἐστὶν
 † ὁ οὗτος οὐκ ἐστὶ. πάντα γὰρ αἰεὶ ἐστὶ, καὶ οὗτός ἐστι, καὶ διὰ τῆτον αὐτός
 ὀνόματα ἔχει ὅπαντα, ὅτι ἐνός ἐστὶ πατέρος· καὶ διὰ τῆτον αὐτός ὀνο-
 8 μα ἐκ ἔχει, ὅτι πάντων ἐστὶ πατήρ. τίς οὖν σε εὐλογήσας ὑπὲρ σε ἢ
 8 ποῖός σε δύναμις. πᾶ δὲ καὶ βλέπων εὐλογήσω σε, ἄνω, κάτω, ἔσω, ἔξω.
 καὶ γὰρ ἔσοπος, καὶ τόπος ἐστὶ περὶ σε, καὶ ἄλλο ἐδὲν τῶν ὄντων· πάντα
 9 δὲ ἐν σοὶ, πάντα ἀπὸ σου· πάντα δίδως, καὶ ἐδὲν λαμβάνεις. πάν-
 9 τα γὰρ ἔχεις, καὶ οὐδὲν ὃ οὐκ ἔχεις. 9 Πότε δὲ σε ὑμνήσω; οὔτε
 9 γὰρ ὥραν σου, οὔτε χρόνον καταλαβεῖν δυνατόν· ὡσπερ τίνος δὲ

E

tem te canam, super his quæ operatus es, aut super his quæ nõ
 fecisti, super ijs quæ edidisti, an super ijs quæ occulisti? Qua de
 causa vero te canam, quia meiipsum sum: * an quod quidpiam
 proprium habeo, aut velut alius existens? Tu enim es, quicquid
 fuero: Tu es quod fecero: Tu es quod dixerò: Tu quidẽ omnia
 es: Aliud nihil est, quod non es: Tu es omne genitum: * Tu in-
 genitum: Mens quidem considerans, Pater vero construens,
 Deus efficacia donans, Bonus autem vniuersa faciens. Nam
 materiae subtilissimum aer, aeris autem anima, animæ vero
 Mens, Mentis denique Deus.

MERCVRII TRISMEGISTI QVOD

IN SOLO DEO BONVM EST, ALIBI

VERO NVSQVAM,

CAPVT SEXTVM.

Bonum, o Æsculapi, in nullo est, præterquam
 in solo Deo. Quinimo Bonum semper ipse
 Deus est. Quod si ita sit, essentiã esse decet
 omnis motus & generationis: expers autem
 nihil est eius, habens vero circa se constan-
 tem efficaciam, nõ egentem, simplicem, co-
 piosissime suppeditantem, in principio vero vndiq; Nã omne
 quod suggerit, Bonũ est. Quando dico & vndiq;, & semper bo-
 num esse dico. Hoc autẽ nulli alij adest, nisi soli Deo. non enim
 cuiusquã rei indiget, vt illud possidẽdi libidine male possideat,
 ac malus fiat. Neq; eorũ quæ sunt quicquã venerandũ est ipsi,
 quo priuatº mœstus fiat. Mœror nãq; malitiæ pars est. Nec a-
 liquid illo præstãtius est, a quo debelletur. * Neq; cõpar est ei,
 a quo contumelia affici possit, & hac de causa cum amet. Nec
 qui audire contemnat, cui stomachetur, neq; prudẽtius, quod
 æmuletur. ² Cum autẽ hæc non sint in cuiusquã essentia, quid
 supererit præter vnicum illud Bonũ? Nam veluti nihil horum
 malorum est in huiusmodi essentia: ita in aliarum nulla Bonum
 cõperietur. In cunctis etenim alia omnia sunt, æque in paruis
 & magnis, atq; in singulis, maxime in hoc animali omnium in-

καὶ ὑμνήσω· ὑπὲρ ὧν ἐποίησας, ἢ ὑπὲρ ὧν ἐκ ἐποίησας; ὑπὲρ ὧν ἐφανερώσας, ἢ ὑπὲρ ὧν ἐκρυψας; δια τί δὲ καὶ ὑμνήσω σε· ὡς ἐμαυτῶ ὧν; ὡς ἔχων πῖδρον; ὡς ἄλλος ὧν; σὺ γὰρ εἶ. ὁ ἐὰν ᾧ· σὺ εἶ ὁ αὐ ποιά· σὺ εἶ ὁ αὐ λέγω. σὺ γὰρ πάντα εἶ, τὸ ἄλλο οὐδέν ἐστι ὁ μὴ † εἶ. σὺ εἶ πᾶν τὸ γενόμενον, σὺ τὸ μὴ γενόμενον· νεὺς μὲν νοός † ἐστὶ μενος, πατήρ δὲ δημιουργῶν· θεός δὲ ἐνεργῶν· ἀγαθός δὲ καὶ πάντα ποιά·ν. ὕλης μὲν γὰρ τὸ λεπτομερέστερον αἴρ· ἀέρος δὲ, ψυχὴ· ψυχῆς δὲ, νοῦς· νοῦ δὲ, ὁ θεός.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ ΟΤΙ
ΕΝ ΜΟΝΩ ΤΩ ΘΕΩ ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ
ΕΣΤΙΝ, ΑΛΛΑΧΟΘΙ ΔΕ
ΟΥΔΑΜΟΥ.

κ

Ο ἀγαθὸν ᾧ Ασκληπιῶ, ἐν οὐδενί ἐστιν, εἰ μὴ ἐν μόνῳ τῷ θεῷ· μάλλον δὲ τὸ ἀγαθὸν αὐτός ἐστιν ὁ θεός αἰεὶ· εἰ δὲ οὕτως, οὐσίαν εἶναι δεῖ πάσης κινήσεως, καὶ γενέσεως· ἔρημον δὲ οὐδέν ἐστιν αὐτῆς· περὶ δὲ αὐτῷ σατυκῶ ἐνεργῶν ἔχουσα, ἀενδεῖ καὶ † ἀπέριττον, πληρε- † ἀπέρι- σατῶ χρηγόν· ἐν δὲ ἀρχῇ † πάντοσε. πᾶν γὰρ εἰτον,

χρηγούν, ἀγαθόν. ὅταν λέγω καὶ † πάντοσε, καὶ αἰεὶ ἀγαθόν ἐστὶ. τῶ- † πάν- το δὲ ἐν οὐδενί ἄλλῳ φέρεται, εἰ μὴ μόνῳ τῷ θεῷ. οὔτε γὰρ ἐνδεής τως. ἐσίπνος, ἵνα ὀπιθυμήσας αὐτὸ κινήσασθαι, † κακῶς κέκλήται καὶ † πάν- κακὸς γένηται· οὐδὲ τῶ ὄντων οὐδὲν † ἀπόβλεπτόν ἐστι αὐτῷ, ὁ ἀποβα- τως, λῶν λυπηθήσεται. λύπη γὰρ κακίας μέγας. οὔτε κρείττον αὐτῷ † κα- ἐστὶν οὐδέν, ὑφ' οὗ πολεμηθήσεται, οὐδὲ σύζυγόν ἐστι αὐτῷ εἰς κὸς κέ- τὸ ἀδικηθῆναι· καὶ διὰ τῶ αὐτοῦ ἐραθήσεται· οὔτε ἀνήκοον, κλήται·
2 ᾧ ὀργισθήσεται· οὔτε σφώτερον, ὃ ζηλώσει. 2 Τούτων δὲ μὴ † ἀπό- ὄντων τῆ οὐσία μηδενός, τί ὀπολείσεται, ἢ μόνον τὸ ἀγαθόν. βλήτον ὡσπερ γὰρ οὐδέν τῶν κακῶν ἐν τῆ τοιαύτῃ οὐσίᾳ, οὕτως ἐν οὐδενί τῶν ἄλλων τὸ ἀγαθὸν εὐρεθήσεται. ἐν πᾶσι γὰρ τῶ ἄλλα πάντα ἐστὶ, καὶ ἐν τοῖς μικροῖς, καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις, καὶ ἐν τοῖς κατ' ἕνα, καὶ ἐν ταῖσι τῶ ζῶν τῶ πάντων μείζονι

gentissimo ac potētissimo. Passionib. quidē conferta sunt genita. nā ipsa generatio patibilis est. Vbi autē passio, nusquā bonū: vbi autē bonū, nusquā ibi passio. Vbi nāq; dies, nusquā nox: vbi vero nox, nusquā dies. Nō itaq; potest in generatiōe Bonū esse, sed in solo ingenito. Velut nāq; particeps oīum facta est materia, ita & ipsius boni. Hac sententia bonus est mundus, iuxta id quod oīa operatur. Vt in parte operandi bonus sit: in omnib. autē reliquis nō bon^o. Etenim patibilis est, ac mobilis, & patibiliū operator. ³ In homine vero, ad mali collationē bonū constituitur. Nā quod nō vltra modū malū est, ibi bonū est. Quod autē hīc bonū, particula est mali minima. Non igitur potest bonum hīc a nequitia purgari. Ibi nāq; bonū malo foedatur. Malo quidem oblitū non amplius bonum permanet, non permanēs autē, malum efficitur. Igitur in vnico Deo bonum est, * aut ipse Deus Bonū est |. Solum itaq; boni nomen inest hominibus, o Æsculapi, effectus vero nusquā. * nam fieri nequit |. Non enim capeffit id, corpus materia cōstans, vndiq; nequitia constrictū, laboribus, mœroribus, cupidinibus, iracundijs, deceptionibus, ac infanis opinionibus. Et omnium nequissimū est, o Æsculapi, vnumquodq; scilicet horū proxime dictorū, creditur hic maximū esse bonum, quod citius insuperabile malum est, nempe ventris cultus, omniū nequitiarum suppeditor, & impostor, & ibi est absentia boni. ⁴ Et ego quidē Deo gratias ago, qui in mentem meā adeo miserit de boni notitiā, quod ipsum in mūdo esse sit extra potentiā, cum mundus nequitiae plenitudo sit. Deus autem boni, aut Bonum Dei. Nā Pulchri excellētiae sunt circa ipsam eiusedē boni apparentis essentiā, & puriores & sinceriores, forsitan & ipsae illius essentiā sunt. Auderem enim dicere, o Æsculapi, Dei essentiam, siquidem essentiā habet, Pulchrum esse. Pulchrum autē & Bonum nihil reperitur eorum, quæ sunt in mundo. Omnia nāq; oculo succumbentia, spectra ¹ sunt & velut lineamēta. Quæ vero non submittuntur oculo, super omnia quidē sunt ea quæ Pulchri & Boni. Nā sicut oculus Deum intueri non potest: ita nec pulchrū & Bonum. Hæ nāq; sunt Dei partes, incolumes, propriae, sui solius, familiares. inseparabiles, amabilissimæ: quas vel ipse Deus amat: vel ipsæ Deū

καὶ δυνατώτατω. παθῶν γὰρ πλήρη τὰ γενητά, αὐτῆς τῆς γενέ-
 σεως παθητῆς οὐσης. ὄπου δὲ πάθος, οὐδαμῶ τὸ ἀγαθόν. ὄ-
 που δὲ τὸ ἀγαθόν, οὐδαμῶ οὐδὲ ἐν τῷ πάθος. ὄπου γὰρ ἡμέ-
 ρα, οὐδαμῶ νύξ. ὄπου δὲ νύξ, οὐδαμῶ ἡμέρα. ὄθεν ἀδύνατον ἐν
 γενέσει εἶναι τὸ ἀγαθόν· ἐν μόνῳ δὲ τῷ ἀγεννήτῳ. ὡσπερ δὲ με-
 τουσία πάντων ἐστὶν ἐν τῇ ὕλῃ δεδομένη, οὕτω καὶ τὸ ἀγαθόν.
 3 τῆτον τὸν τρεῦτον ἀγαθὸς ὁ κόσμος, κατὰ καὶ αὐτὸς πάντα ποιεῖ
 ὡς ἐν τῷ μέρει τῆ ποιεῖν ἀγαθὸς εἶναι· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις πᾶσιν
 οὐκ ἀγαθός. καὶ γὰρ παθητός ἐστι, καὶ κινήτος, καὶ παθητῶν ποιη-
 τῆς. 3 ἐν δὲ τῷ ἀνθρώπῳ, κατὰ σύγκρισιν † τοῦ κακοῦ τῷ ἀ- † τῆ ἀ-
 γαθόν τέτακται. τὸ γὰρ μὴ λῖαν κακόν, ἐνθάδε τὸ ἀγαθόν ἐστὶ γαδοῦ
 τὸ δὲ ἐνθάδε ἀγαθόν, μόριον τῆ κακοῦ τὸ ἐλάχσον. ἀδύνατον τὸ κα-
 οῦν τὸ ἀγαθόν ἐνθάδε καθευεῖν τῆς κακίας. κακοῦται γὰρ ἐν-
 θάδε τὸ ἀγαθόν. κακούμυρον γὰρ οὐκέτι ἀγαθόν μένει. μὴ μεῖ-
 ναν δὲ, κακόν γίνεται. ἐν μόνῳ ἄρα τῷ θεῷ τὸ ἀγαθόν ἐστὶ, ἢ
 αὐτός ἐστὶν ὁ θεὸς τὸ ἀγαθόν. μόνον οὖν, ὡς Ἀσκληπιεῖ, τὸ ὄνομα
 τῆ ἀγαθοῦ ἐν ἀνθρώποις· τὸ δὲ ἔργον οὐδαμῶ. ἀδύνατον γάρ.
 οὐ γὰρ χωρεῖ σῶμα ὑλικόν τὸ πάντως ἐσφιγμένον κακία καὶ πό-
 νοις, καὶ ἀλγηδόσι, καὶ ὀδυμύαις, καὶ ὀργαῖς, καὶ ἀπάταις, καὶ δόξαις
 αἰσθητοῖς· καὶ τὸ πάντων κακιστόν ἐστὶν, ὡς Ἀσκληπιεῖ, ὅτι ἔκασον τού-
 των τῶν περιερισμένων ἐμπειπίσεται ἐνθάδε τὸ μέγιστον εἶναι ἀ-
 γαθόν τὸ μέλλον ἀνυπερέβλητον κακόν, ἢ γαστριμαργία ἢ τῶν κα-
 κῶν πάντων χορηγός, ἢ πλάνη, ἢ ἀπουσία ἐνθάδε τῆ ἀγαθοῦ
 4 ἐστὶ. 4 Καθὼ δὲ χεῖρ ἔχω τῷ θεῷ, τῷ εἰς νοῦν μοι βαλόντι καὶ
 περὶ τῆς γνώσεως τῆ ἀγαθοῦ, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν αὐτὸ ἐν τῷ κόσ-
 μῳ εἶναι. ὁ γὰρ κόσμος πλήρης ἐστὶ τῆς κακίας· ὁ δὲ θεὸς τῆ ἀγα-
 θεῦ, ἢ τὸ ἀγαθόν τῆ θεῶ. ἀγὰρ ἐξοχα† τῆ καλῆ περι ἡλίω εἰσι † τῆ κα-
 τῆ τὴν ἐσίαν † φαίνοντος, καὶ καθευεῖται καὶ εἰλικρινέστερα, τάχα λῶν
 πε καὶ αὐτὰ ἀεσίαν ἐκείνου. τολμητέον γὰρ εἰπεῖν, ὡς Ἀσκληπιεῖ, ὅτι ἢ † φαί-
 ἐσία τῆ θεῶ, εἴτε ἐσίαν ἔχει, τὸ καλόν ἐστὶ τὸ δὲ καλὸν καὶ ἀταθὸν ἐδὲν
 5 ἐστὶ καταλαβέσθαι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ. πάντα γὰρ τῷ ὀφθαλμῷ ὑπο-
 πίνοντα, εἰδωλὰ ἐστὶ, καὶ ὡσπερ σκιογραφίαι· τὰ δὲ μὴ ὑποπί-
 ποντα, μάλιστὰ δὲ ἢ τῆ καλοῦ καὶ τῆ ἀγαθοῦ. καὶ ὡσπερ ὀφθαλμὸς
 ἐδύναται τὸν θεὸν εἶδεν, ἔτως ἔτε τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν. ταῦτα
 γὰρ τὰ μέρη τῆ θεοῦ ἐστὶν ὀλόκληρα, ἴδια αὐτοῦ μόνου, οἰκεία,
 ἀχώριστα, ἐρασμιώτατα, ὧν ἢ αὐτὸς ὁ θεὸς ἐρεῖ, ἢ αὐτὰ τοῦ θεοῦ

amant. ⁵ Si Deum cognoscere potes, Pulchrū & Bonum co-
 gnosces, prælucens ac a Deo præradiatum. Pulchritudo nāq;
 illa incōparabilis, & bonum illud vltra imitationē, instar ipsius
 Dei. Veluti itaq; Deum intelligis: ita pulchrum & Bonū intel-
 lige. Nā sociari non possunt hæc reliquis aliorum animantium,
 cū a Deo seuocari non valeant. Si de Deo fiscitaris, de Pulchro
 quoq; fiscitaberis. Vnica nāq; via ad illud fert, cum cognitiōe
 nempe pietas. Quocirca qui ignorant, & pietatis viā respuunt,
 * pulchrum | & bonū hominem dicere confidunt, qui nec in
 somnis si quod sit bonū, speculati sunt: quinetiam omni nequi-
 tia præoccupati, malum esse bonum credūt: & sic illo sine fatie-
 tate vtuntur: ac illo priuari formidāt, omnia autē impugnātes,
 vt non solū habeant, quinimo illud amplificēt. Huiusmodi sunt
 humana bona & pulchra, o Æsculapi, quæ vitare nec odisse va-
 lemus. Omnium quidem molestissimum, quod eorum indigē-
 tiam habemus, ac absq; his vitam ducere non possumus.

MERCVRII TRISMEGISTI QVOD

MAXIMUM INTER HOMINES MALVM EORVM

QVAE DE DEO SVNT IGNORANTIA,

CAPVT SEPTIMUM.

Vo rapimini, o temulēti homines, qui me-
 rum ignorantiae sermonem epotastis: quē
 ne ferre quidē potestis? Atqui iam ipsum
 vomite: state sobrie degentes, elapsum vi-
 sum oculis cordis recipientes. Sin minus
 omnes potestis, at saltem qui poteritis.
 Ignorantiae nāq; prauitas vniuersam terrā
 alluit, & profligat deploratam in corpore animā, non patiens
 eam salutis portibus applicare. ² Ne igitur vna periclitemini
 cum multo fluctu. Contrarias autē vndas passi, qui incolumita-
 tis portum apprehēdere potestis, ad hunc applicate. Percunta
 mini ducem, qui ad manum viam vos doceat, ad intelligentiae
 fores: vbi emicans est lumen, vacuum a tenebris: vbi nullus te-
 mulentiae indulget: sed omnes sobrie degunt, corde aspiciētes

5 ἐρᾶ. 5 Εἰ δύνασται νοῆσαι τὸν θεόν, νοήσεις τὸ καλὸν καὶ ἀγαθόν, τὸ ὑπερλαμπρόν, τὸ ὑπερλαμπρόμυρον ὑπὸ τῆς θεοῦ. ἐκεῖνο γὰρ τὸ κάλλος ἀσύγκλειτον, καὶ ἐκεῖνο τὸ ἀγαθὸν ἀμίμητον, ὡς περ καὶ αὐτὸς ὁ θεός. ὡς οὖν τὸν θεὸν νοεῖς, οὕτω καὶ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν νοεῖ. ἀκοινώνητα γὰρ ταῦτα τοῖς ἄλλοις τῶν ἄλλων ζώων ἐστὶ, δεῖ τὸ ἀχώριστα εἶναι τῆς θεοῦ. εἰὰ περὶ τῆς θεοῦ ζητῆς, καὶ περὶ τῆς καλοῦ ζητῆς. μία γὰρ ἐστὶν ἢ εἰς αὐτὸ ἀπεφέρουσα ὁδὸς, ἢ μετὰ γνώσεως εὐσεβείας. ὅθεν οἱ ἀγνοοῦντες, καὶ μὴ ὁδεύσαντες τὴν περὶ τῆς εὐσεβείας ὁδὸν, καλὸν καὶ ἀγαθὸν πολυμάσι λέγαν ἀνθρώπων, μηδ' ἔσθ' ἀγαθὰ μύρον εἶπ' ἐστὶν ἀγαθόν, ἀλλὰ παντὶ κακῷ περιλημμένον, καὶ τὸ κακὸν περιεῦσαντα ἀγαθὸν εἶναι, καὶ οὕτως αὐτὰ χρομύρον ἀκορέτως, καὶ φωβέμυρον αὐτῆς σερπιδῆναι. πάντα δὲ ἀγωνιζόμενον, ἵνα μὴ μόνον ἔχη, ἀλλὰ καὶ ἐπαύξῃ. τοιαῦτα τὰ ἀνθρώπων ἀγαθὰ, καὶ τὰ καλὰ, ὡς Ἀσκληπιεῖ, ἃ οὔτε φυγεῖν δύναμεθα, οὔτε μισῆσαι. τὸ γὰρ πάντων χαλεπώτατον, ὅτι χρεῖαν αὐτὰν ἔχομεν, καὶ ζῆναι τούτων χωρὶς οὐ δύναμεθα.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ
 ΟΤΙ ΜΕΓΙΣΤΟΝ ΚΑΚΟΝ ΕΝ
 ΤΟΙΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙΣ, Η ΠΕΡΙ
 ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΓΝΩΣΙΑ.

1 ΟΙ φέρεσθε ὡς ἄνθρωποι, μεθύοντες, τὸν τῆς ἀγνοσίας ἀκαθόν λόγον ἐκπίοντες, ὃν οὐδ' ἐφέρειν δύνασθε. ἀλλ' ἤδη αὐτὸν καὶ ἐμεῖτε σῆτε νήφαντες, ἀναβλέψαντες τοῖς τῆς καρδίας ὀφθαλμοῖς· καὶ εἰ μὴ πάντες δύνασθε, οἴγε καὶ δύναμενοι. ἢ γὰρ τῆς ἀγνοσίας κακία ἐπικλύζει πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ συμφθείρει τὴν ἐν τῇ σώματι κατακεκλεισμένην ψυχὴν, μὴ εἰδῶσα ἐνορμίζεσθαι τοῖς τῆς σωτηρίας λιμέσι. μὴ συγκατενεχθῆτε τριγασθῶν τῶν πολλῶν ρεύματι. 2 Ἀναρροία δὲ χρυσάμενοι, οἱ δύναμενοι λαβέσθαι τῆς σωτηρίας λιμένος, ἐνορμισάμενοι τούτῳ, ζητήσατε χειραγωγὸν τὸν ὀδηγήσονται ὑμᾶς ἐπὶ τὰς τῆς γνώσεως θύρας, ὅπου ἐστὶ τὸ λαμπρόν φῶς, τὸ καθαρόν σκότος ὅπερ εἰς εἰς μεθύει, ἀλλὰ πάντες νήφουσιν, ἀφοεῖντες τῇ καρδίᾳ.

ad eū, qui conspici vult. Non enim audiri, non dici, non videri oculis potest: quinimo mente & corde. Primum decet te per-rumpere, quem defers amictum, ignorantiae texturā, nequitiae firmamentum, corruptionis nodum, tenebrosū ambitum, vi-uam mortem, sensituum cadauer, circumlatū sepulchrum, in-
 quilinū furem, per ea quae amat osorē, per quae autem odit in-
 uidentem. ³ Talis est quo tectus est inimicus amictus, suffocās
 infra teipsum: ne visum recipiens, & veritatis pulchritudinem
 speculatus, & in ea incumbens Bonum, oderis ipsius nequitia,
 perspectis eius insidijs, quibus tibi insidiatus est, efficiens in sen-
 silia ea, quae censebantur & visu erant sensilia, multa materia il-
 la obstruens, ac abominabili voluptate implens, ne quae te au-
 dire decet, audias, nec videas quae te conspiciere decet.

MERCVRII TRISMEGISTI QVOD EO-

RVM QVAE SVNT, NIHIL DEPERIT, AT MVTA-
 TIONES SEDVCTI HOMINES ABOLITIO-
 NES ET INTBRITVS DICVNT,

CAPVT OCTAVVM.

E anima & corpore nunc dicendū est, o fili. ¹
 Quo nam modo anima sit immortalis, effi-
 cacia autem quanta sit in constitutione cor-
 poris ac dissolutione. Circa nihil etenim ho-
 rum mors est: sed consideratio est immorta-
 lis denominationis, aut vanum opus, aut per
 priuationem primae literae, dicitur mortalis,
 pro immortalis. Mors enim abolitionis est. Eorū vero quae sunt
 in mundo, nihil deperit. Nam si mūdus secundus Deus sit, ani-
 malque immortale, non potest immortalis animalis pars vlla
 deperire. Quae autē in mundo sunt, omnia mundi sunt partes,
 maxime quidem homo, rationabile animal. ² Omnium autem
 primus re vera aeternus, ingenitus, & omniū opifex, Deus. Se-
 cundus vero qui ad ipsius imaginē ab ipso factus est, & ab ipso
 numine afflatus, nutritus, & immortalitate praeditus, velut a
 proprio patre, semper uiuens tanquam immortalis. Semper vi-

εἰς τὸν ὀραθῆναι θέλοντα. οὐ γὰρ ἐστὶν ἄκουστος, οὐδὲ λεκτός, οὐ-
 δὲ ὀρατός ὀφθαλμοῖς, ἀλλὰ νόη καὶ καρδία. πρῶτον δὲ δεῖ σε πε-
 ειρήξασθαι, ὃν φορεῖς χιτῶνα, τὸ τῆς ἀγνωσίας ὕφασμα, τὸ τῆς
 κακίας σῆμα, τὸ τῆς φθορᾶς δεσμὸν, τὸν σκοτεινὸν περίβολον,
 τὸ ζῶντα θάνατον, τὸ ἄσθηκὸν νεκρὸν, τὸ περιφόρητον τάφον, † ἀθά-
 τῶν ἰνοικον ληστῆν, τὸ δὲ ὧν φιλεῖ μισῶντα, καὶ δὲ ὧν μισεῖ φθονοῦντα. τὸν
 3 ³ τοιοῦτός ἐστιν, ὃν ἐνεδύσω ἐχθρὸν χιτῶνα, ἄλγων σε κἄτα πρὸς
 αὐτὸν, ἵνα μὴ ἀναβλέψας καὶ θεασάμενος τὸ κάλλος τῆς ἀληθείας,
 καὶ τὸ ἐγκείμενον ἀγαθὸν, μίσσησιν τὴν τοῦτου κακίαν, νοήσας
 ἂν τὴν τῶν ἐπιβουλῶν, ἡ ἐπεβούλευσέ σοι τὰ δοκούντα καὶ νο-
 μιζόμενα αἰσθητέα ἀναίσθητα ποιοῦν, τῇ πολλῇ ἔλθῃ αὐτὰ ἀπ-
 φράξας, καὶ μυσταῖς ἡδονῆς ἐμπλήσας, ἵνα μήτε ἀκήεις περὶ ὧν ἀ-
 κέειν σε δεῖ, μήτε βλέπων περὶ ὧν βλέπειν σε δεῖ.

Ε Ρ Μ Θ Υ Τ Ο Υ Τ Ρ Ι Σ Μ Ε Γ Ι Σ Τ Ο Υ,
 Ο Τ Ι Ο Υ Δ Ε Ν Τ Ω Ν Ο Ν Τ Ω Ν Α Π Ο Λ -
 Λ Υ Τ Α Ι, Α Λ Λ Α Τ Α Σ Μ Ε Τ Α Β Ο Λ Α Σ
 Α Π Ω Λ Ε Ι Α Σ Κ Α Ι Θ Α Ν Α Τ Ο Υ Σ
 Π Λ Α Ν Ω Μ Ε Ν Ο Ι Λ Ε Γ Ο Υ -
 Σ Ι Ν Ο Ι Α Ν Θ Ρ Ω Π Ο Ι.

1 ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ, ΕΠΙ ΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΟΣ, ὡς πᾶν, νῦν λεκτέον,
 ζῶντων μὲν ποῖω ἀθάνατος ἢ ψυχῆ ἐνεργεία δὲ
 ποταπή ἐστὶ συστάσεως σώματος, καὶ δὲ γλυ-
 σεως. περὶ ἔδεν γὰρ αὐτὸ ὁ θάνατος, ἀλλὰ νόη-
 μα ἐστὶν ἀθανάτου προσήγορίας, ἢ κενὸν ἔρπον, ἢ
 κατὰ σέρησιν τὴν πρῶτην γραμμᾶτος λεγό-
 μενος θάνατος, ἀντὶ τῆς ἀθανάτου. ὁ γὰρ θάνα-
 τος, ἀπαλείας ἐστὶν. ἔδεν δὲ τὸ ἐν τῷ κόσμῳ
 ἀπόλλυται. εἰ γὰρ δευτέρως θεὸς ὁ κόσμος, καὶ ζῶν ἀθάνατον, ἀδι-
 νατόν ἐστὶ τὸ ἀθανάτου ζῶν μέρος τι ἀποθανεῖν πάντα δὲ τὰ ἐν τῷ
 κόσμῳ, μέρη ἐστὶ τῶν κόσμου· μάστιγα δὲ ὁ ἀνθρώπος τὸ λογικὸν ζῶν.
 2 ² Πρῶτος γὰρ πάντων ὄντως, καὶ αἰδώς, καὶ ἀγέννητος, καὶ δημιουργ-
 γὸς τῶν ὄλων θεός. δευτέρως δὲ ὁ κατ' εἰκόνα αὐτῆς ὑπ' αὐτῆς γενό-
 μενος, καὶ ὑπ' αὐτῆς συνεχόμενος, καὶ ξερόμενος, ἀθανάτιζόμενος, † αἰ-
 ώς ὑπὸ † ἰδίου πατρὸς, αἰίζων, ὡς ἀθάνατος. τὸ γὰρ αἰίζων, δίου

F

uens quidem ab æterno discrepat. Nā hic ab alio factus nō est. Quod si factus esset, nusquā a seipso factus esset: quinimo semper est. Æternum enim est, cuius æternum est omne. Pater autem ipse a seipso æternus. Mundus vero a patre semper uiuēs, ac immortalis factus est. ³ Et quantū materiæ residebat apud se, id totum Pater in corpus redigens, & coaceruās globosum fecit, huic ipsi qualitatē circumducens, quæ & immortalis erat, habēs æternum materiæ habitū. Affatim autem idearū qualia pater inferens globo, velut in antro conclusit, cū omni qualitate, ornare cupiens quod cum ipso erat quale. immortalitate enim circuiuit vniuersum corpus: ne materia ab huius cōmixtione recedere volens, in suam ipsius confussionem dissoluatur. Quando enim incorporea erat materia, o fili, confusa erat. Habet autem hic etiam quandam, circa reliqua parua qualia se implicantem, id scilicet, quod est incrementi & decemēti, quod homines mortē denominant. ⁴ Ipsa vero cōfusio fit circa terrena uiuentia. Celestium nimirum corpora, vnicū habent ordinem, quē primitus a patre sortita sunt. Obseruatur enim ipse a singulorū instauratione indissolutus. Renouatio autem constitutionis terrenorum corporum, siue dissipatio ipsa, restauratur in corpora indissolubilia, id est immortalia: ac perinde fit sensus priuatio, non autem corporū abrogatio. ⁵ Tertium autem uiuens homo, iuxta mundi imaginem factus, mentem ad Patris arbitrium habens, præter reliqua terrena animantia, non tantum cum secundo Deo sympathiam habet, verum & primi notitiam. Alterum quidem præsentit, velut corporeum: alterius autem intelligentiam suscipit, tanquam incorporei, & mentis Boni. Hoc itaque animal num abrogatur? Bona verba, o fili, & intellige quid Deus, quid mundus, quid animal immortale, quid animal dissolubile: & cognosce mundum quidē a Deo & in Deo, hominē vero a mundo & in mundo: initium autem & summa & omnium constitutio, Deus.

τῆ αἰδίου διαφέρει. ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ ἐτέρου οὐκ ἐγένετο· εἰ δὲ καὶ
 ἐγένετο, ὑφ' ἐαυτοῦ οὐποτε ἐγένετο, ἀλλ' αἰετὸ γίνεσθαι. τὸ γὰρ αἰ-
 διον, οὐδ' αἰδίου ἐστὶ τὸ πᾶν. ὁ δὲ πατήρ, ἑαυτοῦ αἰδίου.
 ὁ δὲ κόσμος ὑπὸ τοῦ πατρὸς † αἰζῶος καὶ ἀθάνατος γέγονε. † αἰ-
 3 καὶ ὅσον ἡ τῆς ὕλης διακείμενον πρὸ ἑαυτῆ, τὸ πᾶν ὁ πα-
 τὴρ σωματοποιήσας καὶ ὀγκώσας, ἐποίησε σφαιροειδῆς, τούτῳ
 ἑαυτῷ τὸ ποῖον περιδείξας, οὐσαν καὶ ἑαυτὴν ἀθάνατον καὶ ἔχουσαν
 αἰδίου τὴν ὑλότητα. πλέον δὲ τῶν ἰδεῶν τὰ ποῖα ὁ πατήρ ἐκα-
 ταπέθεκε τῇ σφαίρᾳ, ὡς περ ἐν ἄνθρωπῳ κεικλεισε πᾶσιν ποιότη-
 τι, κοσμήσας βουλόμενος τὸ μετ' αὐτῆ ποιόν· τῇ δὲ ἀθανασία
 περιβαλὼν τὸ πᾶν σῶμα, ἵνα μὴ ὕλη καὶ τῆς τούτου συστάσεως
 θελήσασα διασπῆται, διαλυθῆ εἰς τὴν ἐαυτῆς ἀταξίαν. ὅτε γὰρ
 ἡ ἀσώματος ἢ ὕλη, ὡς τέκνον, ἀτακτος ἡ· ἔχει δὲ καὶ ἐνθάδε
 † πᾶσι περὶ τὰ ἄλλα μικρὰ ποῖα εἰλουμένῳ, τὸ τῆς ἀξίσεως, † τῷ
 4 καὶ τὸ τῆς μειώσεως, ὃν θάνατον οἱ ἄνθρωποι χαλῶσιν. Ἄυτη
 δὲ ἡ ἀταξία † περὶ τὰ ὀπίσθια ζῶα γίνεσθαι. τῶν γὰρ οὐρανίων † ὅτι
 τὰ σῶματα μίαν τάξιν ἔχει, ἡ εἰληχεν ἀπὸ τῆ πατρὸς τὴν ἀρ-
 χὴν τηρεῖται δὲ αὐτὴ ὑπὸ τῆς ἐκείνου διακαταστάσεως ἀδιάλυ-
 τος· ἢ δὲ διακατάστασις τῶν ὀπιθίων σωματικῶν συστάσεως † ἢ δὲ † ἢ δὲ
 διαλύσις αὐτῆ, διακαθίσταται εἰς τὰ ἀδιάλυτα σῶματα, τοῖς ἔστι
 τὰ ἀθάνατα· καὶ οὕτω σέρησις γίνεσθαι τῆς ἀσώτου, οὐκ ἀπώ-
 5 λεια τῶν σωματικῶν. Τὸ δὲ ζῶον ζῶον ὁ ἄνθρωπος, κατ' εἰ-
 κῶνα τῆ κόσμου γινόμενος, † νοῦν κατὰ βούλησιν τῆ πατρὸς ἔχων † εἰ
 παρὰ τὰ ἄλλα ὀπίσθια ζῶα, οὐ μόνον πρὸς τὸν δευτέρου θεοῦ
 συμπάθειαν ἔχων, ἀλλὰ καὶ ἐννοίαν τῆ πατρὸς. τῆ μὲν γὰρ ἀσώτου
 νείσθαι ὡς σῶματος· τῆ δὲ ἐννοίαν λαμβάνει ὡς ἀσώματος, καὶ νοῦ
 τῆ ἀγαθοῦ. Τούτο οὖν οὐκ ἀπολλύσθαι τὸ ζῶον; Εὐφήμεσον, ὡ
 τέκνον, καὶ νόησον, τί θεός, τί κόσμος, τί ζῶον ἀθάνατον, τί ζῶον
 διαλύτῳ· καὶ νόησον, ὅτι ὁ μὲν κόσμος ὑπὸ τῆ θεοῦ, καὶ ἐν τῷ
 θεῷ· ὁ δὲ ἄνθρωπος, ὑπὸ τῆ κόσμου, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ· ἀρχὴ
 δὲ, καὶ περιόχῃ καὶ σύστασις πάντων, ὁ θεός.

MERCVRII TRISMEGISTI DE IN-
TELLIGENTIA ET SENSU. ET QVOD IN SOLO
DEO PVLCHRVM ET BONVM EST,
ALIBI VERO NVSQVAM,

CAPVT NONVM.

Vper, o Æsculapi, perfectum edidi fermone-
nem: nunc autem necessarium arbitror cō-
sentaneum esse etiam de sensu tractatum e-
differere. Sensus etenim & intelligentia dif-
ferentiam habere cōsentur: eo quod illud ma-
teriale, hoc vero essentiale sit. Mihi tamen
aparent ambo coalescere, non autē diuidi. In hominib. loquor.
In cæteris nāq; animantib. naturæ sensus cōiungitur, in homi-
nib. vero intelligentia. Ab intelligentiā autem tantum distat in-
tellectus, quantum a diuinitate Deus: Nimirū diuinitas a Deo
est, intelligentia vero ab intellectu, soror existens sermonis, ac
sibi mutuo instrumenta. Neque enim sermo voce depromitur
absq; intelligentia: vt nec intelligentia sine sermone elucescit.
² Sensus itaq; & intelligentia ambo in hominē vna confluunt,
velut inter se connexa. Nam sine sensu intelligi nō potest, neq;
sine intelligentia sensu percipi. Fieri autem potest, intelligen-
tiam sine sensu intelligi, eorum instar qui in somnijs visum spe-
culantur. Mihi autem apparet fieri vtrosq; effectus in somnio-
rum visu, expergefatis enim sensus in corpus dirimitur, & in
animam. Et cum vtræq; sensus partes ad se inuicē conueniūt,
tū intelligentia pronunciat a mente progenita.³ Mens qui-
dem omnes notitias concipit, nimirū bonas, quo temporis a
Deo semina receperit, contrarias autē quando ab aliquo Dæ-
monum. Nulla nāq; mūdi pars Dæmonis est exors, Dæmonis
inquam a Deo splendentis: qui quidem subintrās, serit propriæ
efficaciæ semen. Et enixa est mens quod fatum fuerat, adulte-
ria, cædes, parricidia, sacrilegia, impietates, suspēdia, manifestas
præcipitantis, & cætera omnia, quotquot sunt Dæmonum o-
pera.⁴ Dei quidem semina pauca, equidem magna, pulchra, &
bona, probitas, continentia, & pietas. Est autē pietas Dei co-

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ, ΠΕΡΙ
 ΝΟΗΣΕΩΣ, ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΣΕΩΣ, ΚΑΙ
 ΟΤΙ ΕΝ ΜΟΝΩΙ ΤΩΙ ΘΕΩΙ ΤΟ
 ΚΑΛΟΝ, ΚΑΙ ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ
 ΕΣΤΙΝ, ΑΛΛΑΧΘΟΙ ΔΕ
 ΟΥΔΑΜΟΥ.

1 ΘΕΣ, ὡς Ἀσκληπιε, τὸ τέλειον ἄποδέ-
 δωκα λόγον· τῶν δὲ ἀναγκαῖον ἠγούμαι
 ἀκόλουθον ἐκείνω, καὶ τὸν περὶ αἰσθήσεως
 λόγον διεξελθεῖν. αἰσθησις γὰρ καὶ νόσις † κίνη-
 θεφορεῖν μὲν δοκῶσιν ἔχειν, ὅτι ἢ μὲν ὑλι- † σις
 κή ἐσιν, ἢ δὲ οὐσιώδης· ἐμοὶ δὲ δοκῶσιν
 ἀμφοτέρας ἠνώσθαι, καὶ μὴ διαμερίσθαι, ἐν ἀν-
 θεφοροῖς † λέγω. ἐν γὰρ τοῖς ἄλλοις ζώοις † λόφω
 ἢ αἰσθησις τῇ φύσει ἰσώσται· ἐν δὲ ἀνθεφοροῖς ἢ νόσις. νοήσεως δὲ
 ὁ νοῦς διαφέρει τοσούτον, ὅσον ὁ θεὸς θειότητος· ἢ μὲν γὰρ θειότης ὑπὸ
 τῆς θεοῦ γίνεσθαι· ἢ δὲ νόσις ὑπὸ τῆς νοῦ, ἀδελφὴ οὐσα τῆς λόγου, καὶ ὄρ-
 γανα ἀλλήλων. οὔτε γὰρ ὁ λόγος ἐκφωνεῖται χωρὶς νοήσεως, ἔτε ἢ νό-
 σις φαίνεται χωρὶς λόγου. 2 Ἡ οὖν αἰσθησις καὶ ἢ νόσις ἀμφοτέρας εἰς
 τὴν ἀνθεφορον συσπειρούουσιν ἀλλήλας, ὡς περὶ συμπεπωλεγεμένας.
 οὔτε γὰρ χωρὶς αἰσθήσεως † δυνατὸν νοῆσαι, οὔτε αἰσθέσθαι χωρὶς νοή- † δύνα
 σεως. δυνατὸν δὲ νόσιν χωρὶς αἰσθήσεως νοεῖσθαι, καὶ ἴαπερ οἱ διὰ τὴν † ται
 ὀνειρόων φανταζόμενοι ὀράματα· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τῶν γελόνεσθαι ἀμφοτέ-
 ρας τὰς ἐνεργείας ἐν τῇ τῶν ὀνειρόων ὀψεί. ἐρηγοροῖσι γὰρ † αἰσθησις, διή- † αἰσθή
 ρηταὶ γὰρ εἰς τὸ σῶμα, καὶ εἰς τὴν ψυχὴν· καὶ ὅταν ἀμφοτέρας τὰ μέρη † σεις,
 τῆς αἰσθήσεως πρὸς ἀλλήλα συμφωνήσῃ, τότε τὴν νόσιν ἐκφωνεῖσθαι,
 3 ἄποκλιθεῖσθαι ὑπὸ τῆς θεῶ. 3 Ὁ γὰρ νοῦς κύριος πάντα τὰ νοήματα ἀταθὰ
 μὲν, ὅταν ὑπὸ τῆς θεῶ τὰ σπέρματα λάβῃ· ἐναντία δὲ, ὅταν ὑπὸ τινος τῶν
 δαμονίων, μηδενὸς μέρους τῆς κόσμου κενῆ ὄντος δαίμονος, τῶν ὑπὸ τῆς
 θεῶ πεφωτισμένῳ δαίμονι, ὅστις ὑπείσελθὼν, ἔσπειρε τῆς ἰδίας
 ἐνεργείας τὸ σπέρμα, καὶ ἐκύησεν ὁ νοῦς τὸ σπαραγόν, μοιχείας,
 φόνους, πατεροκτονίας, ἱεροσυλίας, ἀσεβείας, ἀγχόνας, κατὰ
 κρημνῶν καταφορέας, καὶ ἄλλα πάντα ὅσα δαμονίων ἔργα.
 4 4 Τοῦ γὰρ θεοῦ τὰ σπέρματα ὀλίγα, μεγάλα μὲν, καὶ καλά, καὶ
 ἀγαθὰ, ἀρετῆ, καὶ σωφροσύνης, καὶ εὐσέβειας· εὐσέβεια δὲ ἐστὶ θεῶ γνω-

gnitio. Quem qui cognouit oppletus omnium bonorum factus, notiones Diuinas scaturit, ac non vulgi intelligentijs similes. Quocirca qui cognitionem colunt, nec vulgo grati sunt, nec ipsi vulgus, desipere cēsentur, & risus damnantur: odio & contemptui sunt: & quandoq; necantur. Nequitiam enim hic habituram diximus, suū ipsius locum degentem. eius nimirū regio terra est, non mundus, vt nonnullis placet impie loquentibus. Dei quidē cultor omnia suffert, cognitionem percipiēs. Tali nāq; omnia, quantumlibet alijs mala, bona sunt. Et cū infidijs petitur, omnia ad cognitionem cōfert: & solus mala efficit bona. ⁵ Rursus ad sermonē sensus redeo. Humanū est igitur, hominem cōmunicare sensum intelligentiā: nō tamen omnis homo, vt prætuli, fruitur intelligentia. Sed alius quidem materialis, alius vero essentiā cultor. Materialis enim, malitiā iucūbens, vt effatus sum, a Dæmonib. semen intelligentiā suscipit. Qui autem cum bono secundū essentiā sumunt, a Deo salui sunt. Quandoquidē Deus omnium operator cum fabrefacit omnia, efficit quidē sibi similia. Vt autem hæc bona facta sunt, in effectus vsum segregat. Mundana quidem latio, generationes terens, qualitates producit, alias quidem fœdans nequitia, alias autem bono purificās. Nam mundus, o Æsculapi, sensum proprium & intelligentiam habet, non humanæ similem, nec tam variam, alias autem eximiorem ac simpliciore. ⁶ Mundi quidem sensus & intelligentia vna est: omnia scilicet facit, & in seipsum destruit, instrumentum quippe diuini nutus, & reuera instrumenti efficacia peditum: vt omnia semina suscipiens a Deo apud se, conseruans in seipso, omnia palam efficiat: & dissoluens omnia restauret. Quocirca his dissolutis constitutione, renouationem velox instar boni vitæ agricolæ præstet. Nō est quod non vita donet: dum fertur autem omnia viuā efficit, ac pariter locus & operator est vitæ. ⁷ Corpora autem in materia discrepant. Alia quidem sunt ex terra, quædam vero ex aqua, alia autem ex aere, aliqua demum ex igne. omnia autem sunt composita, quædam plus, quædam autem simplicius: plus quidem grauiora, minus vero leuiora. Velocitas autem lationis eius, varietatem qualium in generationib. operatur. Aura enim

σις, ὃν ὁ ἔπιγονός πλήρης γενόμενος πάντων τῶν ἀγαθῶν, τὰς
 νοήσεις θείας ἔχει, καὶ οὐ τοῖς πολλοῖς ὁμοίας. διὰ τοῦτο οἱ ἐν
 γνώσει ἄντες, οὔτε τοῖς πολλοῖς ἀρέσκουσιν, οὔτε οἱ πολλοὶ αὐ-
 τοῖς· μεμλιμένα δὲ δοκοῦσι, καὶ γέλωτα ὀφλισκάνουσι, μισού-
 μθοί τε, καὶ καταφρονοῦμθοι, καὶ τάχα πῶου καὶ φονδύμθοι.
 τῶν γὰρ κακίαν ἐνθάδε δεῖν οἰκεῖν εἴπωμεν τῶν ἑαυτῆς χωρίω
 οὔσαν. χωρίον γὰρ αὐτῆς ἡ γῆ, οὐχ ὁ κόσμος, ὡς ἐννοίωσθε ἐρεῖ-
 σι βλασφημοῦντες. ὁ μὲν τοι θεοσεβής, πάντα ὑποστήσει ἀθό-
 μθος τῆς γνώσεως. πάντα γὰρ τῶν τοιούτων, καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ
 κακὰ, ἀγαθὰ ἐστὶ· καὶ ἐπιβελδόμενος, πάντα ἀναφέρει εἰς
 5 τῶν γνώσιν. καὶ τὰ κακὰ μόνος ἀγαδοποιεῖ. Ἐπῶναιμι
 πάλιν ἐπὶ τὸν ἀισθήσεως λόγον. ἀνθρώπων οὖν τὸ κοινωνῆσαι
 † ἀνθρώ-
 πων, ἀπολαύει τῆς νοήσεως, ἀλλ' ὁ μὲν ὑλικός, ὁ δὲ οὐσιώδης. † κίνη-
 ὁ μὲν γὰρ μετὰ κακίας ὑλικός, ὡς ἐφίλω, ἀπὸ τῶν δαυμόνων τὸ
 σπέρμα τῆς νοήσεως ἔχει· οἷδ' ἐμετὰ τοῦ ἀγαθοῦ οὐσιωδῶς,
 ὑπὸ τῆς θεοῦ σωζόμενοι. ὁ μὲν γὰρ θεὸς πάντων δημιουργός, δι-
 μιουργῶν πάντα, ποιεῖ μὲν ἑαυτῶν ὁμοία, ταῦτα δ' ἀγαθὰ γε-
 νόμενα, ἐν τῇ χρήσει τῆς ἐνεργείας ἀφορᾷ· ἡ γὰρ κοσμικὴ φα-
 ερὰ τείνουσα τὰς γενέσεις, ποικίλ' ἀναφέρει, τὰς μὲν ρυπαίνουσα τῇ
 κακίᾳ, τὰς δὲ καθαίρουσα τῶν ἀγαθῶν. καὶ γὰρ ὁ κόσμος, ὡ
 Ἀσκληπιεῖ, αἰσθησὶν ἰδίαν καὶ † νόσιν ἔχει, οὐχ ὁμοίαν τῇ ἀν- † κίνη-
 θροσεβείᾳ, οὐδ' ὡς ποικίλλω, ἄλλως δὲ κρείττω καὶ ἀπλουστε-
 6 ραν. Ἡ γὰρ αἰσθησὶς, καὶ νόσιν τῶν κόσμου, μία ἐστὶ τῶν πάν-
 τα ποιεῖν, καὶ εἰς ἑαυτῶν ἀποποιεῖν, ὄργανον τῆς τῆς θεοῦ βου-
 λήσεως, καὶ ὄντως ὀργανοποιεῖν, ἵνα πάντα παρ' ἑαυτῶν ἀπὸ
 τῆς θεοῦ λαβῶν τὰ σπέρματα φυλάττων ἐν ἑαυτῶν, πάντα ποιῆ
 ἐναργῶς, καὶ διαλύων πάντα ἀνανεοῖ· καὶ διὰ τοῦτο λυθέντα,
 ὡσπερ ἀγαθὸς ζωῆς γεωργός, τῇ κατεβολῇ ἀνανέωσιν αὐτοῖς
 φερόμενος παρέχει. οὐκ ἔστιν ὁ μὴ ζωογονεῖ. φερόμενος δὲ πάν-
 τα ζωοποιεῖ· καὶ ὁμοῦ τόπος ἐστὶ καὶ δημιουργός ζωῆς.
 7 Ἡ δὲ σάμματα ἀπὸ ὕλης ἐν διαφορᾷ. τὰ μὲν γὰρ ἐστὶν ἐκ
 γῆς, τὰ δὲ ἐξ ὕδατος, τὰ δὲ ἐξ ἀέρος, τὰ δὲ ἐκ πυρός· πάν-
 τα δὲ ἐστὶ σιωδέτα, καὶ τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἀπλούστερα· μᾶλ-
 λον μὲν τὰ βαρύτερα, ἥττον δὲ τὰ κορυφότερα. τὸ δὲ τάχος αὐτῶν
 τῆς φρενός, τῶν ποικιλίαν τῶν ποικίλων γενέσεων ἐργάζεται. πνοὴ γὰρ

frequentissima existens, corporibus qualitates porrigit, cum
 vna vitæ plenitudine. ⁸ Pater itaque mundi Deus, mundus ⁸
 vero eorum quæ in mundo sunt. Et mundus quidem Dei filius:
 quæ autem in mundo a mundo sunt. Et iure mundus nuncu-
 patur. Omnia namq; varietate generationis ornat, & assiduita-
 te vitæ, non defatigata operatione, necessitatis velocitate, ele-
 mentorum compositione, & genitorum ordine. Ipse itaque
 mundus necessario & proprie nominatur. Omnium igitur ani-
 malium sensus & intelligētias ab internis inducit, inspirans ab
 amplectente se. Mundus vero semel accepit, simul cum fieret:
 vti a Deo accepit, habet. ⁹ Deus autem non, vt aliquibus pla-
 cet, est sensus & intelligentiæ expers. Nam superstitione ex-
 cæcati inique loquuntur. Omnia nimirum quæcunque sunt, o
 Æsculapi, in Deo sunt, a Deo genita & inde pendentia: alia per
 corpora operantia: partim per animale essentiam mouētia:
 quædam autem per spiritum vitam præstantia: alia vero de-
 fessa suscipiētia, & optimo iure. Quin etiam dicam ipsum talia
 non habere, ac verum definiens, ipse omnia est, nō extrinsecus
 asciscens illa, sed extrorsum ea porrigens. Et hoc est Dei sen-
 sus & intelligentia, omnia scilicet semper mouere, & nusquam
 tempus erit, quo depercat quicquam eorum, quæ sunt. Cum
 autem dico eorum quæ sunt Dei dico. Quæ enim sunt, Deus
 habet, & extra ipsum nihil, & ipse extra nihil. ¹⁰ Hæc, o Æscu-
 lapi, intelligenti tibi vera aparebunt, ignorantia autem incredi- ¹⁰
 bilia. Intelligere namque credere est: non credere autem non
 intelligere. Sermo etenim meus ad veritatem vsque peruenit.
 Mens autem magna, & a sermone quadantenus deducta, ad
 veritatem vsque paruenire debet: omnia autē animo voluens,
 & ijs quæ a sermone interpretata sunt consona reperiens, cre-
 didit, & pulchræ fidei acquieuit. Illis igitur quæ de Deo dicta
 sunt intelligentibus, fide digna, non intelligentibus vero indi-
 gna fide erunt. Hæc & tanta de intelligētia & sensu dicta sunt.

- οὐσα πυκνοτάτη, περιτείνει τὰ ποικίλα τῶν σῶμασι μετὰ ἐνὸς πλη-
 8 ρόματος τῆς ζωῆς. 8 Πᾶτερ μὲν οὖν ὁ θεὸς τοῦ κόσμου. ὁ δὲ
 κόσμος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ. καὶ ὁ μὲν κόσμος, υἱὸς τῆς θεοῦ, τὰ
 δὲ ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ τῆς κόσμου. καὶ εἰκότως κόσμος κέκλη-
 ται. κοσμεῖ γὰρ τὰ πάντα τῇ ποιικιλίᾳ τῆς γενέσεως, καὶ τῷ ἀδια-
 λείπτῳ τῆς ζωῆς, καὶ ἀποσιώσῃ τῆς ἐνεργείας, καὶ τῷ τάχει τῆς
 ἀνάγκης, καὶ τῇ † συστάσει τῶν στοιχείων, καὶ τῇ τάξει τῶν γινο- † συσκι
 μένων. ὁ αὐτὸς οὖν κόσμος, καὶ ἀναγκάσιως, καὶ οἰκείως καλοῖτο. πάν- † ασει.
 των οὖν τῶν ζώων ἢ ἀσπίσι, καὶ νόσις ἕξωθεν ἐπεισέρχεται, εἰς-
 πνεύματα ὑπὸ τοῦ περιέχοντος. ὁ δὲ κόσμος ἀπαξ λαβὼν ἅμα
 9 τῷ γενέσθαι, ὑπὸ τῆς θεοῦ λαβὼν ἔχει. 9 Ὁ δὲ θεὸς, ἐκ ὧς-
 περ ἐπίοις δόξει, ἀνασπῆτός ἐστι, καὶ ἀνόητος. ὑπὸ γὰρ δεισιδαιμο-
 νίας βλασφημοῦσι. πάντα γὰρ ὅσα ἐσὶν, ὡς Ἀσκληπιεῖ, ταῦτα ἐν
 τῷ θεῷ ἐσὶ, καὶ ὑπὸ τῆς θεοῦ γινόμενα, καὶ ἐκεῖθεν ἠρτημένα. τὰ
 μὲν διὰ τῶν σωμάτων ἐνεργεῖντα, τὰ δὲ διὰ οὐσίας ψυχικῆς κι-
 νοῦντα, τὰ δὲ διὰ πνεύματος ζωοποιοῦντα, τὰ δὲ τὰ κεκμη-
 κότα ὑποδεχόμενα. καὶ εἰκότως. μάλλον δὲ λέγω ὅτι οὐκ αὐτὸς
 αὐτὰ ἔχει, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς ἀποφάνομαι, αὐτὸς ἅπαντὰ ἐσὶν ἐκ
 ἕξωθεν αὐτὰ περιλαμβάνων, ἕξω δὲ ὀπίσθιός. καὶ τῆτό ἐσὶν, ἢ
 ἀσπίσι καὶ νόσις τῆς θεοῦ, τὸ τὰ πάντα αἰεὶ κινεῖν. καὶ οὐκ ἔσται
 ποτὲ χρόνος, ὅτε ἀπολειφθήσεται πὶ τῶν ὄντων. ὅταν δὲ λέγω
 τῶν ὄντων, λέγω τῆς θεοῦ. τὰ γὰρ ὄντα ὁ θεὸς ἔχει, καὶ ἔτε ἀ-
 10 τῆ οὐδὲν ἐκτός, ἔτε αὐτὸς οὐδενός. 10 Ταῦτά σοι Ἀσκληπιεῖ, ἐν-
 νοῦντι ἀληθῆ δόξειεν, ἀγνοοῦντι δὲ ἄπισται. τὸ γὰρ νοῆσά ἐστι τὸ
 πιστεῦσαι. τὸ ἀπιστῆσαι δὲ τὸ μὴ νοῆσαι. ὁ γὰρ λόγος μοι φθάνει
 μέχει τῆς ἀληθείας. ὁ δὲ νόος μέγας ἐστὶ, καὶ ὑπὸ τῆς λόγου μέ-
 χει πνὸς ὀδηγηθεῖς, φθάνειν ἔχει τῆς ἀληθείας. καὶ περινοήσας
 τὰ πάντα, καὶ εὐεθὸν σύμφωνα τῶν ὑπὸ τοῦ λόγου ἐρμηνεύσει
 ὀπίσθι, καὶ τῇ καλῇ πείσει ἐπανεπαύσατο. τοῖς οὖν τὰ ποσειρη-
 μένα † ἐπὶ τῆς θεῶν νοήσασι μὲν πιστά. μὴ νοήσασι δὲ ἄπισται. ταῦ- † ὑπὸ
 † τα καὶ τσαῦτα περὶ νοήσεως καὶ ἀσπίσεως λεγέσθω.

G

MERCVRII TRISMEGISTI,

CLAVIS,

CAPUT DECIMUM.

1
2
3
4
 Esternam, o Æsculapi, orationem tibi cōse-
 craui: hodiernā autem æquum est Tat filio
 dicare. Quādoquidem singularium oratio-
 num cum illo collatarum est compendium.
 Deus igitur & Pater & Bonum, o Tat, ean-
 dem naturā habent: quinimo & efficaciam.
 Ea nāq; naturæ & incremēti est denomina-
 tio, quæ circa mutabilia, mobilia & immobilia versatur: quod
 est diuina & humana, quæ ipse esse vult. Alibi autē diuinorum
 & humanorum efficaciam, velut ac aliorum edocuimus, quæ de
 hoc intelligenda sunt. ² Huius nāq; efficacia voluntas est, eius
 vero essentia, velle omnia esse. Quid enim est Deus & Pater &
 Bonum, quam omnium esse non adhuc existentium? Quinetiam
 substantia ipsa eorum quæ sunt, hoc Deus est, hoc Pater, hoc
 Bonum: cui reliquorum nihil additur. Mundus quidem ac Sol
 eorū quæ iuxta cōmunionem pater est: nō attamen animalib.
 recte boni causa est, nec viuēdi. Quod si ita se hoc habeat, om-
 nino sane a boni voluntate adigitur, sine qua neq; esse neq; fieri
 quicquam potest. ³ Nimirum liberorū causa pater est, tū semi-
 nis tum etiā alimoniam, per Solem orexim boni suscipiens. Nā
 Bonum est, quod efficiendi cōpos est. Hoc autem alij cuiquam
 innatū esse non potest, quā vnico illi, qui nihil recipiens omnia
 vult esse. Non equidem aio ei qui efficit, o Tat, nam faciens mu-
 tilus est multo tempore, in quo nunc quidem facit, nunc vero
 non facit, & qualitate & quantitate, quandoq; etenim quanta
 & qualia, opposita vero nōnumquam. Deus autem, & pater &
 bonū est, eo quod omnia sit. ⁴ Hæc igitur ita ei qui videre po-
 test elucescēt, nam & hoc esse vult, estque illud, maxime vero
 sibi ipsi. Alia quippe cuncta propter hunc sunt. Boni nāq; pro-
 prium est Bonum cognosci, o Tat. Satiasti nos, o Pater, bono
 & pulcherrimo aspectu, & pene sanctior effectus est meæ mē-
 tis oculus, præ tali spectaculo. Non em̄ velut Solis radius igni-

- 1 **Ι** ΟΝ χθες λόγον, ὃ Ασκληπιῶ, σοὶ ἀνέθηκα· τὸν δὲ σήμερον, δίκαιόν ἐστι τὰ Τὰτ ἀναθεῖναι· ἐπεὶ καὶ τῶν ἐνικῶν λόγων τῶν πρὸς αὐτὸν λελαλημένων, ἐστὶν ἐπιτομή. ὁ μὲν οὖν θεὸς καὶ πατήρ καὶ τὸ ἀγαθόν, ὃ Τὰτ, τὴν αὐτῷ ἔχει φύσιν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐνέργειαν. ἡ μὲν γὰρ φύσεως καὶ ἀσχησέως ἐστὶ πρροσηγορία· ἄσπερ ἐστὶ πρρὲ τὰ μεταβλητὰ καὶ κινητὰ, καὶ ἀκίνητα, τοῖσι τὰ θεῖα τε καὶ ἀνθρώπεια, ὧν αὐτὸς βούλεται εἶναι. ἀλλαχῶ δὲ ἐνέργειαν, καθῶς καὶ ὅπῃ τῶν ἄλλων, ἐδιδάξαμεν θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων, ἃ δεῖ νοεῖν ὅπῃ τούτου.
- 2 **2** Ἡ γὰρ τούτου ἐνέργεια, ἡ θέλησις ἐστὶ· καὶ ἡ οὐσία αὐτῆ, τὸ θέλειν πάντα εἶναι. τί γὰρ ἐστὶ θεὸς, καὶ πατήρ, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ τῷ πατρίων εἶναι οὐκ ἐτι ὄντων· ἀλλὰ ὑπαρξίσι αὐτῆ τῶν ὄντων· τῷ ὁ θεὸς, τῷ ὁ πατήρ, τῷ τὸ ἀγαθόν, ὃ μὴδὲν πρρῶσει τῶν ἄλλων. ὁ μὲν γὰρ κόσμος, καὶ ὁ ἥλιος, τῷ κατὰ μέγεθος καὶ αὐτὸς πατήρ· οὐκ ἐπὶ δὲ τῷ ἀγαθοῦ τῶν ζώοις ἴσως ἀπὸς ἐστίν, οὐδὲ τῷ ζῷ. εἰ δὲ τῷ οὕτως ἔχει, πάντως μέγιστος ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῷ ἀγαθοῦ θελήματος, ἔχωρίς, ἔτε εἶναι, ἔτε γενέσθαι ἔσται δυνατόν.
- 3 **3** Αἴπιος δὲ ὁ πατήρ τῶν τέκνων, καὶ τῆς σπορῆς, καὶ τῆς τροφῆς τὴν ὄρεξιν λαβὼν τῷ ἀγαθοῦ δια τοῦ ἡλίου. τὸ γὰρ ἀγαθόν ἐστὶ τὸ ποιητικόν. τῷ δὲ οὐ δυνατόν ἐργεῖσθαι ἄλλω πῶ, ἢ μόνῳ ἐκείνῳ, τὰ μὴδὲν λαμβάνοντι, πάντα δὲ θέλοντι εἶναι. οὐ γὰρ ἐρῶ, ὃ Τὰτ, ποιούνη. ὁ γὰρ ποιῶν ἐλλιπής ἐστὶ πολλῶ χρόνῳ, ἐν ὃ ὅτε μὲν ποιεῖ, ὅτε δὲ οὐ ποιεῖ, καὶ ποιότητος καὶ ποσότητος. ποτὲ μὲν γὰρ πόσα καὶ ποῖα, ὅτε δὲ τὰ ἐναντία. ὁ δὲ θεὸς καὶ πατήρ καὶ τὸ ἀγαθόν, τὰ εἶναι τὰ πάντα.
- 4 **4** Οὕτως ἄρα ταῦτα τῶν δυναμένων ἰδεῖν, καὶ γὰρ τῷ θέλει εἶναι, καὶ ἐστὶ καὶ αὐτὸ, μάστιγα δὲ αὐτῶ. καὶ γὰρ τὰ ἄλλα πάντα δια τῷ ἐστίν. ἴδιον γὰρ τῷ ἀθάτῳ τὸ γνωρίζεσθαι ἐστὶ τὸ ἀθάτῳ, ὃ Τὰτ. Ἐπλήροσας ἡμαῖ, ὃ πάτερ, τῆς ἀγαθῆς, καὶ καλλίστης θεῆς· καὶ ὀλίγη δεινὴ σεβάσθη μου ὁ τοῦ νοῦ ὀφθαλμὸς ὑπὸ τῆς τοιαύτης θεῆς. οὐ γὰρ ὡσπερ ἡ τοῦ ἡλίου ἀπὸ πρρῶδης

tus existēs, illustrat & oculos perstringit: ita & boni speculatio. Quinimo e contra irradiat & adeo, quoad suscipere quis potest influxum splendoris intelligibilis. Est nāq; acidior in attingendo, innocua vero & omnis immortalitatis oppleta. ⁵ Qui plus speculationis allicere possunt, sæpe etiā corpore in pulcherrimum hunc visum demulcentur. Cuius Cælus ac Saturnus progenitores nostri participes effecti sunt. Vtinā & nos, o Pater. Vtinam sane, o fili. Nūc etiamnum remittimur ad visionem: ac ita pandere non possumus nostræ mentis oculos, & illius Boni pulchritudinem speculari, quæ citra corruptionē & cōprehensionem extat: Tum equidē eam intueberis, cum nihil de ipsa dicendum habeas. Eius nāq; cognitio & speculatio, silentiū est, & omniū sensuum abrogatio. ⁶ Neq; enim aliud quidpiā cognoscere qui hoc cognouit: nec aliud quicquam speculari potest, qui hoc speculatus est: neq; de alio quoquam audire: nec vniuersum corpus mouere. Nimirū omnes corporis sensus & motus corripiciens quiescit. Collustrans etenim omnē mentem ac omnem animā, illustrat & abstrahit a corpore: & omnem ipsum in essentiam conuertit. Non enim, o fili, in Deum refferri potest anima, cōstituta in corpore hominis, Boni pulchritudinem specularata in Deum se recipiens. ⁷ Quī id ais, o Pater? De omni anima separabili, o fili. Mutationes autem animæ separabilis rursus quonā modo fiunt? Num in generalib. percepisti? Quod ab vna scilicet vniuersi, animæ omnes existunt. hæ quidem qua in omni mundo velut distributæ vagantur. Harum proinde animarū multæ mutationes, partim in prosperiorem, partim in contrarium statum. Quædā enim repentes in aquatiles cōmutantur, aquatiles autē in terrestres, terrestres vero in volucres, æreæ autē in homines, humanæ vero immortalitatē habentes in Dæmones vertuntur, ipsi vero ita in Deorum nō vagantium cœtu exultant. Cœtus autē Deorū duo sunt. Quidam enim sunt errantium: Quidā vero non errantium. Et ea est animæ absolutissima gloria. ⁸ Anima hominis corpus ingressa, si nequam manserit, neq; immortalitatem experitur, neq; boni fit particeps: quin etiā retrogradies per viam reuertitur quæ ducit ad reptilia, & hoc animæ peruerse iudicatū est. Nam ani-

οἷσα καταγάζει κὴ μύειν ποιῆί τοὺς ὀφθαλμοὺς, οὕτω κὴ ἢ τῆ
ἀγαθοῦ θεία· τοῦναντίον δὲ ἐκλάμπει, κὴ ἐπὶ ἑσούτων, ἐφ' ὅσον
δύναται ὁ δυνάμηνος δέξασι τὴν ἐπεισοπὸν τῆς νοήτης λαμπω-
δόνος. ὁξυτέρα μὲν γὰρ ἐστὶν εἰς τὸ καθικνεῖαδ. ἀβλαβῆς δὲ κὴ
5 πάσης ἀθανασίας ἀνάπλωος ἰώ. 5 Οἱ δυνάμηνος πλέον π ἀρύ-
σασι τῆς θείας, κατακοιμίζοῦται πολλακίς δὲ ὑπὸ τοῦ σώμα-
τος εἰς τὴν καλλίστην ὄψιν, ὅσπερ Οὐρανὸς κὴ Κρόνος οἱ ἡμέτε-
ροι ἀεθγόνοι ἐκτετυχέησιν. Εἶδε καὶ ἡμεῖς, ὦ πάτερ. Εἶδε
γδ, ὦ τέκνον· νῦν δὲ ἐπ' ἀπονομῆν πρὸς τὴν ὄψιν, καὶ οὕτως
οὐκ ἰχύομεν ἀναπετάσασ ἡμῶν τοὺς τοῦ νῦν ὀφθαλμοὺς, κὴ δεά-
σασαι τὸ κάλλος τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου τὸ ἀφθαρτον, τὸ ἀληπίον.
6 τὸτε γδ αὐτὸ ὄφει, ὅταν μηδὲν περὶ αὐτοῦ ἔχῃς εἰπεῖν· ἢ γδ γυά-
† θεία
† αἰ-
6 οἱ αὐτοῦ καὶ † θεία σωπῆ ἐστὶ καὶ καταργία πασῶν τῶν ἀ-
† θεία
6 ὀθήσεων. 6 Οὔτε γδ ἄλλο τι δύναται νοῆσαι ὁ τοῦτο νοήσας,
οὔτε ἄλλο τι δεάσαι ὁ τοῦτο δεασάμενος, οὔτε περὶ † ἄλλου † αἰ-
† θεία
6 πινὸς ἀκούσαι, οὔτε τσομῶλον τὸ σῶμα κινήσαι. πασῶν γδ τῶν ἀεθ-
† θεία
6 σωματικῶν ἀδθήσεων καὶ κινήσεων ὀπλαβόμενος, ἀτρεμεῖ.
περιλάμπων δὲ πάντα τὸν νῦν, καὶ τὴν ὅλυν ψυχὴν, ἀναλάμ-
† θεία
6 πει καὶ ἀνέλκει διὰ τοῦ σώματος, κὴ ὅλον αὐτὸν εἰς οὐσίαν με-
† θεία
6 ταβάλλει. ἀδύνατον γὰρ, ὦ τέκνον ψυχὴν ἀποδεωδιῶσαι ἐν σώ-
† θεία
6 ματι ἀνθεσφῶου, δεασαμένῳ τοῦ ἀγαθοῦ κάλλος τῷ ἀποδεω-
† θεία
7 θῆναι. 7 Πᾶς λέγῃς, ὦ πάτερ. Πάσης ψυχῆς, ὦ τέκνον, δια-
† θεία
7 ρεῖης. Μεταβολαὶ δὲ πᾶς πάλιν διαρρεῖης. Οὐκ ἠκουσας ἐν
† θεία
7 τοῖς γενικοῖς, ὅτι ἀπὸ μιᾶς ψυχῆς τῆς τῆ πάντος πᾶσαι αἱ ψυ-
† θεία
7 χαὶ εἰσιν, αἱ τε ἐν τῷ παντί κόσμῳ κυλινοῦμεναι, ὡσπερ ἀπε-
† θεία
7 νενημημένα; τούτων τοῖνυν ἴ ψυχῶν, πολλαὶ μεταβολαί. τῶν
† θεία
7 μὲν, ἐπὶ τὸ εὐτυχέστερον· τῶν δὲ, ἐπὶ τὸ ἐναντίον. αἱ μὲν οὖν
† θεία
7 ἔρπετάδεις οὔσαι, εἰς ἐνδρα μεταβάλλοῦται· αἱ δὲ ἴ ἐνύδρων
† θεία
7 εἰς χερσαῖα, αἱ δὲ χερσαῖα εἰς πῆνα· αἱ δὲ ἀερίαι εἰς ἀνθεσ-
† θεία
7 ποῖ· αἱ δὲ ἀνθεσπείαι ἀθανασίας † μέτεχουσαι, εἰς δαίμονας † χου-
† θεία
8 μεταβάλλοῦται. † οἱ δ' οὕτως εἰς τὸν τῶν θεῶν χορὸν ἀπλανῶν
† θεία
8 σα, † εἰ
8 γορεύουσι· χοροὶ δὲ δύο θεῶν, ὁ μὲν ἴ πλανωμένων, ὁ δὲ ἴ ἀπλα-
† θεία
8 νῶν καὶ αὐτῆ ψυχῆς ἢ τελειοτάτη δόξα. 8 Ψυχὴ εἰς ἀθεσπεία σώ-
† θεία
8 μα εἰσελθοῦσα, ἐὰν κακὴ μείνη, οὔτε γεῖται ἀθανασίας, ἔτε τῆ
† θεία
8 ἀγαθοῦ μεταλαμβάνει· παλίσυρτος δὲ τὴν ὁδὸν ὑποσρέφει τὴν
† θεία
8 εἰς τὰ ἔρπετά, καὶ αὐτῆ καταδίκη ψυχῆς κακῆς· κακία δὲ ψυ-

mæ malitia est ignorantio. Anima etenim nihil intelligens eorū
 quæ sunt, neq; eorum naturam, nec Bonū, cæcutiens in passio-
 nes corporis impingit. Infoelix autē anima, seipsam ignorans,
 corporib. monstrosis & flagitiosis seruit, corpus velut sarcinam
 baiulans, neq; imperans, sed parens. Hæc est animæ nequitia.
 9 E diuerso autē, animæ virtus est cognitio. Nimirum qui intel-
 ligit, bonus, pius, ac propemodū Diuinus est. Sed quis est hic, o
 Pater? Qui nec loquax est, nec loquaces audit. qui nāq; duob.
 incumbit, verbis & auditui, vmbra impugnat. Deus enim Pa-
 ter & Bonum neq; dicitur, neq; auditur. Hoc autē ita se haben-
 te, in omnib. ijs, quæ sunt, sensus insunt: cum sine ipso esse non
 possint. Cognitio autē a sensu supramodum discrepat. Nā sen-
 sus est quidem superātis, cognitio vero scientiæ finis. 10 Scien-
 tia Dei donum est. Omnis etenim sciētia incorporea est, velut
 instrumento mente vtens, mens vero corpore. Vtraq; igitur in
 corpora cedunt, cum ea quæ sunt intellectus, tum quæ materia
 cōstant. Ex oppositione nāq; & cōtrarietate decet omnia cō-
 stare. Hocque secus esse non potest. Quis itaq; materialis iste
 Deus? Pulcher mundus, non autē bonus est, materia enim con-
 stat, & nullo negotio patitur. Primus tamen patibilium, secun-
 dus autē eorum quæ sunt, egenus per se: Ipse quidem aliquan-
 do genitus, semper autē existens, existens autem in generatio-
 ne, ac semper genitus. Generatio qualiū & quantorū est, quip-
 pe mobilis. Omnis nāq; materiæ motio est generatio. 11 Intel-
 ligibilis autē quies, materialem motum hac arte mouet. Quan-
 doquidem mūdus sphaera est, quod caput denotat: super caput
 autem nihil materia constat. Velut neq; subter pedes quidquā
 intelligibile. Quinimo omne materia cōstat. Mens autē caput
 ipsa sphaeræ ritu mouetur, hoc est more capitis. Quæcunq; igi-
 tur affidēt mēbranæ huius capitis in qua est anima, immortalia
 natura sunt, ac veluti in anima corpus factū sit, & refertam cor-
 pore animam habentia. Quæ autē procul a membrana, in qua
 plus habetur animæ, degūt, corpus sunt. Totū vero est animal:
 ita vt totum ex materiali & intelligibili constet. 12 Et mundus
 quidem primū, homo vero secundum a mūdo animal. Primus
 autē mortalium cæterorum animātium animæ cōpos est. Nec

χῆς ἐστὶν ἡ ἀγνωσία. ψυχὴ γὰρ μηδὲν γινούσα τῶν ὄντων, μηδὲ τὴν τούτων φύσιν, μηδὲ τὸ ἀγαθὸν, τυφλώττουσα ἐπιπάσκει τοῖς πάθεσι τοῖς σωματικοῖς· καὶ ἡ κακοδύμων ἀγνοήσασα ἐαυτῶν, δουλεύει σώμασιν ἀλλοκότοις, καὶ μεχθρησίς, ὡς περ φορβίον βασάζουσα τὸ σῶμα, καὶ οὐκ ἄρχουσα, ἀλλ' ἀρχομένη· αὕτη κακία ψυχῆς.

9 Τὸ ὑναντίον δὲ ἀρετῆ ψυχῆς, γνῶσις. ὁ γὰρ γνούς, καὶ ἀγαθός, καὶ εὐσεβής, καὶ ἤδη θεῖος. Τίς δὲ ἐστὶν οὗτος, ὦ πάτερ; Ο μὴ πολλὰ λαλῶν, μηδὲ πολλὰ ἀκούων. ὁ γὰρ δύο, λόγοις χολάζων καὶ ἀκοαίς, ὃ τέκνον, σιαμαχεῖ. ὁ γὰρ θεός, καὶ πατήρ, καὶ τὸ ἀγαθόν, οὔτε λέγειται, οὔτε ἀκούεται. τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, ἐν πᾶσι τοῖς ὄυσιν αἱ ἀγαθήσεις εἰσὶ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι εἶναι χωρὶς αὐτῶ. γνῶσις δὲ ἀγαθήσεως πολλὴ δὴσφέρει. ἡσθησις μὲν γὰρ γίνεται τῷ ὀπι-
 10 κρατῶντος· γνῶσις δὲ ἐστὶν ὀπισθήμης τὸ τέλος. 10 Επιστήμη δὲ, δάσκει τῷ θεῷ. πᾶσα γὰρ ὀπιστήμη ἀσώματος, ὀργάνῳ χεραμένη αὐτῷ τῷ νοῖ· ὁ δὲ νοῖς τῷ σώματι. ἀμφόπτεα οὖν χωρεῖ εἰς σώματά τε νοητὰ, καὶ τὰ ὑλικά. ἐξ ἀπίσθεσεως γὰρ, καὶ ἐναντιότητος δεῖ τὰ πάντα σμεινάσθαι. καὶ τῷτο ἄλλως εἶναι ἀδύνατον. Τίς οὖν ὁ ὑλικὸς θεός ὁ δίδ; Ο καλὸς κόσμος, οὐκ ἔστι δὲ ἀγαθός. ὑλικὸς γὰρ καὶ ἐπάθητος· καὶ περὶ τὸ μὲν παθητῶν, δεύτερος δὲ τῶν ὄντων, καὶ αὐτοδεής· καὶ αὐτὸς ποτὲ μὲν γενόμενος, αἰεὶ δὲ ὢν· ὢν δὲ ἐν γενέσει, καὶ γινόμενος αἰεὶ· γενέσεις τῶν ποισῶν καὶ τῶν ποισῶν· κινήτος γάρ.
 11 πᾶσα γὰρ ὑλικὴ κίνησις γένεσις ἐστὶν. 11 Ἡ δὲ νοητὴ σείσις κινεῖ τὴν ὑλικὴν κίνησιν τὸν τρέσων τῷτον· ἐπειὶ ὁ κόσμος σφαῖρα ἐστὶ, τουτέστι κεφαλὴ· κεφαλῆς δὲ οὐδὲν ὑπερέανω ὑλικόν, ὡς περ οὐδὲ ποισῶν οὐδὲν νοητόν ὑποκάτω, πᾶν δὲ ὑλικόν. νοῖς δὲ κεφαλὴ, αὕτη σφαιρικῶς κινουμένη, τῷτο ἐστὶ κεφαλικῶς· ὅσα οὖν περὶ σῶμα τῷ ὑμένι τῆς κεφαλῆς ταύτης, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ψυχὴ, ἀθάνατα πῶσκειν· ὡς περ ἐν ψυχῇ δὲ σώματος πεπωποημένου, καὶ πλήρη τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν ἔχοντα. τὰ δὲ πόρρω τοῦ ὑμένου, ἐν ᾧ τὸ πλέον ἔχοντα τῆς ψυχῆς, τὸ σῶμα· παῦν δὲ ζῶον. ὡς τε τὸ πᾶν ἐκ τε ὑλικῶν καὶ νοητῶν † περὶ
 12 σωῆσθηκε. 12 Καὶ ὁ μὲν κόσμος, † περὶ τὸν· ὁ δὲ ἀνθρώπος πῶς, δεύτερον ζῶον μετὰ τὸν κόσμον· † περὶ τὸν δὲ τῶν † περὶ
 11 θνητῶν τῶν μὲν ἄλλων ζῶων, τὸ ἑμψυχον ἔχει. οὐκ ἔτι δὲ τον

tantum non bonus, quin & malus, vt mortalis. Mundus nanq;
 eo non bonus, quod mobilis existat, nec malus quod immor-
 talis sit. homo vero tū vt mobilis, tum velut mortalis, malus est. ¹³
¹³ Hominis autē anima hoc modo fertur. Mens in ratione, Ra-
 tio in anima, Anima in spiritu, Spiritus in corpore, Spiritus per
 uadit venas, arterias, & sanguinem, & animal mouet, ac quadā
 arte baiulat. Quapropter quidam arbitrati sunt animam sangui-
 nem esse, in natura frustrati. Nec id videntes, quod primitus spi-
 ritum in animā se recipere decet, tumq; sanguinē concrefcere,
 & venas, ac arterias euacuari, ac id temporis animal demoliri.
 hęc enim est corporis mors. ¹⁴ Ex vno autē principio cuncta ¹⁴
 trahūtur. Principium autē ab vno & solo. Principium quidem
 mouetur, vt denuo principium extet. Solum autē vnum stat, &
 nō mouetur. Et proinde tria sunt hęc, Deus, Pater, & Bonum,
 Mundus, & Homo. Mundum enim Deus in se habet, hominē
 autem mundus. Est nāq; mundus Dei filius, homo vero velut
 mundi propagatio. ¹⁵ Haud equidem ignorat Deus hominē: ¹⁵
 quinetiam cognoscit, & ab eo cognosci cupit. Hoc vnum salu-
 tare est hominī, cognitio nempe Dei, ipsa est in cœlum ascen-
 sus. Hoc vnico bona fit anima, & quę bona est, nunquā mala fit:
 sed per necessitatem fit. Quomodo id autumas, o Trismegiste.
 Infantis animam speculari, o fili, cum nō adhuc dissolutionem
 sui recipit, corpus eius etiam paruum, & nondum prorsus am-
 plicatū. Quomodo? Pulchram vndiq; quidē aspectu, nondū ¹¹
 maculatam a corporis affectibus, etiamdū fere ab anima mun-
 di pendentē. Cum autem excreuit corpus, & ipsam detraxit in
 corporis moles seipsam dissoluens obliuionē parit, & pulchri
 ac boni non fit particeps. Obliuio nāq; fit nequitia. ¹⁶ Id idem ¹⁶
 contigit & ijs, qui corpore liberati sunt. Recurrente nimirū in
 seipsam anima, spiritus in sanguinem contrahitur, anima vero
 in spiritum. Mens autem amictib. nuda, natura Diuina existēs,
 accepto corpore igneo omnem locum perlustrat, deserens a-
 nimam iudicio, & ei quod iuxta dignitatem iudicatio. Quonam
 modo id ais, o Pater? Mens ab anima seiungitur, & anima a spi-
 ritu, cum dixeris amictū esse mentis quidē animam, anima ve-
 ro spiritum. ¹⁷ Concordem, o fili, audientē dicenti esse decet. ¹⁷

μόνον οὐκ ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ κακός ὡς θνητός. ὁ μὲν γὰρ κόσμος, οὐκ ἀγαθός, ὡς κινήτος· οὐ κακός δὲ, ὡς ἀθάνατος. ὁ δὲ ἀν-
 13 θεσπῶς καὶ ὡς κινήτος, καὶ ὡς θνητός κακός. ¹³ Ψυχὴ δὲ ἀν-
 θεσπῶς οὐ χεῖται τὸν τρέπον τέτον· ὁ νοῦς ἐν τῷ λόγῳ· ὁ λόγος ἐν
 τῇ ψυχῇ· ἡ ψυχὴ ἐν τῷ πνεύματι· τὸ πνεῦμα ἐν τῷ σώματι. τὸ
 πνεῦμα δίδκει διὰ φλέβων, καὶ ἀρτηριῶν, καὶ αἱμάτων, καὶ κινεῖ τὸ
 ζῶον· καὶ ὡς περ τρέπον τινα βασάζει. διὸ καὶ πινεσ τὴν ψυχὴν
 αἷμα ἐνόμισαν εἶναι, σφαλνύμενοι τὴν φύσιν, οὐκ εἰδότες ὅτι
 πῶς τὸν δεῖ τὸ πνεῦμα ἀναχωρῆσαι εἰς τὴν ψυχῶν· καὶ τότε τὸ
 αἷμα παγῶσθαι, καὶ τὰς φλέβας, καὶ τὰς ἀρτηρίας κενωθῆναι, καὶ
 τότε τὸ ζῶον καθελεῖν· καὶ τὸτό ἐστὶ θανάτος τῶ σώματος.
 14 ¹⁴ Ἐκ μιᾶς δὲ ἀρχῆς τὰ πάντα ἤρτηται· ἡ δὲ ἀρχὴ, ἐκ τῆ ἐ-
 νότητος καὶ μόνου. καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ κινεῖται, ἵνα πάλιν ἀρχὴ γένηται. τὸ
 δὲ ἐν μόνον ἐσηκεν, καὶ ἐ κινεῖται. καὶ τρία τοῖνυν ταῦτα, ὁ θεός,
 καὶ πατήρ, καὶ τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ κόσμος, καὶ ὁ ἀνθεσπῶς. καὶ τὸ μὲν κόσμον
 ὁ θεός ἔχει· τὸ δὲ ἀνθεσπῶν ὁ κόσμος. καὶ γίνεται ὁ μὲν κόσμος, τῷ
 15 θεῷ υἱός, ὁ δὲ ἀνθεσπῶς τῷ κόσμῳ ὡς περ ἕκλονος. ¹⁵ Οὐ γὰρ ἀγνοεῖ τὸ
 ἀνθεσπῶν ὁ θεός, ἀλλὰ καὶ πάντῳ γνωρίζει, καὶ θέλει γνωρίζεσθαι. τῷ
 μόνον σωτήριον ἀνθεσπῶν ἐστίν, ἡ γνώσις τῶ θεῷ. αὐτὴ εἰς τὸ Ὀλυμ-
 πόν ἐστιν ἀνάστασις. τὰ τῶ μόνον ἀθάτη ψυχῇ, καὶ ἐδέποτε ἀθάτη, καὶ καὶ
 γίνεται, κατ' ἀνάγκην δὲ γίνεται. Πᾶς τῷ λέγεις, ὡς ἱσιμέγιστε. Ψυ-
 χὴν πατρὸς θεάσασθαι, ὡς τέκνον, ἡ ἄλλω διάλυσιν αὐτῆς μηδέπω ἐπιδε-
 16 χόμενῳ, τῷ σώματι αὐτῆς ἐπι ὀλίγῃ, καὶ μηδέπω τὸ παῖ ἀδικω-
 μένου. Πᾶς. Καλὴν μὲν βλέπειν πανταχοῦ· μηδέποτε δὲ τεθλω-
 μένῳ ὑπὸ τῷ σώματι παθῶν· ἐπ' ἡδὸν ἠρῆμένῳ τῆς τῷ κόσ-
 37 μῳ ψυχῆς· ὅταν δὲ ὀκωθῇ τὸ σῶμα, καὶ κατασάσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς
 τῷ σώματος ὀίκοι, δαλύσασα δὲ ἐαυτὴν, ἐλθενῶ λήθῃ, καὶ τῷ κα-
 λῷ καὶ ἀθάτῳ ἐ μεταλαμβάνει. ἡ δὲ λήθη κακία γίνεται. ¹⁶ Τὸ δὲ
 αὐτὸ συμβαίνει καὶ τοῖς τῷ σώματος ἐξίῃσιν. ἀναδραμῶσα γὰρ ἡ ψυχὴ
 εἰς ἐαυτὴν, συστέλλεται τὸ πνεῦμα εἰς τὸ αἷμα· ἡ δὲ ψυχὴ εἰς τὸ πνεῦ-
 μα· ὁ δὲ νοῦς καθαρός γενόμενος τῷ ἐνδύματων, θεῖος ὢν φύσει, σώ-
 ματος περιούσιον λαβόμενος, περιπολεῖ πάντα τόπων, καταλιπὼν
 τὴν ψυχὴν κείσει, καὶ τῇ κατ' ἀξίαν δίκῃ. Πᾶς τῷ λέγεις, ὡς
 πάτερ· ὁ νοῦς τῆς ψυχῆς χωρίζεται, καὶ ἡ ψυχὴ τῷ πνεύματος, συ-
 εἰσόντος ἐνδύματι εἶναι, τῷ μὲν νοῦ τὴν ψυχὴν, τῆς δὲ ψυχῆς τὸ
 πνεῦμα. ¹⁷ Συνοεῖν δεῖ, ὡς τέκνον, τὸν ἀκούοντα τῷ λέγοντι,

† ἐαυ-
 τὴν
 † ὀλί-
 γον

H

& conspirare, & voce dicentis auditū acutiorem habere. Horum velaminū, o fili, structura in corpore terreno fit. Nō enim potest mens in terreno corpore per se nuda collocari. Nā terrenum corpus tantam immortalitatē ferre non potest. Nec talem virtutem pati concoloratū ipsi patibile corpus. Assumpsit itaq; velut septū animam. Anima vero diuina existens, tanquā igne vtitur spiritu. Spiritus autē animal regit. ¹⁸ Cum igitur mens a terreno corpore migrauerit: propriā illico induit tunicam igneam, quā habere non poterat, cum corpus terreū inco-
leret. Terra nāq; ignem non fert. Vniuersa nimirū vreretur ab exigua scintilla. Et hac de causa aqua terre circūiacet velut propugnaculū & moenia, obsistens ignis flammæ. Mens diuinarū omnium intelligētiarum acutissima, ac principijs cunctis acutior, corpus habet ignem. Opifex etenim igne vtitur ad omnium cœlorum opificiū, & rerum omnium vniuersi. Hominis vero mēs, terrenorū omnium. Nudata nāq; ab igne quæ in homine mens est, Diuina operari non valet. cum sit humana incolatu. ¹⁹ Anima humana haud equidē omnis, quinimo pia, felix hæc est, & Diuina: ac huiusmodi aīa, cum pietatis agone transmissa a corpore libera fuerit, Deus fit (nā pietatis agone est Deum cognoscere & nullū hominem iniuria petere) aut sane Mens efficitur. Anima vero impia, in propria essentia permanet, a seipsa pœnis affecta, & terreum corpus perquirens, quoad humanū ingrediatur. Aliud nāq; corpus humanam animā non suscipit. Neq; ius est in corpus animantis ratione carentis humanā animam cadere. Nā ista Dei lex est, animam humanā tutari a tanta contumelia. ²⁰ Quonam igitur pacto mulctatur anima humana, o Pater? Ecquis est humanæ animæ maior cruciatus, o fili, impietate? Qualis ignis tantam flammam habet quantā impietas? Qualis autē virulenta fera ita corpus inficit, vt ipsam animam impietas? Num percipis quanta mala impia anima patitur? vociferans ipsa & exclamans, vrer, inflammor, quid dicā, quid agam nescio, laceror infelix malis præpedita, nec video, nec audio. Hæ voces nū animæ mulctatæ sunt? Aut velut multi arbitrantur, tu opinaberis quoq; o fili. Quod scilicet anima corpus egressa ferinum subeat: quiquidem est maximus error.

H

καὶ συμπνέειν, καὶ ὀξυτέρην ἔχειν τὴν ἀκολῶ τῆς τῆ λέγοντος φωνῆς.
 ἢ σωθεῖς τῶν ἐνδυμάτων τέτων, ὡ τέκνον, ἐν σώματι γήινω γίνεταί.
 ἀδύνατον γὰρ τὸ νοῦν ἐν γήινω σώματι γυμνὸν αὐτὸν καὶ εἰ αὐτὸν ἐδέξα-
 σαι. ὅτε γὰρ τὸ γήινον σῶμα δυνατόν ἐστι τηλικαύτῳ ἀθανασίαν ἐνε-
 κτεῖν, ὅτε τὴν τοιαύτῳ ἀρετὴν ἀνεχέσθαι συγχεσθαι ζόμενον αὐτῷ
 παθητὸν σῶμα. ἔλαβεν οὖν ὡς περ περὶ βολὴν τῷ ψυχῶ· ἢ δὲ ψυ-
 χῆ καὶ αὐτῆ, θεία τις οὐσα, καὶ διαπερὶ πυρὶ τῷ πνεύματι χρεῖται.
 18 τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ζῶον διοικεῖ. 18 Ὅταν οὖν ὁ νοῦς ἀπαλλαγῆ τῆ
 γήινου σώματος, τὸ ἴδιον ἐνθὺς ἐνεδύσαστο χεῖρα τὸν πύρινον, ὃν οὐκ
 ἐδύνατο ἔχειν εἰς τὸ γήινον σῶμα καταικίσηται. γῆ γὰρ πῦρ εἰ βασιλεύει.
 πᾶσα γὰρ φλέγεται, καὶ ὑπὸ ὀλίγου σπινθήρος. καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὕδωρ
 περικέχεται τῇ γῆ, ὡς περ ἔρυμα καὶ τεῖχος ἀλλέγον πρὸς τὴν τῆ πυ-
 ρὸς φλόγα· νοῦς ὀξύτατος ὢν πάντων νοημάτων θεῶν, καὶ ὀξύτερος
 πάντων τῶν σοχείων, ἔχει σῶμα τὸ πῦρ. δημιουργὸς γὰρ ἀπάντων
 τῶν ἐραυτῶν, τῷ πυρὶ πρὸς τῷ δημιουργίαν χρεῖται. καὶ ὁ μὲν τῆ
 παῖτος τῶ πάντων· ὁ δὲ τῆ ἀνθρώπου τῶν ὀπτηγίων πάντων. γυ-
 μνὸς γὰρ ὢν τῆ πύρος ὁ ἐν ἀνθρώπῳ νοῦς, ἀδυνατεῖ τὰ θεῖα δημιουρ-
 19 γεῖν, ἀνθρώπων ὢν τῇ διοικήσει. 19 Ψυχὴ δὲ ἀνθρώπων, οὐ
 πᾶσα μὲν, ἢ δὲ εὐσεβῆς, δαμνία τις ἐστὶ καὶ θεία. καὶ ἡ τοιαύτη ψυχὴ,
 μετὰ τὸ ἀπαλλαγῆ τῆ σώματος, τῆ εὐσεβείας ἀγῶνα ἠγωνισ-
 μένη, θεὸς γίνεταί. ἀγῶν δὲ εὐσεβείας, τὸ γῶνα τὸν θεόν, καὶ μηδένα
 ἀνθρώπων ἀδικήσαι ἢ δὴ νοῦς γίνεταί. ἢ δὲ ἀσεβῆς ψυχὴ, μένει ἐπὶ
 τῆς ἰδίας ἐστίας, ὑφ' ἐαυτῆς κολαζομένη, καὶ γήινον σῶμα ζήσασα,
 εἰς ὃ εἰσέλθη ἀνθρώπων. ἄλλο γὰρ σῶμα εἰ χωρεῖ ἀνθρώπων
 ψυχῶ· οὐδὲ θέμις ἐστὶν εἰς ἀλόγου ζῶου σῶμα, ψυχὴν ἀνθρώπων
 νῦν κατὰπετεῖν. θεὸς γὰρ νόμος ἔτος, φυλάσσει ψυχῶ ἀνθρώπων
 20 ὑπὸ τῆς τοσαύτης ὑβρείως. 20 Πῶς οὖν κολαζέται, ὡ πάτερ, ἀνθρώ-
 πῆ ψυχῆ. Καὶ τίς ἐστὶ μείζων κόλασις ἀνθρώπων ψυχῆς, ὡ τέκ-
 νον, ἢ ἡ ἀσέβεια ποῖον πῦρ τοσαύτῳ φλόγα ἔχει, ὅσην ἡ ἀσέβεια ποῖον
 δὲ δάκετον θηρίον, ὡς τε λυμᾶναι σῶμα, ὅσον αὐτῷ τῷ ψυχῶ ἢ
 ἀσέβεια. ἢ οὐχ ὁρᾷς, ὅσα κακὰ πάχει ψυχὴ ἡ ἀσεβῆς, βοῶσις αὐτῆς
 καὶ κεκαργίας, καὶ ὄμοι, φλέγομαι, τί εἶπω, τί ποιήσω ἐκ οἴδα· διε-
 δόμομαι ἢ κακοδαμῶν ὑπὸ τῶν κατεχόντων με κακῶν, ὅτε βλέ-
 πω, ὅτε ἀκούω αὐτὰ καὶ φωνᾷ, ὅτι κολαζομένης εἰσι ψυχῆς; ἢ ὡς
 οἱ πολλοὶ δοκῶσι, καὶ σὺ δ' ὀξάζεις, ὡ τέκνον, ὅτι ψυχὴ ἐξελεῖται
 τῆ σώματος θηριάζεται; ὅπερ ἐστὶ πλάνη μεγίστη.

²¹ Anima nanq; hac lege mulctatur. Mentem etenim cū Dæ- ²¹
 mon efficitur, corpus igneū nancisci statutum est, ad Dei obse-
 quia. Et impijssimam animā ingressa, ipsam peccatorū flagellis
 verberat, a quib. cæsa anima impia, ad cædes, contumelias, exe-
 crationes, ac varias oppressiones se traducit: quib. homines in-
 iuria afficiuntur. In animā autem piā mens ingressa, ad notitiæ
 lumē ipsam dirigit. Talis vero anima, nūquā satiatur quin hym-
 nis ac bonis omnib. homines excipiat, verbisq; ac operib. de ²²
 omnib. bene mereatur, patrem suum imitata. ²² Quocirca, o ²²
 fili, Te Deo gratias agentem orare decet: vti mentem bonam
 adipiscamur. Anima etenim in præstantius transmigrat: non e-
 quidē in deterius potest. Est autē animarum cōmunicatio. Nā
 Deorum animæ cum hominū animab. cōmunicant, Deus ve-
 ro cum omnibus. Nā cunctis ipse potior est, & cuncta ipso mi-
 nora. Deo quidē mundus subiacet: homo mundo: irrationalia
 homini. Deus itaq; supra cuncta & circa cuncta. Et velut qui-
 dam Dei radij sunt efficacia: mundi autē radij Naturæ: homi-
 nis vero, artes & scientiæ: efficaciæ autē per mundum efficiunt,
 etiam ad hominē vsq;, per innatos mundi radios: naturæ per e-
 lemēta: homines vero per artes & scientias. ²³ Et hæc vniuersi ²³
 est dispensatio, ab vnius natura deprompta, ac per vnam men-
 tē permanans: qua nihil diuinius, nihil est efficacius, nihil vnien-
 di potentius, homines quidē ad Deos, Deos autē ad homines.
 Iste bonus Dæmon est. fausta est anima huius conferta, infelix
 vero anima huius exors. Quomodo hoc iterato dicis, o Pater?
 Suspicas itaq;, o fili, omnem animam mentem habere bonā.
 Nam de hac nobis est sermo, non autē de seruili: quā olim di-
 ximus ex iudicio deorsum demissam. ²⁴ Anima autē mentis ²⁴
 expers, neq; quidquā dicere, nec agere potest. Sæpe nāq; mēs
 ab anima migrat: ac tum neq; videt anima, nec audit: quin etiā
 irrationabili animali par est. tanta est mētis potestas. At talem
 animā in corpus deserit propensam, & ab ipso infra præfocatā.
 Talis autem anima, o fili, mentē non habet. Quare talem neq;
 licet hominē appellare. Nā homo animal diuinum est: & cæ-
 teris terrenis animalib. non confertur: quinimo ijs qui sursum
 in celo Dij dicuntur. Quin præterea si intrepide conuenit verū

- 21 ²¹ Ψυχὴ γὰρ κολάζεται τὸν τὸν ἄσθετον. ὁ γὰρ νόος ὅταν δαίμων γένηται, περινοῦ τυχὴν σώματος τέλειαι, πρὸς τὰ θεοῦ ὑπερησίας, καὶ εἰσδύς εἰς τὴν ἀσθεσιὰ τὴν ψυχὴν, ἀκίσειαι αὐτὴν ταῖς τῶν ἀμαρτανότων μάστιξιν· ὑφ' ἧν μασιζομένη ἡ ἀσθεὴς ψυχὴ, ξέπεται ὅππιν φόνους καὶ ὑβρεις, καὶ βλασφημίας, καὶ βίας ποικίλης, δι' ἧν ἀνθρώποι ἀδικοῦνται· εἰς δὲ τὴν εὐσεβῆ ψυχῶν ὁ νόος ἐμβαίει, ὁδηγεῖ αὐτὴν ὅππιν τὸ τῆς γνώσεως φῶς. ἡ δὲ τοιαύτη ψυχὴ, κόρον οὐδέποτε ἴχει † ὑμνοῦσα· ἐυφημοῦσά τε πάντας ἀνθρώπους, καὶ λό- † ὑπνεγοῖς καὶ ἔργοις πάντα † εὐποιούσα, μιμουμένη αὐτῆς τὸν πατέρα. σα·
- 22 ²² Διὸς ὡς τέκνον, ἐυχαιεῖται τὰ θεῶν δεῖ εὐχεδὸς χαλοῦ τῶν νόου † ἐμ-
 τυχὴν· εἰς μὲν οὖν τὸ κρείττον ψυχὴ μεταβαίνει· εἰς δὲ τὸ ἑλαττον, ποιοῦ-
 ἀδύνατον. κοινωνία δὲ ἐστὶ ψυχῶν· καὶ κοινωνοῦσι μὲν αἱ τῶν θεῶν ταῖς σα,
 τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ θεὸς πάντων. πάντων γὰρ ἔτος κρείττων, καὶ πάντα
 αὐτῶν ἑλαττονα. ὁ μὲν ἔν κόσμῳ, ὑπόκειται τῶν θεῶν· ὁ δὲ ἀνθρώπος,
 τῶν κόσμων. τὰ δὲ ἄλλα τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ θεὸς ὑπὲρ πάντα· καὶ πε-
 ρὶ πάντα· καὶ τῶν μὲν θεῶν καθάπερ ἀκτίνες αἱ ἐνεργεῖαι· τῶν δὲ κόσμου
 ἀκτίνες, αἱ φύσεις· τῶν δὲ ἀνθρώπου αἱ τέχναι καὶ ὀπισήμαι. καὶ αἱ μὲν
 ἐνεργεῖαι διὰ τῶν κόσμων ἐνεργεῖσι, καὶ ὅππιν τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῶν τῶν κόσμου
 φυσικῶν ἀκτίνων· αἱ δὲ φύσεις, διὰ τῶν σοικίων· οἱ δὲ ἀνθρώποι, διὰ
 τῶν τεχνῶν καὶ ὀπισημάτων.
- 23 ²³ Καὶ αὐτὴ ἡ τῶν παντῶν ἐστὶ διοίκησις, ἡρῆ-
 μένη ἐκ τῆς τῶν ἐνὸς φύσεως, καὶ διήκουσα δι' ἐνὸς τῶν νόου. ἧ οὐδὲν ἐστὶ
 θεϊότερον, καὶ ἐνεργέστερον, καὶ ἐνωπικώτερον, ἀνθρώπων μὲν πρὸς τοὺς
 θεῶς, θεῶν δὲ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. ἕτος ἐστὶν ὁ ἀγαθὸς δαίμων.
 μακαρία ψυχὴ ἡ τέτου πληρεσάτη· κακοδαίμων δὲ ψυχὴ, ἡ τούτου
 κενή. Πῶς τοῦτο πάλιν λέγεις, ὦ πάτερ. Οἶμαι οὖν, ὦ τέκνον, ὅππιν πᾶ-
 σα ψυχὴ νόον ἔχει τὸ ἀγαθόν. περὶ γὰρ τούτου ἐστὶν ἡμῖν ὁ λόγος, καὶ πε-
 ρὶ τῶν ὑπερηλικῶν, ἧ ἐμπεραθεν εἰρήκαμν τῶν καταπεμπομένων ὑπὸ
 τῆς δίκης.
- 24 ²⁴ Ψυχὴ γὰρ χωρὶς τῶν νόου, ἕτε πείπειν, ἕτε πείρα δύνα-
 ται. πολλάκις γὰρ ἐξέστη ὁ νόος τῆς ψυχῆς· καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἕτε
 βλέπει ψυχὴ, ἕτε ἀκεί, ἀλλ' ἀλόγῳ ζῶ ὅμοιος. τηλικαύτη δύναμις
 ἐστὶ τῶν νόου. ἀλλὰ καταλείπει τὴν τοιαύτην ψυχὴν τῶν σώματι πρε-
 σσητημένῳ, καὶ ὑπὸ αὐτοῦ ἀγχομένῳ κείτω. ἡ δὲ τοιαύτη ψυ-
 χὴ τέκνον, νόον οὐκ ἔχει. ὅππιν οὐδὲ ἀνθρώπων δεῖ λέγεσθαι τὸν
 τοιοῦτον. ὁ γὰρ ἀνθρώπος, ζῶν ἐστὶ θεῖον, καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις
 οὐ συγκρίνεται τῶν ὀπισημάτων, ἀλλὰ τοῖς ἐν οὐρανῶ ἀνω λεγο-
 μένοις θεοῖς. μάλλον δὲ εἰς χρὴ τολμήσαντα εἰπεῖν τὸ ἀληθές.

loqui, supra ipsos reuera homo est, aut prorsus æque possunt
 adinuicem. ²⁵ Quicumq; etenim Deorum celestium in terrã
 descendet, cœli deserit limitem. Homo autem in cœlũ se ex-
 tollit, & ipsum metitur: ac ipsius, quales sunt sublimitates, qua-
 lesue depressiones videt: & alia cuncta absolute percipit: & quod
 omnib. maius est, terrã non deserens sursum fit. Tanta est illi se
 amplificandi copia. Quocirca audendum est dicere, hominem
 quidem terrenũ esse Deum mortalem, Cœlestẽ vero Deum,
 esse immortalem hominem. Omnia proinde per hæc duo dis-
 pensantur, per mundum, & hominem, omnia autem ab vno.

MENTIS AD MERCVRIVM,

CAPVT VNDECIMVM.

Onserua ideo, Trismegiste Mercuri, sermo-
 nem, ac eorũ quæ dicta sunt reminiscere. Ut
 autem mihi succurrat, non verebor dicere.
 Quum multis de Deo & vniuerso multa di-
 centibus, eaq; discrepãtia, ego veritatem nõ
 attigerim: tu domine mihi hoc dilucida. Tibi
 nãq; vnico huius negocij patefactionem credã. ² O fili, auscul-
 ta, quomodo tẽpus, Deus, ac vniuersum se habent. Deus, Æuũ,
 * Mundus |, Tempus, Generatio. Deus æuum facit, æuum au-
 tem mundũ, mundus tẽpus, & tempus generationem. Dei au-
 tem velut essentia est, Bonũ, Pulchrum, Beatitudo, Sapientia.
 Æui vero, esse idem: Mundi, ordo: Temporis, mutatio: Genera-
 tionis, vita & mors: Dei quidẽ efficaciã, Mens ac anima: Æui
 autẽ, perseuerãtia & immortalitas: Mundi, restauratio & restau-
 rationis destructio: Temporis, incrementũ & diminutio: Gene-
 rationis, qualitas. Æuum itaq; in Deo est: Mundus autẽ in æuo:
 Tempus in mundo: Generatio in tẽpore. Æuum quidẽ stat cir-
 ca Deũ: Mundus vero in æuo mouetur: Tempus autẽ in mun-
 do transit. Generatio sane fit in tẽpore. ³ Origo igitur omniũ
 Deus: essentia Æuum, Materia mundus: Dei potestas est æuũ,
 Æui effectus mundus, non aliquando factus: quinimo semper
 ab æuo fit: nec idcirco vnquã corrũpetur. Æuum etenim cor-

25 καὶ ὑπὲρ ἐκείνους ἐστὶν ὁ ὄντως ἀνθρώπος· ἢ πάντως γε ἰσοδυναμῶ-
 σιν ἀλλήλοις. 25 Ὅσις μὲν γὰρ τῶν οὐρανίων θεῶν ὄππῃ γῆς κα-
 τελεύσειται, οὐρανοῦ τ' ὄρεον καταλείπει· ὁ δὲ ἀνθρώπος εἰς τ'
 οὐρανόθεν ἀναβαίνει, καὶ μέρει αὐτόν, καὶ οἶδε ποῖα μὲν ἐσὶν αὐτῷ
 ὑψηλὰ, ποῖα δὲ ταπεινά, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀκριβῶς μεν-
 θάνει· καὶ τὸ πάντων μείζον, οὐδ' ἐτιμῶ γλυκαλισσῶν, ἄνω
 γίνεται. ποσῦτον μέγεθος ἐσὶν αὐτῷ τῆς ἐκτάσεως. διὸ πολυμη-
 τέον ἐστὶν εἰπεῖν, τὸν μὲν ἀνθρώπον ὀπίσθον, εἶναι θεὸν θνητόν
 τὸν δὲ οὐράνιον εἶναι θεὸν, ἀθάνατον ἀνθρώπων. διόπερ δὲ τέ-
 των τὰ πάντα διοικεῖται τῶν δύο, κόσμου καὶ ἀνθρώπου· ὑπὸ
 δὲ τῷ ἑνὸς τὰ πάντα.

† ΝΟΥ ΠΡΟΣ ΕΡΜΗΝ.

† ΝΟ-
 ΥΣ

1

ΑΤΑΣΧΕΣ οὖν τῷ λόγῳ, ὃ ἔρισμέ-
 γισε Ερμῆ, καὶ μέμνησο τ' λεγομένων ὡς
 δέ μοι ἐπήλθεν εἰπεῖν, οὐκ ὀκνήσω· ἐπεὶ
 πολλὰ πολλῶν καὶ ταύτῃ διαφορα, πε-
 ρὶ τῶ πάντος καὶ τῶ θεοῦ εἰπόντων, ἐγὼ
 τὸ ἀληθὲς οὐκ ἔμαθον, σὺ μοι περὶ τέ-
 ττε, δέσποτα, δὴ σαφῶς σοι γὰρ ἂν καὶ
 μόνῳ πειύσαιμι τὴν περὶ τέττε φαίρω-

2

σιν. 2 Ὁ χερόνος, ἄκκε, ὃ τέκνον, ὡς ἔχει ὁ θεός, καὶ τὸ πᾶν. θεός, ὁ
 αἰών, ὁ κόσμος, ὁ χερόνος, ἢ γένεσις. ὁ θεός αἰῶνα ποιεῖ, ὁ αἰὼν δὲ τ' κόσ-
 μον, ὁ κόσμος δὲ τ' χερόνον, ὁ χερόνος δὲ τὴν γένεσιν. τὰ δὲ θεῶ, ὡς περ
 ἐστὶα ἐστὶ τὸ ἀλάθον, τὸ καλόν, ἢ εὐδαιμονία, ἢ σοφία· τὰ δὲ αἰῶνος, ἢ
 ταυτότης, τὰ δὲ κόσμου, ἢ τάξις· τὰ δὲ χερόνου, ἢ μεταβολή· τῆς δὲ γε-
 νέσεως, ἢ ζωῆ καὶ ὀθανάτου· ἐνέργειαι δὲ τῶ θεῶ, νῆς καὶ ψυχῆ· τὰ δὲ αἰῶ-
 νος, δὴ μεμνη καὶ ἀθανασία· τὰ δὲ κόσμου, ἄποκατάστασις καὶ ἀνταποκα-
 τάστασις· τὰ δὲ χερόνου, αὐξήσις καὶ μείωσις· τῆς δὲ γενέσεως, ποιότης· ὁ
 εἰν αἰῶν ἐν τῷ θεῷ· ὁ δὲ κόσμος ἐν τῷ αἰῶνι· ὁ δὲ χερόνος ἐν τῷ κόσ-
 μῳ· ἢ δὲ γένεσις ἐν τῷ χερόνω. καὶ ὁ μὲν αἰὼν ἔστηκε περὶ τ' θεόν·
 ὁ δὲ κόσμος κινεῖται ἐν τῷ αἰῶνι· ὁ δὲ χερόνος περαμόυται ἐν τῷ
 κόσμῳ· ἢ δὲ γένεσις γίνεται ἐν τῷ χερόνω. 3 Πηγὴ μὲν οὖν πάν-

3

των ὁ θεός· ἐστὶα δὲ ὁ αἰὼν· ἕλη δὲ ὁ κόσμος· δύναμις δὲ τῶ θεοῦ
 ὁ αἰὼν· ἔργον δὲ τῶ αἰῶνος, ὁ κόσμος, γενόμενος οὕτω, καὶ αἰεὶ γι-
 νόμενος ὑπὸ τοῦ αἰῶνος. διὸ οὐδ' ἐφθαρῆσέαι ἄποτε. αἰὼν γὰρ

rumpi non potest: neq; delebitur quidpiã eorum quæ in mundo sunt. Nã ab æuo mundus continetur. Dei autem sapientia quædã est Bonum, Pulchrũ, Beatitas, omnis probitas, & æuum.

⁴ Æuum itaq; materiã ornat, imponens ei immortalitatem & permanſionẽ. Ipius nãq; generatio ab æuo ducitur, velut æuũ a Deo. Generatio nimirum ac tẽpus in cœlo & terra bipartita sunt: In cœlo quidẽ mutationis & corruptionis expertia, in terra vero mutationi & corruptioni obnoxia. Porro cui aĩa Deus: Mundi vero æuum: Terrẽ cœlum. Deus quidẽ in mente: mens in anima: anima in materia. Hæc autẽ omnia per æuũ. Vniuersum vero hoc corpus in quo sunt omnia corpora, anima mētis & Dei conferta, introrsum quidẽ explet, extra vero vniuersum vita donans circũplectitur. Extra scilicet hoc immẽsum & integrum animal mundum: intus vero omnia animantia. Ac sursum quidem in cœlo eundem statũ conseruans, deorsum vero in terra generationem varians.

⁵ Hunc autẽ mundum æuum possidet aut necessitate, aut prouidentia, siue natura. Et si quid aliud quisquã excogitat, aut excogitare potest, hoc in vniuersum Deus operatur. Dei nimirũ efficacia potentia est insuperabilis: cui neq; humana neq; diuina conferat quisquam. Quapropter, o Mercuri, ne quicquã infimorum aut sublimiũ Deo simile existimes, nã a veritate aberrares. Nihil etenim simile est omnib. impari, & soli ac vni. Et ne alij cuiuis hanc virtutẽ competere putes. Quæ enim post illum facultas, vitæ, & immortalitatis, siue mutationis qualitatis. Quidnã aliud ipse fecerit. Nõ enim otio vacat Deus. Cuncta nãq; otiosa forent. Omnia itaq; Dei referta sunt: quinimo nec in mundo vsquã est otium, nec in re quaquã alia. Otium etenim dictio vacua est, cũ ab eo qui facit, tum ab eo quod fit.

⁶ Omnia autẽ fieri decet, & semper, & iuxta cuiusq; loci propensionẽ. Operans nãq; in omnib. est, non in aliquo sedens, neq; quid vnicũ faciens, sed omnia, nimirum virtus effectrix existens. Nec sibi in ijs quæ fiunt sufficit: quietiã facta sub ipso sunt. Mundũ speculari tuo conspectui per me suppositum. Pulchritudinẽ quoq; ipsius accurate scrutare, corpus quidẽ intemeratũ, & quo nihil antiquius erit. Vndiq; autẽ vegetum & recẽs, & multo viuacius.

⁷ Intuere item

ἀφθαρτος· οὐδὲ ἄπολείται π πάντων ἐν τῷ κόσμῳ, τῷ κόσμῳ ὑπὸ
 τῆ ἀϊώνος ἐμπεριεχομένου. ἢ δὲ τῆ θεοῦ σοφία πρῆσσι, τὸ ἀγα-
 θόν, καὶ τὸ καλόν, καὶ ἡ εὐδαιμονία, καὶ ἡ πᾶσα ἀρετή, καὶ ὁ
 4 ἀϊών. ⁴ Κοσμεῖ οὖν τὴν ἀθανασίαν καὶ δξαμονίῳ ἐνδεῖς ὁ ἀϊών
 τῇ ὕλῃ. ἢ γὰρ ἐκείνης γένεσις ἤρθηται ἐκ τῆ ἀϊώνος, καθάπερ καὶ
 ὁ ἀϊών ἐκ τῆ θεοῦ. ἢ γὰρ γένεσις καὶ ὁ χρόνος ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν
 γῆ εἰσὶν ὄντες διφυσεῖς. ἐν μὲν οὐρανῷ, ἀμετάβλητοι καὶ ἀφθαρτοί·
 ἐν δὲ γῆ, μεταβλητοὶ καὶ φθαρτοί. καὶ τῆ μὲν ἀϊώνος ἡ ψυχὴ ὁ
 θεός· τῆ δὲ κόσμου, ὁ ἀϊών· τῆς δὲ γῆς, ὁ οὐρανός. καὶ ὁ μὲν
 θεός ἐν τῷ νῷ· ὁ δὲ νῶς, ἐν τῇ ψυχῇ· ἢ δὲ ψυχῇ, ἐν τῇ ὕλῃ·
 πάντα δὲ ταῦτα διὰ τῆ ἀϊώνος. τὸ δὲ πᾶν τῆτο σῶμα, ἐν ᾧ τὰ
 πάντα ἐστὶ σῶματα, ψυχὴ πλήρης τῆ νου καὶ τῆ θεοῦ, ἐντὸς μὲν
 αὐτῷ πληροῖ· ἐκτὸς δὲ περιλαμβάνει ζωοποιούσα τὸ πᾶν· ἐκτὸς
 μὲν, τῆτο τὸ μέγα καὶ τέλειον ζῶον τὸν κόσμον· ἐντὸς δὲ, πάν-
 5 τα τὰ ζῶα· καὶ ἄνω μὲν ἐν τῷ οὐρανῷ διαμένουσα τῇ ταυτότη-
 5 π· κάτω δὲ ἔπι τῆς γῆς τὴν γένεσιν μεταβάλλουσα. ⁵ Συνέ-
 χει δὲ τοῦτον ὁ ἀϊών, εἴτε δι ἀνάγκην, εἴτε διὰ φρόνοιαν, εἴτε
 φύσιν, καὶ εἴτε ἄλλο οἶέται, ἢ οἰήσεται πρῆσσι, τῆτό ἐστι πᾶν ὁ θεός
 ἐνεργῶν. ἢ δὲ ἐνεργῆ θεοῦ δύναμις οὐσα ἀνυπέβλητος, ἢ οὔτε
 τὰ ἀθεσφάεια, οὔτε τὰ θεῖα παραβάλλοι ἄν πρῆσσι. διὸ Ἐρμῆ μη-
 δεῶσιε πάντων κάτω, μήτε πάντων ἄνω, ὁμοίον π ἡγήσῃ τῷ θεῷ·
 ἐπεὶ τῆς ἀληθείας ἐκπεσῆ. οὐδὲν γὰρ ὁμοίον τῷ ἀνομοίῳ καὶ
 μόνῳ καὶ ἐνὶ, καὶ μηδὲ ἄλλῳ πνὶ ἡγήσῃ τῆς δυνάμεως ἐγγω-
 ρεῖν· τίς γὰρ μετ' ἐκεῖνον, εἴτε ζωῆς καὶ ἀθανασίας καὶ μετα-
 βολῆς ποιότητος. τί δὲ αὐτὸς ἄλλο π ποιήσειεν. οὐ γὰρ ἀρ-
 γός ὁ θεός, ἐπεὶ πάντα αὐτῷ ἰδὲ ἀργά· ἅπαντα γὰρ πλήρη τῆ
 θεοῦ. ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἀργία οὐδαμοῦ, οὐδὲ ἐν
 πνὶ ἄλλῳ. ἀργία γὰρ ὄνομα κενόν ἐστὶ, καὶ τῆ ποιούντος, καὶ
 6 τῆ γινομένου. ⁶ Πάντα δὲ δεῖ γίνεσθαι, καὶ αἰεὶ, καὶ καθ'
 ἐκείνου τόπου ῥοπήν. ὁ γὰρ ποιῶν ἐν πᾶσιν ἐστὶν, οὐκ ἐν πνὶ
 ἰδρυμένος, οὐδὲ ἐν π ποιῶν, ἀλλὰ πάντα. δύναμις γὰρ ὢν
 ἐνεργῆς, οὐκ ἀντάρκης ἐστὶ τοῖς γινομένοις· ἀλλὰ τὰ γινόμενα
 ὑπὸ αὐτῷ. θέασται δὲ δι' ἐμοῦ τὸν κόσμον ὑποκείμενον τῇ
 σῆ ὄψει· τό, τε κάλλος αὐτοῦ ἀκριβῶς κατανόησον· σῶμα
 μὲν ἀκήρατον, καὶ οὐ παλαμότερον οὐδὲν ἔσται, διὰ παντός
 7 δὲ ἀκμαῖον καὶ νέον, καὶ μᾶλλον ἀκμαϊότερον. ⁷ Ἴδε καὶ

subiectos septem mundos, sempiterno ornatos ordine, & vario cursu æuum adimplentes, luminis autē omnia plena: ignis vero nusquā. Lumen nāq; amicitia & cōmercium contrariorū ac dissimilium fuit, a Dei efficacia præfulgens, qui omnis boni parens est, & omnis ordinis dux, ac septem mundorum rector. Lunam etiā intuere, illorū omnium præcursores, naturæ organum, inferā materiam mutantē. Terram quoq; mediā, vniuersi sedimentū, pulchri mundi fundamentū, educatricem ac nutricem terrenorū. Quinetiam pluralitatē immortalium animalium, quanta sit speculari, nec non mortaliū. Inter vtrāq; mortalia quidē & immortalia, mediam circumeuntem lunā. ⁸ Oīa autem animę plena, ac omnia motu prædita, quędam circa cœlum, quędā circa terrā. Neq; sinistrorsum dextra, nec dextrorsum sinistra, nec sublimia deorsum, nec infima sursum. Quod autem hæc omnia facta sunt, dilecte Mercuri, nō ultra eges a me discere. Corpora nanq; sunt, animā habent, ac mouentur. Hæc autē nullo coaceruante in vnū cogi non possunt. Oportet itaq; talē esse quendā, ac penitus vnum. ⁹ Discrepantes enim cum sint motus & plures, corporaq; non similia, vna vero omnibus velocitas præscripta sit, non possunt duo aut plures esse factores. Vnicus etenim ordo sub plurib. nō seruatur. Æmulatio nāque infirmiorum in præstantiorē consequeretur, & laborarēt. Quod si alius esset mutabilium factor animalium ac mortaliū, is etiam immortalia facere voluisset, ac immortalīū factor mortalia. Agedum si vnius stantis materiæ duo fuerint ac vnius animæ: penes quē illorum operationis erit erogatio? Si autē penes vtrōsq; penes quē potior pars? ¹⁰ Sic autē intellige, omne corpus viuens ex materia & anima constitutionē habere, eque immortalis ac mortalis & ratione destituti. Omnia nāq; corpora viuentia animata sunt: non autē viuentia sunt rursus per se materia. Et anima perinde apud factorem per seipsam adiacet, vitæ causā. Omnis nāq; vitæ causā ex immortalib. est. Quomodo igitur mortalia animalia a mortalib. alia sunt? Qui autē immortale & immortalitatis effector animal nō efficit? ¹¹ Quod autē quispiam sit hæc efficiens omnino vnus, certissimū. Vna nāq; anima, vna vita, & vna materia. quis autē iste? Quisnam a-

τοὺς ὑποκειμένους ἐπὶ κόσμοις κεκοσμημένοις, τάξει ἀγωνίῃ, καὶ
 δρόμῳ διαφόρῳ τὸ ἀθάνατον ἀναπαληθεύοντας· φῶτος δὲ πάντῃ πλη-
 ρη. πῦρ δὲ οὐδαμῶς· ἢ γὰρ φιλία, καὶ ἢ σύγκρασις τῶν ἐναϊτίων καὶ
 τῶν ἀνομοίων, φῶς γέγονε, καταλαμπρόμενον ὑπὸ τῆς τῆ θεοῦ
 ἐνεργείας, παῖδος ἀγαθοῦ γεννήτορες, καὶ πάσης τάξεως ἀρχον-
 τος καὶ ἡγεμόνος τῶν ἐπὶ κόσμων· σελῶν δὲ ἐκείνων περὶ-
 δρομον πάντων, ὄργανον τῆς φύσεως, τὴν κἄτω ὕλῃ μεταβάλ-
 λουσιν· τὴν τε γλῶσσοῦ τῆ παῖδος ὑποσάφην τῆ κελεύθου
 κόσμου ἰδρυμένῃ, τερπὸν καὶ πθηρὸν τῶν ὀπιγείων. Δέσσει δὲ
 καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀθανάτων ζῶν ὅσον ἐστὶ, καὶ τὸ τῶν θνη-
 τῶν· μέσσω δὲ ἀμφοτέρων, τὸ τῶν ἀθανάτων καὶ τῶν θνητῶν, τὴν
 8 σελῶν περιπορομένην. 8 Πάντα δὲ πλῆρη ψυχῆς, καὶ
 πάντα κινούμενα, τὰ μὲν περὶ τὸν οὐρανόν, τὰ δὲ περὶ τὴν γλῶσσοῦ,
 καὶ μήτε τὰ δεξιὰ ὅτι τὰ ἀριστερά, μήτε τὰ ἀριστερά ὅτι τὰ
 δεξιὰ, μήτε τὰ ἄνω κἄτω, μήτε τὰ κἄτω ἄνω. καὶ ὅτι πάντῃ
 ταῦτα γεννητὰ φίλῃτε Ἐρμῆ, οὐκ ἐπὶ ἐμοῦ χρίζεις μαθεῖν. καὶ
 γὰρ σῶματά ἐστι, καὶ ψυχὴν ἔχει, καὶ κινεῖται. ταῦτα δὲ εἰς ἓν σω-
 9 κελθεῖν ἀδύνατον χωρὶς τῆ συνάφουτος. δεῖ οὖν τινα εἶναι τὸ ζῶν τῶν
 καὶ πάντως ἓνα. 9 Ἐν διαφόρῳ γὰρ, καὶ πολλὰν ἐσάν τὴ κινή-
 σεων, καὶ τὴ σωματικῶν ἐκ ὁμοίων, μιᾶς δὲ κατὰ πάντων ταχύτη-
 τος τεταμένης, ἀδύνατον δύο, ἢ πλείους ποιητὰς εἶναι. μία γὰρ ὅτι
 πολλὰν ἐ τηρεῖται τάξις· ζῆλος δὲ τοῖς πολλοῖς παρέφεται τῆ
 κρείττονος, καὶ ἐρεῖσι. καὶ εἰ ἕτερος ἢ ὁ ποιητῆς τῶν μεταβλητῶν
 ζῶν καὶ θνητῶν, ἐπεθύμησεν αὐτὸ καὶ τὸ ἀθάνατον ποιῆσαι, ὡς περὶ καὶ
 ὁ τῶν ἀθανάτων τὸ θνητὸν. φέρε δὲ εἰ καὶ δύο εἰσὶ, μιᾶς οὐσης τῆς
 ὕλης, καὶ μιᾶς τῆς ψυχῆς, παρὰ τίνι αὐτῶν ἢ χορηγία τῆς
 ποιήσεως. εἰ δὲ π καὶ παρὰ ἀμφοτέρους, παρὰ τίνι τὸ πλεῖον
 10 μέγας. 10 Οὕτω δὲ νόει, ὡς παντὸς σώματος ζῶντος, ἐξ
 ὕλης καὶ ψυχῆς τὴν σύστασιν ἔχοντος, καὶ τῆ ἀθανάτου καὶ τοῦ
 θνητοῦ, καὶ τῆ ἀλόγου. πάντα γὰρ σῶματα ζῶντα, ἔμφυχα· τὰ
 δὲ μὴ ζῶντα, ὕλη πάλιν κατὰ ἑαυτῷ ἐστὶ. καὶ ψυχὴ ὁμοίως
 κατὰ ἑαυτὴν τῶν ποιητῆ παρὰκειμένη, τῆς ζωῆς ἀγία· τῆς δὲ
 ζωῆς πᾶς ἀπὸς ὁ τῶν ἀθανάτων. φῶς οὖν καὶ τὰ θνητὰ ζῶα ἄλλα
 τῶν θνητῶν. φῶς δὲ τὸ ἀθάνατον, καὶ ἀθανάσιον ποιῶν, ζῶον μὴ
 11 ποιεῖ. 11 Καὶ ὅτι μὲν ἐστὶ τις ὁ ποιῶν ταῦτα, δηλονότι δὲ καὶ εἰς, φανε-
 ρότατον. καὶ γὰρ μία ψυχὴ, καὶ μία ζωὴ, καὶ μία ὕλη. τίς δὲ ἕτερος; τίς δὲ ἄν

† τῶτον
 † ἀθα-
 νάτοις
 † θνη-
 τούς.

lius, quam vnus Deus? Cui etenim alij animata viuentia facere
 cōpetit, nisi Deo soli? * o quā Ridiculum ||! Vnus itaq; Deus.
 Atqui vnū mundum esse fassus es, vnumq; Solem, Lunā item
 vnam, ac vnicam Diuinitatē. Ipsum itaq; Deū quotum esse cu-
 pis? Omnia igitur ipse per multos efficeret, * Ridiculosissimū|.

¹² Quid enim Deo arduum est Vitā, Animam, Immortalitatē,
 ac mutationē facere, te tot res faciente? Intueris quidē, loque-
 ris, auscultas, olfacis, tangis, circumambulas, intelligis, & spiras:
 non autē alius videt, alius auscultat, alius loquitur, * alius tāgit,
 alius olfacit, alius circūambulat, alius intelligit, & alius respirat.
 Quinimo vnus hęc omnia facit. Veruntamē ista sine Deo esse
 non possunt. Quemadmodum enim, his abrogatis, animal esse
 desinis: ita nec illis in ipso ad irritum ductis, Deus, quod nefas
 est dictū, vltra Deus erit. ¹³ Si itaq; demonstratum sit te nihil
 esse posse, quāto magis, his abrogatis, Deus. Nā si quid sit, quod
 non efficiat, & si dictū nefas, imperfectus est. Quod si nō otio-
 sus: quinimo perfectus sit, omnia igitur efficit. Paulisper mihi
 te ipsum indulge, o Herma. Expedite cognosces opus vnum
 Dei esse, vt omnia fiant quæ fiunt: aut quæ iam semel facta sunt,
 aut quæ facienda sunt. Hoc autem, o charissime vita est. Hoc
 est Pulchrum: hoc est Bonum: hoc est Deus. ¹⁴ Quod si id effe-
 ctu percipere cupis: conspice, quid tibi generare volenti cōtin-
 git. Non attamen illi hoc simile. Nimirum ipse nec oblectatur,
 neq; alium quēquam habet operis confortē. sibi nāq; ipsi assi-
 stēs opifex semper adest operi, ipse quod efficit existēs. Quod
 si ab eo diuellatur, omnia subuerti, omnia mori necessum est, vt
 pote vita absente. Si autē omnia viuunt, vnaq; sit vita, vnus itaq;
 Deus. Si rursus cuncta viua sint, cum in cœlo, tum in terra, vna
 vero in omnib. vita a Deo sit, ipsaq; Deus sit, a Deo igitur oīa
 fiunt. Vita autem est mentis & animæ copula. Mors vero non
 est cōpositorum abrogatio, sed coniunctionis dissolutio. ¹⁵ Id-
 circo imago Dei Æuū est, Æui mundus, Mundi Sol, Solis au-
 tem homo. Mutationem sane mortem esse dicunt: eo quod
 corpus quidē dissoluitur, vita vero dissoluti latens præterit. Hac
 de causa, mihi charissime Herma, religiose vt percipis mundū
 mutari dico: eo quod dieb. singulis pars eius oculos effugit:

ἄλλος, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. τίνι γὰρ αὐτὸ ἄλλω παρέσσι ζῶσα ἐμφυχε
 ποιεῖν, εἰ μὴ μόνω τῷ θεῷ. γελοϊότατον. Εἷς οὖν θεός. Καὶ τὸ μὲν
 κόσμον ὡμολόγησας ἕνα εἶναι, καὶ τὸ ἥλιον ἕνα, καὶ τὴν σελήνην μίαν,
 καὶ θεότητα μίαν αὐτὸν δὲ τὸ θεὸν, πόσον εἶναι θέλεις. Πάντα οὖν αὐ-
 12 τὸς ποιεῖ ἐν τῷ πολλοῖς γελοϊότατον. 12 Καὶ τί μέγα τῷ θεῷ, ζῶν ἢ πολ-
 καὶ ψυχὴν, καὶ ἀθανασίαν, καὶ μεταβολὴν ποιεῖν, σὺ βραχὺτα ποιοῦν-
 λῶ. βραχὺ γὰρ βλέπεις, καὶ λαλεῖς, καὶ ἀκούεις, καὶ ὁσφραίνῃ, καὶ ἀπῆ, καὶ περι-
 πατεῖς, καὶ νοεῖς, καὶ σκεπτεῖς, καὶ οὐχ ἕτερος μὲν ἐστὶν ὁ βλέπων, ἕτερος δὲ ὁ
 ἀκούων, ἕτερος δὲ ὁ λαλῶν, ἄλλος δὲ ὁ ἀπτόμενος, ἄλλος δὲ ὁ ὁσ-
 φραμνόμενος, ἄλλος δὲ ὁ περιπατῶν· καὶ ἄλλος ὁ νοεῶν, καὶ ἄλλος ὁ ἀ-
 νασπῶν· ἀλλὰ εἷς ὁ ταῦτα πάντα. ἀλλὰ οὐδὲ δύναται ἐκεῖνα χωρὶς
 τῆς θεοῦ εἶναι. ὡς περὶ γὰρ αὐτῶν κατὰ τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐπὶ ζῶν εἶ, οὐ-
 πως οὐδ' αὐτὸ ἐκείνων κατὰ τὴν ἀλήθειαν, ὁ θεός, ὁ μὴ θέμις ἐστὶν εἰπεῖν,
 13 οὐκ ἐπὶ ἐστὶ θεός. 13 Εἰ γὰρ ἄπο δέδεικται μηδ' ἐν δυνάμενον εἶναι,
 πόσω μάλλον ὁ θεός. εἰ γὰρ πῶς ἐστὶν ὁ μὴ ποιεῖν, καὶ εἰ μὴ θέμις εἰπεῖν,
 ἀτελής ἐστιν. εἰ δὲ μήτε ἀργός ἐστι, τέλειος δὲ, ἅρα πάντα ποιεῖ.
 Περὶ ὀλίγον δ' αὐτὸν σεαυτὸν ἐπίδωκε ὡς Ἐρμῆ, ῥάδιον νοήσεις τὸ
 τῆς θεοῦ ἔργον ἐν ὄν, ἵνα πάντα γίνῃται τὰ γινόμενα, ἢ τὰ ἀπαξ γε-
 γονότα, ἢ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι· ἐστὶ δὲ τοῦτο, ὃ φίλτατε, ζῶν· τοῦ-
 το δὲ ἐστὶ τὸ καλὸν· τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀγαθόν· τοῦτο ἐστὶν ὁ θεός.
 14 14 Εἰ δὲ καὶ ἔργω αὐτὸ θέλεις νοῆσαι, ἴδε τί σοι ἐγγίνεται θέλοντι
 γεννησάμην. ἀλλ' οὐκ ἐκείνω τῆτο ὁμοίον ἐκείνος ἅρα οὐχ ἠδεία. οὐδὲ
 γὰρ ἄλλον ἔχει σπυργόν. αὐτοῦ γὰρ ὡν, αἰεὶ ἐστὶν ἐν τῷ ἔργω, αὐ-
 τὸς ὡν ὁ ποιεῖ. εἰ γὰρ χωριθεῖν αὐτοῦ, πάντα μὲν συμπεσεῖσθαι,
 πάντα δὲ τεθνήξεσθαι ἀνάγκη, ὡς μὴ οὐσης ζωῆς· εἰ δὲ πάντα ζῶσα,
 μία δὲ καὶ ἡ ζωὴ, εἷς ἅρα καὶ ὁ θεός. καὶ πάλιν εἰ πάντα ζῶσα ἐστὶ, καὶ τὰ
 ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῆ, μία δὲ κατὰ πάντων ζωὴ ὑπὸ τοῦ
 θεοῦ γίνεσθαι, καὶ αὕτη ἐστὶ θεός· ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἅρα γίνεσθαι πάν-
 τα. ζωὴ δὲ ἐστὶν ἐνώσεως νόου καὶ ψυχῆς. θάνατος δὲ, οὐκ ἀπώλεια
 15 τῶν σωμαχθέντων, διάλυσις δὲ τῆς ἐνώσεως ἐστὶ. 15 Τοίνυν εἰκὼν
 τῆς θεοῦ ὁ αἰὼν· τῆ δὲ αἰῶνος ὁ κόσμος· τῆ δὲ κόσμου ὁ ἥλιος· τῆ
 δὲ ἡλίου, ὁ ἀνθρώπος. τῆ δὲ μεταβολῆς θάνατον φασὶν εἶναι,
 διὰ τὸ τὸ μὲν σῶμα διαλύεσθαι, τὴν δὲ ζῶν ἐκ τῆς ἀφανῆς χωρεῖν
 † τῆς διαλυμένου. τούτω τῷ λόγῳ, φίλτατέ μοι Ἐρμῆ, καὶ τὸν † τὸ
 κόσμον δεισιδύμων, ὡς ἀκούεις, φημι μεταβάλλεσθαι, διὰ τὸ † διαλυό-
 γίνεσθαι μέρος αὐτοῦ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν τῷ ἀφανεί, † μενα.

non autē dissoluitur. Hæ sunt utiq; mundi perturbationes, vertigines, & latitationes. Vertigo autem conuersio, latitatio vero restauratio est. ¹⁶ Omnes autē formas nō equidem expositas habens, sed eas in seipso varians. Quum igitur mundus in omnes formas factus sit: hunc faciens quid erit? Informis quidem non erit. Quod si omnis formæ fuerit, mundo similis erit. At si vnicam habeat formā, in hoc mundo inferior erit. Quid igitur ipsum esse dicemus? Ne amabo te sermonem ambiguitate circumuoluamus. Nihil enim est dubiū eorum quæ de Deo intelliguntur. Vnam itaq; ideam habet, quæ ipsi peculiaris est, quæ quidē incorporea aspectui non substat, & omnes per corpora prodit. ¹⁷ Ne etiam mirū feceris, si quæpiā incorporea sit idea. Est enim qualis dictionis, ac in picturis elationes. Vidētur nāq; admodū sustolli, planæ tamen suapte natura & adæquatę prorsus existūt. Intellige quod audacius dico, attamen verius. Quæ admodum absq; vita homo viuere nō potest: ita nec Deus esse potest quin Bonū efficiat. Hoc enim vitæ instar & motus Deo inest, omnia scilicet mouere ac viua efficere. ¹⁸ Aliqua nimirū eorum quæ dicuntur, peculiarē sententiā habere debent, quale quod dico, Percipe. Omnia sunt in Deo, non tanquam in loco sita. Nā locus & corpus est & immobile. Quæ vero ibi sita sunt, motum non habent. Sita enim aliusmodi sunt in imaginatione incorporea. Considera omnia cōplectentem: ac intellige nihil rem incorpoream circumscribere: nihil celerius, nihil potētius: quinimo ipsam inter omnia circumscribi non posse, eamq; celerissimā, ac potentissimam. ¹⁹ Et ita apud te ipsum speculari: & tuæ animæ impera illo abire, & ocyus imperato ibidē erit. Precipe itē ei oceanum tranare: sic ea rursus ibi celerius erit, non tanquam a loco in locum delata, sed velut ibi existens. Iube in cœlum euolet. Nō alis egebit. Sed neq; ipsi quicquam obest: non Solis ardor, non æther, non volubilitas, non cæterorum astrorum corpora, vniuersa quidē penetrās ad nouissimum vsq; corpus puolat. Quod si hoc vniuersum perrūpere volueris, & quæ foris (si quidem quid foris sit) speculari, tibi licet. ²⁰ Cōspice quantam virtutem, quantam velocitatem habes. Tādem tu hæc potes. Deus autem nequaquam? Hoc itaq; modo Deum

μηδέποτε διαλύεσθαι. καὶ ταῦτα ἐστὶ τὰ τῷ κόσμῳ πάθη, δινή-
 σεις τε καὶ κρύψεις· καὶ ἡ μὲν διήσεις, σροφή· ἡ δὲ κρύψις ἀνα-
 16 νέωσις. 16 Παντόμορφος δὲ ἐστὶν ἡ τὰς μορφὰς † ἐκκειμένης † ἐφ-
 ἔχων, ἐν ἑαυτῷ δὲ αὐτὸς μεταβάλλων. ἔπει ἐν ὁ κόσμος παν-
 τόμορφος γέγονεν, ὁ ποιήσας τί αὐτὸ εἶπεν. ἄμορφος μὲν γὰρ μὴ γέ-
 νοιτο· εἰ δὲ καὶ αὐτὸς παντόμορφος, ὁμοίως ἔσαι τῷ κόσμῳ. ἀλ-
 λά μίαν ἔχων μορφήν, κατὰ τῶ ἐλάττων ἔσαι τῷ κόσμῳ. τί ἐν
 φαιμέν αὐτὸν εἶναι· μὴ εἰς ἄπορίαν τὸν λόγον πειρήσωμεν. οὐδὲν
 γὰρ ἄπορον περὶ τῷ θεῷ νομήδρον. μίαν ἐν ἔχει ἰδέαν, ἥτις
 ἐστὶν αὐτῆ ἰδέα, ἥτις ταῖς ὀφείσιν ἔχει ὑπόστασιν ἀσώματος, καὶ πά-
 17 σας δὲ τῶ σωματίων δείκνυσι. 17 Καὶ μὴ θαυμάσις, εἰ ἐστὶ
 πῶς ἀσώματος ἰδέα. ἐστὶ γὰρ ὡς περὶ ἡ τῷ λόγου, καὶ ἐν ταῖς γρα-
 φαῖς ἀκρόφραται. ὁρῶνται μὲν γὰρ πάνυ ἐξέχουσαι· λέγει δὲ τῆ
 φύσει, καὶ ὁμαλὰ εἰσι παντελῶς. ἐννόησον δὲ τὸ λεγόμενον
 πολυπρότερον, ἀληθέστερον δὲ. ὡς περὶ γὰρ ὁ αἰθέρατος χωρὶς
 ζωῆς ἢ δύναται ζῆν, ἔτις ἐδὲ ὁ θεὸς δύναται, μὴ ποιεῖν τὸ ἀ-
 γαθόν. τῆτο γὰρ, ὡς περὶ ζωῆ, καὶ ὡς περὶ κινήσεως ἐστὶ τῷ θεῷ,
 18 κινεῖν τὰ πάντα καὶ ζωοποιεῖν. 18 Ἐνια δὲ τῶ λεγομένων, ἰδέαν
 ἐννοιαὶ ἔχειν ὀφείλει· οἷον ὁ λέγω, νόησον· πάντα ἐστὶν ἐν τῷ
 θεῷ, ἔχει ὡς ἐν τόπῳ κείμενα. ὁ μὲν γὰρ τόπος, καὶ σῶμα ἐστὶ,
 καὶ ἀκίνητον· καὶ τὰ κείμενα, κίνησιν ἔχει. κεῖται γὰρ ἄλλως
 ἐν ἀσώματῳ φαῖσασί· νόησον τὸν περιέχοντα τὰ πάντα, καὶ νόη-
 σον, ὅτι τῷ ἀσώματῳ ἐδὲν ἐστὶ περιερισκόν, ἐδὲ ταχύτερον,
 ἐδὲ δυνατότερον. αὐτὸ δὲ πάντων καὶ ἀπειρίεσον, καὶ ταχύ-
 19 τατον, καὶ δυνατότατον. 19 Καὶ οὕτω νόησον ἄπο σεαυτῆ, καὶ
 κέλδυσόν σου τῆ ψυχῆ ἐκείσε ποροδιδύω, καὶ ταχύτερόν σε τῆς
 κελύσεως ἐκεῖ ἔσαι. μετελθεῖν δὲ αὐτῆ κέλδυσον ἐπὶ τὸν ἀκα-
 νόν· οὕτως ἐκεῖ πάλιν ταχέως ἔσαι· οὐχ ὡς μεταβάσασα ἄπο τό-
 που εἰς τόπον, ἀλλ' ὡς ἐκεῖ οἶσα. κέλδυσον δὲ αὐτῆ καὶ εἰς τὸν
 οὐρανὸν ἀναπῆναι· καὶ οὐδὲ πῆρὸν δεηθήσεταί· ἀλλ' οὐδὲ αὐτῆ
 οὐδὲν ἐμπόδιον· οὐ τὸ τῷ ἡλίου πῦρ, ἔχει ὁ ἀφθῆρ, ἔχει ἡ διήτης,
 ἔχει τὰ τῶ ἄλλων ἀσέρον σῶματα. πάντα δὲ διατεμῆσα, ἀνα-
 πῆσεται μέχρι τῷ ἐχάτῳ σώματος· εἰ δὲ βουληθείης καὶ αὐτὸ
 ὄλον διαρρήξασθαι, καὶ τὰ ἐκτός, εἰ γέ τι ἐκτός, τῷ κόσμῳ δεῖσα-
 20 σθαι, ἔξεσί σοι. 20 Ἴδε ἔσπιν δύναμιν, ὅσον τάχος ἔχεις. εἶτα σὺ
 μὲν δύνασαι ταῦτα, ὁ θεὸς δὲ ἐ; τῶ ἐν τῶ ζῴων νόησον τὸ θεόν,

considera, tanquam omnes intelligentias in se habentem, ac mundum ipsum totum. Proinde nisi teipsum Deo contuleris, Deum cognoscere nō potes. Simile nāq; per similia noscitur. Effert teiplum magnitudine immensa, toto profiliens corpore, & omne corpus transcendens, æuum esto, & Deum intelliges. Nihil teipsum non posse supponens te immortalem arbitrare, ac omnia intelligendi capacem, omnem quidem artem, omnē sciētiā,* omnis animalis habitus|. Omni altitudine sublimior fias, omni infimo humilior. Omnes item sensus eorum quæ facta sunt in teipso cōplectere, ignis, aquæ, sicci, & humidī, ac te pariter ubiq; esse existima, in terra, in mari, in cœlo,* nō adhuc natum, in vtero esse, iuuenem, senem, mortuum, & quæ a morte succedunt|. Hæc autem cuncta simul intelligens, tempora, loca, opera, qualitates, quantitates, tum demum cognoscere Deum poteris. ²¹ Quod si tuam animam corpore constrinxeris: ac ipsam abiciens dixeris. Nihil scio: nihil possum: mare expauesco: in cœlum scandere non valeo: ignoro quis eram: ignoro quis ero. Quid tibi & Deo? Nihil etenim eorum quæ pulchra & bona sunt potes percipere, corporis cultor ac nequam existens. Completa namque malitia, ignorare Diuinitatem est. Cognoscere autem, velle, ac sperare posse, via recta est, Boni peculiaris, trita, ac facilis: tibi iter agenti vbique obuiā erit: vbique apparebit: quo & quando non expectas, experrecto, dormienti, nauiganti, iter facienti, noctu, diu, loquenti, silenti. Nam nihil est, quod in imagine sepulchri non sit. ²² Non igitur videri potest Deus? Bene ominare. Quisnam ipso manifestior? In hoc ipsum omnia operatus est: vt per omnia ipsum cernas. Hoc Bonum Dei est. Hoc equidem ipsius virtus, ipsum per omnia manifestari. Nimirum incorporeorum nullum videri potest. Mens in meditando cernitur, Deus in faciendo. Hactenus tibi hæc patefacta sunt, o Trismegiste. Cætera autem omnia per teipsum pariter speculari, & non frustraberis.

ὡς περ νοήματα πάντα ἐν ἑαυτῷ ἔχει, τὸ κόσμον τὸ αὐτὸν ὄλον. † εἰ αὐτὸ
 εἰαὶ οὐκ μὴ σεαυτὸν ἐξιστάσῃς τῷ θεῷ, τὸ θεὸν νοήσῃς ἢ δύνασῃς.
 τὸ γὰρ ὁμοίον τῷ ὁμοίῳ νοητόν. σωμαύξῃσον σεαυτὸν τῷ ἀμέξετῳ
 μεγέθει, παντὸς σώματος ἐκπηδήσῃς, καὶ πάντα χρόνον ὑπερέ-
 ρας· αἰὼν γενῶ, καὶ νοήσεις τὸ θεόν· μηδ' ἐν ἀδύνατον ἐν σεαυτῷ
 ὑποσησάμενος, σεαυτὸν ἠγήσῃς ἀθάνατον, καὶ πάντα δυνάμενον
 νοήσῃς, πᾶσαν μὲν τέχνῳ, πᾶσαν δὲ ἔπιστήμῳ, παντὸς ζώου ἡ-
 ἰδος. παντὸς δὲ ὑψοῦς ὑψηλοτέρου γενῶ, καὶ παντὸς βιάδου ταπει-
 νότερου. πάσας δὲ τὰς ἀδρήσεις τῶν ποιητῶν σύλλαβε ἐν σεαυτῷ,
 πυρὸς, ὕδατος, ζῆθου, καὶ ὑγροῦ· καὶ ὁμοῦ πανταχῆ εἶναι, ἐν γῆ, ἐν
 θαλάττῃ, ἐν οὐρανῷ, μηδέπω γεγενῆσθαι, ἐν τῇ γαστρὶ εἶναι, νέος,
 γέρον, τεθνηκέναι, τὰ μετὰ τὸ θάνατον· καὶ ταῦτα πάντα ὁμοῦ
 νοήσῃς, χρόνοις, τόποις, περάματά, ποιότητάς, ποσότητάς, δύνα-
 21 σαμ νοήσῃς τὸν θεόν. 21 Εἰαὶ δὲ κατὰ κλείσῃς σου τὴν ψυχὴν ἐν
 τῷ σώματι, καὶ ταπεινώσῃς αὐτὴν, καὶ εἴπῃς, οὐδ' ἐν νοῶ, ἐδ' ἐν δύ-
 ναμα, φοβούμα τὴν θάλασσαν, εἰς τὸ ἕρανὸν ἀναβῆναι ἢ δύνα-
 μα· οὐκ οἶδα τίς ἡμῶν, οὐκ οἶδα τίς ἔσομα. τί σοι, καὶ τῷ θεῷ.
 ἐδ' ἐν γὰρ δύνασῃ τῷ καλῶν καὶ ἀγαθῶν, φιλοσώματος καὶ κακῶς
 ὦν νοήσῃς· ἢ γὰρ τελεία κακία, τὸ ἀγνοεῖν τὸ θεῖον· τὸ δὲ δύνα-
 ας γινῶναι καὶ θελήσῃς καὶ ἐλπῖσῃς, ὁδός ἐστιν εὐθεῖα, ἰδίᾳ τῆ ἀ-
 γαστῶ, καὶ φέρουσα, καὶ ῥαδίᾳ ὁδεύοιτί σοι πανταχοῦ σωαντήσει,
 πανταχοῦ ὀφθήσεταί σου ὅπου τε καὶ ὅτε ἢ πωροδοκῶς, χρησοῦντι,
 κοιμωμένῳ, πλέοντι, ὁδεύοντι, νυκτὸς, ἡμέρας, λαλοῦντι, σιωπῶντι.
 22 ἐδ' ἐν γὰρ εἶσιν, ὃ ἐκ ἐστὶν ἐν εἰκότι ταφῆς. 22 Ἀβραῶς ὁ θεός; εὐ-
 φήμησον. καὶ τίς αὐτῷ φανερότατος. δι' αὐτὸ τοῦτο πάντα ἐποίησεν,
 ἵνα διὰ πάντων αὐτὸν βλέπῃς. τοῦτο ἐστὶ τὸ ἀγαθὸν τῷ θεῷ· τῷ-
 το δὲ αὐτοῦ ἀρετῆ, τὸ αὐτὸν φάμεσθαι διὰ πάντων. ἐδ' ἐν γὰρ ὁρα-
 τὸν, ἐδ' ἐ τῶν ἀσωμάτων· νοῖς ὁράται ἐν τῷ νοεῖν, ὁ θεὸς ἐν τῷ
 ποιεῖν. ταῦτά σοι ἐπὶ τοσοῦτον πεφανέρωταί, ὃ ζῆσιμέγιστε. τὰ δὲ
 ἄλλα πάντα, ὁμοίως κατὰ σεαυτὸν νόει, καὶ ἢ διαψευδήσῃ.

K

MERCVRII TRISMEGISTI,

DE MENTE COMMUNI, AD TAR,

CAPUT DVODECIMUM.

Ens, o Tar, ex propria essentia Dei est. Ali- 1
 qua siquidem est Dei essentia: qualiscunq;
 tamē illa sit: hæc ipsum sola absolute nouit.
 Mens utiq; ab essentia Dei habitu non est
 præcisa: quin etiam velut diffusa, Solis splen-
 doris instar. Hæc autē mens in hominibus
 quidem Deus est, ea de causa aliqui homi-
 nū Dij sunt, ac ipsorū humanitas Diuinitati est confinis. Bonus
 nāq; Genius hos quidē Deos immortales dixit, homines autē
 Deos mortales. In animantib. vero irrationalibus, natura hæc
 est mens. 2 Vbi namq; anima, ibi & mens est: ac ubi vita, ibi a-
 nima. Sed in animalib. ratione destitutis, anima vita est mentis
 expers. Nā in hominum animas benefica mens est: eas etenim
 in bonum excolit. Ast in irrationalib. cum singulorum natura
 conspirat, hominum autē animas refragatur. Nimirum omnis
 anima in corpus manans, confestim mœrore & voluptate de-
 prauatur. a corpore nāq; cōposito mœror & voluptas ac suc-
 cus exæstuant: in quæ anima ingressa mergitur. 3 Quibuslibet
 igitur animabus mens præfuerit, illas suo lumine illustrat, obfi-
 stens instantib. ipsorum periculis. Utque bonus chirurgus præ-
 uentum morbo corpus angit, illud incendens aut dissecans:
 haud secus animā molestia mens afficit, sensim ipsius volupta-
 tem refecans, a qua omnis animæ prodit ægritudo. Animæ ve-
 ro summa infirmitas, atheismus. Inde ad omnes nequitias opi-
 nio subsequitur, nullum autem bonum. Num igitur mens ipsi
 refragans bonum animæ confert, ceu corpori valetudinē me-
 dicus? 4 Quotquot autem animæ humanæ mentē moderatri-
 cem non assequutæ sunt, idem ferunt quod animantiū ratione
 destitutorum animæ. Operis nāq; confors ipsis existens, & cu-
 piditates excitans, ad quas effrenato feruntur appetitu, ad ra-
 tionis spretum vergētes, velut animantium irrationale, præter
 rationem ira succendi, ac præter rationē cupere non desinunt:

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ,
ΠΕΡΙ ΝΟΥ ΚΟΙΝΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΑΤ.

- 1 **ΝΟΥΣ**, ὃ τὰτ, ἐξ αὐτῆς τῆς τῆ θεοῦ ἰ-
σίας ἐστίν, εἴγέ τις ἐστίν οὐσία θεοῦ, καὶ
ποιά τις οὐσα τυχεάνει. οὕτως ἄκραιβάς
αὐτὸν οἶδεν. ὁ νοῦς οὖν οὐκ ἐστίν ἀποτετμη-
μένος τῆς οὐσιότητος τῆ θεοῦ· ἀλλ' ὡςπερ
ἠπλωμένος, καὶ ὡςπερ τὸ τῆ ἡλίου φάος. ἔ-
τος δὲ ὁ νοῦς, ἐν μὲν ἀνθρώποις, θεός ἐστι
διὸ καὶ πινες τῶν ἀνθρώπων, θεοὶ εἰσι· καὶ † αὐτῶν ἀνθρώπων-
της ἐξῆς ἐστίν τῆς θεότητος. καὶ γὰρ ὁ ἀγαθὸς δαίμων, τοὺς μὲν † ἢ αὐ-
θεοὺς εἶπεν ἀθανάτους· τοὺς δὲ ἀνθρώπους θεοὺς θνητούς· ἐν
τῆ
2 δὲ τοῖς ἀλόγοις ζώοις, ἢ φύσις ἐστίν. ² Οπου γὰρ ψυχὴ, ἐκεῖ
καὶ νοῦς ἐστίν, ὡςπερ ὄπου καὶ ζωὴ, ἐκεῖ καὶ ψυχὴ ἐστίν· ἐν δὲ
τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἢ ψυχὴ ζωὴ ἐστὶ κενὴ τῆ νοῦ. ὁ γὰρ νοῦς ψυ-
χῶν ἐστίν ἐνεργέτης ἀνθρώπων. ἐργάζεται γὰρ αὐταῖς εἰς τὸ ἀθα-
θόν, καὶ τοῖς μὲν ἀλόγοις, τῇ δὲ ἐκείνου φύσει συεργεῖ· ταῖς δὲ
τῶν ἀνθρώπων, ἀνπεφάσει. ψυχὴ γὰρ πᾶσα ἐν σώματι γηνο-
μένη, ἐυθέως ὑπὸ τε τῆς λύπης καὶ τῆς ἡδονῆς κακίεται. σώ-
ματος γὰρ σιωθέτου, ὡςπερ χυμοὶ ζεουσι, ἢ τε λύπη καὶ ἡ ἡδο-
3 νῆ, εἰς ἃς ἐμβᾶσα ἢ ψυχὴ βαπίίεται. ³ Οσαμ αὖ οὖν ψυ-
χαῖς ὁ νοῦς ὀπισατήση, ταύταμ φαίνει ἑαυτῆ τὸ φέηος, ἀνπι-
πεφάσων αὐτῶν τοῖς περλήμμασι, ὡςπερ ἰαφὸς ἀγαθὸς λυπεῖ
τὸ σῶμα περειλημμένον ὑπὸ νόσου, καίμων, ἢ τέμων· τὸν αὐ-
τὸν τρέπον καὶ ὁ νοῦς ψυχὴν λυπεῖ, ἐξυφαρσῖν αὐτῆς τὴν ἡδο-
νὴν, ἀφ' ἧς πᾶσα νόσος ψυχῆς γίνετα. νόσος δὲ μεγάλη ψυχῆς,
ἀθεότης· ἔπειτα δόξα εἰς πάντα τὰ κακὰ ἐπακολουθεῖ, καὶ ἀ-
γαθὸν οὐδέν. ἀρ' οὖν ὁ νοῦς ἀνπεφάσων αὐτῇ, τὸ ἀγαθὸν περ-
ποιεῖται τῇ ψυχῇ, ὡςπερ καὶ ὁ ἰατρός τῷ σώματι τὴν ὑγίειαν;
4 ⁴ Οσαμ δὲ ψυχὰ ἀνθρώπων οὐκ ἔτυχον κυβερνήτε τῆ νοῦ, τὸ
αὐτὸ πάχουπι ταῖς τ' ἀλόγων ζώων. συεργὸς γὰρ αὐταῖς γηνό-
μδρος, καὶ ἀνέσας τὰς ὀπιθυμίας, εἰς ἃς φέρονται τῇ ῥύμη τῆς
ὀρέξειως, περὸς τὸ ἀλογον σωτεινούσας, ὡςπερ τὸ ἀλογον τῶν
ζώων, ἀλόγως θυμούμδρα, καὶ ἀλόγως ὀπιθυμοῦσα ἐ παύοῖται

& nunquā malis fatiantur. * Affectus nāq; & cupiditates ratio-
 nis expertes nequitiae sunt exuberantes. Illis Deus legem præ-
 scripsit, velut vltorē & vindicem. ⁵ In his, o Pater, mentio dudū
 mihi de fato exposita, prosterni periclitatur. Nā si prorsus fatū
 decernat quempiā mœchari, sacra legere, * vel quicquā aliud
 mali patrare | : cur is qui fati necessitate patrauit opus, multa-
 tur? Fati nimirum, o fili, cuncta sunt opera : ac præter hoc nihil
 corporeorum neq; bonum neq; malū fieri conuenit. Fato autē
 statutum est, eum, qui male agit, pati, ac ideo molitur, vt patia-
 tur, quod suffert, quia patrauit. ⁶ Vt autē se nunc res habet, de
 malitia & fato mentio fuit. Alibi nāq; de ijs diximus. Nunc ve-
 ro de mente nobis est loquutio: quid possit mens : ac quantum
 differat: in hominib. qualis, in brutis vero aliter. Ac rursū quod
 in animantib. ratione destitutis non est benefica : quinimo dif-
 crepat, in hominib. iracundiā & cupiditatem suffocans. Et ho-
 rum alios quidem rationis participes viros intelligere decet,
 alios vero irracionales. Homines tamen omnes fato subijciun-
 tur, genesi, & mutationi. ⁷ Hæc autem initium & finis fati exi-
 stunt. Omnes eñ homines fatalia ferunt. Elegantes autē quib.
 mentē præesse diximus, non perinde ac alij patiuntur: quin etiā
 nequitiam abhorrentes, nec mali existentes sufferunt. Qui de-
 nuo ais, o Pater, adulter num malus, homicida num malus, * &
 reliqui omnes? Atqui eximius ille, o fili, nō adulter, tolerabit,
 ast velut adulter, nec homicida, sed tanquā homicida. Nā qua-
 litatis mutatio vitari non potest, nec generationis. Nequitiam
 autē mentem habenti fugere licet. ⁸ Bonum itaq; geniū, o fili,
 semper dicentē audiui, quæ si literis cōmendasset, admodum
 humanum genus subleuasset. Ille namq; vnicus, o fili, vere tan-
 quam primo-genitus Deus omnia intuitus, Diuina verba effa-
 tus est. Audiui quippe eum quondam dicentē, vnum esse om-
 nia, præcipue corpora intelligibilia. Viuimus quidē potentia,
 efficacia, & æuo. Mens itaq; huius Deus est : quæ & ipseus est
 anima. Hoc posito, nihil ab intelligibilib. semotū est, maxime
 cum fieri possit, mentem omnib. dominantem ac animam Dei
 existentem, quæ vult exequi. ⁹ Tu vero considera, & hunc ser-
 monem ad quæstionem, quam a me dudum siscitabaris, reduc,

- καὶ ἐδὲν κόρον ἔχουσι τὸ κακόν. θυμοὶ γὰρ καὶ ἐπιθυμίαι ἄλλοις
κακίαι ὑπερέβλουσαι. ταύταις δὲ ὡςπερ τιμωρὸν καὶ ἔλεγχον,
5 ὁ θεὸς ἐπέσεισε τὸν νόμον. Ἐνταῦθα, ὦ πάτερ, ὁ περὶ τῆς εἰ-
μαρμένης λόγος ὁ ἔμπεροσθεν μοι ἐξεληλυθώς, κινδυνεύει ἀνάξε-
πεσθαι, εἰ γὰρ πάντως εἰμαρταί τὰ δέπνι μοιχεύσαι, ἢ ἱεροσυλῆσαι,
ἢ ἄλλο τι κακὸν δράσαι, διὰ τί κολάζεται ὁ ἐξ ἀνάγκης τῆς εἰ-
μαρμένης δράσας τὸ ἔργον. Εἰμαρμένης γὰρ πάντα τὰ ἔργα, ὡ
τέκνον, καὶ χωρὶς ἐκείνης ἐδὲν τι τὸ σωματικόν, ἔτε ἀγαθόν, ἔτε
κακὸν γενέσθαι συμβαίνει. εἰμαρταί δὲ καὶ τὸ κακὸν ποιήσαντα,
τὸ παθεῖν. καὶ διὰ τοῦτο δρᾷ, ἵνα πάθῃ ὁ πάχει, ὅπ' ἔδρασε.
- 6 Ἐνταῦθα, ὦ πάτερ, ὁ περὶ κακίας καὶ εἰμαρμένης λόγος. ἐν ἄλ-
λοις μὲν περὶ τούτων εἰρήκαμην· νῦν δὲ περὶ νοῦ ἐστὶν ἡμῖν ὁ λό-
γος, τί δυνάται νοῦς, καὶ πῶς ἐνδιάφορός ἐστιν, ἐν μὲν ἀνθρώ-
ποις τοίουςδε· ἐν δὲ τοῖς ἀλόγοις, ἠλλακμένους· καὶ πάλιν, ὅπ' ἐν
μὲν τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἐκ ἔστιν ἐνεργητικὸς, ἀλλ' ἀνόμοιος ἐν τῷ ἀν-
δράσι, τό, τε θυμικὸν καὶ τὸ ἐπιθυμητικὸν σθενύων. καὶ τούτων, τοὺς
μὲν, ἐλλογίμοις ἀνδράς δεῖ νοεῖν· τοὺς δὲ, ἀλόγοις. πάντες δὲ οἱ
ἀνθρώποι εἰμαρμένη ὑπόκεινται καὶ γενέσει, καὶ μεταβολῇ. ἀρχὴ
7 γὰρ καὶ τέλος ταῦτα εἰμαρμένης. Καὶ πάντες μὲν ἀνθρώποι
πάσχουσι τὰ εἰμαρμένα· οἱ δὲ ἐλλογίμοι, ἂν ἔφαμην τὸ νοῦν ἠέμενεύειν,
ἐχ' ὁμοίως τοῖς ἄλλοις πάσχουσιν· ἀλλὰ τῆς κακίας ἀπηλλακμένοι,
οὐ κακοὶ ὄντες πάσχουσι. Πῶς πάλιν λέγεις, ὦ πάτερ, ὁ μοιχός, ἔ
κακός; ὁ φονεὺς, οὐ κακός; καὶ οἱ ἄλλοι πάντες; Ἀλλ' ὁ ἐλλογίμος,
ὡ τέκνον, ἔ μοιχεύσας πείσεται, ἀλλ' ὡς μοιχεύσας, οὐδ' ἐφονεύσας,
ἀλλ' ὡς φονεύσας. καὶ ποιότητα μεταβολῆς ἀδυνάτον ἐστὶ διεκφυ-
γεῖν, ὡςπερ καὶ γενέσεως. κακίαν δὲ τὰ νοῦν ἔχοντι διεκφυγεῖν ἐστὶ.
- 8 Διὸ καὶ τὸ ἀγαθοῦ δαίμονος, ὡ τέκνον, ἐγὼ ἤκουσα λέγοντος ἀεί-
καὶ εἰ ἐγγράφως ἐδεδώκει, παῖν ἀπὸ τῶ ἀνθρώπων γένος ὠφελή-
κει. ἐκείνος γὰρ μόνος, ὡ τέκνον, ἀληθῶς, ὡς περὶ λόγονος θεός, τὰ
πάντα καπιδὼν, θεῖους λόγους ἐφθέγγετο. ἤκουσα γοῦν αὐτῆ πῶς
λέγοντος, ὅπ' ἐν ἐστὶ τὰ πάντα, καὶ μέγιστα νοητὰ σώματα· ζῶμην τὰ ἀγα-
θὰ δυνάμει, καὶ ἐνεργείᾳ, καὶ ἀσπί. καὶ ὁ νοῦς τούτου τὰ ἄρα θεός ἐστιν, θεός
τὸ ὅπερ ἐστὶν αὐτῆ καὶ ψυχῆ· τῆς δὲ τοιοῦτου ὄντος, οὐδὲν δευτέρον τὸ ὅπερ
τῶ νοητῶν· ὡς οὖν δυνάτον νοῦν, ἀρχοντα πάντων, καὶ ψυχὴν ὄντα τῆ ἐστὶ
9 θεοῦ, ποιεῖν ὅπερ τὸ βούλεται. Σὺ δὲ νόει, καὶ τὸ λόγον τῆτον τὸ βύλε-
ἀνεργηκαί φερός τὴν πῶευσιν, ἡ ἐπίδου μου ἐν τοῖς ἔμπεροσθεν ταί.

de mentis inquam fato. Nā si litigiosa verba semoueris accurate, o fili, haud dubie cōperies mētem Dei animam omnib. imperare, * cum fato |, tum legi, ac cæteris omnibus. Nihilq; illi vltra potentiam esse, neq; humanam animā fato superponere, * neq; eādē ea quæ illi cōgruunt aspernantē fato subiugare|. Hæc quidē hæctenus boni Dæmonis optima dicta sunt. Hæc Diuinitus, o Pater, vere, ac frugaliter. ¹⁰ Id quidē mihi etiam patefac. Dicebas nāq; in animantib. ratione destitutis, mētem naturæ officiū exequi, vna cum eorum affectib. operantē. Animalium autē irrationabilium affectus, ni fallor, passiones sunt. * Si autē mens cum affectib. operetur, affectus vero passiones sunt | : mens itaq; passionib. concolor, passio erit. Euge, o fili, ingenue percuntaris, æquū est & me respōdere. ¹¹ Omnia, o fili, incorporea quæ in corpore, patibilia sunt, ac ipsa proprie passiones sunt. Omne namq; mouens corpore vacat. Omne vero motum, corpus. Incorporea autē a mente mouētur, motus vero passio est. Vtraq; nimirum patiuntur, & mouens ac motum, aliud quidē imperans, aliud obediens. Corpore vero liber, & passione liber est. Quinimo, o fili, quandoq; nihil est passionis exors: alit omnia patibilia sunt. Discrepat autē a patibili passio. Alterū etenim agit, alterum vero patitur. Corpora autem per seipsa operantur, aut equidem immobilia sunt, aut mouentur. vtrunlibet fuerit, passio est. Incorporea vero semper operātur, ac proinde patibilia sunt. Ne ideo te denominationes cōfundant. nā actio & passio idem sunt, faustiore tamen vti nomine graue non erit. ¹² Planissime, o Pater, sermonem demōstrasti. Illud quoq;, o fili, conspice. Deum nēpe duo hæc homini contulisse præter mortalia animantia cuncta, mentē scilicet ac verbum, immortalitate paria. * Enunciatiuū enim verbum habet|. Si igitur quispiam hisce, vt decet, vsus sit: nihilo ab immortalib. discrepat: quinetiā corpore liberatus, ab vtroq; ad Deorum & beatorum cœtum deducetur. ¹³ Reliqua autem animantia, o Pater, nū verbo vtuntur? Non, fili, sed voce. Prorsus nāq; a voce verbum segregatur. Cōmune enim hominibus cunctis verbum: vox autē singulis animantium generib. propria. Verū ac hominibus, o Pater, per singulas nationes differens est verbū?

λέγω δὲ περὶ τῆς εἰμαρμένης τῆ νῦν. ἐὰν γὰρ τοὺς ἐρειτικούς λό-
 γους ἀκείβας ἀφῆλη, ὡ τέκνον, εὐρήσεις ὅτι ἀληθῶς πάντων ὀπι-
 κρατεῖ ὁ νῦς, ἢ τῆ θεοῦ ψυχῆ, καὶ εἰμαρμένης, καὶ νόμου, καὶ τῶν
 ἄλλων πάντων· καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἀδύνατον, οὔτε εἰμαρμένης ὑπερά-
 νω † θεῖα ψυχὴν ἀνθεραπίνω, ἕτε ἀμελήσασαν ἀπερ συμβαί- † θεν
 νει, ὑπὸ τὴν εἰμαρμένω † θεῖα. καὶ ταῦτα μὲν ὅτι τοσούτον λε- † εν
 λέξω † τὰ τῆ ἀγαθῆ δαίμονος ἄρεια. † Καὶ θεῖως, ὡ πάτερ, ταῦ- † εἶναμ.
 10 τα, καὶ ἀληθῶς καὶ ὠφελίμως. 10 Ἐκεῖνο δὲ μοι ἐπι δὲ σα- † τὰ
 φησον. ἔλεγε γὰρ τὸν νοῦν ἐν τοῖς ἀλόγοις ζώοις, φύσεως δίκην † κή
 ἐνεργεῖν, σπερροῦντα αὐτῶν ταῖς ὀρμαῖς· αἱ δὲ ὀρμαὶ τῶν ἀλό-
 γων ζώων ὡς οἶμα, πάθη εἰσὶν· εἰ δὲ καὶ ὁ νῦς σπερροῦνταῖς
 ὀρμαῖς, αἱ δὲ ὀρμαὶ πάθη, καὶ ὁ νοῦς ἄρα πάθος ἐστὶ, συχρομα-
 τίζων τοῖς πάθεσιν. Εὐγε, ὡ τέκνον, γεννάως πυρῶν· δίκαιον
 11 δὲ καὶ μὲν δὲ κείναδς. 11 Πάντα, ὡ τέκνον, τὰ ἐν σώματι ἀσώ-
 ματα, παθητὰ, καὶ κείως αὐτὰ ἐστὶ πάθη. πᾶν γὰρ τὸ κινεῖν, ἀ-
 σώματον· πᾶν δὲ τὸ κινεῖν, σῶμα· καὶ τὰ ἀσώματα δὲ κινεῖ-
 ται ὑπὸ τῆ νῦν· κίνησις δὲ, πάθος. πάθει οὖν ὁμφοπέρα, καὶ τὸ
 κινεῖν, καὶ τὸ κινεῖν, τὸ μὲν ἄρχον, τὸ δὲ ἀρχόμενον ἀπαλλα-
 γῆς δὲ τῆ σώματος, ἀπηλλόγη καὶ τῆ πάθους. μάλλον δὲ ποτε, ὡ
 τέκνον, εἰδὲν ἀπαθές· πάντα δὲ παθητὰ. διαφέρει δὲ πάθος παθη-
 τῶ. τὸ μὲν γὰρ ἐνεργεῖ, τὸ δὲ πάθει· τὰ δὲ σώματα, καὶ κατ'
 αὐτὰ ἐνεργεῖ· ἢ γὰρ ἀκίνητὰ ἐστὶν ἢ κινεῖται· ὁπότερον δὲ ἀντὶ, πά-
 θος ἐστὶ· τὰ δὲ ἀσώματα, αἰεὶ ἐνεργεῖται· καὶ δὲ τὰ παθητὰ ἐστὶ.
 μὴ ἔν σε αἱ φεσηγορίαι ταραττίτασαν· ἢτε γὰρ ἐνεργεῖ καὶ τὸ πά-
 θος, ταυτὸν ἐστὶν· εὐφημότερον δὲ τῆ ὀνόματι χρήσαδς, εἰ λυπεῖ.
 12 12 Σαφέστατα, ὡ πάτερ, τὸ λόγον ἀποδέδωκες. Κεῖνο δὲ ὅ-
 ρα, ὡ τέκνον, ὅτι δύο ταῦτα τῶ ἀνθεραπῶ ὁ θεὸς παρὰ πάντα τὰ
 θνητὰ ζῶα ἔχει· τὸν τε νοῦν καὶ τὸν λόγον, ἰσότημα τῆ ἀθα-
 νασία· τὸν δὲ φεσηγορικὸν λόγον ἔχει. τούτοις δὲ εἴτις χρήσαστο
 εἰς ἃ δεῖ, οὐδὲν τῶν ἀθανάτων διοίσει· μάλλον δὲ καὶ ἐξελθῶν
 ἐκ τῆ σώματος, ὁδηγήσεται ὑπὸ ἀμφοτέρων, εἰς τὸ τῶν θεῶν
 13 καὶ μακρότερον χρόνον. 13 Τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα, λόγῳ εἰ χρήται,
 ὡ πάτερ; Οὐ τέκνον, ἀλλὰ φωνῆ. πάμωλου δὲ διαφέρει
 λόγος φωνῆς· ὁ μὲν γὰρ λόγος, κοινὸς πάντων ἀνθεραπῶν· ἰ-
 διά δὲ ἐκάστου φωνῆ ἐστὶ γένους ζώου. Ἀλλὰ καὶ τῶν
 ἀνθεραπῶν, ὡ πάτερ, ἕκαστον κατὰ εἶδος διαφέρει ὁ λόγος.

Differens equidē, o fili. * Sed vt vnus est homo | ita & verbum
vnum est: quod explicatū, idem in Ægipto, Perfide, & Græcia,
esse cōperitur. Videris autē mihi, o fili, vires, & amplitudinem
ignorare verbi. Beatus nāq; Deus Bonus Dæmon, animā qui-
dem in corpore esse, mentē in anima, Verbum in mente: Deū
itaq; horum patrē effatus est. ¹⁴ Verbū igitur imago est men- ¹⁴
tis, * mens autē Dei, & corpus ideæ, idea autē animæ. Materiæ
ergo subtilissimum aer, aeris anima, animæ mens, mentis Deus,
Et Deus quidē circa omnia & per omnia. Mens autē circa a-
nimam, anima circa aerem, aer circa materiam. Neceffitas au-
tem, prouidentia, & natura, instrumenta sunt mundi, & ordinis
materiæ. Intelligibilium autē vnumquodq; essentia est, essentia
vero ipsorum, esse idem. Corporum autē vniuersi singula, mul-
ta sunt. Corpora nāq; composita eundem statum habentia, ac
mutationem ad inuicem efficientia, eiusdē status incorruptio-
nem obseruant. ¹⁵ In alijs autē cunctis corporib. cōpositis, sin- ¹⁵
gularum numerus est. Nā absq; numero cōstructio, structura,
aut dissolutio, fieri non potest. Vnitates autē numerum gene-
rant, ac adaugent, ac denuo solutę in seipsas excipiunt. Materia
vero vnica est. Omnis simul hic mundus, magnus Deus, & ma-
ioris imago, ac ipsi coniunctus, patris ordinem & voluntatem
obseruans, plenitudo vitæ est. Ac nihil est in hoc patriæ resta-
urationis, nec vniuersi, nec partium, quod per omne æuum non
viuat: mortuū enim ne vnum quidem fuit, neq; est, neq; in mū-
do erit. Vitam namq; voluit pater ipsi inesse quoad constaret.
Quapropter Deum esse necessum est. ¹⁶ Quia itaq; lege po- ¹⁶
terunt, o fili, in Deo, in vniuersi imagine, in vitæ cōplemento,
mortua esse? Mors etenim corruptio est, corruptio autē abro-
gatio. Quomodo igitur incorrupti pars aliqua corrūpi potest,
aut Dei quicquā abrogari? Non igitur obeunt animalia quę ip-
sum incolunt, o Pater, partes eius existentia? Bona verba, o fili.
Rei denominatione deciperis. Non equidē moriuntur, o fili,
quinimo dissoluuntur tanquā coadunata corpora. Dissolutio
autē mors non est, at temperamenti solutio. Dissoluuntur qui-
dem, non vt pereant, sed vt noua fiant. ¹⁷ Insuper quæ est vitæ ¹⁷
efficacia? nū motus? Quid igitur in mundo motus expers? Nil,

- Διάφορος μὲν, ὡς τέκνον· εἷς δὲ ὁ ἀνθρώπος, ἔπειτα καὶ ὁ λόγος εἷς
 ἐστίν, καὶ μεθερμηνεύεται καὶ ὁ αὐτὸς εὐρίσκεται καὶ ἐν Αἰγύπτῳ,
 καὶ Περσίδι, καὶ Ἑλλάδι. δοκεῖς δέ μοι, ὡς τέκνον, ἀγνοεῖν ἀρετὴν
 καὶ μέγας λόγου. ὁ γὰρ μακάριος θεὸς, ἀγαθὸς δαίμων, ψυ-
 χὴν μὲν ἐν σώματι ἔφη εἶναι· νοῦν δὲ ἐν ψυχῇ· λόγον δὲ ἐν τῷ
 14 **νοῷ**· τὸν οὖν θεὸν τούτων πατέρα. 14 Οὖν λόγος ἐστὶν εἰκὼν
 τῆς νῆς, καὶ νῆς τῆς θεῆς· καὶ τὸ σῶμα δὲ τῆς ἰδέας· ἢ δὲ ἰδέα τῆς ψυ-
 χῆς. ἐσὶν οὖν τῆς μὲν ὕλης τὸ λεπτομέρεςατον, αἴρ· ἀέρος δέ, ψυχῆ·
 ψυχῆς δέ, νοῦς· νῆ δὲ, θεός· καὶ ὁ μὲν θεὸς, περὶ πάντα καὶ διὰ πάν-
 των· ὁ δὲ νοῦς, περὶ τὴν ψυχὴν· ἢ δὲ ψυχῆ, περὶ τὸ αἶρα· ὁ δὲ αἴρ,
 περὶ τὴν ὕλην. ἀνάγκη δὲ καὶ ἡ φρόνις, καὶ ἡ φύσις, ὄργανά ἐστι τῶν
 κόσμου, καὶ τῆς τάξεως τῆς ὕλης· καὶ τὸ μὲν νοητῶν ἕκαστόν ἐστιν ἐ-
 σία· ἐσία δὲ αὐτῶν, ἢ ταυτότης· τὸ δὲ τῶν παντῶν σαμμάτων ἕκαστον
 πολλὰ ἐσὶν. ἔχοντα γὰρ τὴν ταυτότητα τὰ συνθετὰ σώματα, καὶ
 τὴν μεταβολὴν εἰς ἀλλήλα ποιούμενα, αἰεὶ τῆς ταυτότητος τὴν ἀ-
 15 **φθαρσίαν** σώζει. 15 Ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συνθέτοις πᾶσι σώ-
 μασιν, ἀειδμὸς ἕκαστου ἐστίν. χωρὶς γὰρ ἀειδμοῦ σύστασιν, ἢ συνθε-
 σιν, ἢ διάλυσιν, ἀδύνατον γενέσθαι. αἱ δὲ ἐνάδες, τὸ ἀειδμὸν γεννώσι
 καὶ αὔξουσι· καὶ πάλιν διαλυόμενα, εἰς ἑαυτὰς δέχοντα. καὶ ἡ ὕλη
 μία· ὁ δὲ σύμπας κόσμος ἕτερος, ὁ μέγας θεός, καὶ τῶν μείζονος εἰκῶν,
 καὶ ἠνωμένος ἐκείνω, καὶ συσώζων τὴν τάξιν, καὶ βέλησιν τῶν πάρος πλή-
 16 **ροσμά** ἐστὶ τῆς ζωῆς. καὶ ἔθεν ἐσὶν ἐν τούτῳ διὰ παντὸς τῶν ἀιδ-
 νος, τῆς πάσης ἀποκαταστάσεως, ἔτε τῶν παντῶν, οὔτε τῶν κα-
 τὰ μέρος, ὁ οὐχὶ ζῆ. νεκρὸν γὰρ οὐδὲ ἐν, οὔτε γέγονεν, οὔτε ἐστίν,
 ἔτε ἔσται ἐν κόσμῳ. † ζῶν γὰρ ἠθέλησεν ὁ πατὴρ αὐτῶν εἶναι, ἔστ' † ζῶον
 16 **ἀνὸ** συνέστηκε· διὸ καὶ θεὸν εἶναι ἀνάγκη. 16 Πῶς ἀνὸν δύνα-
 μος, ὡς τέκνον, ἐν τῷ θεῷ, ἐν τῇ τῶν παντῶν εἰκόνι, ἐν τῷ τῆς ζωῆς
 πληρομάτι, νεκρὰ εἶναι· ἢ γὰρ νεκρότης, φθορὰ ἐσὶν· ἢ δὲ φθορὰ,
 ἀπώλεια· πᾶς οὖν μέρος πὶ δύναται φθαρήναι τῶν ἀφθάρτου, ἢ
 ἀπολέσθαι πὶ τῷ θεῷ. Οὐκ ἀποθνήσκει οὖν, ὡς πατὴρ, τὰ ἐν αὐ-
 τῷ ζῶα, ὄντα αὐτοῦ μέρος; Εὐφήμεσον, ὡς τέκνον, πλανώμενος
 τῇ φροσηγορίᾳ τοῦ γινομένου. οὐ γὰρ ἀποθνήσκει, ὡς τέκνον,
 ἀλλ' ὡς συνθετὰ σώματα διαλύεται· ἢ δὲ διάλυσις, οὐ θάνα-
 27 **τος** ἐστίν, ἀλλὰ κράματος διάλυσις· διαλύεται δὲ, οὐχ ἵν' ἀπό-
 ληται, ἀλλ' ἵνα νέα γένηται. 17 Ἐπεὶ τίς τῆς ζωῆς ἐστὶν ἢ
 ἐνέργεια· οὐχὶ κίνησις; Τί οὖν ἐν τῷ κόσμῳ ἀκίνητον. Οὐδὲν,

o fili. Nūquid terra tibi apparet immobilis, o Pater? Nequaquā
 fili, quin etiā plurib. tractatur motibus, sola vero & quiescens.
 Quomodo risum id non excitaret, omniū altricem orbari mo-
 tu, quæ pullulat ac omnia gignit. non enim sine motu potest
 quicquam parere pariens. Ridiculosissime vero fiscitabaris an
 quarta pars otiosa foret? nihil etenim aliud sibi vult immobile
 corpus præter otium, ¹⁸ Quidquid itaq; (in genere scito) o fili, est
 in mundo, mobile est, aut in decrementū, aut in incrementum. |
 Quod autē mouetur uiuit. Quod vero uiuit, nō necessario idē
 est. Vniuersus igitur mūdus simul est immutabilis, o fili. Partes
 autē eius omnes mutabiles, nihil vero interitui vel abrogatio-
 ni obnoxium. At denominationes homines cōcitant. Non enim
 generatio vita est, * at sensus, neque mutatio mors, at obliuio. |
 Cū hæc ita se habeant, cuncta a morte sunt libera, materia, vi-
 ta, spiritus, mens, anima, ex quibus omne constituitur animal.
¹⁹ Omne itaq; animal per seipsum mortis expers, potissimū au-
 tem omniū homo, qui Dei capax est, ac Dei essentiæ consors
 est. Cū hoc nāq; vnico animali Deus consuetudinē habet, no-
 ctu per somnia, interdiu per ostēta, ac per omnia illi futura præ-
 fatur, per aues, per intestina, per flatū, per arborē. Quare profi-
 tetur homo antea cta, præsentia, ac futura scire. ²⁰ Illud etiā in-
 tuere, o fili, quod scilicet vnumquodq; animalium vnicā mundi
 partē incolit, aquatilia aquā, terrestria terrā, sublimia aerē. Ho-
 mo autē hisce omnib. vitur, terra, aqua, aere, igne. Cœlū quidē
 inspicit, ac sensu illud attingit. Deus autē circa omnia & per o-
 mnia. Efficacia nāq; potentia est: Deūq; cognoscere non est a-
 cerbū. ²¹ Quod si ipsum spectare desideras, ordinē mundi cō-
 spice, ac ordinis concinnitatē, apparentiū necessitatē cōsidera,
 prouidentiamq; eorū quæ facta sunt, & facienda sunt. Materiā
 intuere, vitæ confertissimā existentē, tantæ authoritatis Deū,
 vna cū cunctis bonis ac pulchris Dijs Dæmonib. ac hominib.
 se mouentē. At ipsi, o Pater, prorsus sunt effectus. Si itaq; effe-
 ctus omnino sint, o fili, a quo sunt? Nū ab alio Deo? Aut igno-
 ras quod veluti mūdi mēbra Cœlū, Terra, Aqua, Aer, existūt.
 Haud secus Dei mēbra sunt, Vita, immortalitas, efficacia, * spi-
 ritus, necessitas, prouidentia, natura, anima, & mens. Omnium

ὡ τέκνον. Οὐδ' ἡ γῆ ἀκίνητός σοι δοκεῖ, ὦ πάτερ; Οὐ τέκνον,
 ἀλλὰ καὶ πολυκίνητος μόνῃ ἴδῃ καὶ σάσιμος. πῶς οὐκ αὖ γελοῖον εἶη
 τὴν τροφὸν πάντων ἀκίνητον εἶναι, τὴν φύουσαν καὶ γεννάσαν τὰ πάν-
 τα. ἀδύνατον γὰρ χωρὶς κινήσεως φύειν τι τ' φύοντα. γελοϊότατον δὲ
 ἐπίπτου, εἰ τὸ τέταρτον μέγεθος ἀργὸν ἔσται. οὐδὲν γὰρ ἕτερον σημαίνει
 18 τὸ ἀκίνητον σῶμα, ἢ ἀργίαν. 18 Παῦ τρίτον, ἰσοδι καθευκτικῶς, ὡ
 τέκνον, τὸ ὄν ἐν κόσμῳ κινουόμενον ἢ κατὰ μείωσιν, ἢ αὐξήσιν· τὸ δὲ
 κινουόμενον, καὶ ζῆ· τὸ δὲ ζῶον πᾶν, οὐκ ἀνάγκη τὸ αὐτὸ εἶναι. ἂν γὰρ
 ὁμοῦ σύμπας ὁ κόσμος, ἀμεταβλητός, ὡ τέκνον, ἐστί· τὰ δὲ μέρη
 αὐτῆ πάντα μεταβλητά. οὐδὲν δὲ φθαρτὸν ἢ ἀπυλόμενον· αἱ δὲ
 φεροσηγορίαι τοὺς αὐθρότους ταράττουσιν. οὐ γὰρ ἡ γένεσις ἐστὶ
 ζωὴ, ἀλλ' ἡ ἀσθησις· οὐδὲ ἡ μεταβολὴ θάνατος, ἀλλὰ λήθη.
 τούτων τρίτον ἔπος ἐχόντων, ἀθάνατα πάντα. ἡ ὕλη ζωὴ, τὸ πνεύ-
 19 μα, ὁ νοῦς, ψυχὴ, † ἐξ ὧν πᾶν ζῶον σωθήσκει. 19 Παῦ ἄρα † ἐξ ἑ
 ζῶον ἀθάνατον δι' αὐτὸν· πάντων δὲ μᾶλλον ὁ αὐθρόπος, ὁ καὶ
 τῆ θεοῦ δευκτικὸς, καὶ τῆ θεοῦ σπουδαστικὸς. τούτῳ γὰρ μόνῳ τῶ
 ζῶῳ ὁ θεὸς ὁμιλεῖ, νυκτὸς μὲν δι' ὀνειρέσθαι, ἡμέρας δὲ δι' ἐξ συμβό-
 λων, καὶ διὰ πάντων αὐτῶ φερέγει τὰ μέλλοντα, διὰ ὀρνέων, διὰ
 σπλάγγων, διὰ πνεύματός, διὰ δρυός· διὸ καὶ ἐπαγγέλλεται ὁ
 αὐθρόπος ὅτις αὐτὸς τὰ φεροσηγενημένα, καὶ ἐνεστώτα, καὶ μέλ-
 20 λοντα. 20 Κακείνο δὲ ἄρα, ὡ τέκνον, ὅπ' ἔκαστον τῶν ζῶων, ἐν
 μέρει ὀφθαίτῃ τῆ κόσμου, τὰ μὲν ἐνυδρα τῶ ὕδατι, τὰ δὲ χερ-
 σάμα τῆ γῆ, τὰ δὲ μετάρσι τῶ ἀέρι· ὁ δὲ αὐθρόπος, τούτοις
 πᾶσι χρῆται, γῆ, ὕδατι, ἀέρι, πνεύ· ὀρᾶ δὲ καὶ οὐρανόν· ἀπτεται
 δὲ καὶ τούτου ἀσθήσει. ὁ δὲ θεὸς, καὶ περὶ πάντα καὶ διὰ πάντων.
 ἐνέργεια γὰρ ἐστὶ δύναμις· καὶ οὐδὲν δύσκολόν ἐστὶ νοῆσαι τ' θεόν, ὡ
 21 τέκνον. 21 Εἰ δὲ θέλεις αὐτὸν καὶ θεωρῆσαι, ἴδε τὴν τάξιν τῆ
 κόσμου, καὶ τὴν ἐυκοσμίαν τῆς τάξεως· ἴδε τὴν ἀνάγκην τ' φαινομένων,
 καὶ τὴν φερόνοιαν τ' γεγονότων τε καὶ γενομένων· ἴδε τὴν ὕλην πληρεστά-
 τῳ ἔσαν ζωῆς, τ' τηλικούτον θεὸν κινουόμενον, μετὰ πάντων ἀγα-
 θῶν καὶ καλῶν θεῶν τε καὶ δαυμόνων, καὶ ἀνθρόπων. Ἀλλ'
 αὐτὰ, ὡ πάτερ, ἐνέργεια ὅλως εἰσὶν; Εἰ οὖν ἐνέργεια ὅλως εἰσὶν,
 ὡ τέκνον, ὑπὸ τίνος οὖν ἐνεργοῦνται. ὑπὸ ἄλλου θεοῦ, ἢ ἀγνοεῖς
 ὅπ' ὡς περ τῆ κόσμου † μέλη εἰσὶν οὐρανός, καὶ γῆ, καὶ ὕδωρ, καὶ † μέρη
 ἀῆρ, τὸν αὐτὸν τρέπον μέλη ἐστὶ θεοῦ, ζωὴ, καὶ ἀθανασία ἐνέρ-
 22 γεια, καὶ † πνεύμα, καὶ ἀνάγκη, καὶ φερόνοια, καὶ φύσις, καὶ ψυχὴ, καὶ νοῦς, † ἄμα

autem horum perennitas est id quod Bonū dicitur: nihilq; est
 insuper eorum quæ fiunt, aut facta sunt, vbi non sit Deus. ²² In
 materia igitur, o Pater? Materia, o fili, seorsum est a Deo, vt quē-
 dam ipsi locū distribuas. Quid præter aceruum eā esse reris nō
 confectā? Si autē conficiatur, a quo conficitur? Efficacias nāq;
 Dei partes esse prædiximus. A quo ergo viua fiunt cuncta ani-
 mantia? a quo immortalitate donantur immortalia? a quo mu-
 tantur mutabilia? Aut equidē materiam, siue corpus, vel essen-
 tiam dixeris, has Dei peculiare efficacias esse scito. ²³ Materia
 nāq; materiæ habitū operatur, ac corporum corporalē habi-
 tum, essentia vero essentiæ habitū. Et hoc Deus est, hoc vniuer-
 sum. Nihil autē est in vniuerso quod nō sit. Ex quo nec magni-
 tudo, nec locus, nec qualitas, nec figura, neque tempus, circa
 Deum est. Omne namque est, Omne quidem, per omnia, ac
 circa omnia. Hoc verbum, o fili, venerare & celebra. Dei au-
 tem vna est cultura, non esse malum.

MERCVRII TRISMEGISTI, AD FI-
 LIVM TAT IN MONTE, SERMO ARCANVS,
 DE REGENERATIONE ET SILENTII
 PROFESSIONE,

CAPVT DECIMUM TERTIVM.

N generalibus, o Pater, per ænigmata non
 autem liquido differuisti de Deitate discep-
 tās, & nō patefecisti: cū diceres neminē ser-
 uari posse ante renascentiā: cum etiā tibi in
 montis transitu fierē supplex, postquā me-
 cum dissertasses, & accepissem, vt renascēdi
 muneris propositū edoceret. Hoc nimirū
 præter omnia solū ignoro. Teq; mihi traditurū dixisses, cum a
 mundo alienus eris. Expeditus sum, ac consiliū meum a mundi
 suadela secreui. Tu vero de defectus supple, quib. te mihi renascē-
 di noticiā traditurū dixisti, voce aut occulte proponens, o Trif-
 megiste, ignoro ex qua matrice natus sit homo, & ex quo se-
 mine. ² O fili, sapientia intelligibilis in silentio, ac semen id ve-

22 καὶ τούτων πάντων ἡ διαμονὴ, τὸ λεγόμενον ἀγαθόν; καὶ οὐκ ἐπ' ἐστὶ
 πῆ γινόμενων ἢ τ' γεγονότων, ὅπου οὐκ ἔστιν ὁ θεός; 22 Ἐν τῇ
 ὕλῃ οὖν, ὦ πάτερ; Ἡ γὰρ ὕλη, ὦ τέκνον, χωρὶς θεοῦ ἐστίν, ἵνα
 ποιὸν αὐτῇ διαμερίσῃς τόπον. τί δὲ οὖσαν ἢ σωρὸν αὐτὴν οἶει εἶ-
 ναι μὴ ἐνεργουμένην; εἰ δὲ ἐνεργεῖται, ὑπὸ τίνος ἐνεργεῖται. τὰς γὰρ
 ἐνεργείας ἐφαρμυ εἶναι μέρη τῆς θεῆ. ὑπὸ τίνος οὖν ζωοποιεῖται τὰ
 πάντα ζῶα· ὑπὸ τίνος ἀθανατίζεσθαι τὰ ἀθάνατα· ὑπὸ τίνος με-
 23 ταβάλλεσθαι τὰ μεταβλητὰ. εἴτε δὲ ὕλῃ, εἴτε σῶμα, εἴτε ἐσίαν
 φῆς, ἴσθι καὶ ταύτας αὐτὰς ἐνεργείας τῆς θεοῦ. 23 Καὶ ὕλη ἐνε-
 ργεῖ τὴν ὑλότητα, καὶ τ' σωματίων σωματότητα, καὶ ἡ οὐσία τὴν ἐ-
 σιότητα. καὶ τῆτό ἐστιν ὁ θεός, τὸ πᾶν. ἐν δὲ τῷ παντί, οὐδ' ἐν ἑσιν
 ὃ μὴ ἔστιν· ὅθεν οὔτε μέγεθος, οὔτε τόπος, οὔτε ποιότης, οὔτε
 χῆμα, οὔτε χρόνος περὶ τὸ θεόν ἐστίν. πᾶν γὰρ ἐστί· τὸ δὲ πᾶν διὰ
 πάντων καὶ περὶ πάντα. τῆτον τ' λόγον, ὦ τέκνον, θεωροῦναι, καὶ
 θρησκύει. θρησκεία δὲ τῆς θεῆ μία ἐστίν, μὴ εἶναι κενόν.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΥ,
 ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΙΟΝ ΤΑΤ ΕΝ ΟΡΕΙ
 ΛΟΓΟΣ ΑΠΟΚΡΥΦΟΣ ΠΕΡΙ ΠΑΛΙΓ-
 ΓΕΝΕΣΙΑΣ, ΚΑΙ ΣΙΓΗΣ
 ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ.

1 **Ε**Ν τοῖς γενικοῖς, ὦ πάτερ, ἀνιγματοδῶς, καὶ
 ἐπιλαυγῶς ἔφρασας περὶ θεότητος διαλεβο-
 μένος· καὶ οὐκ ἀπεκάλυψας, φάμενος μηδένα
 δύνασθαι σωθῆναι χωρὶς τῆς παλιγενεσίας, ἐμοῦ
 2 τῆς σὺ ἰκέτης γινόμενα ἐπὶ τῆς τῆς ὄρας μεταβά-
 σεως, μετὰ τὸ σὲ ἐμοὶ διαλεχθῆναι, καὶ πυθομένη
 τῆς παλιγενεσίας λόγον μαθεῖν, ὅτι τῆτον πα-
 2 ρα πάντα μόνον ἀγνοῶ· καὶ ἔφης ὅταν μέλλῃς κόσμους ἀπαλλοθῆναι,
 παραδίδόναι μοι ἔτοιμος εἶνόμενος, καὶ ἀπηλλοθῆναι τὸ ἐν ἐμοὶ φρόνη-
 μα, καὶ διὰ τῆς τῆς κόσμου ἀπάτης· σὺ δὲ μοι καὶ τὰ ὑσερήματα ἀναπλή-
 ρασσον, οἷς ἔφης μοι παλιγενεσίαν παραδίδόναι, θεωροῦναι ἐκ φωνῆς
 ἢ κρυβῆν· ἀγνοῶ, ὦ φησὶ μέγιστε, ἐξ οἷας μήτρας ἀνθρώπου ἐγενήθη,
 2 ἀπορᾶς δὲ ποίας. 2 ὦ τέκνον, σοφία νοεῖται ἐν σιγῇ, καὶ ἡ σπορά τὸ ἀ-

rum bonū. Quonam feminante, o Pater? Prorsus nāq; ambigo. Dei arbitrio, o fili. miror, o Pater, cuias is qui gignitur, est. Nam eius essentiae & intelligentiae quae in me est sorte carens, alius erit is, qui gignitur a Deo, Deus filius. Omne in omni, ex omnibus virtutibus, constitutū. Ænigma mihi dicis, o Pater, neq; more patris filium cōpellas. Hoc genus, o fili, nō edocetur: quinimo a Deo, quando libet, memoriae cōmendatur. ³ Quae fieri non possunt mihi dicis, o Pater, & violenta. Quare merito hāc refellere volo. Adeone natura alienus sum filius a paterno genere, ne me, o Pater, æmuleris: ingenuus em̄ sum filius. Renascēdi modū mihi dilucida. Quid dicā, o fili, fari non valeo præter hoc. Video non fictū spectaculum Dei cōmiseratione in me genitum: ac a meipso in immortale corpus exij, nuncque sum a me pristino alius, in mentē quidem natus. Hoc munus non edocetur, neq; per formatū hoc elementare videri potest. Quapropter constructa prius statura, mihi contēptui est. ⁴ Num, o Pater, quod colore imbutus sim, ac tactū & mensuram habeā, ab ijs nunc secretus sum. * Conspice me, o fili, oculis, dum obtutu fixē me corporeo visu consideras. Ego nunc non hisce oculis conspicio, o fili. In furorem non exiguum ac mentis insaniam cōiecisti me, o Pater. Nunc em̄ meipsum non video. O si & ex teipso, o fili, exijsses, ac eorū instar qui somniāt meditareris, citra somnū tamen. ⁵ Hoc quoq; mihi profer. Quis est renascētiaē auctor? Dei filius, homo vnus, Dei voluntate. Nunc deinceps, o Pater, obmutescere me cogis. a pristino nāq; furore alienus amplitudinē tuam specto, vna cum tua effigie, ac in ipsa, mendacio. Mortalium nāq; species in dies immutatur. Per tēpus etenim varia fit, in incrementū & diminutionem, mēdacij instar. ⁶ Verū itaq; quid erit, o Trismegiste? Quod immaculatum est, o fili, quod non definitur, non coloratū, sine figura, immotū, nudum, apparens, sibi cōprehensibile, immutabile, Bonum, incorporeū. Vtiq; insanio, Pater. Existimāte nāq; me abs te doctum effici, sensus mei obstructi sunt hāc noticia. Ita se res habet, o fili, pars sursum velut ignis fertur, pars deorsum vergit vt terra, pars humidū vt aqua, pars vt aer conspirat. Quā arte id sensu percipies, quod nec durū, nec humidum, nec constri-

θινὸν ἀγαθόν. Τίνος σπείραντος, ὦ πάτερ. τὸ γὰρ σωῶλον ἀποῤῥ.
 1 Τοῦ θελήματος τῆ θεοῦ, ὦ τέκνον. Καὶ ποταπὸς ὁ γεννώμενος, ὦ
 πάτερ, ἃ μείρους γὰρ τῆς ἐν ἐμοὶ οὐσίας καὶ τῆς νοητικῆς, † ἄλλος ἔσται † A
 ὁ γεννώμενος θεοῦ θεὸς πάς· τὸ πᾶν ἐν παντὶ ἐκ πάσαις δυνά-
 μεων συνεισός. Αἰνιγμα μὲν λέγεις, ὦ πάτερ, καὶ οὐχ ὡς πα-
 τὴρ υἱῷ διελέγη. Τοῦτο τὸ γένος, ὦ τέκνον, ἐ διδάσκειται, ἀλλ'
 3 ὅταν θέλῃ ὑπὸ τῆ θεοῦ ἀναμνησθεῖται. 3 Ἀδύνατά μοι λέ-
 γεις, ὦ πάτερ, καὶ βεβιασμένα· ὅθεν πρὸς ταῦτα ὀρθῶς ἀντει-
 πεῖν θέλω· ἀλλόθιος υἱὸς πέφυκα τῆ πατρικοῦ γένους; μὴ φθό-
 νει μοι πάτερ. γνήσιος υἱὸς εἰμι· διάφρασον μοι τῆς παλιγγενεσίας
 τὸν τρόπον. Τί εἶπω, ὦ τέκνον, οὐκ ἔχω λέγειν, πλὴν τῆτο, † ὁρῶ † ὁρῶν
 πν̄ ἐν ἐμοὶ ἀσπασον δέαν γαγεννημένω ἐξ ἑλέου θεοῦ, καὶ † ἐμαυτοῦ π
 3 ἐξελήλυθα εἰς ἀθάνατον σῶμα· καὶ εἰμι νῦν οὐχ ὁ πρῖν, ἀλλ' † ἐμαν
 ἐγεννήθην ἐν νῶ. τὸ πρῶτον τῆτο οὐ διδάσκειται, οὐδ' ἐ τῶ πλα-
 τὸν
 4 πῶ τούτῳ † σοικιῶδει οὐκ ἔστιν ἰδεῖν, καὶ δι' ὃ ἠμέλησά μοι τὸ † σοι-
 4 πρῶτον σῶμα εἶδος. 4 Οὐχ ὅτι κέχεσμαι, καὶ ἀφῆν ἔχω, χεῖρα
 καὶ μέτρον, ἀλλ' ὅτι τοῦτο εἰμι νῦν. Ὁρᾶς με, ὦ τέκνον, ὅ-
 3 δι' ὃ
 φθαλμοῖς, ὅτε δὴ κατανοεῖς ἀτενίζων σῶμα καὶ ὁράσει· οὐκ ὁ-
 φθαλμοῖς τούτοις θεωροῦμαι νῦν, ὦ τέκνον. Εἰς μανίαν με οὐκ
 ὀλίγη καὶ οἴρησι φρενῶν ἐπέσεισας, ὦ πάτερ. ἱμαντὸν γὰρ νῦν
 οὐκ ὁρῶ. Εἶδε, ὦ τέκνον, καὶ σὺ σεαυτὸν διεξελήλυθας, ὡς οἱ
 5 ἐν ὑπνῷ ὄνειροπολούμενοι, χωρὶς ὑπνου. 5 Λέγε μοι καὶ τῆτο
 τίς ἐστὶ γενεσιουργὸς τῆς παλιγγενεσίας. Ὁ τῆ θεοῦ πάς, ἀπ-
 3 θεοσπος εἰς, θελήματι θεοῦ. Νῦν τὸ λοιπὸν, ὦ πάτερ, εἰς ἀφα-
 σίαν με ἠνεγκας, τῶν πρῖν γὰρ ἀπολειφθεὶς φρενῶν, τὸ μέγεθος
 βλέπω τὸ σὸν, τὸ † σὺ αὐτῶ, ὦ πάτερ, τῶ χαρᾶ κτῆσαι καὶ ἐν † αὐτῶ
 6 τούτῳ ψεύδει· τὸ γὰρ θνητῶν εἶδος κατ' ἡμέραν ἀλλάσσεται.
 6 χεῖρα γὰρ ξέπειται εἰς αὐξήσιν καὶ μείωσιν ὡς ψεύδος. 6 Τί
 οὖν ἀληθές ἐστιν, ὦ ξισμέγιστε. Τὸ μὴ θολούμενον, ὦ τέκνον, τὸ
 μὴ διοριζόμενον, τὸ ἀχρόματον, τὸ ἀχρόματον, τὸ ἀτρεπτόν, τὸ
 3 γυμνόν, τὸ φαῖνον, τὸ ἡτῶ καταληπτόν, τὸ ἀναλλοιώτεον, τὸ ἀγαθόν,
 3 τὸ ἀσάματον. Μέμνηται ὄντως, ὦ πάτερ. δοκούντως γὰρ μου ὑπὸ
 3 σου σοφῶ γυγόνειαι, ἐνεφράχισαν αἱ ἀιδήσεις † μου τούτου τῆ † τῆτε
 νοήματος. Οὕτως ἔχει, ὦ τέκνον, τὰ μὲν ἀνωφερῆς ὡς πῦρ· τὸ δὲ μου
 3 καταφερῆς ὡς γῆ, καὶ ὑγρὸν ὡς ἕδωρ, καὶ συμπύον, ὡς ἀήρ·
 3 πᾶς ἀιδήτης αὐτὸ νοήσεις, τὸ μὴ σκληρόν, τὸ μὴ ὑγρὸν, τὸ ἀσφίγ-

Etum, nec transfiliens, quod tantū virtute & efficacia percipitur.
 7 Sola deest mens, quæ generationē, quæ in Deo est, intelligere
 possit. Impotens itaq; sum, o Pater. Absit, o fili, euoca ad te, &
 veniet: velis & fiet: corporis sensus abroga, * tum erit Deitatis
 genitura: purga te a materiae vindicib. ratione destitutis. Num
 apud me ipsum vindices habeo, o Pater? Haud exiguos, o fili,
 quinimo formidabiles ac multos. Nescio, o Pater. Prima, o fili,
 vltix ipsa est ignorantia, secunda mœror, tertia intemperātia,
 quarta cupiditas, quinta iniusticia, sexta auaritia, septima suade-
 la, octaua inuidia, nona dolus, decima ira, vndecima temeritas,
 duodecima prauitas. Sunt autem ipsæ duodecim numero. Sub
 ijs, o fili, quā plures aliæ per hunc carcerē corporis internū ho-
 minē sensu pati cōpellunt. 8 Secedunt autē hæ non affatim ab
 eo cuius miserescit Deus. Ita nāq; cōstituitur regenerandi sta-
 tus ac sermo. Cæterū, o fili, obmutesce: ac fauste ominare. Nā
 eapropter Dei miseratio se nobis non abdicabit. Letare igitur,
 o fili, noxijs per dei potētias ablatis, in sermonis articulationē.
 Venit in nos Dei noticia. Cū hæc venit, o fili, propulsa est igno-
 rantia. Venit in nos gaudij cognitio. Cū hæc adfuit, o fili, mœ-
 ror fugā inijt, ad eos qui eius sunt capaces. 9 Virtutē nuncupo
 ad gaudiū ducem, tēperantiam. O facultas gratissima! Alacres,
 o fili, ipsam assumamus. Quo modo vna cū adfuit, intemperan-
 tiam depulsi. Quartam vero nunc continentiam enuncio, vir-
 tutem cupidinib. aduersam. Gradus hic, o fili, iusticiæ sedes est.
 Aspice, o fili, quomodo nullo molimine iniusticiam expulerit.
 Iusti nāq; efficimur, absente iniusticia. Sextā, potentiam inter
 nos cōmunionem contra auaritiam voco. Qua recedente, iam
 veritatē euoco: tum suasio fugam arripit, & veritas auxiliatur.
 Intuere, o fili, quonam pacto Bonū adimpletum est, veritate fa-
 uente. A nobis enim inuidia demigravit. Veritati autē Bonum
 vna cum vita & luce accessit: nec vltra tenebrarū vltio quæquā
 subijt. Quinetiam superatæ impetus stridore volarūt. 10 Nosti,
 o fili, regenerandi morem. Denario fauēte, o fili, generatio in-
 telligibilis constructa est, quæ Duodenariū detrudit, & contē-
 platores effecti sumus generatione. Quicumq; igitur Dei mi-
 seratione ea quæ secundū Deum est generatione potitur, de-

7 7 † Δέη μόνη δὲ νόου δυναμένε νοεῖν τὴν ἐν θεῷ γένεσιν. Ἀδύ- † Δεο-
 νατος δὲ εἶμι, ὦ πάτερ. Μὴ γένοιτο, ὦ τέκνον· ὀπίσασαμ εἰς μένου
 εἰαυτὸν, καὶ ἐλεύσεταί· δέλησον, καὶ γίνεταί· κατάρρησον τὸ σῶματος δὲ τῶ
 τὰς ἀσθήσεις, καὶ ἔσαί ἢ γένεσις τῆς δευτέρας· κατάρρησον σεαυτὸν διὰ
 τὸ ἀλόγων τῆς ὕλης πτωχῶν. Τιμωρὸς γὰρ ἐν ἑαυτῷ ἔχω, ὦ
 πάτερ; Οὐκ ὀλίγοις, ὦ τέκνον, ἀλλὰ καὶ φοβεροῦς καὶ πολλοῦς.
 Ἀγνοῶ, ὦ πάτερ. Μία αὐτὴ, ὦ τέκνον, πτωρία, ἢ ἀγνοία· δού-
 τερα δὲ, λύπη· τρίτη, ἀκρασία· τετάρτη, ὀπίθυμία· πέμπτη, ἀ-
 δικία· ἕκτη, πλεονεξία· ἑβδόμη, ἀπάτη· ὀσθία, φθόνος· ἐνάτη,
 8 8 δόλος· δεκάτη, ὀργή· ἐνδεκάτη, ἀσώβητος· δωδεκάτη, κακία·
 εἰσὶ δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἀειθροῦ δώδεκα ὑπὸ δὲ ταύταις πλείονες ἄλ-
 λαι, ὦ τέκνον, διὰ τὸ δεσμωτηρίου τῶ σῶματος αἰσθητικῶς πά-
 8 8 ρχειν ἀναγκάζουσι τὸ ἐνδιάθετον αἰσθητικόν.
 Ἐκαστὸς, διὰ τῶ ἐλεηθέντος ὑπὸ τῶ θεοῦ· καὶ ἔτω σωίσταται ὁ τῆς
 παλιγγενεσίας ἔσποπος καὶ λόγος. λοιπὸν σώπῃσον, ὦ τέκνον, καὶ εὐφύ-
 9 9 μισσον· καὶ διὰ τῶ εὐκαταπαύσει τὸ ἔλεος εἰς ἡμῶς διὰ τῶ θεοῦ.
 χαίρει λοιπὸν, ὦ τέκνον, ἀνακαταρρόμητος ταῖς τῶ θεῶ δυνάμεσιν εἰς
 σωάρθεσιν τῶ λόβῃ· ἤλθεν ἡμῖν χάρις τῶ θεῶ, ταύτης δὲ ἐλδοῦ-
 σης, ὦ τέκνον, ἐξηλάθη ἢ ἀγνοία· ἤλθεν ἡμῖν χάρις χάρις· παρ-
 9 9 γομένης ταύτης, ὦ τέκνον, ἢ λύπη φεύξεταί εἰς τοὺς χωρῆντας αὐτῆν.
 9 9 Δύναμιν καλὰ ὀπί χάρις τὴν ἐκράτειαν. ὦ δύναμις ἠδίστη·
 ἄπορλαβόμεν αὐτῆν, ὦ τέκνον, ἀσμένεστα· πῶς ἄμα τῶ παρῆνός, εἰς
 ἀπόσατο τὴν ἀκρασίαν· τετάρτῳ δὲ νῦν καλὰ καρτερίαν, τὴν κατὰ
 τῆς ὀπίθυμίας δύναμιν· ὁ βαθμὸς ἕτος, ὦ τέκνον, δικαιοσύνης ἐστὶν ἑ-
 9 9 δρασμα· χωρὶς γὰρ κτίσεως ἴδε πῶς τὴν ἀδικίαν ἐξήλασεν· ἐδικαιώθη-
 9 9 μεν, ὦ τέκνον, ἀδικίας ἀπέσπῃ· ἔκτιν δύναμιν καλὰ εἰς ἡμῶς τὴν κα-
 9 9 τὰ τῆς πλεονεξίας κοινωσίαν· ἀποσάσπῃ δὲ, ἔπι καλὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ
 9 9 φεύγει ἀπάτη, ἀλήθεια παραγίνεταί· ἴδε παρὰ τὸ ἀσθὸν πεπλήρωται,
 ὦ τέκνον, παρῆνομένης τῆς ἀληθείας· φθόνος γὰρ ἀφ' ἡμῶν ἀσώβη-
 9 9 τῆ δὲ ἀληθεία καὶ τὸ ἀσθὸν ἐπεγένετο ἄμα ζωῆ καὶ φωτὶ· καὶ ἔκτιν
 9 9 ἐπὶ ἤλθεν ἐδεμία τῶ σκότους πτωρία· ἀλλ' ἐξέπῃσαν νικηθεῖσαι ῥοίζω.
 10 10 Ἐγνωκας, ὦ τέκνον, τῆς παλιγγενεσίας τὸ ἔσποπον· τῆς δεκάδος
 10 10 παρῆνομένης, ὦ τέκνον, σωετέθη νοερά γένεσις, καὶ τὴν δωδεκά-
 10 10 τῶ ἐξελαύνει· καὶ ἐθεωρήθημεν τῆ γένεσις· Ὅστις δὲ ἔτυχε κα-
 10 10 τὰ τὸ ἔλεος τῆς κατὰ θεὸν γενέσεως, τὴν σωματικὴν ἀσθῆσιν κατὰ

M

relieto sensu corporeo, seipsum ex istis constructum noscit, ac
 stabilis effectus a Deo letatur. O Pater, non oculorum aspectu
 imaginor, aut intelligibili facultatum efficacia, in caelo sum, in
 terra, in aqua, in aere, in animalibus, in plantis, in vtero, ante
 vterum, post vterum, ubique. ¹¹ At insuper id mihi dicas. Quam
 arte tenebrarum vltices duodecim numero, a decem virtutibus
 propulsae sunt. Quae forma, o Trismegiste? Tabernaculum hoc,
 o fili, quod exuimus, ex circulo animalium latore constat, qui-
 quidem ex duodecim numeris unius naturae ac omniformis ideae
 constructus est. ¹² Ad errorem tamen hominis, o fili, distinc-
 tiones in ipsis existunt, in operatione conexae. Temeritas namque ab
 ira non discernitur. Sunt & indefinitae. Iure itaque secundum re-
 ctam rationem diuisionem efficiunt, ut pote a decem potentijs
 propulsae, hoc est a denario. Denarius namque, o fili, animae geni-
 tor est: vita autem ac lux conexae sunt, quando unitatis numerus
 natus est a spiritu. Iure itaque unitas denarium habet, ac denarius
 unitatem. ¹³ Omne video, Pater, ac in mente meipsum. Is est re-
 nascendi habitus, o fili, non ultra in corpus triplici dimensione
 distans imaginari, propter hunc de regenerandi modo sermo-
 nem, in quem commentarium feci. Ne totius vniuersi calum-
 niatores in vulgus habeamur, ad quos ipse Deus haec non vult
 prodire. ¹⁴ Fare mihi, o Pater. Hoc corpus quod ex potentijs
 constat, solutionem ne quondam patietur? Melius ominare, & quae
 fieri non possunt, ne proferas. Quandoquidem peccares, & mentis
 tuae oculus fieret impius. Hoc sensibile naturae corpus, eminus
 est ab essentiali generatione. Hoc etenim dissolubile, illud vero
 indissolubile, hoc mortale, illud immortale. Ignoras quod na-
 tura Deus es, ac unius filius, atque ego. ¹⁵ Optarem, o Pater, per
 hymnum, benedictionem potentiarum, quam in octonario me na-
 to dicebas audire. Quemadmodum octonario Pimandras vati-
 cinatus est, o fili, sancte tabernaculi solutionem properas, nepe
 purgatus. Pimandras eius qui per se est Mens, non plura mihi
 quam scripta sunt tradidit, percipiens quod a meipso omnia in-
 telligere possim, ac quae cupiam audire, videreque cuncta: & ille
 pulchra me facere fuit. Quocirca virtutes quae in me sunt, in
 omnibus concinunt. ¹⁶ Volo, pater, audire atque haec intelligere cu-

- πῶν, ἑαυτὸν γνωρίζει ἐκ τούτων σωισάμενος, καὶ εὐφραίνεται ἀ-
 κληνῆς γενόμενος ὑπὸ τῆς θεοῦ. ὦ πάτερ, φαντάζομαι οὐχ ὀφθαλμοῖς ὀ-
 φθαλμοῖν, ἀλλὰ τῇ δὲ δυνάμει νοητικῇ ἐνεργείᾳ, ἐν ὕδατι εἶμι, ἐν γῆ, ἐν ἕδατι, ἐν ἀέρι, ἐν ζώοις εἶμι, ἐν φυτοῖς, ἐν γα-
 11 σπρὶ, πρὸ γαστρὸς, μετὰ γαστέρα παντῶν. ¹¹ Ἀλλ' ἐπὶ τὸ τό-
 μοι εἶπέ, πῶς ἀπμωραία τῆ σκότους ὄυσσι ἀειθμῶ δώδεκα,
 ὑπὸ δέκα δυνάμειν ἀπωδοῦνται. τίς ὁ τρέπος, ὦ τριμέγιστε.
 Τὸ σῆνος τῆτο, ὦ τέκνον, ὃ διεξελκλύθημεν, ἐκ τῆ ζωφόρου
 12 κύκλου σωῆσι καὶ τούτου σωεῶτος, ἐξ ἀειθμῶν δώδεκα ὄν-
 των τ' ἀειθμῶν, φύσεως μιᾶς παντομόρφου ἰδέας. ¹² Εἰς πλά-
 νην τῆ ἀνθρώπου δὲ ζυγαὶ ἐν αἰαῖς εἰσιν, ὦ τέκνον, ἠνωμένα
 ἐν τῇ κεφαλῇ. ἀχρεῖστὸς ἐστὶν ἡ πρῶτη τῆς ὀργῆς· εἰσὶ δὲ
 καὶ ἀόριστοι. εἰκότως οὖν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον, τὴν ἀπόστασιν
 ποιοῦνται, καθὼς καὶ ἀπὸ δέκα δυνάμειν ἐλαυνόμεθα, τούτε-
 σιν ἀπὸ τῆς δεκάδος. ἡ γὰρ δεκάς, ὦ τέκνον, ἐστὶ ψυχογόνος. Ζωὴ
 δὲ καὶ φῶς, ἠνωμένα εἰσιν, ἔνθα ὁ τῆς ἐνάδος ἀειθμὸς ἀπέφυκε
 τῆ πνεύματος. ἡ ἐνάς οὖν κατὰ λόγον τὴν δεκάδα ἔχει, καὶ ἡ δε-
 13 κὰς τὴν ἐνάδα. ¹³ Πάτερ τὸ πᾶν ὄρω, καὶ ἑμαυτὸν ἐν τῷ νοῦ.
 Αὕτη ἐστὶν ἡ παλιγενεσία, ὦ τέκνον, τὸ μικρὸν φαντάζει εἰς
 τὸ σῶμα τὸ τριχῆ διαστατὸν, διὰ τὸν λόγον τῆτον τὸν περὶ τῆς
 παλιγενεσίας, εἰς ὃν ὑπεμνημαποσάμην, ἵνα μὴ ὄρω διάβολοι
 τῆ παντὸς εἰς τοὺς πολλοὺς, εἰς οὓς ἄλλος οὐ θέλει θεός. † αὐ-
 14 ¹⁴ Εἰπέ μοι, ὦ πάτερ, σῶμα τῆτο τὸ ἐκ δυνάμειν σωεῶτος
 λύσιν ἴχει ποτέ; Εὐφῆμισσον. καὶ μὴ ἀδύνατα φθέγου, ἐπεὶ
 ἀμαρτήσεις, καὶ ἀσεβηθήσεται σου ὀφθαλμοῖς τῆ νοῦ. τὸ ἀόρη-
 τὸν τῆς φύσεως σῶμα, πόρρωθεν ἐστὶ τῆς οὐσιώδους γενέσεως. τὸ
 μὲν γὰρ ἐστὶ διαλυτὸν, τὸ δὲ ἀδιάλυτον καὶ τὸ μὲν θνητὸν, τὸ δὲ
 ἀθάνατον. ἀγνοεῖς ὅτι θεός ἀπέφυκας, καὶ τῆ ἐνὸς πᾶς, ὃ κἀγὼ;
 15 ¹⁵ Εβουλόμην, ὦ πάτερ, τὴν διὰ τῆ ὕμνου εὐλογίαν, ἡ ἔφης
 ὅτι τὴν ὀρθοτάδα γενομένου μου ἀκούσαι τῶν δυνάμειν. Καθὼς
 ὀρθοτάδα ὁ Ποιμάνδρης ἐθέσπισε τέκνον, καλὰς σπεύδεις λύσαι
 τὸ σῆνος, κεκαθαρμένος γὰρ ὁ Ποιμάνδρης, ὁ τῆς ἀνθεΐας νοῦς,
 πλέον μοι τῶν ἐγγεγραμμένων οὐ παρέδωκεν, εἰδὼς ὅτι ἀπ' ἑμαυτοῦ
 δυνήσομαι πάντα νοεῖν καὶ ἀκούειν ὧν βούλομαι, καὶ ὄρω τὰ πάντα καὶ
 ἐπέτρεψέ μοι ἐκεῖνος ποιεῖν τὰ καλὰ. διὸ καὶ ἐν πᾶσιν καὶ ἀδύναμεις
 16 ἀγὲν ἐμοὶ ἄδουσι. ¹⁶ Θέλω πάτερ ἀκῶσαι, καὶ βέλομαι ταῦτα νοῆσαι.

pio. Sile, o fili, & cōpositam nunc benedictionem ausculta, renascendi hymnum: quē inconsulte in lucē sic promere nō censui: nisi tibi in fine totius. Quae hoc non edocetur, quinimo in silentio delitescit. Sic itaq; o fili, in loco subdiuali stās, austrū ventū aspectans, circa Solis occumbentis lapsum, adora. Haud fecus & redeunte Sole, ad subsolanum. O fili, itaque quiesce.

CANTIO ARCANA.

¹⁷ Omnis mundi natura hymni auditū excipiat. Diffecare Terra. Perfringatur omnis pluuiāe vectis. Arbores ne tremite. Cātaturus sum fabricāe dominū, & omne ac vnum. Perrumpimini coeli. Quiescite venti. Immortalis Dei circulus meam precationē suscipiat. Omnia nāq; construētē cantare debeo, eum qui Terrā concreuit: Caelum appendit: ex oceano aquam dulcem * in terrā cultam & incultam | existere iussit, in alimentum & possessionem cunctorum hominum. Qui ignem splendere in omnē operationē Dijs ac hominib. imperauit. Omnes vna ipsi benedictionem praestemus in caelis sublimi, vniuersę nature structori. Ilte qui mentis est oculus, mearum potentiarum benedictionē recipiat. ¹⁸ Quae in me estis potentiae vnum & omne canite. Cum voluntate mea omnes quae in me estis virtutes concinite. Notitia sancta, a te illustratus, lux intelligibilis per te psallens, in mentis iubilo laetor. Potentiae meae cunctae, vna mecum psallite. Tu quoq; tēperantia mecum cane. Iustitia mea iustum per me canta. Cōmunio, quae in me es, totū cane. Per me, o Veritas, veritatem cane. O Bonum, Bonum cane. O Vita, & lux a nobis ad vos benedictio transcendit. O Pater, virtutum efficacia, tibi gratias ago. O Deus, mearum efficaciarū virtus, grates tibi rependo. Per me tuum verbum te psallit: per me, o Totum, verbo verborum sacrificium excipe. ¹⁹ Hęc quę in me sunt potentiae, vociferantur: te totum cōcinunt, tuam voluntatē peragunt. Abs te tua voluntas ad te, o Totum. A cunctis verborum hostiā suscipe. Totum quod in nobis est, o Vita, serua, o lux illustra, o spiritus Deus. Tuum nāq; sermonē mens gubernat: o spiritus lator opifex. Tu es Deus. Hęc tuus homo, per ignem, per aerem, per terram, per aquam, per spiritum, per

Ἡσύχασον, ὦ τέκνον, κὲ τῆς ἀρμοζούσης νῦν ἀκουεῖς ἑυλογίας, ἢ ἕμνον τῆς παλιγγενεσίας, ὃν οὐκ ἔχεινα οὕτως ἐκφάναι ἑυκόλως, εἰ μὴ σοὶ ὅπι τέλει τῆ παντός· ὅθεν τῆτο εἰς διδασκείαι, ἀλλὰ κρύπτεται ἐν σιγῇ. οὕτως οὖν, ὦ τέκνον, † σαὺς ἐν ὑπαίθρῳ τόπῳ, νότῳ ἀνέμῳ δαπο- † τὰς
 βλέπων, περὶ κατὰ φρεσὶν ἡλίου δύνοντος φεροσύνει, ὁμοίως κὲ ἀνιόν-
 τος φερὸς ἀπηλιώτῳ. Ἡσύχασον οὖν, ὦ τέκνον.

Τ Μ Ν Ω Δ Ι Α Κ Ρ Υ Π Τ Η .

17 17 ΠΑΣΑ φύσις κόσμου, φερεσδεχέσθω τῆ ἕμνου τὴν ἀκοήν. ἀνοίγηθι γῆ, ἀνοίγητω μοι πᾶς μεχλὸς ὄμβρου. τὰ δένδρα μὴ σείεσθε. ὑμνεῖν μέλλω τὸν τῆς κτίσεως κύριον, καὶ τὸ πᾶν, καὶ τὸ ἐν. ἀνοίγητε οὐρανοὶ, ἀνεμοὶ τε στῆτε. ὁ κύκλος ὁ ἀθάνατος τῆ θεῶ, φερεσδεχέσθω μοι τὸν λόγον. μέλλω γὰρ ὑμνεῖν ἢ κτίσαντα πάντα, τὸν πῆξαντα τῳ γῆ, καὶ οὐρανὸν κρεμάσαντα, καὶ ὅπιτάξαντα ἐκ τῆ ὠκεανοῦ τὸ γλυκὺ ὕδωρ εἰς τῳ οἰκουμένῳ καὶ ἀοικητον ὑπάρχειν εἰς δὲ ἄεθρῳ καὶ κτίσιν πάντων ἀνθρώπων· ἢ ὅπιτάξαντα πῦρ φανίωαι εἰς πᾶσαν φερεσξίν θεοῖς τε κὲ ἀνθρώποις. δῶμῳ πάντες ὁμοῦ αὐτῶ τῳ ἑυλογίαν τῶ ἐπὶ τῶν οὐρανοῶν μετεώρῳ, τῶ πάσης φύσεως κτίσει. οὗτός ἐστιν ὁ τῆ νόου
 18 ὀφθαλμός, κὲ δέξαιτο τῆ δυνάμεων μοι τῳ ἑυλογίαν. 18 Αἱ δυνάμεις αἱ ἐν ἐμοὶ, ὑμνεῖτε τὸ ἐν, καὶ τὸ πᾶν. σιωάσατε τῶ δελήματί μοι πᾶσαι αἱ ἐν ἐμοὶ δυνάμεις. γνάσις ἀγία, φωπαθίς δαπο σοῦ, δια σοῦ τὸ νοήτον φῶς ὑμῶν, χαίρεθ ἐν χαρῆ νόου. πᾶσαι δυνάμεις ὑμνεῖτε σὺ ἐμοὶ, κὲ σὺ μοι ἐγκράτεια ὑμνεῖ. δικαιοσύνη μοι τὸ δίκαιον ὑμνεῖ δὲ ἐμοῦ. κοινωνία ἢ ἐν ἐμοὶ τὸ πᾶν ὑμνεῖ. δι ἐμοῦ ὑμνεῖ ἀλήθεια τῳ ἀλήθειαν. τὸ ἀγαθὸν ἀγαθὸν ὑμνεῖ. ζωὴ κὲ φῶς, ἀφ ἡμῶν εἰς ὑμᾶς χωρεῖ ἢ ἑυλογία. ἑυχαισῶ σοι πάτερ, ἐνεργῆα τῶν δυνάμεων. ἑυχαισῶ σοι θεέ, δύναμις τῆ ἐνεργῶν μοι. ὁ σὸς λόγος δι ἐμοῦ ὑμνεῖ σε. δι ἐμοῦ δέξαι τὸ πᾶν λόγῳ, λογικὴν θυσίαν. 19 Ταῦτα βοῶσιν αἱ δυνάμεις αἱ ἐν ἐμοί. σὲ τὸ πᾶν ὑμνοῦσι. τὰ σὸν δέλημα τελούσιν. ἢ σὴ βουλή δαπο σοῦ. ἢ πῆ σὲ τὸ πᾶν. δέξαι δαπο πάντων λογικὴν θυσίαν. τὸ πᾶν τὸ ἐν ἡμῖν, σῶζε ζωή· φώπιζε φῶς, πνεῦμα θεέ. λόγον γὰρ τὸν σὸν ποιμαίνει ὁ νόος, πνεῦμα τοφόρε δημιουργέ. σὺ εἶ ὁ θεός, ὁ σὸς ἀνθρώπος ταῦτα βῶ, δια πυρός, δι ἀέρος, δια γῆς, δια ὕδατος, δια πνεύματος, δια

tua opera clamat. A tuo æuo benedictionem adeptus sum. Quicquid vero quærã, voluntati tuę me reprimo. ²⁰ O Pater, benedictionem hanc tuo arbitrio enunciari intuitus sum: eam quoq; in meo mundo locavi. In intelligibili dixeris, o fili. In intelligibili dicere possum, o Pater. A tua cantione tuaq; benedictione illustrata mens mea est. Caterũ opto pariter ego a mente propria benedictionẽ Deo mittere. Ne incaute, o fili. ²¹ In mente, o Pater, Quæ speculor ego Tat, tibi profero authori opificij generationis Deo, verborũ hostias mitto. Tu Deus Pater, Tu Dominus, Tu Mens. Verbalia quæ vis a me suscipe. Te nanq; volẽte cuncta peraguntur. Tu, o fili, Deo patri omnium acceptã oblationem mitte. * Verum, o fili, per Verbum adde. Tibi, o Pater, gratias ago, qui me hæc volentẽ gratum habueris. Lætor, o fili, te ex veritate fructum edidisse bona, immortalia quippe genimina. Hoc a me edoctus virtutis, silentium profiteri, nemini exponens, o fili, regenerationis ritum, ne velut calumniatores habeamur. Assatim namque nostrum vnusquisq; studium impendit, ego dicens, tu vero audiens: te ipsum intelligentia nosti, ac nostrum patrem.

MERCVRII TRISMEGISTI,

AESCVLAPIO, BENE SAPERE,

CAPVT DECIMUM QVARTVM.

Vandoquidẽ filius meus Tat, cum abesses, eorum quæ sunt, naturã ediscere cupiuit: cunctari vero me non passus est, * tanquã filius & iunior nouissime prodiens ad vniuscuiusq; noticiã, plura dicere sustinui, vt illi intellectu facilis fieret speculatio. Tibi vero potissima eorũ quæ dicta sunt capita deligēs, paucis scribere volui, ipsa magis secretè explicās, vt pote tanto ac naturæ scientissimo. ² An oĩa quæ apparent facta sint & fiãt. Nã quæ fiunt non a se quinetiam ab alio fiunt. Plura autẽ sunt facta. Omnia potissimũ quæ apparẽt, & cuncta discrepantia ac nõ similia, Quę autẽ fiunt ab alio fiunt. Est quis-

τῶν κτισμάτων σε. ἄπο σοῦ ἀδνος εὐλογίαν εἶρον· καὶ ὁ ζῆτος,
 20 βουλῆ τῆ σῆ ἀναπέπαυμα. 20 Εἶδον θελήματα τῶ σῶ τὴν εὐ-
 λογίαν ταύτῃ λεγομένῃ, ὦ πάτερ, τέθεικα καὶ ἐν κόσμῳ τῶ
 ἐμῷ. Ἐν τῶ νοητῷ λέγε τέκνον. Ἐν τῶ νοητῷ, ὦ πάτερ, δύνα-
 μα· ἐκ τῆ σοῦ ὕμνου, καὶ τῆς σῆς εὐλογίας, ἐπιπεφάπισά μου ὁ
 νῦς. † ὦλεον θέλω καὶ γὰρ πέμψαι ἐξ ἰδίας φρενός, εὐλογίαν τῶ † πλῆν
 21 θεῷ. Ὡ τέκνον, μὴ ἀσπόσως. 21 Ἐν τῶ νῷ, ὦ πάτερ, ἀθεωροῦ
 λέγω σοι γενάρχα τῆς γενεσιουργίας τὰτ θεῷ πέμψω λογικῆς δυ-
 σίας. θεὸς σὺ πάτερ, σὺ ὁ κύριος· σὺ ὁ νῦς· δέξαι λογικῆς ἀς θέ-
 λεις ἀπὸ ἐμοῦ. σοῦ γὰρ βουλομένου πάντα τελείται. Σὺ, ὦ τέ-
 κνον, πέμψον δεκτὴν δυσίαν τῶ πάντων πατρὶ θεῷ. ἀλλὰ καὶ
 φερόςθε, ὦ τέκνον, διὰ τῆ λόγου. Εὐχαριστῶ σοι πάτερ ταῦτά
 μοι ἀνεῖν εὐξαμένῳ. Χαίρο τέκνον, καρποφορήσαντος ἐκ τῆς ἀ-
 ληθείας τὰ ἀγαθὰ, τὰ ἀθάνατα γεννήματα. τῆτο μαθῶν παρ
 ἐμοῦ τῆς ἀρετῆς, σιγὴν † ἐπάγγελαι, μηδεὶν τέκνον ἐκφάνων τῆς † ἐπάβ-
 παλιγενεσίας τὴν παρὰ σοῦ, ἵνα μὴ ὡς διάβολοι λογιώδη. γὰρ
 ἱκανός γὰρ ἕκαστος ἡμῶν ἐπεμελήθη, ἐγὼ τε ὁ λέγων, σὺ τε ὁ ἀκούων.
 νοερός ἐγὼς σεαυτὸν, καὶ τὸ παῖρα τὴ ἡμέτερον.

ΕΡΜΟΥ ΤΟΥ ΤΡΙΣΜΕΓΙ-
 ΣΤΟΥ, ΑΣΚΛΗΠΙΩΙ ΕΥ
 ΦΡΟΝΕΙΝ.

1 **Π**ΕΙ ὁ υἱός μου τὰτ, ἄπόντος σε τὴν τῶν
 ὄντων ἠθέλησε φύσιν μαθεῖν, ὑπερθέας δέ
 μοι οὐκ ἐπέτρεψεν, ὡς υἱός καὶ νεώτερος ἀρπ
 παρελθὼν ἐπὶ τὴν γνώσιν τὴν περὶ ἐνός ἐκάστου,
 ἡλικιάδῃ πλείονα εἰπεῖν, ὅπως εὐπαρακολού-
 θητος αὐτῷ γένηται ἡ θεωρία. σοὶ δὲ ἐγὼ τὴ λε-
 χθέντων τὰ κυριώτατα κεφάλαια ἐκλεξάμενος, δι' ὀλίγων ἠθέλη-
 σα ὀψείλαι, μουσιώτερον αὐτὰ ἐρμηνεύσας, ὡς ἀπὸ τηλικούτου καὶ
 2 ὀψήμενι τῆς φύσεως. 2 Εἰ τὰ φαινόμενα πάντα γέγονε καὶ
 γίνεται· τὰ δὲ γεννητὰ, οὐχ ὑφ' ἐαυτοῦ, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου γίνεται
 πολλά δὲ γεννητὰ· μάλλον δὲ πάντα τὰ φαινόμενα, καὶ πάντα τὰ
 διάφορα, καὶ ἐξ ὁμοῦ· γίνεται δὲ ὑφ' ἑτέρου τὰ γινόμενα ἑστί τις.

3
 4
 5
 6
 7

piā hęc efficiens, & hic ingenitus, vt ijs quę facta sunt senior existat. Nā facta ab alio fieri dico. Eorum autē quę facta sunt, nihil antiquius omnib. esse potest, quam solus ingenitus. ³ Hic autē potentior & vnus ac solus omnia sciens extat, tanquam nihil antiquius habens. prælucet enim, tum frequentia, tum & amplitudine, ac genitorum discrepantia, & operationis assiduitate. Genita sane aspectui subduñtur, ipse vero conspici nō potest. Hac nāq; de causa efficit, vt videri non possit: semper utiq; facit. Visui itaq; non subest. Sic par est intelligere, & intelligentem admirari, ac admirantē seipsum beatum censere, Patrem cognoscentē. ⁴ Quid nāq; ingenuo patre dulcius. Quis igitur est hic, & quam arte ipsum cognoscemus? Num huic lolam Dei nomenclaturā ascribere equum est, aut factoris, aut Patris, aut equidem horum trium. Deum quidē ob potentiam, factorem autē ob efficaciam, Patrem vero propter bonum. Potētia quidē a genitis discrepat: efficacia vero in eo quod omnia fiunt habetur. Quocirca loquacitatē & vaniloquium propulantes, duo hęc considerare decet, factū scilicet & faciens. nā horum medium nullum est, nec tertium quicquam. ⁵ Idcirco cuncta cognoscens, & cuncta audiens, duorū horum reminiscere, atq; hęc arbitrare omnia esse, nihil in ambiguo constituens, superiorum aut inferiorum, diuinorum aut mutabilium, vel eorum quę in penetrali sunt. Duo nanq; omnia existunt, factum videlicet & faciens. Alterum autē ab altero secerni nō potest. Neq; etenim faciēs sine facto esse potest. Vtrūq; enim ipsorum hoc ipsum est. Quapropter non est quod alterum ab altero distrahat, aut ipsum in seipso est. ⁶ Si quidē faciens nil aliud est ab eo quod solum facit, simplex & incōstructum facere hoc sibi idē necessarium est, cui facientis generatio est ipsum efficiens. Et omne quod fit, a se factum esse nō potest. Nam quod fit, ab alio fieri necesse est. Absq; faciente enim factum nec fit, nec est. Nā alterum sine altero peculiarem naturā absūmit, alterius spoliatione. Atqui si duo in confesso fuerint, quod fit & quod efficit vnum sunt vnitāte. Vnum quidē antecedens, aliud vero consequens. Antecedens quidē Deus efficiens, consequens vero id quod factum est qualequūq; fit. ⁷ Ac propter eorum quę fa-

- ὁ αὐτὰ ποιεῖν, καὶ οὗτος ἀγέννητος, ἢ ἢ πρῶτος τῶν γεννη-
 τῶν. τὰ γὰρ γεννητὰ φημι ὑφ' ἑτέρου γίνεσθαι· τῶν δὲ γεννητῶν
 ὄντων ἀδύνατον πρῶτον εἶναι, ἢ μόνον τὸ ἀγέννη-
 3 τόν. ³ Οὗτος δὲ κρείττων, καὶ εἷς, καὶ μόνος ὄντως σοφός τὰ
 πάντα, ὡς μὴ ἔχον μηδὲν πρῶτον· ἀρχεῖ γὰρ καὶ τῶν πᾶσι
 θεῶν, καὶ τῶν μεγάλων, καὶ τῆς διαφορᾶς τῶν γινόμενων, καὶ τῆς
 σωτηρίας τῆς ποιήσεως. ἔπειτα δὲ τὰ γεννητὰ, ὁμοίωμά ἐστιν, ἑ-
 κείνος δὲ ἀόρατος. διὰ τὸ γὰρ ποιεῖ, ἵνα ἀόρατος ἢ· αἰεὶ οὖν ποιεῖ.
 ἀόρατος πηραεὺν ἐστίν. οὕτως ἄξιόν ἐστι νοῆσαι, καὶ νοήσαντα θου-
 4 μάσαι, καὶ θουμάσαντα ἑαυτὸν μακαρίσαι, τὸ πατέρα γνωρίσαντα.
⁴ Τί γὰρ γλυκύτερον πατὸς γνησίου. τίς οὖν ἐστίν οὗτος, καὶ
 πῶς αὐτὸν γνωρίσειεν. ἢ τούτῳ τὴν τῷ θεῷ πρῶτον ἰδέσθαι † μόνον † μόνον
 δίκαιον ἀνακείδω, ἢ τὴν τῷ ποιητῷ, ἢ τὴν τῷ πατρὶ, ἢ καὶ
 τὰς τρεῖς· θεὸν μὲν, διὰ τὴν δύναμιν· ποιητὴν δὲ, διὰ τὴν ἐνέρ-
 γειαν· πατέρα δὲ, διὰ τὸ ἀγαθόν. δύναμις γὰρ ἐστὶ διάφορος τῆς
 γινόμενων· ἐνέργεια δὲ, ἐν τῶν πάντα γίνεσθαι. διὰ τῆς πολυλογίας
 τε καὶ μεταβολῆς ἀπαλλαγέντας, χρὴ νοεῖν δύο ταῦτα, τὸ γι-
 νόμενον καὶ τὸ ποιοῦν. μέσον γὰρ τούτων οὐδὲν, οὐδὲ τρίτον τί.
 5 ⁵ Πάντα οὖν νοεῖν, καὶ πάντα ἀκούων, τῶν δύο τούτων μέ-
 μνησο· καὶ ταῦτα εἶναι νόμιζε τὰ πάντα, μηδὲν ἐν δακτύλῳ πιδέ-
 μνος, μὴ τῶν ἀνῶ, μὴ τῶν κέτω, μὴ τῶν θείων, μὴ τῶν με-
 ταβλητῶν, ἢ τῶν ἐν μυχῶ. δύο γὰρ ἐστὶ τὰ πάντα, τὸ γινόμε-
 νον καὶ τὸ ποιοῦν· καὶ διαστῆναι τὸ ἕτερον ἀπὸ τῶν ἑτέρου οὐ
 δύναται. οὔτε γὰρ τὸν ποιοῦντα χωρὶς τοῦ γινόμενου δυνατόν
 εἶναι. ἐκάτερος γὰρ αὐτῶν, αὐτὸ τούτῳ ἐστίν· διὸ οὐκ ἐστὶ τὸ ἕ-
 τερον τοῦ ἑτέρου χωρισθῆναι· ἀλλ' αὐτὸ ἑαυτοῦ.
 6 ⁶ Εἰ γὰρ ὁ ποιεῖν ἄλλο οὐδὲν ἐστίν, ἢ τὸ ποιοῦν μόνον, ἀ-
 πλοῦν, ἀσυνδέον, ποιεῖν ἀνάγκη τοῦτο αὐτὸ ἑαυτῶν, ὃ γένε-
 σίς ἐστίν· τὸ ποιοῦν τοῦ ποιοῦντος· καὶ πᾶν τὸ γινόμενον, ἀδύνα-
 τόν ὑφ' ἑαυτοῦ γινόμενον εἶναι. γινόμενον δὲ ὑφ' ἑτέρου ἀνάγκη
 γίνεσθαι. τὰ δὲ ποιοῦντος ἀνδρῶν, τὸ γεννητὸν, οὔτε γίνεσθαι, οὔ-
 τε ἐστίν. τὸ γὰρ ἕτερον τῶν ἑτέρου ἀνδρῶν, ἀπώλεσε τὴν ἰδίαν φύ-
 σιν, στερήσει τὰ ἑτέρου. εἰ ποῖν δύο ὁμολόγηται τὸ γινόμενον
 καὶ τὸ ποιοῦν, ἐν ἐστὶ τῆς ἐνώσει, τὸ μὲν πρῶτον γινόμενον, τὸ δὲ
 ἐπόμενον· πρῶτον γινόμενον μὲν, ὁ ποιεῖν θεός· ἐπόμενον δὲ, τὸ
 7 γινόμενον ὁμοῖον αὐτῷ. ⁷ Καὶ μὴ διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν

N

Quæ sunt varietatem tibi consule, veritus ne Deo abiectione & gloriae contemptum imponas. Vna etenim est ipsi gloria, Omnia nempe facere. Et hoc est velut Dei corpus, factio. Operanti autem ipsi, nihil malum, nihil aestimatur obscœnum. Hæc namque passiones sunt generationis comites, tanquam æris ærugo, ac corporis fordes. Non tamen æruginem faber fecit, neque fordes effector produxit, neque malitiam Deus. Quinetiam generationis perseverantia, quasi turgescere facit. Quapropter Deus mutationem condidit, velut generationis purgationem.

⁸ Sub hæc, cum eidem pictori Cœlum, Deos, Terram, Mare, Homines, ac cuncta anima & ratione destituta facere cõcedatur. Deus autem hæc efficere non poterit? O dementiam multam, & eorum quæ Dei sunt ignorantiam. Nã quidpiam omnium absurdissimum tales patiuntur. Quum enim Deum se benedicere profitentur, in hoc quod omnium structuram ipsi nõ ascribant, neque Deum intuentur, in eum autem non aspicientes, maxima contra eum impie gerunt, passionem ipsi imponentes, arrogantiam quidem aut impotentiam (nam si cuncta non efficit, aut arrogans est, aut impotens) quod impium est.

⁹ Deus enim vnã tantum passionem habet, Bonum. Bonus autem neque arrogans neque impotens est. Hoc namque Deus est. Bonum autem est omnia construendi vniuersa potestas. Omne autem factum a Deo factum est, quod ad Bonum spectat, & ad eum qui cuncta facere potis est. Conspice quonammodo is operatur, ac quomodo genita fiant. Quod si edoceri cupias: tibi cõceditur pulcherrimam ac simillimam imaginem videre. Speculare semen in terram demittentem colonum, tum frumentum, tum hordeum, vel aliud quoduis semen. Cõspice ipsum vitem inserentem, malum, ac alias arbores. Ita Deus in cœlo quidem immortalitatem seminat, in terra vero mutationem. In vniuerso autem vitam & motum. Hæc quidem haud multa sunt, quinimo perpauca & numeratu facilia. Vniuersa namque quatuor sunt, & ipse Deus ac generatio, in quibus quæ sunt, existunt.

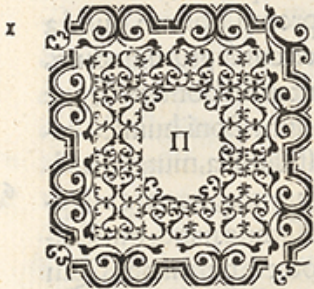
γινομένων φυλάξει ἢ ὀφειόμενος μὴ τρωπαιότητι, καὶ ἀδοξίαν τῶν θεῶν
 περιάψει. μία γάρ ἐστι αὐτῶν δόξα, τὸ ποιεῖν τὰ πάντα, καὶ τὸ
 ἐστὶ τῶν θεῶν ὡς περ σάμα· ἢ ποιήσις· αὐτῶν δὲ τῶν ποιούντων, ἐδὲν χαλόν,
 ἐδὲ ἀρχὸν νομιζόμενον. ταῦτα γὰρ ἐστὶ τὰ πάθη τὰ τῆς γενέσεως πα-
 ρεπόμενα, ὡς περ ἰὸς τῶν χαλκῶν· καὶ ὁ ῥύπος τῶν σώματι· ἀλλ' ἔτε-
 ῖον ὁ χαλκουργὸς ἐποίησεν, οὔτε τὸ ῥύπον ὁ ποιητὴς γεγέννηκεν, οὔτε
 τὴν χαλίαν ὁ θεός· ἢ δὲ τῆς ἡγένεσεως δίσταμον, καὶ διὰ περ ἐξανθεῖν
 8 ποιεῖ, καὶ δὲ τὸ ἐποίησε τὴν μεταβολὴν ὁ θεός, ὡς περ ἀνακὰς παρ-
 σιν τῆς γενέσεως. 8 Εἴτα τὰ μὲν αὐτῶν ζωγράφω, ἔξεσι καὶ οὐρα-
 νὸν ποιήσασιν, καὶ θεοὺς, καὶ γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ ἀνθρώπους, καὶ τὰ ἄλο-
 γα πάντα, καὶ τὰ ἄψυχα. τῶν δὲ θεῶν ἀδύνατον ταῦτα ποιεῖν; ὡς τῆς
 πολλῆς ἀνοίας καὶ ἀγνωσίας, τῆς περὶ τὸ θεόν· τὸ γὰρ πάντων καμνόντα-
 ῶν πάχουσι οἱ τοιοῦτοι. τὸ γὰρ θεὸν φάσκοντες εὐλογεῖν, τῶν μὴ τὴν τῶν
 πάντων ποιήσασιν αὐτῶν ἀναπθένα, οὔτε τὸ θεὸν οἶδασι· πρὸς δὲ τῶν μὴ
 εἰδέναι, καὶ τὰ μέγιστα εἰς αὐτὸν ἀσεβοῦσι, πάθη αὐτῶν περιπθέντες,
 ὑπερψίαν, ἢ ἀδυναμίαν. εἰ μὴ γὰρ πάντα ποιεῖ, ἢ ὑπερήφανός ἐστιν, ἢ
 9 μὴ δυνάμενος, ὅπερ ἐστὶν ἀσέβης. 9 Ὁ γὰρ θεός, ἐν μόνον πάθος ἔχει,
 τὸ ἀγαθόν· ὁ δὲ ἀγαθός, οὔτε ὑπερήφανος, οὔτε ἀδύνατος. τοῦτο γὰρ
 ἐστὶν ὁ θεός. τὸ γὰρ ἀγαθόν, ἢ πᾶσα δύναμις τῶν ποιεῖν τὰ πάντα· πᾶν
 δὲ τὸ γεννητὸν, ὑπὸ τῶν θεῶν γέγονεν, ὅπερ ἐστὶ τῶν ἀγαθῶν, καὶ τῶν τὰ
 πάντα δυναμένου ποιεῖν. ἴδε πᾶς μὲν αὐτὸς ποιεῖ. πᾶς δὲ τὰ γινόμε-
 να γίνεσθαι, καὶ εἰ βούλει μαθεῖν, ἔξεσὶ σοὶ ἰδεῖν εἰκόνα καλλίστην καὶ
 ὁμοιοτάτην. ἴδε γεωργὸν σπέρμα καταβάλλοντα εἰς γῆν, ὅπως μὲν
 πυρὸν, ὅπως δὲ κριθὴν, ὅπως δὲ ἄλλο πῖττω σπερμάτων. ἴδε τὸ αὐτὸν
 ἄμπελον φυτεῦντα, καὶ μηλέαν, καὶ τὰ ἄλλα τῶν δένδρων· οὕτως ὁ θεός,
 ἐν μὲν οὐρανῷ, ἀθανασίαν σπεύρει· ἐν δὲ γῆ, μεταβολὴν· ἐν δὲ τῶν
 παντὶ, ζῶν καὶ κίνησιν. ταῦτα δὲ οὐ πολλὰ ἐστὶν, ἀλλ' ὀλίγα καὶ
 εὐαρίθμητα. τὰ γὰρ πάντα τέσσαρά ἐστι, καὶ αὐτὸς ὁ θεός, καὶ ἡ γενέσις,
 ἐν οἷς τὰ ὄντα ἐστὶν.

EX IOANNIS STOBÆI COLLE-
CTANEIS. MERCVRII, EX IIS
QVÆ AD TAT,
CAPVT DECIMVM QVINTVM.

E veritate, o Tat, non potest homo (animal
imperfectum imperfectis membris cōstru-
ctum ac multis & alienis corporib.) taber-
naculum constans audacter dici. Quod autē
esse potest, & iustum est, hoc dico veritatē
esse, in solis perpetuis corporibus: quorū ip-
sa corpora vera sunt. Ignis ipse ignis tantū,
nihilq; aliud. Terra ipsa terra, ac nil aliud. Aer ipse aer. Nostra
autē corpora, ex his cunctis constituta sunt. habent autē ignis,
habēt terrā, habēt aquā & aeris aliquid, & nec ignis, nec terra,
nec aqua, nec aer sunt, nec verum quicquam. ² Si autem nostri
constitutio initium veritatē non adepta sit, quanam arte potest
videri aut dici veritas, at intelligi tantū si Deo libuerit? Omnia
itaq; o Tat, quæ in terra sunt, non equidē veritas sunt, sed veri-
tatis simulacra, ac non omnia, quinimo pauca hæc: cætera vero
mendacium sunt & dolus, o Tat, ac imaginationis opiniones,
effigierum instar cōposita. ³ Cum vero e sublimi imaginatio
influxum habuerit, tum fit imitatio veritatis. Nā semota super-
na efficacia, mendaciū relinquitur. Et velut imago picturæ qui-
dē corpus indicat, ipsa tamen iuxta eius quod spectatur imagi-
nē corpus non est: & oculos quidē videtur habere & aures: vi-
det autē nihil, ac nihil penitus audit. Habet insuper reliqua oīa
pictura, sed cōmenta sunt intuentiū visus frustrantia, qui tamen
veritatem intueri putant, quum procul dubio mendacia sint.
⁴ Nam quicumq; mendacium non vident, veritatē vident. Si
itaq; singula horū ita cognoscamus, & cernamus, vti sunt: vera
intelligimus & videmus: si autē præter id quod est: nihil verū
intelligemus, aut ediscemus. Est ne igitur, o Pater, in terra veri-
tas? Non incaute deciperis, o fili. Nā veritas, o Tat, in terra non
est, ne quidē fuisse potest. De veritate autē aliquos homines in-
telligere, quib. speculatiuā deus facultatē præstiterit, factū esse.

ΕΚ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟ-
ΒΑΙΟΥ ΕΚΛΟΓΩΝ. ΕΡΜΟΥ
ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΣ
ΤΑΤ

x ΕΠΙ ἀληθείας, ὧ Τατ, οὐκ ἔστι δυνα-
 τὸν ἀνθρώπων ὄντα, ζωὸν ἀτελές, ἐξ ἀ-
 τελῶν συγκείμενον μελῶν, κὲ ἐξ ἄλλο-
 τρίων σωμάτων κὲ πολλῶν τὸ σκῆνος συ-
 νεσὸς, τολμήσαντα εἰπεῖν. ὃ δὲ ἔστι δυνα-
 τὸν ἢ δίκαιον, τὐτό φημι, ἀλήθειαν εἶναι
 ἐν μόνοις τοῖς αἰδίοις σώμασιν, ὧν καὶ τὰ
 σώματα αὐτὰ ἀληθῆ ἔστί· πῦρ ἄνω πῦρ
 μόνον, κὲ οὐδὲν ἄλλο· γῆ ἄνω γῆ, κὲ οὐδὲν ἄλλο· ἀῆρ ἄνω αῆρ. τὰ δὲ
 ἡμέτερα σώματα, ἐκ πάντων τούτων σωέσθην. ἔχει μὲν γὰρ πῦρ, ἔχει δὲ κὲ γῆς, ἔχει κὲ ὕδατος κὲ ἀέρος· κὲ οὐτε πῦρ ἔστιν, οὐτε γῆ,
 2 οὐτε ὕδωρ, οὐτε ἀῆρ, οὐτε οὐδὲν ἀληθές. Εἰ δὲ μὴ τὴν ἀρχὴν ἢ
 ἐσῆς ἡμῶν ἔχε τὴν ἀλήθειαν, πῶς αὖ δύναντο ἀλήθειαν ἢ ἰδεῖν
 ἢ εἰπεῖν· νοῆσαι δὲ μόνον, ἐὰν ὁ θεὸς θέλη. πάντα οὖν, ὧ Τατ, τὰ ἐπὶ
 γῆς, ἀλήθεια μὲν οὐκ ἔστι, τῆς δὲ ἀληθείας μίμηματα· κὲ ἔ πάντα,
 ὀλίγα δὲ ταῦτα. ἀλλὰ δὲ ψεύδος κὲ πλάνος, ὧ Τατ, κὲ δόξα φαντα-
 3 σίας, καὶ ἀπερ εἰκόνες σωεσῶτα. ³ Όταν δ' ἀνώθεν τὴν ἐπίρροιαν
 ἔχη ἢ φαντασία, τῆς ἀληθείας γίγνεται μίμησις· χωρὶς δὲ τῆς ἀνωθεν
 ἐνεργείας, ψεύδος καὶ ἀλείπειται· καὶ ἀπερ κὲ ἡ εἰκὼν, τὸ μὲν σῶμα τῆς
 γραφῆς δείκνυσιν αὐτῇ δὲ ἐκ ἑσὶ σῶμα κατὰ τὴν φαντασίαν τῶ ὀρω-
 μένε· κὲ ὀφθαλμοὺς μὲν ὁρᾷται ἔχουσα, βλέπει δὲ ἐδὲν κὲ ὧτα, ἀκούει
 δὲ ἐδὲν ὄλως, κὲ τὰ ἄλλα πάντα ἔχει ἢ γραφή· ψῦδ' ἢ δὲ ἔστι πας τ'
 ὀρώτων ὀφθαλμοὺς ἐξαπατᾷ, τ' μὲν δοκόντων ἀλήθειαν ὀρᾷν, τ' δὲ ὡς ἀ-
 4 ληθῶς ὄντων ψῦδων. ⁴ Ὅσοι μὲν ἐν ἐ ψεύδος ὁρῶσιν, ἀλήθειαν ὁρῶ-
 σιν. ἐὰν ἐν ἑκάστων τῶν ἑπτὰ νοῶμεν, ἢ ὁρῶμεν, ὡς ἔστιν, ἀληθῆ κὲ νοῶ-
 μεν κὲ ὁρῶμεν· ἐὰν δὲ παρὰ τὸ ὄν, ἐδὲν ἀληθές, ἔτε νοῶμεν, ἔτ' εἰ-
 σόμεθα. ἔστιν ἐν πάτερ, ἀλήθεια κὲ ἐν τῇ γῆ; Καὶ ἐκ ἀσκόπως σφάλλ-
 λη, ὧ τέκνον. ἀλήθεια μὲν ἐδαμῶς ἐστὶν ἐν τῇ γῆ, ὧ Τατ. ἔτε γὰρ γε-
 νέσθι δυνάται· περὶ δὲ ἀληθείας νοῆσαι ἐνίοις τῶν ἀνθρώπων, οἷς
 ἐὰν ὁ θεὸς τὴν θεοπικὴν δωρήσεται δύναμιν, γενέσθι.

5 Hoc modo verum non est in terra; cogitatu aut loquutione: 5
 quinimo veræ menti & rationi omnia imaginationes sunt ac
 opinionones. Non itaq; vera dicere aut cogitare hoc veritatem
 appellare decet. Quid ergo? Quæ sunt, cogitare & dicere
 conuenit. Sed in terra nihil verum est. Nos quicquã verum ne-
 scire, hoc verũ est. Hic, o fili, quomodo esse potest? Nimirum
 veritas perfectissima virtus est, ipsum supremũ bonum, quod a
 materia nõ turbatum est, neq; corpore circumseptum, nudum,
 splendidum, immotum, augustum, immutabile, Bonum. Quæ
 autem hic degunt, o fili, qualia videri possunt Boni huiusce ca-
 pacia? nempe corrumpenda, patibilia, dissolubilia, mutabilia, al-
 terationi dedita, alia ex alijs effecta. 6 Quæ itaq; nec erga seip- 6
 sa vera sunt, quanã arte vera esse possunt? Omne nanq; quod al-
 teratur cõmentum est: non eĩ in eo, quod est, permanet. Quin
 etiã se conuertens imaginationes alias ac alias nobis profert.
 Neq; homo verus est, o Pater? Quatenus homo, o fili, verus nõ
 est. Verũ etenim est, quod ex se tantum constitutionẽ habet, &
 quale est, per se manens. Homo vero ex multis cõstat, nec in se
 manet. Variatur autẽ & mutatur ab ætate in ætatem, & a spe-
 cie in speciẽ. Hæc autẽ, cum est in tabernaculo. Ac plures pau-
 co interiecto tẽpore filios non nouerunt. Nec rursus itidẽ filij
 genitores. Quod igitur sic variatur vt cognitum nõ sit, verũ ne
 esse potest, o Tat? Non, quin e diuerso, vanitas est, in varijs ima-
 ginationum mutationib. existens. 7 Tu quidem id verum esse 7
 considera, quod permanet, ac iustum est. Homo autẽ non sem-
 per extat: non igitur verum quicquã est. Quinimo imaginatio
 quædam est homo. Imaginatio quippe supremum est menda-
 cium. Neq; igitur hæc, o Pater, perpetua corpora, quandoquĩ-
 dem mutantur, vera sunt? Quicquid sane factũ & mutabile est,
 verum non est. Quæ autẽ a progenitore facta sunt, verã mate-
 riam possunt habuisse. Veruntamẽ & hæc aliquid mendacij in
 mutatione habent. Nam nihil verum est, quod in se nõ perma-
 net. Verum, o Pater? Quid itaq; dicet aliquis Solem esse, vni-
 cum præter cætera cuncta non mutabilẽ, quinetiam in seipso
 permanentem? Veritatem. Quocirca omnium quæ in mundo
 sunt artificium ipsi soli creditum est, omnium duci, ac omnia

5 Οὕτως ἀληθές οὐδὲ ἔστιν ἐν τῇ γῆ νόω καὶ λόγῳ· φαν-
 6 τασία δὲ εἰσὶ καὶ δόξαι πάντα ἀληθεῖ νόῳ καὶ λόγῳ. οὐκ οὖν
 τό, τε ἀληθεῖ νοεῖν καὶ λέγειν, τῆτο ἀλήθειαν δεῖ καλεῖν. Τί
 δαί. Τὰ ὄντα δεῖ νοεῖν καὶ λέγειν· ἔστι δὲ οὐδὲν ἀληθές ἐπὶ
 τῆς γῆς. Τοῦτο ἀληθές ἐστὶ τὸ μὴ εἶδέναι μηδὲν ἀληθές; Εν-
 θαδέ πᾶς αὐτὸ καὶ δύνατο γενέσθαι, ὡς τέκνον. ἢ γὰρ ἀλήθεια τελεω-
 τᾶτι ἀρετῇ ἐστίν, αὐτὸ τὸ ἀκρότατον ἀγαθόν, τὸ μὴ ὑπὸ ὕλης
 δουλόμῃρον, μήτε ὑπὸ σώματος περιβαλλόμενον, γυμνόν, φανόν,
 ἀτρεπτόν, σεμνόν, ἀναλλοίωτον, ἀγαθόν. τὰ δὲ ἐνθαδέ, ὡς τέκνον,
 οἷά ἐστιν ὁρατὰ δεκτὰ τοῦδε τῆ ἀγαθοῦ, φθαρτὰ, παθητὰ, δια-
 λυτὰ, τρεπτὰ, ἀεὶ ἐναλλοιούμενα, ἄλλα ἐξ ἄλλων γινόμενα;
 6 Ἄ οὖν μήτε παρὸς ἑαυτὰ ἀληθεῖ ἐστὶ, πᾶς δύνατο ἀλη-
 θεῖ εἶναι. πᾶν γὰρ τὸ ἀλλοιούμενον, ψευδὸς ἐστὶ, μὴ μένον ἐν ᾧ
 ἐστὶ φαντασίας δὲ μεταφερόμενον, ἄλλας καὶ ἄλλας ὀπιδείκνυ-
 ται ἡμῖν. Οὐδὲ ἀνθρώπος ἀληθής ἐστίν, ὡς πᾶτερ; Καθότι
 ἀνθρώπος, οὐκ ἔστιν ἀληθής, ὡς τέκνον. τὸ γὰρ ἀληθές ἐστὶ τὸ
 ἐξ αὐτοῦ μόνον τὴν σύστασιν ἔχον, καὶ μένον κατ' αὐτὸ, οἷόν ἐστιν
 ὁ ἀνθρώπος δὲ ἐκ πολλῶν συσέστηκε, καὶ οὐ μένει κατ' αὐτόν
 τρέσεται δὲ καὶ μεταβάλλεται ἡλικίαν ἐξ ἡλικίας, καὶ ἰδέαν
 ἐξ ἰδέας, καὶ ταῦτα ἐπ' ὧν ἐν τῷ σῆνει. καὶ πολλοὶ τέκνα οὐκ
 ἐγνώρισαν, χρόνου ὀλίγου μετὰξὺ γινομένου, καὶ πάλιν τέκνα
 γονεῖς ὁμοίως. τὸ οὖν οὕτως μεταβαλλόμενον ὥστε ἀγνοεῖσθαι,
 δύναται ἀληθές εἶναι, ὡς Τάτ; οὐ, πύναπτιοῦ ψευδὸς ἐστίν, ἐν
 7 ποικίλαις γινόμενον φαντασίαις τῶν μεταβολῶν. 7 Σὺ δὲ
 νόει ἀληθές τι εἶναι, τὸ μένον καὶ δίκαιον ὃ δὲ ἀνθρώπος οὐκ
 ἐστὶν αἰεὶ. ἀρα οὐδὲ ἀληθές ἐστὶ φαντασία δὲ ἐστὶ πῃς ἀνθρώ-
 8 πος· ἢ δὲ φαντασία, ψευδὸς αὐτὴ ἀκρότατον. Οὐδὲ ταῦ-
 τα οὖν, ὡς πᾶτερ, τὰ αἰδία σώματα, ἐπεὶ μεταβάλλεται, ἀ-
 ληθεῖ ἐστὶ. Παῦρ μὲν οὖν τὸ γεννήτῳ καὶ μεταβλήτῳ, οὐκ ἀ-
 ληθές, ὑπὸ δὲ τῆ παρῶτατος γινόμενα τῷ ὕλῳ δύναται
 ἀληθεῖ ἐγκιμένα· ἔχει δὲ π καὶ ταῦτα ψευδὸς ἐν τῇ μεταβο-
 λῇ. οὐδὲν γὰρ μὴ μένον ἐφ' αὐτῷ ἀληθές ἐστίν. Ἀληθές,
 ὡς πᾶτερ; τί οὖν αὐτῶι τις μόνον τὸν ἥλιον παρὰ τὰ ἄλλα
 πάντα μὴ μεταβαλλόμενον, μένοντα δὲ ἐφ' ἑαυτῷ. Ἀλή-
 θειαν· διὸ καὶ τῷ ἐν τῷ κόσμῳ πάντων δημιουργίαν αὐ-
 τὸς μόνος πεποίησθαι, ἀρχῶν πάντων, καὶ ποιεῖν πάντα,

TRISMEGISTI PIMANDRAE

efficiēti, quem veneror & veritatem eius adoro, & post vnum
 ac primum, hunc opificem agnosco. ⁸ Quæ erit ergo prima ⁸
 veritas, o Pater? Vnus ac solus, o Tat, qui ex materia non est, nō
 in corpore, non coloratur, non figuratur, non voluitur, nō alius
 fit, semper existens. Mendacium autē, o fili, abrogatur. Hæc au-
 tem quæ in terra sunt, corruptio detinet ac circumdat, ac veri
 prouisio circūuoluet. Nā absq; corruptione ne generatio qui-
 dem constare potest. Omnem etenim generationē corruptio
 sequitur, vt denuo fiat. Genita nāq; ex corruptis necesse fiunt.
 Et quæ fiunt corrumpi necessum est, ne eorum quæ sunt gene-
 ratio cesset. ⁹ Primum igitur operatorē in generationem eorū, ⁹
 quæ sunt, agnosce. Quæ utiq; ex corruptione fiunt, mendacia
 sunt. Vt quæ nunc alia, quandoq; alia fiunt. Nā eadem fieri non
 possunt. Quod autē idem non est, quī verum erit? Imaginatio-
 nes itaq; hæc dicere decet, o fili, siquidē hominem recte enun-
 ciamus, humanitatis imaginationē, ac puerum pueri imagina-
 tionem, adolescentem adolescentis imaginationem, virum viri
 imaginationē, senem senis imaginationem. Nā homo homo
 non est, neq; puer puer, nec adolescens adolescens, nec senex
 senex, neq; vir vir. Quæ enim mutantur mētiuntur, & quæ iam
 fuerūt, ac quæ sunt. Hæc proinde ita cognosce, o fili, velut has
 mendaces operationes e sublimi ab ipsa veritate deduci. Hoc
 ita se habente, mendacium dico veritatis opus esse.

MERCVRII AD TAT.

¹⁰ Deum quidem cognoscere arduum, describere autem vltra ¹⁰
 potentiā est. Incorporeum nāq; corpore exprimi non potest:
 nec perfectum ab imperfecto cōcipi, & æternum cum eo qui
 exigui est tēporis cōuenire difficile. Illud enim semper est, hoc
 autem effluit: Illud veritate est, hoc autem imaginatione adum-
 bratur. debilius a fortiore, & deterius a præstantiore tantum
 discrepat, quantum a diuino mortale. Media autē horum secre-
 tio, Pulchri speculationem obliterat. Oculis quidem corpora
 spectantur, lingua autem visibilia denunciantur. Incorporeum
 autem ac quod videri aut figurari non potest, & quod materia

8 ὄν καὶ σέβομαι, καὶ περικυβᾷ αὐτῆ τὴν ἀλήθειαν, καὶ μετὰ τὸν
 ἕνα καὶ περὶ τὸν, τῆτον δημιουργὸν γνωρίζω. 8 Τί δὲ αὖ εἴ-
 ναι λέγεις τὴν περὶ τὴν ἀλήθειαν, ὦ πάτερ. Ἐνα καὶ μόνον,
 ὦ Τάτ, τὸ μὴ ἐξ ὕλης, τὸ μὴ ἐν σώματι, τὸ ἀχρόματον, τὸ ἀχη-
 μῆσον, τὸ ἀτρεπτόν, τὸ μὴ ἀλλοιούμενον, τὸ αἰεὶ ὄντα· τὸ δὲ ψευ-
 δος, ὡς τέκνον, φθείρεται. ταῦτα δὲ τὰ ὅτι γῆς φθορὰ κατέλα-
 βε καὶ ἐμπειρέχει, καὶ ἐμπειρέξει ἢ τῆ ἀληθοῦς φερόντα. χωρὶς
 γὰρ φθορᾶς, ἐδὲ γένεσις δύναται συσῆναι· πάση δὲ γενέσει φθο-
 ρὰ ἐπέτα, ἵνα πάλιν γένῃται. τὰ γὰρ γιγνώμενα, ἐκ τῆ φθειρομέ-
 νων ἀνάγκη γίνεσθαι· φθείρεσθαι δὲ τὰ γιγνώμενα ἀνάγκη, ἵνα μὴ εἴη
 9 ἢ γένεσις τῶ ὄντων. 9 Περὶ τὸν δὲ δημιουργὸν γνωρίζεις εἰς
 τὴν γένεσιν τῶ ὄντων. τὰ δὲ αὖ ἐκ φθορᾶς γιγνώμενα, ψεύδῃ αὖ εἴη,
 ὡς ποτὲ μὲν ἄλλα, ποτὲ δὲ ἄλλα γιγνώμενα. τὰ γὰρ αὐτὰ γίνεσθαι
 ἀδύνατον· τὸ δὲ μὴ αὐτὸ, ποτὲ αὖ ἀληθὲς εἴη. φαντασίας δὲ κα-
 λέειν δεῖ ταῦτα, ὡς τέκνον, εἰ γε ὁρθῶς περὶ σαυρομένου τὸν αἰ-
 θερωπον, αἰθερωπότητος φαντασίαν· τὸ δὲ παιδίον, παιδίου
 φαντασίαν· τὸν δὲ νεανίσκον, νεανίσκου φαντασίαν· τὸν δὲ ἀνδρα,
 ἀνδρὸς φαντασίαν· τὸν δὲ γέροντα, γέροντος φαντασίαν. οὔτε γὰρ
 ὁ αἰθερωπος, αἰθερωπος· οὔτε τὸ παιδίον, παιδίον· οὔτε ὁ νεανί-
 σκος, νεανίσκος· οὔτε ὁ γέρον, γέρον· οὔτε ὁ ἀνὴρ, ἀνὴρ· μετα-
 βαλλόμενα δὲ, ψεύδεται καὶ τὰ φερόντα, καὶ τὰ ὄντα. ταῦτα μὲν-
 ται οὕτω νόει, ὡς τέκνον, ὡς καὶ τῶ ψεύδων τύπων ἐνεργῶν ἀνω-
 θεν ἠρτημένων ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας. οὕτως δὲ οὕτως ἔχοντος,
 τὸ ψεύδος φημι τῆς ἀληθείας ἐνέργημα εἶναι.

ΕΡΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΑΤ.

10 10 ΘΕΟΝ μὲν νοῆσαι χαλεπὸν, φεῖσαι δὲ ἀδύνατον. τὸ γὰρ
 ἀσώματον σώματι σημήναι ἀδύνατον, καὶ τὸ τέλειον τὰ ἀτελεῖ κατα-
 λαβέσθαι ἐδύνατον· καὶ τὸ αἰεὶ ὄντα τὰ ὀλιγοχρονίῳ συγγενέσθαι, δύσκο-
 λον· τὸ μὲν γὰρ αἰεὶ ἐστίν· τὸ δὲ παρέρχεται. καὶ τὸ μὲν ἀληθεῖα ἐστίν·
 τὸ δὲ ὑπὸ φαντασίας σιμάζεται· τὸ δὲ ἀδυνέστερον τῆ ἰχυροτέ-
 ρου, καὶ τὸ ἕλαττον τῆ κρείττονος δέσσηκε τοσοῦτον, ὅσον τὸ θνη-
 τὸν τῆ θείου· ἢ δὲ μέση τούτων διάστασις, ἀμαυροῖ τὴν τῆ καλοῦ θεῖαν.
 ὀφθαλμοῖς μὲν γὰρ τὰ σώματα θεατὰ· γλώττῃ δὲ τὰ ὄρατὰ λεκτὰ.
 τὸ δὲ ἀσώματον καὶ ἀφανὲς καὶ ἀχημῆσον, καὶ μήτε ἐξ ὕλης

non constat, sub nostris sensibus relinqui nō potest. Intellego,
o Tat, intelligo, quod exponi non potest, hoc Deus est.

MERCVRII.

¹¹ De morte vero nunc tractandū est. Vulgum enim mors ter-
ret, velut malum immensum facti ignorantia. Mors enim disso-
lutio est fessi corporis. Completo namque compagum corpo-
ris numero, (cum numerus commissurarum corporis existat)
interit corpus, quando hominem vltius ferre non potest.
Hoc autem mors est, corporis quidem dissolutio, & corporei
sensus abrogatio.

EX SVIDA.

¹² Mercurius Trismegistus iste fuit sapiens Ægyptius. Floruit ¹²
autem ante Pharaonem, nuncupatus vero Trismegistus: quia
de trinitate loquutus est dicens, in Trinitate vnam esse Deita-
tem, sic. Erat lumen intelligibile ante lumen intelligibile: &
erat semper mens a mente lucens: ac nihil aliud erat huius vni-
tas quam spiritus omnia circumplectens. Extra hoc non Deus,
non Angelus, non essentia quæpiam alia. Omnium enim Do-
minus & Pater & Deus: & omnia sub ipso & in ipso sunt. Nā
verbum eius absolutissimum extat, & fœcundum ac opifex in
fœcunda natura, filius existens, & aqua fœcunda conceptum
hominem fecit. Hæc quoque fatus, precēs suscepit dicens.
Adiuro te, o Cœlum Dei magni sapiens opus. Adiuro te, o
Vox patris, quam primam effatus est, quando vniuersum fir-
mauit mundum. Adiuro te per vnigenitū Verbum & Patrem,
qui cuneta circumambit, propitius, propitius esto.

υποκαίμενον υπό τ' ημετέρον αιδήσεων καταλιθώναι ε δύναται. εννοουμαι, ω Γατ, εννοουμαι ο εξειπειν ε δυνατον, τετο εστιν ο θεός.

ΕΡΜΟΥ.

11 11 ΠΕΡΙ Δε τε θανάτου νυν λειλέον. τους γαρ πολλους ο θάνατος φοβεί, ως και τον μέγιστον, αγνοία τε πρωςματος. θάνατος γαρ γίγνεται διάλυσις καμόντος σώματος. κη γαρ αειθυμύ πληροφέντος τ' αρμων τε σώματος. αειθυμός γαρ εστιν, η αρμογη τε σώματος. λποθνήσκαι το σώμα, όταν μηκέτι δύναται φέρειν τον ανθρωπον. κη τετο εστι θάνατος, διάλυσις σώματος, κη αφανισμός αιδήσεως σωματικης.

ΕΚ ΤΟΥ ΣΟΥΙΔΑ.

12 12 Ερμήης ο ζισμέγιστος. ετος λι αιγίπιος σοφός, η κεμαζε δε πορ τε φρασα. εκέκλητο δε ζισμέγιστος, διο π περι ζιαδος εφδεγξατο ειπων, Εν ζιαδι μιαν ειναι θεότηα. αυτως, λι φας νοερον πορ φωτός νοερον, κη λι αι νους νοός φωτεινός, κη ουθεν επερον ην η τουτου ενότης. † η πνευμα πάντα περιέχον, εκτός τουτου ε θεός, ουκ αγγελος, † κη ουκ ουσια τίς αλλι. πάντων γδ κύριος, κη πατήρ, κη θεός, κη πάντα υπό αυτον κη εν αυτω εστιν. ο γαρ λόγος αυτε παντέλειος αν, κη γόνιμος, κη δημιουργός εν γονίμω φύσει, παίς αν, κη γονίμων υδαπ έγκυον † τ' ανδρα εποίησε, κη ταυτ' ειρηκώς, ηυξατο λέγων. ορκίζω σε ουεα. † το ενε, θεου μεγάλου σοφον έργον. ορκίζω σε φωνή πατερός, ην εφδεγξατο. δωρ πορφτην, ηνικα τ' πάντα κόσμον εσηείξατο. ορκίζω σε κατὰ τε μονογενοῦς λόγου, κη τε πατερός, περιέχοντος πάντα, ιλεως, ιλεως εσο.

ΟΠΕ 2

ÆSCVLAPII AD AMMONEM

REGEM, DEFINITIONES,

De Deo, De materia, De fato,
De Sole, De intelligibili essentia, De Divina essentia,
De homine,
De administratione summa septem Stellarum,
De homine qui est secundum imaginem,

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

SVblimem, o Rex, sermonem ad te misi, ceterorum omnium veluti summam & monumentum, non iuxta vulgi sententiam constructum, sed multam illis repugnantiam habentem. Tibi namque apparebit quibusdam verbis meis dissonus. Mercurius namque meus preceptor frequenter mecum & priuatim & Tat interdum presente disceptans, aiebat. Videbitur enim meos libros legentibus apertissima esse constructio ac euidens. E diuerso tamen obscura cum sit, & dictionum intellectum latentem habeat: ac preterea obscurissima, quod post hec Græci nostrum idioma in proprium transferre conentur. Quod quidem scriptorum maxima inuersio erit ac obscuritas. ² Dictio namque patriæ linguæ proprietate enunciatâ, perspicuum verborum intellectum habet. Ipsa etenim vocis qualitas, & Ægyptiorum nominum potestas, in seipsa eorum quæ dicuntur efficaciam habet. Quantum itaque, o Rex, tibi fas est (nihil enim non potes) sermonem non interpretandum tuere: uti ne talia in Græcos perueniant arcana, neque Græcorum dictio arrogans & soluta, ac veluti fucata, id quod graue & forte est obliteret, & efficacem nominum dictionem. ³ Nam Græci, o Rex, dictiones vanas habent, ostentationum efficaces. Et hæc est Græcorum philosophia, dictionum fremitus. Nos equidem non verbis coloramus, quin etiam maximis effectuum vocibus. Idcirco sermonem hinc auspicabor, Deum omnium dominum factorem patrem ac septem implorans, ac omnia vnum existentia, & vnum omnia existentem. Nam omnium plenitudo vnum est, & in vno. Nec vnus secundum est, quinimo vtrumque vnum

ΟΡΟΙ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ ΠΡΟΣ
ΑΜΜΟΝΑ ΒΑΣΙΛΕΑ.

Περὶ θεῶ,   περὶ ὕλης,   περὶ εἰμαρμένης,
περὶ ἡλίας,   περὶ νοητῆς οὐσίας,   περὶ θείας οὐσίας,
περὶ ἀνθρώπου,
περὶ οἰκονομίας τῆς πληθύματος τῆς ἑπτά ἀσέρον,
περὶ τῆς κατ' εἰκόνα ἀνθρώπου.

1

ΕΓΑΝ σοι λόγον, ὦ βασιλεῦ διεπεμ-
ψάμην, πάντων τῶν ἄλλων ὡς περ κορυ-
φήν κὴ ὑπόμνημα, οὐ κατὰ τὴν τῶν πολλ-
λῶν δόξαν συγκείμενον, ἔχοντα δὲ πολλ-
λὴν ἐκείνοις ἀντίδειξιν. φανήσεται γάρ σοι,
κὴ τοῖς ἐμοῖς ἐνίοις λόγοις ἀντίφωνος. Ερ-
μῆς μὲν γὰρ ὁ ἐμὸς διδάσκαλος πολλαίκις
μοι δειλεγόμενος, κὴ ἰδίᾳ, κὴ τῆς Γατ' ἐνίο-

τε παρόντος, ἔλεγεν, ὅτι δόξει τοῖς ἐντυγχάνουσί μου τοῖς βιβλίοις ἀ-
πολουςάτη εἶναι ἢ σωτήριος κὴ σαφής. ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων, ἀσαφῆς
οὐσα, κὴ κεκρυμμένον τὸ νῦν τῶν λόγων ἔχουσα κὴ ἐπ' ἀσαφιάτη,
τῶν ἐλλυῶνων ὕστερον βουληθέντων τὴν ἡμέτεραν διάλεκτον, εἰς τὴν
ἰδίαν μεθερμύειουσα, ὅπερ ἔσαι τῶν γεγραμμένων μεγίστη δεισρο-
φή τε, καὶ ἀσάφεια. ² Ο δὲ λόγος τῆς πατρῶα διαλέκτω ἑρμη-
νιδόμενος, ἔχει σαφῆ τὸν τῶν λόγων νοῦν. κὴ γὰρ αὐτὸ τὸ τῆς φωνῆς
ποιὸν κὴ ἢ τ' αἰγυπίων ὀνομάτων δύναμις, ἐν ἑαυτῇ ἔχει τὴν ἐνέργειαν
τῆς λεγομένων. ὅσον οὖν δυνάττον ἐσὶ σοι βασιλεῦ, πάντα δὲ δύνασαι, τὸν
λόγον διατήρησον ἀνερμύειον, ἵνα μήτε εἰς ἑλλύνας ἔλθῃ τοιαῦτα
μυστήρια, μήτε τῆς ἑλλύων ὑπερήφανος φρεσὶς κὴ ἐκλειυμένη, κὴ ὡς-
περ κεκαλλωπισμένη, ἐξίτηλον ποιήσῃ τὸ σεμνὸν κὴ σιβαρὸν, κὴ τὴν ἐ-
νεργητικὴν τῆς ὀνομάτων φρεσίν. ³ Ἕλληνες γὰρ, ὦ βασιλεῦ, λόβες ἔ-
χουσι τὸ κενὰς, διὰ δειξέων ἐνεργητικῆς. κὴ αὐτὴ ἐστὶν ἑλλύων φιλοσο-
φία, λόβων φόφος ἡμεῖς δὲ, ἐκ λόβοις χερόμεθα, ἀλλὰ φωναῖς τὸ μεγα-
νούς. [†] τῆς ἑρῶν ἀρξομαί δὲ τῆς λόβας ἐνθεν, τὸν θεὸν ὀπικαλεισάμενος τὸν [†] με-
τὰν ὄλων δεσπότην, κὴ ποιητὴν, κὴ πάτερ, κὴ πείβωλον, καὶ πάντα γίσιαις
ὄντα τὸν ἕνα, καὶ ἕνα ὄντα τὰ πάντα. τῶν πάντων γὰρ τὸ πλῆθος,
ἐν ἐστὶ, καὶ ἐν ἐνὶ, οὐ δόπερ οὐντος τῆς ἐνός, ἀλλ' ἀμφοτέρον ἐνός

existēs. Et hanc, o Rex, mihi retine mentem, per totā hanc ser-
 monis occupationē. ⁴ Nam si quispiā omne & vnum (quę idē 4
 esse credūtur) ab vno seiungere moliatur, omnium denomina-
 tionem ad multitudinem, nō ad plenitudinem explicans, quod
 quidem nō licet, omne ab vno dissoluens, id omne perdet. Nā
 omnia vnum esse decet: si quidē vnum est. Sūt utiq; & nunquā
 vnum esse desinunt, ne plenitudo dissoluatur. In terra plures a-
 quarū scaturigines intueri licet, ac ignis in medijs partib. salien-
 tes, ac in eo tres naturas cōspici, ignis, aquæ, & terrę, ab vna stir-
 pe deductas. Quocirca vniuersę materię prōptuarium esse cre-
 ditur, & sursum propriā suppeditationē prodit. E contra vero a
 sublimi substantiā accipit. ⁵ Sic etenim cœlū & terrā agit ope- 5
 rator: Sol inquā, essentiā quidem deorsum agens, materiā autē
 attollēs, ac circa se & in se omnia rapiens, & a seipso cuncta tri-
 buens, lumen omnib. affatim largitur. Nā ipse est, cuius bonæ
 efficacię, non tantum in cœlo & aere, verum & in terra ad infi-
 mum vsq; fundum ac abyssum penetrant. Quod si qua sit intel-
 ligibilis essentia, ipsa huius est moles, cuius receptaculū lumen
 huius est. Vnde autē ipsa cōsistat, aut influat, solus ipse nouit, &
 loco & natura sibi met proximus existens, a nobis non videtur,
 coniecturis autē vrgentib. percipitur. ⁶ Huius autē speculatio 6
 conijcientis nō est: quin & ipse aspectus vniuersum orbem im-
 minentē perspiciue circūillustrat. Medius nāq; considens, mū-
 dum corona cingit: & boni aurigę instar, omnē mundi currū in
 seipsum firmat & alligat: ne temere feratur. Sunt autē habenę,
 vita, anima, spiritus, immortalitas, & generatio. Laxat eum itaq;
 vt feratur non procul a seipso, quin (si verū dicere licet) secum.
⁷ Et hac lege cuncta construit, immortalib. quidē perpetuam 7
 permansionē impertitur, & superiori circumferentię quidpiā
 suę lucis emittit, ad alterā partem, quæ Cœlū aspicit, immorta-
 les mundi partes fouet. In eo autē quod omne continet & illu-
 minat, in eo aquæ, terræ, & aeris capacitatē vita decorat, & ge-
 nerationē ac mutationes cōcitāt: animalia quę has mundi par-
 tes degunt, cochleæ more variat, ac in mutua generum gene-
 ra & specierum species transformat, ad se inuicem obsistente
 mutatione, velut ac in magnis corporibus construens efficit.

- ὄντος. καὶ τῆτόν μοι τὸν νοῦν διατήρησον, ὦ βασιλεῦ, παρ' ὄλλω τῷ
 4 τῷ λόγου παραγματείαν. ⁴ Εὐὰν γὰρ πρὸς ἐπιχειρήσει τὸ πᾶν καὶ
 ἐνδοκῶν τε καὶ ταυτὸν εἶναι τῷ ἐνὸς χωρίῳ, ἐκδέξά μινος τῷ τῶν
 πάντων προσηγορίαν ἐπὶ κλήθους, οὐκ ἐπὶ κλησθέντος, ὅπερ ἐστὶν
 ἀδύνατον, τὸ πᾶν τῷ ἐνὸς λύσας, ἀπολέσει τὸ πᾶν. πάντα γὰρ ἐν εἶ-
 ναί γε δέῃ, εἴ γε ἐν ἐστίν· ἐστὶ δὲ, καὶ οὐδέ ποτε παύεται ἐν ὄντα, ἵνα μὴ
 τὸ κλήθημα λυθῆ. ἴδοις αὖ ἐπὶ τῇ γῆ πολλὰς πηγὰς ὑδάτων,
 καὶ πρὸς ἀβαρυούσας ἐν τοῖς μεσημέτοις μέρεσι· καὶ ἐν ταῖς αὐ-
 τὰς ταῖς ζεῖς φύσεις ὁραμένας, πρὸς, καὶ ὑδατος, καὶ γῆς, ἐκ-
 μιᾶς ρίζης ἠρτημένας. ὅθεν καὶ πάσης ὕλης πεποίησται εἶναι τα-
 μιέον. καὶ ἀναδίδωσι μὲν αὐτῆς τῷ χορηγίαν· ἀνταπολαμβάνει
 5 δὲ τὴν αἰώθεν ὑπαρξίν. ⁵ Οὐτα γὰρ οὐρανὸν καὶ γῆν † ἀγχι ὁ δι- † αἰ
 μιουργός, λέγω δὴ ὁ ἥλιος, τὴν μὲν οὐσίαν καταγῶν· τὴν δὲ ὕλλω
 ἀνάγῶν, καὶ περὶ αὐτὸν καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα ἔλκων, καὶ ἀπὸ
 ἑαυτῆ πάντα διδοῦς, πᾶσι καὶ τὸ φῶς ἀφθονοῦν χειρίζεται. αὐτὸς
 γὰρ ἐστίν, οὗ ἀγαθαὶ ἐνέργειαι, οὐ μόνον ἐν οὐρανῷ καὶ ἀέρι, ἀλλὰ
 καὶ ἐπὶ γῆς, εἰς τὸν κατώτατον βυθὸν καὶ ἄβυσσον δῆκουσιν. εἰ δὲ
 πρὸς ἐστὶ καὶ νοητὴ οὐσία, αὐτὴ ἐστὶν ὁ τέτυκτος ὄγκος, ἧς ὑποδοχὴ ἀν-
 εἶη τὸ τέτυκτος φῶς. ὁπόθεν δὲ αὐτὴ σωίσται ἢ ἐπιρρεῖ, αὐτὸς μόνος
 οἶδεν· ἢ καὶ τὰ τόσῳ καὶ τῇ φύσει ἐξῆς ἀν' ἑαυτῆ, μὴ ὑφ' ἡμῶν ὁ-
 6 ρήμνος, σοφισμῶν δὲ βιαζομένων νοεῖ. ⁶ Ἡ δὲ τέτυκτος θεά, ἐκ
 ἐστὶ σοφισμῶν, ἀλλ' αὐτὴ ἢ ὄψις λαμπερότατα περιλαμβάνει πάντα
 τὸν κόσμον ἢ ὑπερκείμενον. μέσος γὰρ ἵδρυται σεφανθοροῦν τὸν κόσ-
 μον καὶ κατὰ περὶ ἠνίοχος ἀγαθὸς τὸ τῷ κόσμῳ ἄρμα ἀσφαλιστάμε-
 νος καὶ ἀναδήσας εἰς ἑαυτὸν, μὴ πῶς ἀτάκτως φέροίτο. εἰσι δὲ αἱ ἡ-
 νίαί, ζωὴ, καὶ ψυχὴ, καὶ πνεῦμα, καὶ ἀθανασία, καὶ γένεσις, ἀφῆκεν ἐν
 φέρεσσι, ἢ πόρρωθεν ἑαυτῆ. ἀλλ' εἰ χρεὶ τὸ ἀληθές εἰπεῖν, σὺν ἑαυτῆ.
 7 ⁷ Καὶ τῆτόν τ' ἐρέων δημιουργεῖ τὰ ἀπαντα· τοῖς μὲν ἀθανάτοις
 τὴν αἰδίων διαμονὴν δαπνέμων· καὶ τῇ ἀνω περιφερείᾳ τῇ τῷ φωτὸς
 ἑαυτῆ ὅσον ἀναπέμπει ἐκ τῆς δαίερον μέρους τῆς πρὸς οὐρανὸν ἐλέ-
 ποντος, τὰ ἀθάνατα μέρη τῆς κόσμου τρέφοντος· τὰ δὲ κατὰ λαμβαν-
 ομένων καὶ περιλαμβάνοντι τὸ πᾶν, ὑδατος, καὶ γῆς, καὶ ἀέρος, κῦτος
 ζωοποιῶν καὶ ἀνακινῶν γένεσιν, καὶ μεταβολῆς. τὰ ἐν τέτοις τοῖς μέρε-
 σι τῆς κόσμου ζῶα, ἑλικὸς ζῴων μεταποιῶν καὶ μεταμορφῶν εἰς ἄλ-
 ληλα γένη γενῶν, καὶ εἶδη εἰδῶν, ἀνπιτασομένης τῆς εἰς ἄλληλα μέτα-
 βολῆς, καὶ κατὰ περὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων σωμάτων ποιεῖ δημιουργῶν.

8 Omnis etenim corporis perseverantia mutatio est, immortalis quidē dissolutionis expertus, mortalis vero dissolutioni obnoxia. Et hæc est immortalis a mortali distinctio, siue mortalis ab immortalis. Nā veluti lux ipsius frequēs est, haud secus vitæ genitura ipsius, loco & suppeditādi copia frequens ac citra dissolutionem est. Etenim circa ipsum quamplures sunt geniorum coetus, varijs copijs conferendi, ac familiares, nō procul ab immortalibus. existentes, hinc autē regionem horum fortiētes, humanis ephoros agunt. Quæ autē a Dijs iubentur, exequi pergunt, turbinibus, procellis, presteribus, ignis mutationibus, terræ concussionibus, insuper esurie, & bellis, impietate vlciscentes. Ea nāq; est hominum in Deos maxima prauitas. Nimirum Deorum est bona cōferre: hominum autē pios esse: Dæmonū vero vltionē sumere. 9 Quæ enim ab hominibus temere fiunt, siue errore, siue cōfidentia, aut necessitate, quā fatum nuncupāt, aut ignorantia, cuncta hæc corā Dijs noxa soluuntur. Vnica autem impietas iudicato subditur. Sol autē est omnis generis cōseruator ac educator. Et mundi intelligibilis instar sensibile mundum amplectens, ipsum varijs & formarum omnium ideis amplificans explet: haud secus Sol oīa in mundo circumambiens, omnium generationes amplificat & fortificat: quæ mortuorū autē & fluxorum sunt, clam excipit. Sub hoc enim applicatur Dæmonum chorus, quinetiam chori, permulti nāq; sunt isti ac varij, sub astrorum cuspides ordinati, cuiuslibet horum numero æquales. 10 Vnicuiq; igitur stellarū præceptum exequi parāt, boni ac mali existentes naturis, id est effectibus. Dæmonis nimirum essentia efficacia est. Sunt itē ipsorum nōnulli ex bono ac malo tēperati, hi omnes terrenarum rerum facultatē adepti sunt: & rerū terrestrium tumultuationē ac variā discordiam in cōmune cient vrbibus, ac nationibus, & priuatim singulis. Effingunt in animabus nostris, ac sursum ad seipsos eas excitant, nostris neruis, medullis, venis, arterijs, ipsiq; cerebro insidētes, ac ad viscera vsq; peruenientes. 11 Vnumquēq; etenim nostrum genitum ac animatū, excipiunt Dæmones illi, qui per honorē geniturę nostræ subseruiunt, & qui vnicuiq; stellarum applicati sunt. hi nāq; in instanti variantur, non ijdem perseverantes, sed

- 8 ⁸ Παντός γὰρ σώματος ὁμοιοῦν, μεταβολή. καὶ τὴ μὲν ἀθανάτου, ἀδιάλυτος· τὴ δὲ θνητοῦ, μετὰ ἀφελύσεως. καὶ αὐτὴ ἢ διαφορὰ ἐστὶ τῆ ἀθανάτου πρὸς τὸ θνητὸν, καὶ ἢ τῆ θνητοῦ πρὸς τὸ ἀθάνατον. ὡς περὶ δὲ τὸ φῶς αὐτοῦ πυκνὸν, ἔτι καὶ ἢ ζωογονία αὐτῆ, πυκνὴ τις καὶ ἀδιάλυτος τῆ τόσῳ καὶ τῆ χορηγία. καὶ γὰρ δαιμόνων χροσὶ περὶ αὐτὸν πολλοὶ, καὶ ποικίλαις σφαιραταίαις ἰσοκότες οἱ σφαιροκοί. καὶ τῶν ἀθανάτων οὐκ εἰσὶ πῶρόρω· ἐνθεν δὲ λαχόντες τὴν ζύτων χροσῶν, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐφορεῖσι· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν θεῶν ὀπιταττόμορμα, ἐνεργουσι θυέλλαις, καὶ καταγίσι, καὶ φρηστίησι, καὶ μεταβολαῖς πυρὸς, καὶ σεισμοῖς. ἐπὶ δὲ λιμοῖς καὶ πολέμοις ἀμυνόμορφοι τὴν ἀσέβειαν. αὐτὴ γὰρ ἀνθρώποις, εἰς θεοὺς ἢ μεγίστη κακία. θεῶν μὲν γὰρ, τὸ εὖ ποιεῖν, ἀνθρώπων δὲ, τὸ εὐσεβεῖν· δαιμόνων δὲ, τὸ ἐπαμύνευν. ⁹ Τὰ γὰρ ὑπὸ ἀνθρώπων τολμώμενα, ἢ πωλάνη, ἢ τόλμη, ἢ ἀνάγκη, καὶ χαλοῦσιν εἰμαρμένῳ, ἢ ἀγνοία, ταῦτα πάντα παρὰ θεοῖς ἀεὶ θύνα· μόνη δὲ ἢ ἀσέβεια, δίκη ὑποπέπτωκε. σωτὴρ δὲ καὶ τρωφὴς ἐστὶ παντὸς γένους, ὁ ἥλιος· καὶ ὡς περὶ ὁ νοητὸς κόσμος, τὸν αἰσθητὸν κόσμον περιέχων, πλεονεχί αὐτὸν ὀγκῶν ταῖς ποικίλαις καὶ παντομόρφοις ἰδέαις· οὕτω καὶ ὁ ἥλιος, πάντα ἐν τῷ κόσμῳ περιέχων, ὀγκοῖ πάντων τὰς γενέσεις, καὶ ἰχθυοποιεῖ· καμόντων δὲ καὶ ῥοδάντων, ὑποδέχεται. ὑπὸ τούτῳ δὲ ἐτάγη ὁ τῶν δαιμόνων χροσὶ· μᾶλλον δὲ χροσὶ· πολλοὶ γὰρ οὗτοι καὶ ποικίλοι· ὑπὸ τὰς τῶν ἀστέρων πωλινθίδας τεταγμένοι ἐκάσῳ τούτων ἰσάριθμοι. ¹⁰ Διατεταγμένοι οὖν ὑπερηρῶσιν ἐκάσῳ τῶν ἀστέρων, ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ ὄντες τὰς φύσεις, ζυτέσι τὰς ἐνεργείας. δαίμονος γὰρ οὐσία, ἐνεργεῖα. εἰσὶ δὲ πλεονεχί αὐτῶν κεκαμμένοι ἐξ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ. οὗτοι πάντες τῶν ἐπὶ γῆς τεταγμένων τὴν ἐξουσίαν κεκληρονομήνοιο εἰσὶ, καὶ τῶν ἐπὶ γῆς θορύβων, καὶ ποικίλῳ τεταχλῶ ἐργάζονται, καὶ κοινῇ ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἰδίᾳ ἐκάσῳ. ἀναπλάττονται γὰρ καὶ ἀνεγείρουσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς αὐτοὺς, ἐκκαθήμενοι ἡμῶν νεύροις, καὶ μυελοῖς, καὶ φλεψὶ, καὶ ἀρτηρίαις, καὶ αὐτὰ τῶν ἐγκεφάλῳ, διήκοντες μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν σπλάγχων.
- ¹¹ Γενόμενον γὰρ ἡμῶν ἐκάσῳ, καὶ ψυχοθέντα, παραλαμβάνουσι δαίμονες, οἱ κατ' ἐκείνῳ τὴν πηλὴν τῆς γενέσεως ὑπερέχεται, οἱ ἐτάγησαν ἐν ἐκάσῳ τῶν ἀστέρων. οὗτοι γὰρ κατὰ σφῆλῳ ἐναλλάσσονται, οὐχ οἱ αὐτοὶ ὀπιμένοντες, ἀλλ' ἀνακυκλούμενοι.

repetitioni obnoxij. Isti utiq; binas animæ partes subeūtes per corpus ipsam singuli ad proprium effectum versant. Pars attamen animæ rationis cōpos geniorum imperij experts est, Dei excipiendi idonea. Ei itaque cui per Solem radius, rationalem partem illustrat, hi quidem omnes pauci sunt, & horum abrogantur Dæmones. Nullus etenim Dæmonum aut Deorum in vnicum Dei radium quicquam potest. ¹² Cæteri autē cuncti, ¹² per animas & corpora a Demonibus aguntur & feruntur, eorum effectus obseruantes & diligentes. Ratio namque est non amor quæ decipit & fallitur. Terrenam igitur hęc dispensationem omnem regunt, hancq; per nostrorum corporum instrumenta. Eam vero dispositionem Mercurius fatum denominauit. A Deo igitur intelligibilis mundus dependet, sensibilis vero ab intelligibili, Sol autē per intelligibilem ac sensilem mundum influxum a Deo subministrat Boni, quod est operationis. ¹³ Porro circa Solem octo sunt globi, ab eo pendentes: non ¹³ vagantium vnus, sex autē vagantium, & circa terram vnus. Ab his autem globis Dæmones dependent, a Dæmonibus vero homines: ac ita omnia & omnes a Deo pendent. Quocirca omnium quidem pater Deus est, Opifex Sol, & mundus structuræ instrumentum. Regit autem intelligibilis essentia cœlum, Cœlū vero Deos, Dæmones utique Dijs obnoxij regunt homines. Hęc est Deorum ac Dæmonum expeditio. Hęc autē Deus per hęc sibi efficit, ac omnia Dei partes existunt. Si quidem cuncta partes sint, omnia itaq; Deus. Cuncta proinde efficiens, seipsum efficit, nec vnquam quieuerit. nam & ipse irrequietus est. Et quemadmodum Deus finem non habet: ita nec ipsius factio initium aut finem habet.

F F X F S.

οὗτοι οὖν εἰς τὰ δύο μέρη τῆς ψυχῆς δύντες διὰ τὸ σῶμαίτος, σφοδρῶς
 αὐτὴν ἔμασος πρὸς τὴν ἰδίαν ἐνέρχεται· τὸ δὲ λογικὸν μέρος τῆς ψυ-
 χῆς ἀδέσποτον τῶν δαιμόνων ἔσκηκεν, ἐπιτήδειον εἰς ὑπεροχὴν τῆς θεῆ.
 τῶν οὖν ἐν τῷ λογικῷ ἀκτὶς ἐπιλαμβάνει διὰ τῆς ἡλίας· οὗτοι δὲ πάν-
 τες ὀλίγοι εἰσὶ· τούτων καταργοῦνται οἱ δαίμονες. οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν
 δύναται, οὔτε δαιμόνων, οὔτε θεῶν, πρὸς μίαν ἀκτῖνα τοῦ θεοῦ.

- 12** ¹² Οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἀγοῖαι καὶ φέρονται, καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώ-
 ματα ὑπὸ τῶν δαιμόνων, ἀγαπῶντες καὶ σέβοντες τὰς ἐκείνων ἐνεργείας.
 καὶ ὁ λόγος, οὐκ ἔσθιεν ὁ πλανώμενος καὶ πλανᾶν τὴν οὖν ἐπίρρονον
 διοίκησιν ταύτῃ πᾶσαν διοικοῦσι, καὶ δι' ὀργάνων τῶν ἡμετέρων σω-
 μάτων. ταύτῃ δὲ τὴν διοίκησιν Ἐριμῆς εἰμαρμένῳ ἐπέλεσεν. ἤρτη-
 ται οὖν ὁ νοητὸς κόσμος τῆς θεοῦ· ὁ δὲ αἰσθητὸς, τῆς νοητοῦ. ὁ δὲ ἡλίος
 διὰ τῆς νοητῆς καὶ αἰσθητῆς κόσμου, τὴν ἐπιρροὴν ἀπὸ τῆς θεοῦ χορηγεῖ-
13 ται τῆς ἀγαθῆς, τέλει τῆς δημιουργίας. ¹³ . Περὶ δὲ τὸν ἡλίον, ἀγ-
 ὄκτω εἰσι σφαιραί, τούτου ἠρτημέναι ἢ τε τῶν ἀπλανᾶν, καὶ ἐξ τῶν πλαν-
 ωμένων, καὶ ἡ μία περίρρονον· τούτων δὲ τῶν σφαιρῶν ἠρτῆνται οἱ δαί-
 μονες· τῶν δὲ δαιμόνων, οἱ αἰσθητοί. καὶ οὕτω πάντα τε καὶ πάντες ἀπὸ
 τῆς θεοῦ εἰσὶν ἠρτημένοι. διὸ πάντῃ μὲν πάντων ὁ θεός· δημιουργὸς
 δὲ, ὁ ἡλίος· ὁ δὲ κόσμος, ὄργανον τῆς δημιουργίας· καὶ οὐρανὸν μὲν ἡ
 νοητὴ οὐσία διοικεῖ· οὐρανὸς δὲ θεός· δαίμονες δὲ θεοῖς ὑποστυ-
 λμένοι, αἰσθητοὺς διοικοῦσιν. αὐτὴ ἡ θεῶν καὶ δαιμόνων στρατιά· ταί-
 δε ὁ θεός ποιεῖ διὰ τούτων ἑαυτῶν, καὶ μόρια τῆς θεοῦ πάντα εἰσὶν· εἰ
 δὲ πάντα μόρια, πάντα ἀεὶ ὁ θεός. πάντα οὖν ποιοῦν, ἑαυτὸν ποιεῖ,
 καὶ οὐκ ἂν ποτε παύσασθαι· ἔπει καὶ αὐτὸς ἀπαυστος. καὶ ὡς περὶ θεός
 εἰ τέλος ἔχει, οὕτως οὐδὲ ἡ ποιήσις αὐτῆ ἀρχὴν ἢ τέλος ἔχει.

P 2

Τ Ε Λ Ο Σ .

ΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΓΡΑΦΑΙ.

Cap. 1. sec. 14. li. 4. ἰδῶν ἀκόρ. *ibid.* li. 9. κ' ἐκύσσε. *sec.* 15. li. 6. τὰ γα-
νητὰ πάχ. *Cap.* 4. *sec.* 6. li. 11. τὸ δ' ἐύσειρον ἐλατ. *Cap.* 7. *sec.* 3. li. 4.
δοκοῦντα κ' μὴ νομιζό. *Cap.* 9. *sec.* 5. li. 9. ἄφορα. *Cap.* 10. *sec.* 5. li. 9.
κατὰ πλάσι πασῶν. *sec.* 7. li. 11. ὁ δ' ἐτ' ἀφανῶν. *sec.* 11. li. 9. ἐν ἧ τὸ πλέον.
ibid. li. 10. ὡς περ οὖν τὸ πᾶν. *sec.* 18. li. 2. ἐνδύεται χιτ. *sec.* 25. *lin.* 2.
καταλιπὼν. *Cap.* 11. *sec.* 6. li. 3. ἐν πνι ποιῶν. *sec.* 7. li. 6. ἀρχῶν κ' ἡγε-
μῶν τ'. *sec.* 9. li. 5. κ' ἐξῶσι. *sec.* 19. li. 2. εἰς ἦν δ' ἐκ' ἡ ποροδ. *ibid.* li. 8.
ἀναβήσεται. *sec.* 20. li. 5. ὁμοιον τῶ ὁμοίῳ *ibid.* li. 15. νοήσεις. *Ca.* 12.
sec. 3. li. 5. αὐτὴν τῆς ἡδονῆς. *ibid.* li. 7. ἀξιοῦτης. ἐπεῖτα. *sec.* 4. li. 3. ταῖς
ἐπιθυμίαις *sec.* 5. li. 7. τὸ καλὸν. *sec.* 9. li. 2. ἦν ἐπίθου μοι. *sec.* 12. li. 3.
ἐθνη τῶν ζώων. *sec.* 13. li. 4. ἐκείνου γένους ζώου φονὴ ἐστὶ καλή. *Cap.*
13. *sec.* 9. li. 1. τὴν χωρῶσαν ἐπὶ τὴν ἐγκράτειαν, ἧς δύναμις. *sec.* 12.
li. 4. ἀδιόριστοι. *sec.* 17. li. 8. καὶ κλίσι. *Cap.* 16. *sec.* 4. li. 1. τῶ πᾶντα
κ' ἐν δοκοῦντι. *ibid.* li. 4. ὑπολέσεις. *sec.* 7. li. 1. δημιουργεῖται ἅπαντα.

ERRATA.

Cap. 1. *sect.* 1. *linea*, 1. μοί ποτε. *sec.* 3. li. 3. ἐμοί. *sec.* 6. li. 2. καὶ. *sec.* 16.
li. 5. ἀρμονίας. *sect.* 25. li. 18. κ' τίνι. *Cap.* 2. *sec.* 2. li. 3. κινεῖται. *ini-*
tio pag. C 2. *scribe* 7. Ὁ Τὸν. *sect.* 7. li. 9. ὁ δ' ἐ. *sect.* 7. li. 10. γινόμενα.
Cap. 3. *sec.* 1. li. 6. ἀπειρον. *sec.* 3. li. 2. αὐτῶ. *Cap.* 4. *sec.* 5. li. 10. σωμα-
τικῶν. *sec.* 6. *in margine scrib.* 6. *sec.* 9. li. 10. ὑσέρημα. *Cap.* 5. *sect.* 1.
li. 5. *post* ῶ pone, . *sec.* 7. li. 14. *post* αὐτὸς *scribe*, . *Cap.* 6. *sec.* 3. li. 1.
τὸ. *ibid.* li. 2. γαθὸν Ὁ τὸ. *Cap.* 8. *sec.* 4. li. 6. ἄλλοι. *Cap.* 9. *sect.*
3. *lin.* 4. τῆς. *sect.* 10. *lin.* 6. ἰσῶδ. *Cap.* 10. *sect.* 4. li. 9. ἐπεισο-
ροῦν. *ibid.* li. 10. γάρ ἐστιν. *sec.* 7. li. 11. ὁ δ' ἐτ'. *sec.* 17. *in margine scrib.*
17. *sect.* 18. li. 2. ἰδιον. *sec.* 18. li. 11. ἀνθερόπνοος. *sec.* 22. li. 9. ἐνέρχεται.
Cap. 12. *sec.* 6. li. 5. ἐνεργητικὸς. *sec.* 15. li. 6. πάλ' ἐξ. *sec.* 17. *in margi.*
17. *sec.* 18. li. 5. φθαρτῶν. *sec.* 21. li. 9. ἐστὶ. *sec.* 23. li. 7. μὴ. *Cap.* 13.
sec. 1. li. 8. ἀγνοῶ. *sec.* 2. li. 2. ἀλκιδῶν. *sec.* 4. li. 5. ἐμαυτὸν. *sec.* 15. li. 2.
τῶν. *Cap.* 15. *sec.* 4. li. 1. οὖν. *sec.* 12. li. 5. *post* τῆς pone, *ibid.* *lin.* *ulti-*
ma ἰλεως *sine puncto*.

Errata paginarum latinarum.

Capite 1, sectione 5, linea 2, lege exiluit. li. 3, leuis. 7, videretur. 26, 5, sanctus es. Ca. 2,
6, 6, multum errorem. 7, 12, iustus, ea. 3, 3, 7, iudicium. 4, 4, 5, natum es. 4, 8, 3, vero à
nobis. 6, 2, 7, genita: nam. 5, 1, 0, vsque ad 13, verba pluralia fiant singularia. Titulo 8.
cap. I N T E R I T V S. 7, 3, 1, tectus es. 9, 1, 7, diuidi: 6, 4, præditum. 7, 3, igne: omnia. 9,
12, sunt, Dei. 10, 1, 6, efficaciam. 1, 10, efficaciam. 11, 5, 6, nequicquam. 12, 11, 1, verū
libet, 17, 7, gignit: non. 18, 1, scito o fili). 21, 8, existunt: 13, 2, 3, fili. Miror. 3, 4, genere:
5, 3, cogis: a. 5, 6, diminutionem. 9, 4, depulit. 14, 1, 8, occultius.

INDEX
SENTENTIARVM HOC PI-
MANDRA CONTEN-
TARVM.

Primus numerus indicat caput, secundus sectionem.

- A**
- A**ctio & passio idē sunt ca. 12, sect. 11.
Adiuratio Mercurij, 15, 12.
Adulteri obiectio & homicidij, 12, 7.
Aegiptiorum dictio efficaciam ha-
bet, 16, 2. **A**egiptij effectum vocibus non
verbis colorant, 16, 3.
Aesculapius tantus & naturae scies, 14, 1.
Aesculapij sermo repugnans vulgi sententiae, 16, 1.
Aeni effectus mundus, 11, 3. **D**eī potestas
aenium, 11, 3.
Aenium materiam ornat immortalitate & per-
seuerantia, 11, 4. **M**undi anime aenū, 11, 4.
Aliqua peculiarem habens sententiam, 11, 18.
Alterationi obnoxium omne, mendacium est, 15, 6.
Amor corporis, errore cupidinis, mortem pro-
ducit, 1, 19.
Amor non decipit ac fallitur, sed ratio, 16, 12.
Anima & corpus incapacia sunt boni, 2, 8.
Anima est immortalis, 8, 1. non potest in Deū
referri **A**nima corpus degens, 10, 6. **A**nima
separabilis, 10, 7. **A**nima mala retro-
cedit per viam reptilium, 10, 8. **A**nima cœ-
cutiens in passiones impingit, 10, 8. **A**nima
quomodo fertur, 10, 13. **A**nima fit mala per
necessitatem, 10, 15. infantis **A**nima ferē
ab anima mundi pendens. **i**bid. **A**nima mo-
rientis recurrit in seipsam, 10, 16. **A**nima,
diuina existit, 10, 17. **A**nima pia peracto
certamine, **D**eus fit, aut mēs, 10, 19. **A**nima
impia in propria essentia permanēs, a se mul-
tatur, **i**bid. **A**nima in prestantius migrat,
non in deterius, 10, 22. non omnis **A**nima
mentē habet bonam, 10, 23. **A**nima, mentis
expers, brutus par est, 10, 24. errant qui pu-
tant animam corpus ferē subire, 10, 20. **A**-
nimam sine mente, hominem dicere non licet,
10, 24. **A**nimae mutationes, 10, 7. **A**nimae
absolutissima gloria, **i**bid. **A**nimarum cō-
municatio, 10, 22. **A**nimae puniatio, 10, 21.
Anima, vitae causa, 10, 11. **A**nima ubique
adest, nō delata, sed ibi existens, 11, 19. **A**nima,
quae intra & extra mundum sunt, specu-
latur, **i**bid. **I**n brutis **A**nima est vita, mētis
expers, 12, 2. **A**nimae, sprete mente, brutef-
cunt, 12, 4. **A**nimae, sprete ratione, irasci &
cupere nō desinunt, **i**bi. **E**ffrenatis **A**nimis
Deus legem praescripsit vindicem, 12, 4.
Anima in corpore, mens in anima, & ver-
bum in mente, 12, 13. **A**nimae rationalis
pars, a demonis imperio libera, 16, 11. **A**-
nima eui **D**eus, 11, 4. **A**nima mundi æ-
uium, **i**bid. **A**nima terre caelum, **i**bi. **A**nima
summa egritudo atheismus, 12, 3.
Animalia nascuntur **D**ijs operantibus, 3, 3.
Animantia reliqua an verbo viantur, 12, 13.
Quae plus **A**pparent, mala sunt, 4, 9. **A**pparēs,
factū est: non **A**pparēs æternū, 5, 1.
An quae **A**pparent, facta sunt, 14, 2.
Deus non vult **A**rcana vulgari, 13, 13.
Arcana **G**ræcis cōmittenda diffidet, 16, 2.
Ascensus in **D**eī cognitionem per potentia-
rum anime notitiam, 11, 20.
Auditui & verbis incumbens vmbra impugnat,
10, 9.
- B**
- B**aptismi prophetia, 4, 4. **Q**ui **B**aptismo
obaudiunt aut nō, quid assequantur, **i**bi.
Benedictio per octonarium, 13, 15. **B**ene-
dictio in suo mūdo intelligibili locata, 13,
20. **N**on incaute **D**eō **B**enedicendū, **i**bid.
Beatus qui **P**atrem nouit, 14, 3.
Bonum in solo **D**eō, 6, 1. **B**ona in solo **D**eō, in
facturis mala, 6, 2. **M**alum maximum **B**o-
num videtur hominibus, 6, 3. **B**onum &
pulchrum oculis non subiiciuntur, 6, 8. **B**o-
num, quod efficiendi compos est, 10, 3. **B**oni
propriū, **B**onum cognosci, 10, 4. **B**oni spe-
culatio citra noxā illustrat, **i**bid. **B**oni spe-
culatio silentium est ac sensuum abrogatio,
10, 5. **B**oni speculatio sensus abstrahit a
corpore, 10, 6. **B**onus, neque arrogans nec
impotens est, 14, 9. **D**eī vna tantum passio
Bonum, **i**bid. **B**onum est vniuersa potestas
omnia faciendi, **i**bid.
Brutus, voce, non verbo vrantur, 12, 13.
- C**
- C**aput, mētis, sphaera ritu mouetur, 10,
11.

I N D E X

Celeritatis anime exempla, 11, 19.
 Calum, Dei sapiens opus 15, 12.
 Calum regit Deus 16, 13.
 Caelestes congaudent seruato, 1, 24. Caelestia
 corpora restaurantur, 8, 4.
 Calum anima terrae, 11, 4.
 Cognoscere uelle via recta boni, 11, 21. ani-
 mae uirtus Cognitio, 10, 9. Cognitionis a
 sensu discrepantia, ibid. Cognitio Dei sa-
 lutare homini & in caelum ascensus, 10,
 15. Cognitio est scientiae finis, 10, 9. pieta-
 tis agon Deum Cognoscere & nemine lae-
 dere, 10, 19. Deum Cognoscere non est a-
 cerbum, 12, 20. Deum Cognoscere arduus,
 15, 10. Dei Cognitio ignorantiam propul-
 sat, 13, 8. Cogitare aut dicere uera non di-
 cit ueritatem, 15, 5. quae sunt Cogitare
 decet, ibid.
 Compagum corporis est numerus, 15, 11.
 Composita dissoluantur, ut noua fiant, non
 ut pereant, 12, 16.
 Communio contra auaritiam, 13, 9.
 Concipere uniuersa & creare est Dei essen-
 tia, 5, 7.
 Concordem dicenti audientem esse decet, 10, 17.
 Constructio aut dissolutio non fit absque nu-
 mero, 12, 15.
 Continentia cupidinibus aduersa, 13, 9. Cō-
 tinentia iustitiae sedes, ibid.
 Contrarietate & oppositione omnia constare,
 10, 10.
 Corpus & anima incapacia sunt Boni, 2, 8.
 omnia facere est ita quam Dei Corpus, 4, 1.
 Corporis abnegatio ad Dei amorem, 4, 6.
 durum relictis corporeis ad incorporea re-
 uerti, 4, 9. materiale Corpus, bonum non
 capessit, 6, 2. terrena Corpora dissolutione
 restaurantur. ibid. Corporum in materia di-
 screpantia, 9, 7. omnia Corpora composita,
 9, 7. solum Corpus humanum, animam hu-
 manam suscipit, 10, 19. omne Corpus ui-
 uens, materia & anima constat, 11, 10.
 Corporis carcer, 13, 7. unum quodque Cor-
 pus multa est. 12, 13. mutatur Corpus me-
 daci in star, 13, 5. non soluitur Corpus ex
 potentijs constans, 13, 14. sensibile Corpus
 eminusest a generatione essentiali, 13, 14.
 Corpora sola perpetua ueritatem habent,
 15, 1. Corpora composita nil uerum sunt, ibi.
 incorporeum uerum, Corporeum imaginatio,
 15, 10. Corporea sensibus relinquuntur,
 incorporea, minime, 15, 10. omnis Corpo-
 ris persuerantia, mutatio est, 16, 8. hu-

mana Corpora demonum instrumenta,
 16, 12. quaedam Corporum incorporea sunt,
 ibid. Corporeorum & incorporeorum mu-
 tuae refractiones, ibid. Corpus animam
 uoluptate & uore deprauat, 12, 2.
 unum quodque Corpus multa est, 12, 14.
 Corruptio & mors pro abolitione, 12, 16. ne-
 cessaria Corruptio ne generatio cesset, 15,
 8. quae sunt ex corruptione, mendacia
 sunt, 15, 9.
 Creauit Deus hominem sibi similem, 1, 12.
 Credere, est intelligere: non Credere, non in-
 telligere, 9, 10.
 Crescite &c. 1, 18.
 Dei Cultor omnia suffert, 9, 4.
 Dei Cultori omnia in bonum cedunt, ibid.
 unus Dei Cultus, est non esse malus, 12, 23.

D

Dissolutio animalis, 10, 13.
 Daemonis boni uerba, 12, 8. Dæmones
 humanis ephoros agunt, 16, 8. quales
 Dæmonum effectus, ibid. Dæmones astris
 aequinumeri, 16, 9. astris praecepta Dæ-
 mones exequi parant, 16, 10. Dæmonis
 essentia, efficacia, ibid. Dæmones ex bono
 & malo reperiunt, ibi. Dæmones inmultis
 terrae cient, ibid. Dæmones, fictions ani-
 mis excitant, ibid. Dæmones partes corpo-
 reas penetrant hominis, ibid. Dæmones
 per honorem geniturae nostrae subserviunt,
 16, 11. Dæmones in infantia uariantur,
 ibid. Dæmones binas anime partes inua-
 dunt, ibid. quorum abrogantur Dæmones,
 ibid. nihil potest Dæmon in Dei radium.
 ibid. a globis Dæmones, a demonibus ho-
 mines dependent, 16, 13. Dæmones Dÿs
 obnoxij regunt homines, ibid.
 Denarius duodenarium detrudat, 13, 10. qua
 arte Denarius duodenarium vincit, 13, 11.
 Denarius, anime genitor, 13, 12.
 Deus, lumen est, 1, 6, 21. Deus non est locus,
 sed efficacia capax, 2, 2. solus Deus bo-
 nus, 2, 8. Dei principium nobis, cognitio,
 4, 9. Deus non est mali causa, 4, 8. Deus
 non imaginationi obnoxius, 5, 2. conside-
 randus Deus ab effectibus, 5, 3. conside-
 ratur Deus per astra, elementa & homi-
 nis in uero constitutionem, 3, 4, 5, 6. Deus
 incorporeus & multorum corporum, 5, 8.
 Deus est omnia quae sunt, ibid. nihil circa
 Deum, omnia in ipso, ibid. Deus omnia

I N D E X

- dat, nihil suscipit, ibid. tribus Dei nominibus, Mens, Pater, Deus, propria, 5, 9. Deus essentia motus & generationis, 6, 1. in Deo nihil inferius, ibid. Deus non caret sensu & intelligentia, 9, 9. Deus existens omnia, ea extrorsum porrigit, ibid. Deus, extra nihil, & nihil extra ipsum, ibid. Deus non tantum omnia efficit, sed est, 10, 3, 4. Deus nec dicitur nec auditur, 10, 9. Deus igne utitur ad opificium reru uniuersu, 10, 18. Deus Pater & bonus, esse & substantia eorum quae sunt, 10, 2. Deus supra cuncta, 10, 2. homo terrenus, Deus mortalis, 10, 25. Deus caelestis, homo immortalis, ibid. Dei sapientia quaedam, 11, 3. aui anima, Deus, 11, 4. Deus cuncta implet ac ambit, ibid. Deus in uniuersum omnia operatur, 11, 5. nihil Deo simile censetur, ibid. no otio vacat Deus, ibi. Deum pluralem arbitrari ridiculum, 11, 11. non arduum Deo cuncta operari, 11, 12. Deus non potest esse sine operatione, ibid. ut omnia fiant quae fiunt, Deus est, 11, 13. de Deo nihil dubium intelligendum est, 11, 16. ut homo sine uita, sic Deus sine boni effectu esse non potest, 11, 17. Deum per se cogniturus, corporea cuncta reijciat, 11, 20. cognitione potentiarum anime neglecta ignoratur Deus, 11, 21. Deus per opera uisibilis, 11, 22. uirtus Dei, eum per omnia cerni, ibi. cum solo homine Deus congreditur, 12, 19. Deus arrogans aut impotens, nisi cuncta efficiat, 14, 8. Deus in caelo, in terra, & in uniuerso quid seminet, 14, 9. Deus septum dictus, imploratur, 16, 3. Deus opifex, Sol & mundus instrumentum, 16, 13. Deus sine otio, ibid. ut Deus sine fine, ita eius operatio, ibid.
- Dicere uera aut cogitare, ueritatem non dicit, 15, 5.
- Dissolutio hominis, 1, 24.
- Diuini & mortalis separatio, pulchri speculationem obliterat, 15, 10.
- Dominus omnium, Pater & Deus, 15, 12.
- Duobus nemo intendit, 4, 6.
- Durum relictis corporeis ad incorporea reuertit, 4, 9.
- Dux seruandorum Mercurius, 1, 25.
- E**
- Doctus primum per se post modum intelligit, 13, 15.
- Efficacia Dei, uoluntas est, 10, 2.
- Efficacia Dei, potentia insuperabilis, 11, 5.
- Efficacia, potentia est, 12, 20.
- Efficacia consistit in eo quod omnia sunt, 14, 4.
- Efficacia semota mendacium relinquit, 15, 3.
- Efficaciae partes Dei, 12, 22.
- Effector omnium Deus, seipsum efficit, 16, 13.
- Elationum collatio in picturis, 11, 17.
- Elementa naturae ex uoluntate Dei prodierunt, 1, 8. Elementorum cõsensus generandis corporibus, 1, 17. Elementorum separatio, 3, 2. Elementa dimissa a uerbo deorsum, 1, 10.
- Electio uolenti proponitur, 4, 6. Electio uilioris quid proferat, 4, 7.
- Essentia Dei est pulchrum, 6, 4. Dei Essentia, uelle omnia esse, 10, 2. unum quodque intelligibile est Essentia, 12, 14. Essentia essentiae habitum operatur, 12, 23. intelligibilis Essentia caelum regit, 16, 13.
- Exemplar antiquissimum, 1, 8.
- Expertes diuini radij a Daemonibus aguntur, 16, 12.
- Exponi quod non potest, Deus est, 15, 10.
- F**
- Factoris nomen prestantius Dei nomine, 5, 7.
- Factor ab effectibus cõtemplari, 12, 21.
- nihil Dei expert, eorum quae sunt aut Facta sunt, ibid.
- Faciens insectus, & factis antiquior, 14, 2.
- Facta apparent, factor nequaquam, 14, 3.
- duo tantum consideranda Factum & facies, 14, 4. Factum & Faciens medio carent, ibid. duo omnia sunt Factum & Faciens, 14, 5. Faciens à Factio seungi non potest, ibid. Facientis & facti necessaria copula, 14, 6. antecedens Factor, consequens Factum, ibid.
- Factorum uarietas Deo abiectiõnem parit, 14, 7.
- cuncta Facere, una Deo gloria, ibid.
- Factio est uelut Dei corpus, ibid.
- Facta ex corruptis fiunt, 15, 8.
- Facultati uisio efficax omnia cõspicit, 13, 10.
- Fato qua ratione anima supponitur aut superponitur, 12, 9. Fati, dispensatio mundi sensibilis, 1, 9, 16, 12. obiectio de Fati necessitate, 12, 5. cuncta corporea opera sunt Fati, ibid. Fato subiiciuntur & rationales homines, 12, 6. homines probi secus quã reliqui Fata patiuntur, 12, 7.

Filius alius, Pater alius, 13, 2.
Finis bonus in Deo fieri, 1, 24.
argumenti a Formato ad Formam, 11, 16.
Eremitus dictionum, Græcorum philosophia, 16, 3.

G

G*audij notitia marorem expulit,* 13, 8.
Generatio per monstrosa deorum circularium semina, 3, 3.
Generatio qualium & quantorum est, 10, 10.
Generatio ac tempus bipartita in calo & terra, 11, 4.
exemplum de Generante homine, 11, 14.
Generationis & qualitatatis mutatio vitari non potest, 12, 7.
Generatio, sensus est, mors autem obliuio, 12, 18.
Generatione contemplatores effecti, 13, 10.
qui Dei Generatione ponitur, quid cognoscit, ibid.
Generatio facientis, est ipsum efficiens, 14, 6.
Generatio absque corruptione non constat, 15, 8.
Globi octo circa solem, 16, 13.
a Globis Dæmones, a Dæmonibus homines dependent, ibid.
Græca dicitio ostentationem habet, 16, 3.
Gloria & origo rerum omnium, 3, 1.

H

H*abene mundi currus que sint,* 16, 6.
homo Harmonie quid relinquat, 1, 24.
Hermes veretur Græcos traducturos sua scripta, 16, 1.
Homicidæ & adulteri obiectio, 12, 7.
Homo peccat, 1, 13, 14. *Homo duplex,* 1, 15.
Homo genitus in animam & mentem, 1, 17. *Homo ex Deo constat nempe mente,* 12, 13. *Hominis sterilis mulier,* 2, 10. *Homo, diuini corporis ornamentum,* 4, 2. *Homo factus operum Dei contemplator, ibid.*
bonum in Homine, quod minus malum, 6, 3.
Homini molestissimum malis egere, 6, 5.
Homo tertium viuens Deum noscit, 8, 5.
Homo sensu mundum, mente Deum concipit, ibid. non omnis *Homo* fruatur intelligentia, 9, 5. *Hominum alius materialis, alius essentiæ cultor, ibid.* *Homo primus mortalium animantium animæ compos,* 10, 12. *Homo malus tanquam mortalis, ibid.*
Homo, mundi soboles, 10, 14. *Homo igne*

nudatus, diuina operari nequit, 10, 18.
Homo, animal diuinum, 10, 24. *quatum Homo sit Dijs præstator* 10, 24, 25. *Homo terram non deserens sterisum est,* 10, 25.
Homo terrenus, Deus mortalis est, ibid.
Deus celestis, Homo immortalis, ibid. *Homo sine actione, animal esse definit,* 11, 12.
ut Homo sine vita, sic Deus sine boni effectu esse non potest, 11, 17. *Hominis collatio cum Deo, cognitioni Dei cõfert,* 11, 20.
Homo per seipsum immortalis, 12, 19.
Homo Dei capax, & ipse cõessentialis, ibi. *solus homo vniuersum incolit orbem,* 12, 20.
Homo, sensu cælum attingit, ibid. *Homo, natura Deus,* 13, 14. *Homo, tabernaculum constans dici non potest,* 15, 1. *Homo, verus non est.* 15, 6. *Homo, est imaginatio & supremum medicum,* 15, 7. *Homo mutationum imagines efficit,* 15, 9. *Homo, puer, adolescens, vir, nec senex est, ibid.*
Humanitas quorundam diuinitati confinis, 12, 1.

I

I*Dea omnes formas per corpora prodit,* 11, 16.
qualis est incorporea Idea, 11, 17.
Ideæ, animatorum & inanimatorum sunt, 16, 14.
inelligibilem essentiæ, Identitas, 12, 14.
Ignorantia, hominum perditio, 7, 1. *animæ malitia, Ignoratio,* 10, 8. *Dei Ignorantia, mira absurditas,* 14, 8.
Imago Dei ad superna duci, 4, 11.
Imaginatio, factorum tantum est, 5, 1.
Imago Dei, Aëui, mundi & Solis, 11, 15.
Immortales qui Dijs, & qui mortales, 12, 1.
Impietas, animæ maximus cruciatus, 10, 20.
Impius patrat ut patiat, 12, 5.
Impietas, maxima hominum in Deos prauitas, 16, 8.
sola Impietas iudicatio subditur, 16, 9.
Incapacia veritatis sunt, que hic degunt, 15, 5.
Incomprehensus Deus magnitudine, loco, qualitate, figura, tempore, 12, 23.
Incorporeum, super omne celer, potens & circumscribi non posse, 11, 18. *Incorporea, in corpore patibilia sunt,* 12, 11. *Incorporea, a mente mouentur, ibid.* *Incorporeum, sensu non percipitur,* 13, 6. *Incorporeum, corpore exprimi non potest,* 15, 10. *corporea, sensibus relinquuntur, incorporea minime,* 15, 10. *alia incorporea sunt Ideæ,* 16, 14.
corpo-

I N D E X

corporeorum & Incorporeorum mutue re-
fractiones, ibid.
Inimicitia corporis in animam, 7, 2. Inimi-
citiæ sensiles in insensiles mutatae, 7, 3.
Intellectus solus inuisibilia scrutatur, 5, 2.
Inelligibile, per sensum intelligenti subia-
cet, 2, 1.
Intelligentia ab intellectu, quantum Deus
a diuinitate distat, 9, 1. Intelligentia, ser-
monis soror, ibid. sensus & Intelligentiæ
differentia, ibid. voluminum Mercurij
difficilis Intelligentia, 16, 1. quis Dei sen-
sus & intelligentia, 9, 9.
Intelligere, credere est: non credere non Intel-
ligere, 9, 10.
a Deo intelligibilis, ab hoc sensilis mundus
dependet, 16, 12.
Instrumenta mundi, necessitas, prouidentia
& natura, 12, 14.
Interioris hominis quando fit, 15, 11.
in Deum impia ingerunt qui ipsum non In-
telligunt, 14, 8.
Iussa Deorum Dæmones exequentur, 16, 8.
Iusti efficiuntur absente iniustitia, 13, 9.

L

Lacere neminem & Deum cognoscere,
pietatis ager, 10, 19.
Liberorum factura præstans & religio-
sum opus, 2, 10.
Liber corpore, passione liber est, 12, 11.
Lumen, amicitia contrariorum & dissimiliū,
11, 7. Lumen ante lumen, & mens a men-
te luens, 15, 12. Lumen, receptaculum in-
telligibilis essentiæ solis, 16, 5.
Lux veritas, bonum, & vitæ ceteras repulit
vindices, 13, 9.

M

Magnes ut ferrum, speculatio attra-
hit, 4, 11.
Mala in facturis bona in solo Deo,
6, 2. Mala sunt passiones generationis co-
mites, 14, 7.
Malitia completa diuinitatem ignorare, 11,
21.
Malum maximum, bonum videtur homini-
bus, 6, 3. Malum quantum adiacet homi-
ni, 6, 5.
Materiæ vniuersalis concretio, 3, 1. Materia,
boni particeps, 6, 2. Materiam globosam

pater fecit, 8, 3. Materia confusa erat,
quando erat incorporea, ibid. cōfuso Ma-
teriæ circa terrena viuentia, 8, 4. Materiæ
generatio ab æuo pendet, 11, 4. Materia,
vna est, 12, 15. Materia seorsum a Deo, 12,
22. Materia materiæ habitum operatur,
12, 23. vindices Materiæ qui sint, 13, 7.
Membra Dei & mundi quæ sint, 12, 21. a-
nima Dei Membrum, ibid.
Mendacij picturæ collatio, 15, 3. terrenorum
potissima pars Mendacium, 15, 2. qui
Mendacium non videt, veritatem videt,
15, 4. Mendacium abrogatur, 15, 8. Men-
daciū, veritatis opus, 15, 9. Mendacium
in humana effigie, 13, 5.
Mens cum verbo alteram mentem opificem
peperit, 1, 9. quibus adest Mens, 1, 22. a
quibus abest Mens, 1, 23. Mens certami-
nis merces est homini, 4, 3. Mens a Deo &
Dæmonibus semina concipit, 9, 5. Mens
caput, spheræ ritu mouetur, 10, 11. Mens
hominis, natura diuina, 10, 16. Mens di-
uinarum intelligentiarum acutissima, 10,
18. Mens cum igne impiam animam ver-
berat, 10, 21. Mens, animam piam ad no-
titiæ lumen dirigit, ibid. Mente nil poten-
tius, efficacius ac viuendi potentius, 10,
23. Mens animam deserit iudicio, 10, 16.
Mens a corpore migras, ignem induit, 10,
8. Mentem nudam corpus materiale non
suscipit, 10, 17. Mens meditando, Deus
faciendo, cernitur, 11, 22. Mens est ex
Dei essentiâ, 12, 1. sola Mens Deum abso-
lute nouit, ibi. Mens in homine Deus est,
ibid. Mens in bruto est natura, 12, 2. Mens
benefica in animas hominum, ibid. Mens
in brutis cum singulorum natura conspirat,
ibid. Mens animabus hominum refragatur,
ibid. Mens periculis suorum instantibus ob-
sistit, 12, 3. Mens chirurgi instar molestia
animam afficit, ibid. Mens animæ refragans
bonum confert, ibid. in brutis Mens
non est benefica, 12, 6. Mens in hominibus
iram & cupidinem suffocat, ibid. Mentis
particeps nequitiam fugit, 12, 7. Mens ani-
ma Dei, 12, 8. Mens fato legi ac ceteris cum
ceteris imperat, 12, 9. queritur an Mens in a-
nimantibus sit passio, 12, 10. Mens & sermo
homini collata immortalitate paria, 12, 12.
quid Mente & verbo ut decet vitæ euenit,
ibid. anima in corpore, mens in anima, &
verbum in Mente, 12, 13. lumen ante lumē
& Mens a mente luens, 15, 12. extra Men-

INDEX

- tem nō Deus angelus aut essentia, 15, 12.
 Mercurij Trismeg. progenitores, 10, 5. Mercurius cupit Dei & uniuersi notitiam, 11, 1. Mercurius menti indulgere monetur, 11, 13. Mercurius Aesculapij præceptor, 16, 1.
 Maror, pars malitiæ, 6, 1.
 Morte cur digni sunt, 1, 20. nihil obnoxium Mortis seu abolitioni, 8, 1. Mors est sensus priuatio, non corporum abrogatio, 8, 4. Mors, non abrogatio est, sed compositi dissolutio, 11, 14. Mors, est tantum mutatio, 11, 15. Mors est corruptio pro abolitione, 12, 16. impropria Mortis acceptio perturbabat rei notitiam, ibid. Mortis causa cupidus, 1, 18. cuncta libera a Morte vel abolitione, 12, 18. nihil in mundo Mortuum, 12, 15. diuini & Mortalis separatio pulchri speculationem obliterat, 15, 10. Mors terret vulgum facti ignorantia, 15, 11. Mors dissolutio fessi corporis, ibid. Mors dissolutio ac sensus abrogatio, ibi. qui Dij immortales & qui Mortales, 12, 1.
 omnis Motus in stante & à stâte mouetur, 2, 4. Mouens omne, incorporeum: Motu vero corpus, 12, 11. Mouens & Motus patiuntur, ibid. vite efficacia, Motus, 12, 17. nil Motus expers in mundo, ibid. paritur absque Motu, nihil, ibid.
 Mundus, nequitiæ plenitudo, 6, 4. Mundus secundus Deus & animal immortale, 8, 1. Mundus semper uiuens a Deo, 8, 2. pater Mundo qualitates velut in antro inclusit, 8, 3. Mundum immortalitate circuiuit, ibi. nequitiæ locus, terra, non Mundus, 9, 4. Mundus, sensum & intelligentiam habet, 9, 5. Mundus, instrumentum diuini nutus, 9, 6. Mundus Dei filius, 9, 8. Mundi ornatus, ibid. Mundus ab amplectente se intelligentias inspirat, ibid. Mundus & Sol pater cōmuniōne, 10, 2. Mundus aliquando genitus, 10, 10. Mundus semper existēs, ibid. Mundus, primum animal, 10, 12. Mundus, nec bonus, quia mobilis: nec malus, quia immortalis, ibi. Mundus, semper fit ab æuo, 11, 3. Mundus, nunquam abrogatur, ibid. Mundus, non omnes exponit formas, sed variat, 11, 16. uniuersus Mūdus, immutabilis: partes eius mutabiles, 12, 18. Deus pater opifex sol, et Mūdus instrumentum, 16, 13. a Deo intelligibilis, ab hoc sensilis Mundus dependet, 16, 12.
 Mutatio, est generationis purgatio, 14, 7. homini mendacium confert Mutatio, 15, 6. que Mutantur, meniantur, 15, 9.
- N
- N**ihil non cadit in sepulchri imaginem, 11, 21. Nihil a se fit, 14, 2. & 14, 6. Nobis quedam a Deo dantur: quedam a nobis parantur, 4, 8. nos verum Nescire, hoc verum est, 15, 5. Nomenclatura trium que Deo ascribenda, 14, 4. Noxia per Dei potentias tollenda, 13, 8.
- O
- O**blivio nequitiæ animæ, 10, 15. Obscurus, ne calumniam a vulgo patiat, 13, 13. Officia Deorum, hominum, & Demonum, 16, 8. Omne ad plenitudinem, non ad multitudinē, 16, 4. Omnia unum, & unum Omnia existit, 16, 3. Omnia Dei partes existunt, 16, 13. Omnia mouentur in incorporeo Deo, 2, 7. Omnia facta sunt ex his que sunt, & c. ibid. Omnia in Deo sunt, quomodo? 9, 9. Omnia Dei plena, 11, 5. Omnia in Deo sunt, non tanquam in loco sita, 11, 18. Omnia sub ipso & in ipso sunt, 15, 12. Omnium, Dominus, Pater & Deus, ibi. Operantis hominis collatio cum Deo, 11, 12. Operanti nihil malum ascribendum, 14, 7. Operator primum agnoscitur, 15, 9. Operationes mendaces a veritate deduci, ibi. ut Deus sine fine, ita eius Operatio, 16, 13. Operum argumentum ad factoris notitiam, 12, 22. Opificis elucidatio ab Opere, 11, 8. Opus a Deo diuisum perijt, 11, 14. Oppositione & contrarietate omnia constare, 10, 10. Orat ut Deum cognoscere possit, 5, 2. Orat Tat, 13, 21. Orandum per verbum, ibid. Origo & gloria rerum omnium, 3, 1. Otiū nusquam est, 11, 5.
- P
- P**Arere, non imperare, animæ est prauitas, 10, 8. Passiones mundi, vertigines & occulta-

iones, 11, 15. Passio & actio idem sunt, 12, 11.
 Pater alius, alius filius, 13, 2.
 Patibilia sunt omnia, 12, 11. Patibilia a passione discrepantia, 12, 11.
 Grecorum Philosophia, dictionum fremitus, 16, 3.
 Pictoris & sculptoris collatio, 5, 7. Pictoris ad Deum collatio, 14, 8. Pictura mendacij collatio, 15, 3.
 Pietas & cognitio via Dei sciscitandi, 6, 5. Pietatem proclamat Mercurius, 1, 25.
 Pomparum conferentia, 4, 7.
 argumentum a Potentia anime ad Dei potentiam, 11, 20. Potentia a factis discrepat, 14, 4.
 Pulchrum est circa essentiam boni apparentis, 6, 4. bonum & Pulchrum oculis non subijciuntur, ibid.
 Pimandras, mens, Deus, 1, 2.

Q

Qualitates producit mundana latio, 9, 5. generationis & Qualitatis mutatio vitari non potest, 12, 7.

R

Radix Dei mundi, & hominis qui sunt, 10, 22.
 Rationem omnes non omnes mentem habent, 4, 3. Ratio decipit ac fallitur, non amor, 16, 12.
 Resolutio quo pergit & cursus hominis, 3, 4.
 Renascitur qui a mundo fit alienus, 13, 1.
 Renascentie matrix, sapientia, 13, 2. Renascentie semen verum bonum, ibid. Renascentiam seminans, Dei voluntas, ibi. Renascentia non edocetur, ibid. formatum elementare Renascentiam non videt, 13, 3. tactus & mensura a Renascentia aliena, 13, 4. quis Renascentie auctor, Dei filius, homo, 13, 5. sola mens Renascentiam intelligendi capax, 13, 7. nemo impotens Renascentie perquirenda, ibid. Renascentia, corpus trimesum non imaginatur, 13, 13. Renascentia in silentio delitescit, 13, 16. Renascentie hymnus, 13, 17, 18, 19. Renascentie silentium imperat, 13, 21. vindicam abrogatio Renascentiam constituit, 13, 8.

Servari neminem posse ante Renascentiam, 13, 1.
 Scientia, Dei donum, 10, 10.
 Scaturiginis aquarum & ignis collatio, 16, 4.
 Sculptoris & pictoris collatio, 5, 7.
 Semina Dei quae & Daemonis, quae, 9, 3, 4.
 Sensus in sua munera redituri, 1, 24. Semper-viventis ab aeterno discrepantia, 8, 2.
 Sensus & intelligentiae differentia, 9, 1.
 Sensus & intelligentia in homine connexa, 9, 2. quis Dei sensus & intelligentia, 9, 9. cognitio a Sensu discrepantia, 10, 9. a Deo intelligibilis, ab hoc Sensu mundus dependet, 16, 12.
 Septem homines homini enixa est natura, 1, 16.
 Sequentes Deum, vulgo desipere videntur, 9, 4.
 Sermo & mens homini collata immortalitate paria, 12, 12. Sermonem non interpretandum orat, 16, 2.
 Sexuum animantium distinctio, 1, 18.
 Siderum distinctio, 3, 2.
 Silet, ne calumniator habeatur, 13, 21.
 Simile per Similia noscitur, 11, 20. Similia sibi Deus omnia efficit, 9, 5.
 Situs Dei, Mentis, anime & materiae, 11, 4. quae in loco Sita sunt, motu carent, 11, 18. alius est Situs in imaginatione corporea, 11, 18.
 Mundus & Sol, pater communionis, 10, 2. Sol a boni voluntate adigitur, ibid. Sole occubente ad Austrum orat, 13, 16. Sole redeunte ad Subsolanum orat, ibi. Sol tanquam immutabilis verus, 15, 7. Solis veritatem adoratur, ibid. Sol opifex post primum & unum, ibid. unus ac Solus prima veritas, 15, 8. Sol essentiam demisit & materiam attollit, 16, 5. Sol lumen omnibus largitur, ibi. Solis efficaciae ad infimum usque penetrant, ibi. Solis intelligibilis essentia, ibi. Solis speculatio coequentis non est, 16, 6. Sol superiorem orbem illustrat, ibid. Sol mundum corona cingit, ibi. Sol aurigae instar mundum alligat & firmat, ibi. Solis actiones variae, 16, 7. & 9. Sol, cochleae more animalia transformatur, 16, 7. circa Solem genitorum copia, 16, 6. Soli applicatur demonum chori, 16, 9.
 Speculari mundum iubet ad operum Dei cognitionem, 11, 16. Speculari Deum per ea quae facta sunt, 12, 21.

I N D E X

*Speſtaculum non fictum in Mercurio geni-
tum,* 13,3.
*Somnians quodammodo circa Somnum ex ſe
exit,* 13,4.
Speculatio coloni ſeminantis, 14,9. *Specula-
tio attrahit ut magnes ferrum,* 4,11.
Sphæra, caput denotat, 10,11. *ſepem Sphæ-
ræ non dicuntur moueri,* 2,2.
Spiritus corporibus qualitates porrigit, 9,7.
Spiritus animal regit, 10,17.
Suidas de hoc nomine Trismegiftus, 15,12.

T

T*Abernaculū ex circulo animalium la-
tore,* 13,11. *purgatus Tabernaculi
ſolutionem properat,* 13,15.
Temperantia intemperantiam depulit, 13,9.
*Tempus ac generatio bipartita in celo & ter-
ra,* 11,4.
Terra nō mundus, nequitie locus, 9,4. *Terra
mobilis & quieſcēs,* 12,17. *Terra, materiæ
promptuarium,* 16,4. *Terræ ſuppeditatio
& acceptio,* ibid.
Terrena veritatis ſimulachra nō veritas ſunt
15,2. *Terrena vera imaginationes & opi-
niones ſunt,* 15,5.
in Trinitate vnā eſſe deitatem, 15.
*Suida teſte Trismegiftus ante Pharaonem flo-
ruit,* 15,12.

V

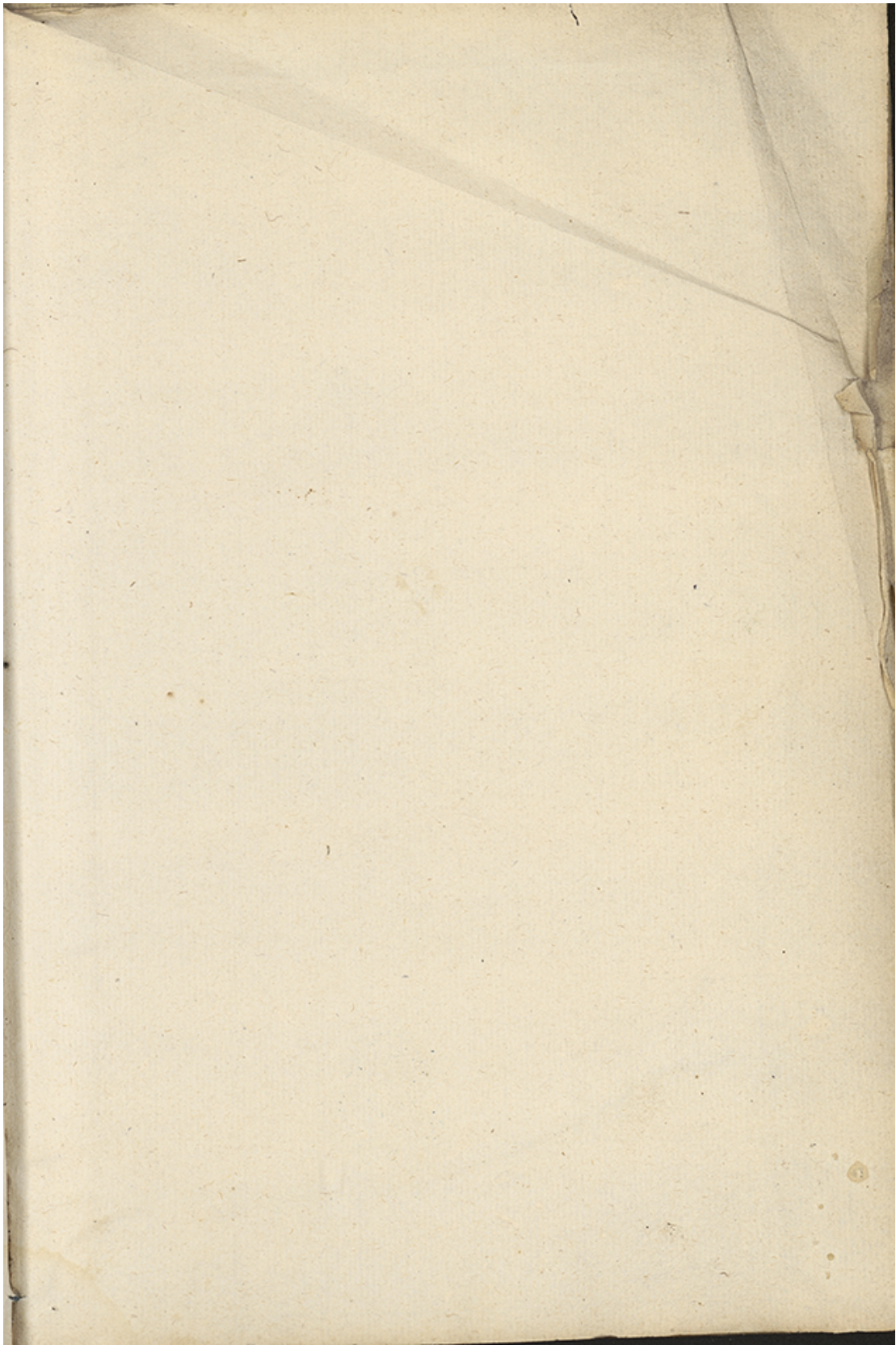
V*erbum ſanctum naturæ ſuperſtat,* 1,5.
Verbū ex mente lucens Dei filius, 1,6.
Verbum menti coeſſentiale, 1,10. *Ver-
bis & auditui qui iucumbit, umbram im-
pugnat,* 10,9. *Verbum vim enuntiandi
habet* 12,12. *Verbum hominibus commu-
ne,* 12,13. *quid mente & Verbo, ut de-*

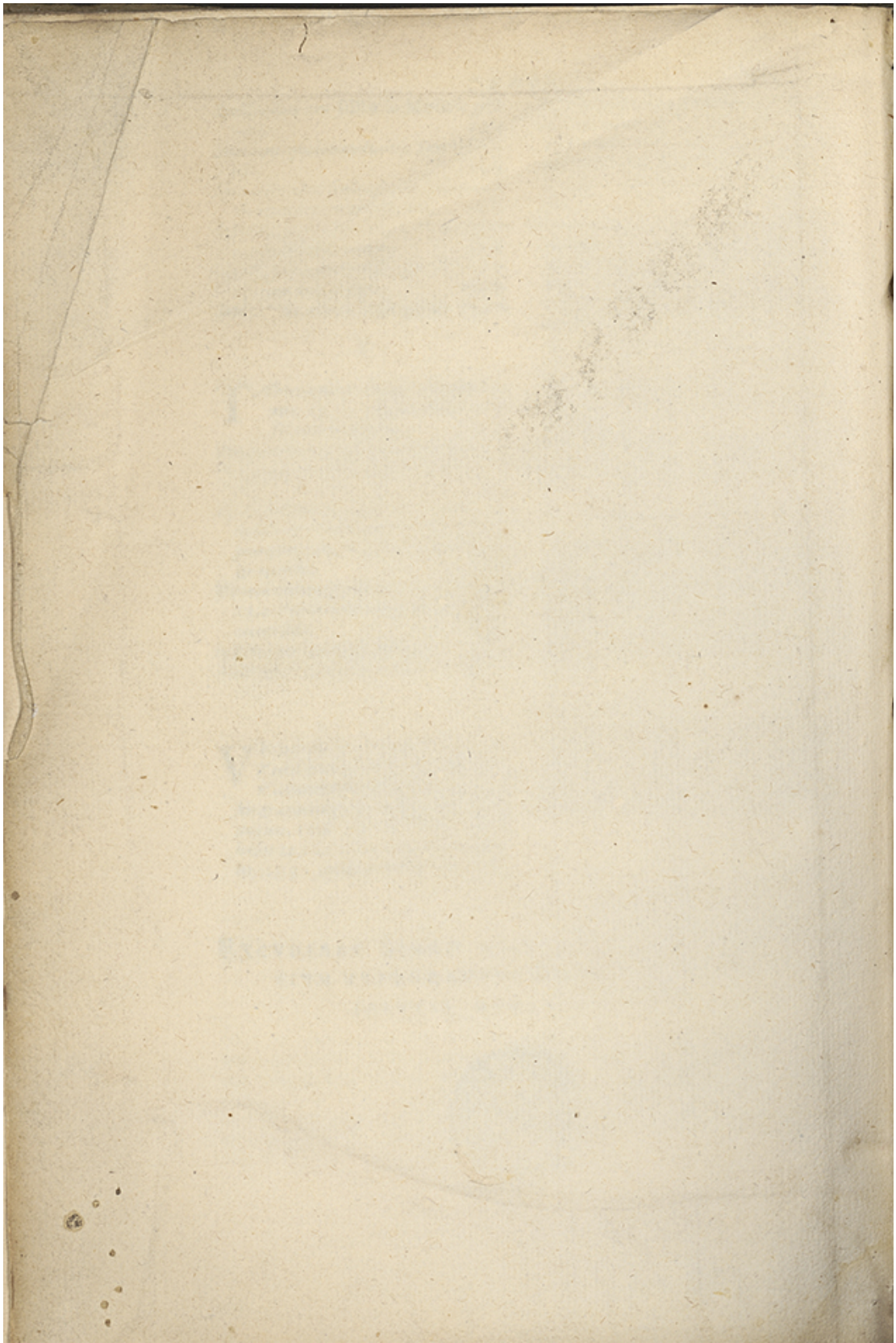
cer, utenti euenit, 12,12. *anima in corpore
mens in anima, & Verbum in mente,* 12,
13. *Verbum mentis imago,* 12,14. *Verbū
abſolutū ſecundum opifex & filius,* 15,12.
*Verbum, aqua ſecunda concepit homi-
nem,* 15,12.
*Veritas, bonum, vita & lux cæteras repulit
vindictæ,* 13,9. *Veritas eſt quod eſſe poteſt
& iuſtum eſt,* 15,1. *Veritas nec videtur nec
dicitur at intelligitur,* 15,2. *Veritatis imi-
tatio è ſublimi influxum habet,* 15,3. *qui
mendacium non videt, Veritatem videt,
15,4. Veritas in terra non eſt,* 15,4,5. *ali
quos de Veritate intelligere factum eſt,
15,4. Veritatis deſcriptio,* 15,5.
Verum quid, 13,6. *Verum eſt quod permanet
& iuſtum eſt,* 15,7.
Via Dei ſciſcitandi pietas & cognitio, 6,5.
Vita eſt mentis & animæ copula, 11,14. *in
Vitam rursus euadimus,* 1,21. *vbi Vita,
ibi anima: vbi anima ibi mens,* 12,2.
Vnitas, principium eſt, 4,10. *Vnitas ſume-
rum generat ac ſolutum recipit,* 12,15. *ſpi-
ritus Vnitas mentium,* 15,12.
*Vniuerſa ſunt quatuor, & Deus ac genera-
tio,* 14,9. *diuinus ordo quo diſpenſatur vni-
uerſum,* 12,2. *quid origo, eſſentia, & mate-
ria Vniuerſi,* 11,3. *omnia Vniuerſi ani-
mæ plena,* 11,8. *que in Vniuerſo omnia
facta ſunt,* 11,8.
Vnus citra dubium omnia efficit, 11,11. *ut
Vnus homo, ita vnū verbum,* 12,13. *V-
nus ſolus omnia ſapiens,* 14,3. *Vnus ac ſo-
lus prima veritas,* 15,8. *Vnum omnia eſſe
debet,* 16,14.
Vox brutorū ſingulis generib. propria, 12,13.

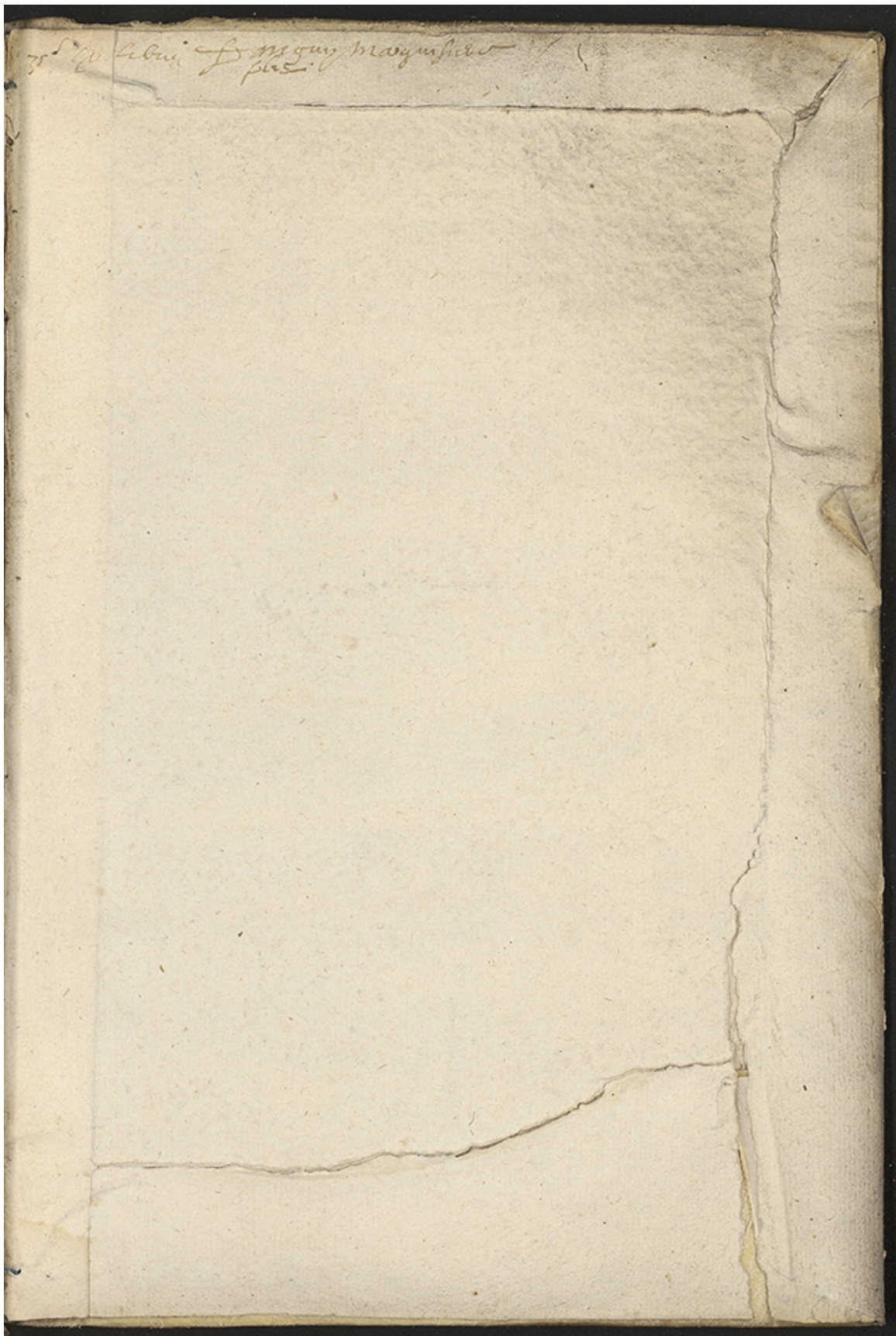
FINIS.

EXCVDEBAT SIMON MILLANGIVS BURDEGALEN-
SIVM TYPOGRAPHVS BURDEGALAE ANNO
SALVTIS HVMANAE 1574.

75° lib. I. § magis magister /
plus.

